Colectivul de redacție:

Redactor Șef:
Benone Tiron

Redactor Șef Adjunct:
Calistrat Robu,Lăcrămioara Darie

Secretar general de redacție:
Mariana Bendou, Romeo Romila

Secretar de redacție:
Marta Eşanu, Paul Răzvan Robu

Coordonator general
Corina Matei Gherman,Silvia Hodaş

Corespondenţi în străinătate:

Ion Datcu (Canada), Ion Anton (Republica Moldova),Mariana Căueşteanu Răciulă (Italia).

Fotoreporteri: Calistrat Robu, Ioan Vârlan.

Ilustraţii şi fotografii: Biciuşcă Rodica, Ileana Chiriță, Mihaela Crăciun, Maria Frangopol, Anastasia Gîrneață, Toader Ignătescu, Maria Lupu, Rita Maxim, Viorica Muraru, Corina Melinte, Eugenia Nechita, Anda Petrache, Calistrat Robu, Răzvan Robu, Romeo Romila, Mariana Saraiman,Viorica Șerban, Luminița Țaga, Facebook.

Redactori: Mihai Batog Bujeniţă,Luminiţa Cozmei, Dan Prisecaru, Grigore Radoslavescu, Dumitru Şerban,Cornelia Ursu.

Revistă editată de Cenaclul de Pictură şi Literatură „Octav Băncilă”, Cercul Militar Iaşi Bulevardul Carol I,nr.7 Iaşi.

Responsabilitatea pentru forma şi conţinutul fiecărui text publicat aparţine în excusivitate autorului

Email: corinavgherman@yahoo.com, r.calistrat@yahoo.com,romila.romeo@yahoo.com

ISSN3008-2757 ISSN-L 3008-2757

CUPRINS

ISTORIE ŞI CRITICĂ LITERARĂ

MIHAI VITEAZUL PRIMUL DOMN AL ROMÂNIEI UNITE-BENONE TIRON/5
DULCEAŢA TRĂDĂRII- TENDINŢE ŞI CONŞTIINŢE- IOAN DATCU ANTON/8
VREMURI NOI – CÂMPURI DE LUPTĂ NOI- GRIGORE RADOSLAVESCU/12
ŞOAPTA DRAMELOR UITATE. PAGINI LIPSĂ DIN MANUAL- IOAN DATCU ANTON/25
DESPRE REÂNTRUPARE SAU CUM IISUS HRISTOS NU ESTE VIRTUAL STELIAN GOMBOS/28
NU ÎNTOTDEAUNA EROII POT FI EXEMPLE DE CONDUITĂ- MIHAI BATOG-BUJENIŢĂ/30
APLICAREA REFORMEI AGRARE DIN 1921 ÎN SATUL REDIU GALIAN, COMUNA CODĂIEŞTI, JUDEŢUL VASLUI REPERE ISTORICE- AUREL POPA/34
DIALOG ABSTRACT- TEODOR PRACSIU/34
AMINTINDU-NE DE ION BRAD- NICOLAE SUCIU/39
SIMFONIA TĂCERII- LIVIA CIUPERCĂ/44
CORNELIA URSU PRIN ŢARA SOARELUI RĂSARE- CORINA MATEI GHERMAN/47
NICOLETA MAXIM POETĂ A SUFLETULUI -CALISTRAT ROBU/48
O LECŢIE DE ISTORIE ŞI PATRIOTISM- MARIANA BENDOU/50
RECOMPENSA IUBIRII LUI VAL ANDREESCU- ROMEO ROMILA/53
CE ÎNSEAMNĂ SĂ FII SCRIITOR?- VASILE RUŞEŢII/55
TÂRGUL ZIDULUI -LŐRINCZI FRANCISC-MIHAI/57
VIOREL COMAN ŞI PARIUL LA CAZINOULALBASTRU- SILVIA HODAŞ/60
OMNIPREZENŢA MISTERULUI- VASILICA GRIGORAŞ/63
LEGĂTURILR PERMANENTE ALE CHIŞINĂULUI CU IAŞUL- ELENA CHIABURU/67

POEZIE

VASILICA GRIGORAŞ/73
CORINA MATEI GHERMAN/74
CALISTRAT ROBU/75
ANDA PETRACHE/76
MARIN BEŞCUCĂ/77
MARIANA BENDOU/78
MARIA LUPU/79
CONSTANTIN PROFIR/80
RODICA MURGU/81
VASILE RUŞEŢII/82
RITA HĂLĂLĂU/83
MARIA PANCIUC BUCĂTARU/84
IOAN HODAŞ/85
ANGELA MIHAI/86
MARIANA CĂUEŞTEANU RĂCIULĂ/88
LUCIA GRUMEZA/89

CEZAR LUPEȘ/90
MIHAELA CAMILAR/91
PETRONELA MOCANU/93
ELENA TUDOSE/94
IOAN SIMA DELAGALEȘ/95
MARIANA PIERSICĂ/96
AURICA TOMA/98
IULIAN BUTA/99
ANASTASIA GÎRNEAȚĂ/100
ELENA SÂRGHIE/101
MIHAI SAVIN/102
RADU RAFILA/103
DORU MELNIC/104
ELENA HĂISAN/105
ANATOLIE COȘULEANU/106
LILIANA TIREL/107
CEAUȘU GEORGIANA CLAUDIA/108
MIRCEA ȚÂMPĂU/109
GEORGETA PRODAN/110
MIMI ROTARIU/111
DAN FRIPIS/112
VIOREL CÂTEA/113
TITI NECHITA/114
VIORICA ALEXA/116

IRONII GRAȚIOASE- CORNELIA URSU/117

ARTĂ ŞI CIVILIZAŢIE

CULORI ÎN MIȘCARE-MIHAELA CRĂCIUN, „RECURENȚE” -2025- LINA CODREANU/118
ARTISTULVIZUAL GHEORGHE BRĂDĂȚANU ȘI OPERA LUI- OFELIA HUȚUL/121
EXPOZIȚIA NAȚIONALĂ DE ARTĂ NAIVĂ PITEȘTI-2025- COSMIN BLOJU/122
O ZI DEDICATĂ MEMORIEI DOCTORULUI CONSTANTIN TEODORESCU-LAURENȚIU CHIRIAC/123
AMINTIRILE VIEȚII -MARIANA BENDOU/125
OM VALOARE- MIRCEA ȚÂMPĂU/127

CUNOAŞTERE ŞI CULTURĂ

DESTINELE UNOR COPILE NĂSCUTE ÎN CONDIȚII INCREDIBIL- ION DATCU ANTON/129
SĂ NU UITĂM- MANUELA CERNAT/131
MINUNILE SATULUI MEU- MONICA LUMINIȚA COZMEI/133
MINTEA, SUFERINȚA ȘI RELAȚII ÎN NOUA ERĂ- CORINA MATEI GHERMAN, IULIAN BUTA /135
O MICĂ ISTORIE A ȚIGANILOR/ROMILOR DIN ORAŞUL TÂRGU FRUMOS
OCUPAȚII ȘI MESERII ALE ȚIGANILOR/ROMILOR DIN TÂRGU FRUMOS- DAN FRIPIS/139

CÂTEVA CONSIDERAȚII PRIVIND TOPONIMIA VĂII CUȚIGNA -BURGA FLORIN/143
LILIANA ELENA MUȘTIUC, O VOCE AUTENTICĂ ÎN POEZIA VASLUIANĂ –
65 DE ANI DE LA NAȘTERE- LILIANA MOGA/146
NICOLAE LABIȘ UN SPIRIT NELINIȘTIT- LĂCRĂMIOARA DARIE/150

INTERVIU

20 DE ÎNTREBĂRI – 20 DE RĂSPUNSURI - INTERVIU CU SCRIITORUL CALISTRAT ROBU -SIBIANA MIRELA ANTOCHE/151

PROZĂ

POVESTEA BRADULUI PUNTE- CORINA MATEI GHERMAN/153
AROMĂ ȘI CULOARE- AUREL BRUMĂ/155
NOI ÎNCEPUTURI- FRAGMENT DIN ROMANUL UCIS DE PROPRIUL VIS- SILVIA HODAȘ,CONSTANTIN VASILACHE/156
JURNALUL RECUNOȘTINȚEI- VELEA MARIA/159
FRAGMENT DIN ROMANUL CEAȚA- ROMEO ROMILA/161
FRAGMENT DIN ROMANUL ROATA VIEȚII- MARIA LUPU/163
FRAGMENT DIN ROMANUL CĂLĂTOR ÎN TIMP II- CALISTRAT ROBU/165
CERUL CARE S-A SPART- RITA HĂLĂLĂU/168
FRAGMENT DIN ROMANUL CAZINOUL ALBASTRU- VIOREL COMAN/171
INIMĂ DE MAMĂ- MARIA LOGHIN/172
FRAGMENT DIN ROMANUL TÂRGUL ZIDULUI-CONTINUARE- NICOLAE SUCIU/174
PUTEREA RĂBDĂRII –FRAGMENT DIN ROMANUL „DEPARTE DE CASĂ” -MARIA PANCIUC BUCĂTARU/176
FRAGMENT DIN ROMANUL SE DESCHID FERESTRELE- CONSTANTIN PROFIR/179
STRĂDUȚA PIERDUTELOR CĂUTĂRI- ANGELA MIHAI/182
FRAGMENT DIN ROMANUL ZBOR CU ARIPIU FRÂNTE - RĂPIREA MARIANA CĂUEȘTEANU RĂCIULĂ/184

TRADIȚIE ȘI CONTINUITATE

MĂRȚIȘORUL – TRADIȚII ȘI OBICEIURI -VIORICA MURARU/187
MOCĂNIȚA VASERULUI, TRENUL AMINTIRILOR- MONICA LUMINIȚA COZMEI/191
149 DE ANI DE ISTORIE MILITARĂ, CREDINȚĂ ȘI CONTINUITATE- DAN PRISĂCARU/193

IM MEMORIAM HOARIA ZILIERU/195

CĂRȚI PRIMITE LA REDACȚIE/197

BENONE TIRON

MIHAI VITEAZUL PRIMUL DOMN AL ROMÂNIEI UNITE

Născut în jurul anului 1558 și ucis în 1601, Mihai Viteazul a ocupat funcții importante în administrația Țării Românești înainte de a ajunge domn. Conform portretului realizat în 1601 de pictorul Egidius Sadeler la Praga, care menționează „aetatis XLIII", anul nașterii sale ar fi 1558. Această datare este acceptată de majoritatea istoricilor contemporani. Ascensiunea sa la tron a marcat începutul unei domnii scurte, dar intense, care avea să schimbe cursul istoriei românești. Documentele atestă că Mihai Viteazul s-ar fi căsătorit cu Doamna Stanca la Proieni, pe Valea Oltului, consolidându-și astfel poziția socială prin această alianță matrimonială. Tinerețea sa a fost marcată de contactul cu mediul boieresc și de învățarea artei politice și militare, pregătindu-l pentru rolul pe care avea să-l joace în istoria românească. După ce și-a consolidat poziția socială, Mihai Viteazul a urcat treptele puterii, ajungând să ocupe tronul Țării Românești într-o perioadă critică. Mihai Viteazul a fost recunoscut ca domn al Țării Românești. Înscăunarea oficială a avut loc la București pe 15 octombrie 1593. Realizările sale militare și politice, au demonstrat că unirea românilor era posibilă și au plantat în conștiința colectivă ideea unei națiuni unite. Moștenirea sa depășește cu mult durata efectivă a domniei, influențând generații întregi de români și inspirând mișcările naționale ulterioare. Europa era cuprinsă de conflictul dintre puterile creștine și Imperiul Otoman, iar principatele românești se aflau în mijlocul acestei confruntări. Mihai Viteazul a înțeles rapid că supraviețuirea și prosperitatea Țării Românești depindeau de capacitatea sa de a naviga între aceste forțe antagonice (Bogdan Antonescu).

Una dintre primele sale decizii strategice majore a fost aderarea la Liga Sfântă, o coaliție creștină inițiată de Papa Clement al VIII-lea. Această alianță reunea Sfântul Imperiu Romano-German, Statul Papal, Spania, Austria și alte state italiene precum Ferrara, Mantova și Toscana. Ulterior, Transilvania, Moldova și Țara Românească s-au alăturat acestei coaliții antiotomane, transformând regiunea într-un front activ al luptei împotriva expansiunii otomane.

Pe 13 noiembrie 1594, a declanșat o revoltă antiotomană care a dus la eliminarea creditorilor levantini și a garnizoanei otomane din București. Această acțiune îndrăzneață a marcat ruptura definitivă cu suzeranitatea otomană și începutul unei perioade de conflict deschis. Această perioadă de conflict a fost marcată de bătălii cruciale, care au demonstrat abilitățile militare ale lui Mihai Viteazul.

Bătălia de la Călugăreni, desfășurată în august 1595, reprezintă poate cea mai importantă victorie a lui Mihai Viteazul. Au urmat o serie de atacuri împotriva cetăților turcești de pe ambele maluri ale Dunării. Giurgiu, Turnu și Hârșova . Bătălia de la Șelimbăr, din octombrie 1599, a reprezentat un moment decisiv în planurile lui Mihai Viteazul de extindere a controlului său asupra Transilvaniei. Bătălia de la Guruslău, din august 1601, a fost ultima mare victorie militară a lui Mihai Viteazul. Pe lângă aceste confruntări majore, Mihai Viteazul a condus numeroase alte campanii împotriva tătarilor și turcilor, consolidându-și reputația de comandant militar redutabil.

Anul 1600 marchează apogeul domniei lui Mihai Viteazul și realizarea celui mai ambițios obiectiv al său: unirea celor trei principate românești sub o singură conducere. Procesul unificării a fost rezultatul unei combinații de factori militari, politici și diplomatici. Tratatul de la Mănăstirea Dealu, încheiat anterior cu împăratul Rudolf al II-lea, a jucat un rol important în susținerea politică și militară a planurilor lui Mihai Viteazul. Prin acest acord, împăratul habsburgic se angaja să ofere subsidii pentru întreținerea armatei și recunoștea caracterul ereditar al domniei lui Mihai Viteazul, în schimbul recunoașterii suzeranității imperiale. Acest echilibru delicat între autonomie și dependență reflecta complexitatea politicii europene a epocii.

Mihai Viteazul este astfel considerat Primul Domn al României Unite.

Sfârșitul tragic al lui Mihai Viteazul reprezintă unul dintre cele mai controversate episoade ale istoriei românești, marcând brusc încheierea unei domnii excepționale și a visului unificator. După victoria de la Guruslău din august 1601, când luptase alături de generalul Giorgio Basta împotriva lui Sigismund Báthory, Mihai Viteazul părea să fie pe cale de a-și consolida din nou puterea în Transilvania și de a recupera Țara Românească. Cu toate acestea, succesul său militar a trezit îngrijorarea habsburgilor și a generalului Giorgio Basta. Perspectiva unei noi uniri a principatelor românești sub conducerea lui Mihai Viteazul nu convenea intereselor imperiale, care preferau o regiune fragmentată și mai ușor de controlat. În acest context, s-a pus la cale înlăturarea voievodului român, o decizie care avea să fie executată cu o brutalitate caracteristică epocii.

Moștenirea Domnitorului Mihai Viteazul depășește cu mult durata efectivă a domniei sale, transformându-l într-un simbol fundamental al identității naționale românești. Nicolae Bălcescu, unul dintre cei mai importanți istorici și revoluționari români, a jucat un rol crucial în această revalorizare, prezentându-l pe Mihai Viteazul ca un precursor al unității naționale și un model de curaj și determinare.(Lupașcu Denis). Semnificația istorică Domnitorului Mihai Viteazul rezidă în mai multe dimensiuni. Pe plan militar, el a demonstrat că principatele românești puteau rezista și chiar învinge puteri mult mai mari, precum Imperiul Otoman. Victoriile sale au inspirat generații de români și au contribuit la crearea unei tradiții militare naționale.

Mihai Viteazul a lăsat și ctitorii importante, care contribuie la patrimoniul cultural românesc. Cronicile lui Baltazar Walther, Grigore Ureche și Miron Costin oferă relatări contemporane sau apropiate

temporal despre evenimentele din timpul domniei lui Mihai Viteazul. Documentele din Academia Română și din arhivele mănăstirilor, precum Condica Episcopiei Râmnicului, conțin informații valoroase despre aspectele administrative și religioase ale domniei sale. (Bogdan Antonescu). Studiile lui Nicolae Iorga, Constantin C. Giurescu și Petre P. Panaitescu au adus contribuții esențiale la înțelegerea contextuală a domniei lui Mihai Viteazul și la demitizarea unor aspecte ale biografiei sale.

Legendele și poveștile reflectă impactul profund pe care Mihai Viteazul l-a avut asupra conștiinței colective a poporului român: *Legenda Sabiei lui Mihai*: Una dintre cele mai cunoscute legende despre Mihai Viteazul este cea a sabiei sale. Se spune că sabia sa, cunoscută sub numele de „Ștefan cel Mare," avea puteri magice și că aducea noroc celui care o purta. Legenda susține că sabia a fost forjată din oțelul unei stele căzătoare și că a fost folosită de Domn în luptele sale împotriva otomanilor ; *Mihai Viteazul și lupul*: O altă legendă spune că Mihai Viteazul a avut un lup de companie care l-a însoțit în multe dintre aventurile sale. Lupul era considerat protectorul lui Mihai și l-a avertizat de multe ori înainte de pericole.;*Legenda punții peste râul Argeș*: Mihai Viteazul a ordonat construirea celebrei punți peste râul Argeș într-o singură noapte pentru a-și surprinde și înfrânge dușmanii. Această legendă subliniază ingeniozitatea și abilitățile sale de lider ; *Legenda Căpitanului Necunoscut:* O legendă populară din România se referă la statuia „Căpitanului Necunoscut" din București. Se spune că această statuie reprezintă sufletul lui Mihai Viteazul și a tuturor eroilor neamului românesc care au luptat pentru independență și unitate. Oamenii obișnuiesc să depună flori la statuie pentru a-și omagia eroii naționali ; *Mihai Viteazul în literatură și teatru:* Figura lui Mihai Viteazul a fost subiectul multor opere literare și piese de teatru. El a apărut în scrierile unor autori importanți precum Mihail Sadoveanu și Costache Negruzzi, etc.(Lupașcu Denis).

Deși domnia sa a fost scurtă și tragică, impactul asupra istoriei și identității românești este incontestabil. Explorarea vieții și realizărilor sale ne oferă o perspectivă valoroasă asupra trecutului și ne inspiră să ne amintim de idealurile de unitate și independență.

Constantin Leca-Intrarea în Alba Iulia-Mihai Viteazul

IOAN DATCU ANTON

DULCEAŢA TRĂDĂRII- TENDINŢE ŞI CONŞTIINŢE

La 24 Ianuarie 1859, când a citit telegrama, Alexandru Ioan Cuza a aflat, surpriza plăcută, că a fost ales domnitor la Bucureşti, deşi nu ceruse. Amicii, Miclescu, Ion Creangă, Gheorghe Asachi, Costache Negruzzi şi rudele Elenei Cuza l-au avertizat: „Aici te-am ales Vodă pe viaţă. Acolo vei fi printre străini. Moldova liberă va dispărea şi Iaşul va deveni un banal oraş de provincie".

Sursa:Artist Plastic Calistrat Robu

Alegerea lui Cuza Vodă ca domnitor. Cronologie.

Rolul acestor rânduri este acela de a scoate în evidenţă o serie de amănunte, mai puţin cunoscute, atât despre etapele entuziasmului imens, al alegerii domnitorului moldovean la Bucureşti, cât şi rapiditatea prin care a fost trădat şi exilat, tot de foştii exaltaţi! Firul evenimentelor este lung şi noduros, motiv pentru care va fi scurtat.

Hotărârile Marilor Puteri

La data de 7 august 1858, cu cinci luni mai înainte de finalizarea Unirii Principatelor Române a avut loc la Paris, *Convenţia Reprezentanţilor celor Şapte Puteri ale Europei,* un fel de *Uniune Europeană,* la acea dată, care impunea reguli stricte popoarelor mai mici din spaţiul carpatin. Cei şapte *magnifici* au fost: Austria, Marea Britanie, Franţa, Imperiul Otoman, Prusia, Rusia şi Sardinia. Delegaţii imperiilor participante au luat mai multe hotărâri, printre care: atât Moldova, cât şi Valahia să aibă câte un domnitor, guverne proprii, parlamente separate şi aparat administrativ distinct. Adică, o Unire formală, cu denumirea de *Principatele Române.*

Tributul anual stabilit de *Înalta Poartă* se menţinea la nivelul de 1,5 milioane de piaştri (130.000 de dollari în 2025), din partea Moldovei, obligaţiile Valahiei fiind de 2,5 milioane de piaştri (215.000 de dollari la ora actuală), sume imense pentru acei ani. După Unirea Principatelor, timp de trei ani au funcţionat două guverne, unul la Iaşi, oraş cu 66.000 de locuitori şi unul la Bucureşti, Capitală cu 122.000 de suflete.

Alegerea domnitorului Alexandru Ioan Cuza, în Iaşi

În perioada anterioară, 1857-1858, domnitorul interimar (caimacam) al Moldovei se numea Nicolae Vogoride, apreciat de Imperiul Otoman. Pentru a deveni titular a falsificat alegerile Divanului Ad-Hoc, din 19 iulie 1857 înlocuind listele electorale şi buletinele votate. Nimic altceva decât tradiţii consacrate sau datini continuate până în zilele noastre. Soţia sa, Ecaterina (Cocuţa) a dezvăluit falsul. Pe de altă parte, în calitate de amantă a lui Cuza a contribuit efectiv la avansarea în grad a tânărului ofiţer, câte un grad la două-trei săptămâni.

Cocuţa se adresa soţului conform tiparelor vremii: „*Boieri, dumneavoastră. Acest băiet foarti capabil meritî să fii promovat. Curtea matali ari mari trebuinţî di calităţili lui”*. Pe scurt, la 5 ianuarie 1859 Adunarea Electiva din Iaşi, cu 55 de locuri a hotărât, ca polkovnikul (colonelul) Alexandru Ioan Cuza să fie ales domnitor al Moldovei, cu toate ca erau inscrişi, atenţie, 33 de candidaţi. Steagul Moldovei avea culorile, roşu şi albastru, cu un cap de bour în mijloc. Cromatica suporta modificări periodice, în funcţie de opţiuni.

Alegerea domnitorului Cuza în Bucureşti, dar în lipsă, fără candidatură depusă.

În acea perioadă de fierbere acută, politicienii din Bucureşti clocoteau într-o mare derivă. Doreau să aleagă între Ştirbei şi Bibescu, cine va fi viitorul domnitor. În seara zilei de 23 ianuarie 1859, unii s-au întâlnit în Casa Oteteleşanu şi ceilalţi la etajul Hotelului Concordia, unde prinţul Dimitrie Ghica a propus ca voievodul moldovean, A. I. Cuza să fie ales domnitor în Valahia, fără ca cel propus să ştie. Să-şi dea acordul.

Pe cale de consecinţă, în mare grabă, a doua zi, adică la 24 ianuarie orele 11.00, Adunarea Electivă din Bucureşti s-a întrunit cu un efectiv de 71 deputaţi. Vasile Boerescu l-a recomandat pe Alexandru Ioan Cuza ca variantă potrivită de domnitor al Valahiei. La numărătoarea voturilor s-au constatat 64 pentru şi şapte împotrivă. Dintre opozanţi făceau parte Nicolae Golescu, Eugeniu Carada, C.A. Rosetti şi alţii, care vor contribui efectiv la alungarea alesului şapte ani mai târziu. Atenţie. Cuza lipsea din sală. Domnitorul Moldovei se afla la Iaşi. În urma rezultatului sufragiilor, imediat a plecat o telegramă către domnitorul moldav. Vestea a fost o surpriză de proporţii pentru destinatar, care avea dreptul de a refuza oferta. Conform directivelor Marilor Puteri, fiecare principat trebuia să-şi aleagă domnitor separat.

Deplasarea spre Bucureşti, 400 de km prin troiene mari

Spre sfârşitul lunii ianuarie 1859, Moldova era viscolită intens sub un strat gros de zăpadă. După ce s-au oprit ninsorile şi vântul nemilos, primăriile situate pe traseul spre Bucureşti au fost anunţate să pregătească drumurile. La acea dată plugurile pentru deszăpezire semănau cu un triunghi echilateral construit din grinzi de lemn. Atelajul era tras de doi boi sau patru cai. Pentru ca domnitorul să ajungă la Bucureşti, supuşii au organizat o coloană de opt sănii uşoare (cu tălpeţii ceruiţi) trase de cai selectaţi, alaiul domnesc fiind însoţit de călăreţi înarmaţi. S-au luat provizii de alimente, cojoace, pături, iar pentru cabaline, fân şi cereale.

În dimineaza zilei de 4 februarie gornistul a dat ordinul de plecare. După ce au trecut de Vaslui s-a lăsat întunericul. Alaiul domnesc a făcut o pauză, cu focuri de încălzire şi pentru odihna cailor, care erau epuizaţi după parcurgerea primei etape de peste 80 de km. Sania acoperită a voievodului semăna cu o diligenţă de mici demensiuni. Portierele laterale erau prevăzute cu ferestre mici. În zona tălpilor importantului pasager se afla un mic godin de tablă încălzit de flăcările unor fitile racordate la o tavă lungă şi îngustă, cu ulei de rapiţă.

Brusc, liniştea nopţii a fost tăiată de urletul prelung al unei imense haite de lupi, care se grupau să atace la adăpostul întunericului. Caii au început să fie agitaţi. Refuzau să înainteze. Şeful Gărzii l-a rugat pe domnitor să accepte întoarcerea la Iaşi. Drept răspuns, Cuza a întrebat: „*Şi dacă ne întoarcem, nu ne mai mănâncă lupii? Vreau în gura lupilor!”* Evident, domnitorul se referea la politicienii din Bucureşti, care îl vor devora după şapte ani de reforme importante. Când au apărut zorile trecuseră de Bârlad. Locuitorii satelor le-au ieşit în întâmpinare cu bucate şi vin fiert.

Popasul de la Focşani şi desfiinţarea hotarului

În seara zilei de 5 februarie, coloana domnească a ajuns la Focşani pentru o pauză mai lungă. La intratea în oraş a fost ridicat un Arc de Triumf construit din grinzi împodobit cu steaguri. Străzile erau luminate cu 850 de felinare. Famfara cânta imnurile, *Hora Unirii* şi *Timpuri de Mărire.* În total existau patru Arcuri de Triumf.

Domnitorul a cerut să ajungă în centrul oraşului, unde era graniţa ce separa Focşanii Moldovei, de Focşanii Valahiei. După ce i-a chemat pe cei doi soldaţi, care făceau de strajă la hotar, un moldovean şi un muntean, le-a spus că din acea clipă sunt fraţi şi i-a pus să se îmbrăţişeze. În continuare au jucat cu toţii Hora Unirii, după care, Cuza a fost găzduit în casa boierilor Dăscăleşti, unde l-a primit pe Moş Ion Roată. Dimineaţa, în zorii zilei de 6 februarie alaiul domnesc a plecat spre Bucureşti. După un traseu cu multe pauze, în seara zilei de 8 februarie 1859 călăreţii au intrat epuizaţi, în Bucureşti, prin Bariera Băneasa. Zeci de mii de bucureşteni îl aclamau pe Cuza Vodă, cam aceiaşi care, peste şapte ani îl vor aclama pe Carol I!

Cu o întârziere de 15 zile, Vodă prelua un mandat complicat.

La nouă săptămâni, de la acel eveniment, la 13 aprilie, Marile Puteri adunate la Conferinţa de la Paris au recunoscut Unirea Principatelor Dunărene, cu excepţia miniştrilor Imperiilor, Otoman şi Austriac, care s-au opus, pe motiv că nu au fost respectate hotărârile anterioare. S-a luat decizia ca mandatul domnitorului Cuza să fie limitat, la şapte ani. Dar s-a strecurat o neînţelegere, începând de când? Din 1859 sau din 1860? Acea Unire nu a fost presărată cu petale de trandafiri. A urmat o perioadă în care au abundat duplicităţi imprevizibile şi antipatii crâncene.

Impunerea abdicării şi plecarea în exil

Modernizarea Principatelor şi reformele importante nu au fost apreciate, din contră au deranjat, motiv pentru care, prin trădare, domnitorul a fost forţat să semneze abdicarea, la ora 4, în zorii zilei de 11 februarie 1866. După două zile de pregătiri, Cuza pleca în exil, pe drumuri troienite, cu aceeaşi sanie în care venise în Bucureşti, în urmă cu şapte ani. Când în seara zilei de 13 februarie a ajuns la graniţă, la Vama Predeal, i-a spus căpitanului Anton Costiescu, ofiţer care l-a escortat până la trecerea frontierei: *Să spălaţi pata de pe steag!* Ulterior, toţi ofiţerii duplicitari, din garda sa, pe care îi ajutase cu bani şi ridicări în grad, Nicolae Haralambie, Dimitrie Lecca, Constantin Pillat, Anton Costiescu, Alexandru Lipoianu şi Candiano Popescu au ajuns generali, după care vor încerca alungarea lui Carol I, conform consacratelor tradiţii româneşti, de întoarcere a armelor.

Traseul până la Timişoara

La miezul nopţii domnitorul a ajuns la Braşov, unde a închiriat o cameră la Hanul *Cerbul de Aur.* În dimineaţa zilei de 14 februarie a plecat spre Sibiu unde a înnoptat la Hotelul *Împăratul Romanilor,* fostul Han *La Steaua Albastră.* În zorii zilei de 15 februarie s-a îndreptat spre Deva, unde a făcut un ultim popas la *Hanul Mare sau Crucea Albă.* Epuizat de lungimea călătoriei hibernale, a doua zi seara a solicitat cazare la Hotelul *Der Trompeter,* din Timişoara, după care, în zorile lui 17 februarie a plecat cu trenul spre Viena, unde îşi va începe exilul la Motelul *Erzherzog Carl.*

În toamna lui 1866, când se afla la Paris, Cuza a primit o telegramă de la vechii prieteni din Iaşi, Mitropolitul Miclescu, Creangă, Asachi şi Negruzzi: *Nu ai ascultat de noi. Vanitatea te-a făcut să accepţi o cumetrie, care te-a răpus.* La 25 ianuarie 1870, în Florenţa, exilatul nu s-a

bucurat de vestea, că a fost ales deputat de Mehedinţi, onoare refuzată de cel devenit venetic anonim prin multe capitale. Cuza a murit de pneumonie, la 3/15 mai 1873, într-un holel din Heidelberg. Împlinise vârsta de 53 de ani şi două luni.

P. S. –Unele surse invocă în mod straniu deplasarea cu o diligenţă în plină iarnă, sute de km., prin troiene mari, în care roata se îngroapă mai mult de jumătate. Chiar în secolul actual, o maşină performantă rămâne o biată victimă în nămeţii de zăpadă viscolită.

Laitmotivul este continuat, în analiza cu titlul-*Vodă Cuza îngropat de patru ori!*

Note: Teofil Teleucă, Revista Historia, Istoria României, Valahia, Istoria şi moştenirea unei regiuni emblematice, Braşov Muzeum, 2025; Sorin Tudose, Ziarul de Vrancea, 4 februarie 2025; Revista Vrancea altfel, 5 februarie 2020; Dan Berindei, Epoca Unirii, Editura Academiei, Bucureşti, 1979; Dumitru Ivănescu, Unirea Principatelor, Momente, fapte, protagonoşti, Iaşi, 2005 ; Ziarul Temesveren Zeitung/7.03.1866; La toate sursele se adaugă mărturiile culese.

GRIGORE RADOSLAVESCU

VREMURI NOI – CÂMPURI DE LUPTĂ NOI

Apărarea și protecția zaristului/ jurnalistului de război în contextul implementării Regulamentului european privind libertatea mass-mediei (European Media Freedom Act - EMFA)

Poate pare exagerată sintagma folosită de mine pentru titulatura acestui studiu, respectiv cea de ***ziarist /jurnalist de război.*** Puteam să numesc studiul așa: *ziaristul/jurnalistul în timpul conflictelor armate.*

Însă astăzi lucrurile stau diferit.

Să ne uităm la ultimii ani!

Ce vedem?

Războaie în toată puterea cuvântului clasic, precum în Ucraina, cu tranșei, adăposturi, tancuri și tunuri, lupte corp la corp în clădiri, asalt al localităților, capcane, ambuscade, raiduri, mers târâș, cască și vestă antiglonț de câte 2 kg. pe combatant sau participant (ziarist, salvator, logistician etc); tot mai dese conflicte sângeroase cu chipuri războinice (Gaza, Israel, Egipt, statele africane etc);demonstrații populare violente cu incendii, urmări dezastruoase, catastrofe provocate intenționat, răniți și împușcați; revolte ale diferitelor categorii în care lozincile, steagurile și panopliile sunt înlocuite de arme letale de tot felul (grenade, sticle incendiare, cocteiluri Molotov etc.); agresivități de tot felul folosite de forțele de ordine, de la loviri cauzatoare de răniri la decese prin folosirea armamentului de război

Cu mai mulți ani în urmă asemenea evenimente foarte agresive lipseau în bună parte.

Or, astăzi, oriunde au loc, în state dictatoriale sau democratice, aceste evenimente sunt adevărate câmpuri de luptă, cum spun militarii de profesie. Câmpuri de luptă în care, în ultimele decenii, conflictele armate au generat suferință și pierderi umane semnificative pentru milioane de civili, acompaniate de încălcări grave ale dreptului internațional umanitar și al drepturilor omului. În această realitate tulburătoare, jurnaliștii și profesioniștii media se confruntă cu riscuri imense, alegând să aducă lumii relatări despre ororile conflictelor armate și costurile umane asociate.

Se spune adesea că există doi indicatori pentru libertatea presei: numărul de ziariști uciși și numărul de ziariști aflați în pușcărie. Odată cu conflictele izbucnite după încheierea războiului rece, numărul ziariștilor uciși a crescut vertiginos. Între 1994 - când s-a aniversat pentru prima dată Ziua Libertății Presei și 2011 au fost uciși 2000 de ziariști și oameni care activau în mass media. Aproape toți au fost asasinați în țări din Nordul Africii și din Orientul Apropiat, media fiind de trei jurnaliști uciși pe lună. Opinia publică nu ia act însă de aceste orori decât prin excepție, adică numai atunci când victimele fac parte dintr-un trust media occidental cunoscut.

A fi ziarist este riscant în Orientul Mijlociu, în Asia și în America Latină. În top se numără Irak, Filipine, Algeria, Federația Rusă, Mexic, Haiti Columbia. 90 la sută din cazurile de ucidere a unui ziarist rămân cu autor necunoscut. Din

2022 numărul a crescut cu 50 la sută, unul la 4 zile.

Un număr record de 54 de jurnaliști au fost omorâți pe parcursul anului 2024, adică o creștere alarmantă a atacurilor asupra jurnaliștilor, în special, în zonele de conflict. Peste jumătate dintre jurnaliștii uciși și-au pierdut viața în astfel de regiuni. Gaza s-a dovedit a fi cea mai periculoasă regiune, înregistrând cel mai mare număr de omoruri în rândul profesioniștilor media în ultimii cinci ani.

În întreaga lume, numărul jurnaliștilor uciși pentru informare din zonele de conflict — Irak, Sudan, Myanmar, Ucraina și în regiunea afectată de războiul din Gaza - a atins cel mai ridicat nivel din ultimii cinci ani (57,4%). Aproape 30% dintre jurnaliștii uciși în 2024 lucrau în Fâșia Gaza. Palestina a devenit astfel cea mai periculoasă țară pentru această profesie, cumulând un număr de victime fără precedent. În total, peste 145 de jurnaliști și-au pierdut viața în Palestina din octombrie 2023.

Privind creșterea îngrijorătoare a jurnaliștilor deținuți, numărul jurnaliștilor încarcerați la nivel global a crescut cu 7,2% față de anul precedent, ajungând la 550. Creșteri semnificative au fost raportate în Rusia (+8) și Israel (+17), care, în urma conflictului din Gaza, a devenit a treia cea mai mare „închisoare" pentru jurnaliști la nivel mondial, cu 41 de profesioniști media aflați în detenție. Alte trei țări - China (124, inclusiv 11 în Hong Kong), Myanmar (61) și Belarus (40) - continuă să „contribuie" semnificativ la numărul global al jurnaliștilor privați de libertate.

La capitolul jurnaliști luați ostatici și dispăruți, la nivel global, 55 de jurnaliști sunt ținuți ostatici, 70% dintre aceștia aflându-se în Siria, majoritatea fiind răpiți de gruparea Statul Islamic. În plus, aproape 100 de jurnaliști sunt dați dispăruți în 34 de țări, dintre care peste un sfert au dispărut în ultimii zece ani. Mexicul se remarcă prin cel mai mare număr de cazuri de dispariții, concentrând peste 30% din totalul la nivel mondial. Închisoarea este folosită ca armă pentru reprimarea jurnalismului, în special în cazul invaziei Rusiei în Ucraina și al ofensivei israeliene din Gaza. Rusia (38) își folosește închisorile ca mijloc de reprimare a reporterilor independenți ruși și ucraineni (19).

Se atrage atenția asupra impunității răspândite, care încurajează actele de violență împotriva presei. Cifrele alarmante subliniază nevoia urgentă de protecție internațională a reprezentanților mass-media, mai ales în regiunile unde guvernele autoritare sau grupările armate ignoră normele internaționale. Jurnaliștii nu mor, ei sunt uciși; ei nu sunt în închisoare, regimurile îi închid; ei nu dispar, ei sunt răpiți. Aceste crime – adesea orchestrate de guverne și grupuri armate în totală impunitate – încalcă dreptul internațional și prea adesea rămân nepedepsite. Trebuie să punem lucrurile în mișcare, să ne reamintim ca cetățeni că jurnaliștii mor pentru noi, pentru a ne ține informați. Trebuie să continuăm să numărăm, să numim, să condamnăm, să investigăm și să ne asigurăm că se face dreptate. Fatalismul nu ar trebui să câștige niciodată. Protejarea celor care ne informează înseamnă protejarea adevărului.

MASS-MEDIA: observator, sursă esențială de informații, dar și combatant, țintă și ...câmp de luptă

Jurnalistul prezent în oricare din aceste situații se află în război pentru că trebuie să supraviețuiască, să relateze cele întâmplate, să se supună restricțiilor și să respecte legile beligeranților.

Cu tehnologia modernă, informațiile se răspândesc rapid, iar presiunea asupra jurnaliștilor de a acoperi evenimentele în timp real într-un mediu competitiv a crescut semnificativ. În această ecuație, libertatea de exprimare și informare, fundamentale pentru democrație, se confruntă cu amenințări grave, iar

protecția jurnaliștilor devine crucială pentru menținerea acestor libertăți.

Tehnologiile emergente, cum ar fi dronele și raportarea de la distanță, aduc provocări suplimentare. Evoluția tehnologiei, mai ales din ultimele decenii, a adus jurnalismul de război în centrul atenției a tot ce înseamnă mass-media și jurnalism și a dat posibilitatea populației de a vedea fapte și informații în timp real, dincolo de spațiul virtual. Însă obținerea acestor informații vine cu un preț, uneori foarte scump, astfel că misiunea unui jurnalist în acest context este foarte importantă, dar totodată riscantă.

În timp de conflict armat, atât internațional cât și non-internațional, rolul de supraveghere al mass-mediei și importanța ei în vederea informării populației este într-o continuă creștere. Acest fapt se datorează, în principal, momentului în care, în timpul războiului, de cele mai multe ori, lipsesc societăți civile funcționale care să monitorizeze, într-o manieră critică, comportamentele guvernelor și ale forțelor de ordine / militare/paramilitare.

Mass-media este principalul, dacă nu singurul, responsabil de transmiterea informațiilor privind încălcarea securității internaționale. În timpul războiului, mass-media nu are doar calitatea de observator, dar simultan reprezintă și o sursă de informație, un combatant, o armă, o țintă și un câmp de luptă.

Activitatea jurnaliștilor în domeniu, împreună cu evoluția tehnologică, a făcut posibilă răspândirea imediată a informațiilor. Într-o epocă de supramedia-tizare a războiului, slujba reporterului a suferit schimbări profunde. Știrile internaționale au devenit omniprezente, transmise de toate mijloacele de comunicare disponibile. Într-un context al concurenței, mass-media trebuie să urmărească evenimentele minut cu minut, în timp ce se adresează unui public care a devenit mai mult un consumator decât un critic de știri.

Libertatea de exprimare și obligația de informare, care reprezintă fundamente ale democrației și ale celor dintre cele mai importante drepturi ale omului, sunt în mod frecvent amenințate, deoarece teama de puterea cuvintelor și imaginilor limitează drastic libertatea jurnaliștilor pentru a raporta conflictul armat. Astfel, se poate detecta o legătură strânsă între protecția jurnaliștilor și menținerea libertății de exprimare.

Concluzia 1: Într-un context în care societatea civilă este adesea absentă sau limitată în timpul conflictelor armate, mass-media devine nu doar un observator, ci și o sursă esențială de informații, un combatant, o țintă și un câmp de luptă în care acționează și jurnalistul de război. Pentru că raportarea din zonele de conflict este extrem de periculoasă, dar jurnaliștii, din datorie profesională, aleg să furnizeze informații vitale pentru a menține societatea informată și pentru a ne asigura că reacțiile noastre sunt fundamentate pe fapte reale. Mai ales în condițiile în care tot cetățeanul este tot mai mare consumator de știri.

PORTRETUL ZIARISTULUI/ JURNALISTULUI DE RĂZBOI

Războiul este un concept care a stârnit interesul omului încă din cele mai vechi timpuri și, mai ales atunci, dar și acum, a fost nevoie de persoane care să relateze ce se întâmplă „în direct” de pe terenul de bătălie, fără ca populația să fie acolo. Acest lucru îl face ziaristul/jurnalist de război.

Pentru a vorbi despre jurnalistul de război, hai să vedem ce este, de fapt, un jurnalist. Ca să începem de la miezul problemei, analizăm definiția din DEX și observăm că jurnalistul /ziaristul este o persoană care practică jurnalistica/ ziaristica, care este specializat în acest domeniu, deci este o profesie (cum este profesia de militar, inginer, sudor etc.). Profesia implică existența unor cunoștiințe specilizate în domeniu, motiv pentru care

aceştia mai sunt cunoscuți ca ziariști/ jurnaliști profesioniști, cum sunt cei acreditați și înscriși în organizația profesională din România - UZPR.

Dacă ne mutăm privirea către ce se întâmplă în ultimii ani în domeniul online, mai ales de când a intervenit pandemia, observăm un număr tot mai mare de bloggeri și vloggeri; nu rămâne decât să ne întrebăm dacă și ei pot fi jurnaliști, mai cu seamă ...de război. Ei bine, ei fac parte din categoria jurnaliștilor cetățeni. Aceasta pentru că, practic, orice cetățean care informează prin intermediul unor canale de comunicare sau rețele de socializare, precum și prin alte puncte de difuzare - bloguri, podcasturi este furnizor de știri neafiliat.

Jurnalistul/ ziaristul de război este cel care și cu ajutorul căruia sunt relatate evenimentele de război. E o denumire pompoasă? Nicidecum.?

Ce se întâmplă mai departe cu acești jurnaliști? Fie că sunt cei ziariști profesioniști precum cei din UZPR, fie ziariști cetățeni, ei merg împreună cu soldații pe câmpul de luptă, fac poze, iau interviuri, fac transmisii radio Tv, trimit corespondențe. Și? Și apoi pleacă acasă? Ar fi frumos dacă ar fi așa. Deoarece, pe cât de simplu pare, pe atât de greu este, mai ales dacă ne gândim la implicațiile emoționale ale unui astfel de eveniment și la pericolul eminent de a relata de la fața locului.

Inevitabil sau nu, orice meserie implică riscuri. Ultimele decenii și numărul tot mai mare de jurnaliști victime au arătat clar riscul la care se expun profesioniștii din domeniul mass-media pentru că ei încep să fie direct vizați. Și la război, și la conflictele interne, și la revoltele populației. În mai toate cazurile se începe un ”atac” asupra lor cu încălcarea inclusiv a dreptului internațional umanitar. În ultimele decenii, viețile a milioane de civili au fost spulberate din cauza conflictelor armate. Aceste conflicte sunt adesea însoțite de încălcări grave ale dreptului internațional umanitar și drepturilor omului, care pot include genocidul, crimele de război sau crime împotriva umanității.

Jurnaliștii și alți profesioniști media care lucrează în zonele de război se confruntă cu multe pericole inerente desfășurării unor astfel de operațiuni militare. Cum s-ar spune, ei în loc să fugă de luptă, o caută. Cel mai mare pericol este totuși atacarea lor directă și efectivă din prisma muncii lor, pentru că,, nu de multe ori cea mai dură lovitură în război a primit-o adevărul. Sunt dovezi nenumărate din, zona ucraineană, de la confruntările cu forțele statului, de la revolte și demonstrații chiar pașnice. Rapoartele mass-media precise și imparțiale transmise din zonele de conflict servesc unui interes public fundamental întrucât ,în era informației, imaginile și știrile pot avea un impact decisiv asupra rezultatului conflictelor armate. Astfel că cenzura și refuzul primit de jurnaliști pentru a-și îndeplini datoria se transformă în ură, hărțuire; mai mult, pot merge până la acte de violență conștiente asupra acestora și chiar luarea lor ca ostatici sau ca prizonieri de război - în cazuri mai fericite, dacă putem spune așa. Nu sunt puține nici dovezile cu privire la modul în care acești jurnaliști sunt tratați inuman.

Raportarea războiului este în mod inerent periculoasă și ar putea fi, fără îndoială, în viitorul apropiat, una dintre cele mai periculoase activități și ocupații din lume. Totuși, din simțul datoriei profesionale, mulți jurnaliști și profesioniști din media fac alegerea curajoasă de a merge în zonele de conflict, pentru a spune lumii despre poveștile conflictelor armate și costul uman pe care îl implică.

În 1993 în conflictul Israel - Hamas au murit 31 jurnalisti în 17 zile, au fost 8 răniți și 9 dașidispăruți; deseori Israelul si Egiptul au refuzat accesul ziariștilor în zonă; în Ucraina în 2022-2023: au murit 14 ziariști; în Afganistan în 2020-2021: au murit 53 de ziariști; în Siria 2021-2023:103; în Irak: 2003- 2011: 150.

În mijlocul așa-numitului loc de „ceață a războiului”, ei joacă un rol vital în a ține lumea informată și în a ne asigura că răspunsurile noastre se bazează pe faptele și adevărurile care se desfășoară pe teren, chiar dacă ziariștii din interior nu transmit corect ptr. că pun în pericol familiile lor și pe ei sau că guvernele intenționat nu le asigură carburant, baterii, resurse, fapt ce duce la pana mediatică și, în consecință, la dezinformare.

Concluzia 2: Pe câmpul de luptă ziaristul/jurnalistul de război nu fuge de luptă. Dimpotrivă, o caută.

ZIARISTUL /JURNALISTUL DE RĂZBOI ÎN RĂZBOIULl HIBRID ȘI ÎN CONFLICTUL ARMAT

„Niciun reportaj nu merită viața unui jurnalist” – cu aceste cuvinte începe orice instruire în materie de siguranță a Federației Internaționale a Jurnaliștilor (IFJ), sau ale altor organizații care au o vastă experiență în pregătirea jurnaliștilor pentru a lucra în puncte fierbinți.

O caracteristică a conflictelor armate din prezent a devenit dobândirea unei influențe speciale a componentei informaționale, care este rezultatul logic al tranziției omenirii de la sistemul industrial la cel informațional. În consecință, rolul jurnaliștilor și a informațiilor a crescut considerabil. Pentru părțile la conflict, jurnaliștii internaționali sunt canalul prin care își pot prezenta poziția comunității internaționale, formând atât o imagine de confruntare, cât și o imagine a celor implicați în cadrul acestuia.

Conducerea militară este, de asemenea, departe de a fi întotdeauna capabilă să protejeze jurnaliștii din teritoriile greu de controlat. Statul nu își poate folosi întotdeauna potențialul diplomatic și de altă natură pentru a-și proteja cetățeanul într-o altă țară, pentru a nu menționa o situație în care o astfel de decizie prin canale oficiale este imposibilă sau extrem de dificilă.

Declarația internațională privind siguranța jurnaliștilor, publicată la începutul lunii decembrie 2015 la Geneva de 70 de organizații media, inclusiv: *Associated Press, Association of European Journalists, BBC, BuzzFeed CNN Committee to Protect Journalists, Dart Centre, Ethical Journalism Network, Institute of Mass Information* – se bazează pe o nouă abordare a responsabilității pentru siguranța jurnaliștilor și subliniază importanța sensibilizării jurnaliștilor, redacțiilor și organizațiilor media cu privire la cele mai bune practici ce țin de siguranța acestora.

Planificarea activității jurnalistului într-o zonă cu risc ridicat reprezintă un element extrem de important al muncii unui jurnalist. În activitatea jurnaliștilor planificarea preliminară este adesea o condiție prealabilă pentru obținerea unei polițe de asigurare sau o taxă. Indiferent de rolul și responsabilitatea lor esențială, numărul jurnaliștilor care dispar, sunt amenințați, arestați, maltratați sau uciși se află într-o continuă creștere. Aceasta nu reprezintă doar pierderea de vieți ca daune colaterale în timpul operațiunilor militare; acest lucru face ca locurile de muncă ale jurnaliștilor în conflicte să fie extrem de periculoase, fiind supuși pericolului de a fi atacați, dar și pericolului de a fi răpiți, arestați sau acuzați de spionaj.

Concluzia 3: Atacurile împotriva jurnaliștilor reprezintă un atac direct împotriva libertății de exprimare și, prin urmare, împotriva democrației. Agresiunea împotriva unui jurnalist este un atac asupra libertăților noastre fundamentale. Libertatea presei și libertatea de exprimare nu poate fi apreciată fără o protecție eficientă.

APĂRAREA și PROTECȚIA ZIARISTULUI/JURNALISTULI DE RĂZBOI

Protecția jurnaliștilor în temeiul dreptului internațional umanitar. Principiile generale de protecție și

protecția jurnaliștilor fac parte din *Jus in Bello* sau Dreptul Internațional Umanitar – DIU, care cuprinde un set de reguli destinate pentru reglementarea tratamentului individual – civil sau militar în conflictele armate. DIU aplică principiul distincției și, prin urmare, protejează combatanții și civilii în mod diferit. În plus, DIU recunoaște persoanele atașate forțelor armate ca grup special de persoane protejate.

Este important de remarcat faptul că, alături de DIU, normele privind drepturile omului se aplică și conflictelor armate, chiar dacă se poate deroga de la majoritatea prevederilor în timpul războiului. În cazul unor dispoziții contradictorii între DIU și drepturile omului, DIU trebuie considerat drept *lex specialis* în vremuri de conflict armat. În astfel de cazuri DIU, ca lege specială în conflictele armate, prevalează asupra drepturilor omului ca lege generală sau *lex generalis*.

În situații de conflict armat, jurnaliștii sunt protejați în temeiul Convențiilor privind drepturile omului și dreptul internațional umanitar. Cu toate acestea, această protecție este departe de a fi respectată pe teren, după cum reiese din actele de violență comise împotriva jurnaliștilor, în special în situațiile de conflict armat. Au fost realizate mai multe inițiative de către diferite organizații, inclusiv Mișcarea Internațională a Crucii Roșii și Semiluna Roșie, pentru a îmbunătăți protecția în practică.

În cazul unui conflict armat, jurnalistul este protejat în principal ca o persoană civilă precum reamintește Protocolul adițional I din 1977 la Convențiile de la Geneva din 1949 referitoare la protecția victimelor conflictelor armate. Este astfel protejat împotriva pericolelor rezultate din operațiuni militare și, prin urmare, nu pot face obiectul atacului decât dacă participă direct la ostilități și pe durata acestei participări. Dacă este în puterea inamicului, beneficiază de tratament uman datorat oricărui civil sau persoană care nu participă direct la ostilități în temeiul celei de-a patra Convenții de la Geneva din 1949 (CG IV) și Protocolul adițional I din 1977 (PA I) în cazul unui conflict armat internațional sau în temeiul articolului 3 comun convențiilor de la Geneva și Protocolul adițional II din 1977 (PA II) în cazul unui conflict armat non-internațional. Astfel sunt interzise: atacurile asupra vieții și integrității corporale (cum ar fi crima, tortura sau tratamentul inuman), luarea de ostatici, demnitatea umană (cum ar fi tratamentul umilitor și degradant), sentințele pronunțate fără o hotărâre pronunțată de un tribunal independent și imparțial.

Cu toate acestea, în cazul unui conflict armat internațional, dacă jurnalistul este corespondent de război, acesta se bucură de statutul de prizonier de război și deci de tratamentul uman prevăzut de a treia Convenție de la Geneva din 1949 pentru protecția prizonierilor de război. Corespondent de război poate fi definit ca „orice jurnalist specialist care este prezent, cu autorizarea și protecția forțelor armate ale unui beligerant, în teatrul de operațiuni și care are misiunea de a furniza informații despre evenimentele legate de cursul ostilităților „. În acest caz, prevederile specifice protecției prizonierilor de război se vor aplica ca acelea privind interogatoriile (în ceea ce privește transmiterea informațiilor) sau confiscare de obiecte personale.

Protecția împotriva atacurilor. Principalul și cel mai important articol al DIU care se referă în mod explicit la protecția jurnaliștilor în conflictele armate internaționale este articolul din PA I, care a fost inclusă în DIU ca dispoziție specifică referitoare la jurnaliști. Acesta prevede ca jurnaliștii implicați în misiuni profesionale periculoase în zone de conflict armat, fie că sunt jurnaliști independenți sau corespondenții de război care însoțesc forțele armate, trebuie considerați civili în sensul articolului 50 alineatul (1) din PA I. Astfel, atacurile

asupra jurnaliștilor sunt strict interzise de Dreptul Internațional Umanitar. Jurnaliștii au parte de un set complet de protecții relative pentru civili, inclusiv în temeiul articolelor 51 și 57 PA I și CG IV. Aceștia beneficiază de respectiva protecție atâta timp cât nu întreprind nicio măsură care să le afecteze statutul de civili, astfel cum este prevăzut la articolul 79 alineatul (2) PA I. De îndată ce iau parte directă la ostilități, jurnaliștii își pierd protecția în temeiul prezentului articol. De asemenea, jurnaliștii au datoria de a nu se angaja în nici o acțiune în contradicție cu statutul lor în conformitate cu articolul 37 alineatul (1) litera (c) punctul (ii) din AP I și acte de spionaj în conformitate cu articolul 46 PA I.

Deși Protocolul Adițional II (PA II) în ceea ce privește conflictele armate non-internaționale nu conține dispoziții specifice privind protecția jurnaliștilor, protecția acestora ca civili se extinde și la astfel de conflicte. Jurnaliștii sunt protejați în temeiul articolului 13 PA II precum și de garanțiile minime prevăzute la articolul 3 din CG. Potrivit studiului de drept cutumiar al Comitetului Internațional al Crucii Roșii a fost stabilită protecția și respectul pentru jurnaliștii angajați în misiuni profesionale în conflicte armate, ca o normă cutumiară de drept internațional.

Ilegalitatea atacării jurnaliștilor este consacrată prin articolul 85 alineatul (3) litera (e)

PA I, prin intermediul căruia atacarea civililor este considerată crimă de război. Investigarea, urmărirea penală și pedepsirea ulterioară a unei astfel de crime de război face obiectul unor dispoziții de drept penal (internațional). Atacurile sunt permise numai dacă au fost luate toate măsurile de precauție rezonabile și daunele nu sunt excesive în raport cu scopul militar concret și legitim.

Protecția în ceea ce privește arestarea și reținerea. În ceea ce privește a doua cea mai importantă amenințare la adresa jurnaliștilor în conflictele armate, arestarea și posibila detenție în conflictele armate este important de remarcat faptul că drepturile omului completează și consolidează Dreptul Internațional Umanitar. Toate tipurile de jurnaliștii trebuie sa fie tratați ca niște civili chiar dacă statutul lor exact depinde de naționalitatea și locul arestării. Dacă sunt arestați de autoritățile proprii se aplică legislația națională, legislația internă, precum și legislația universală privind drepturile omului. Jurnaliștii care sunt cetățeni ai unui stat non-beligerant se află sub protecția unor potențiale relații diplomatice între cele două state și sunt protejați de legea care reglementează timpul de pace, inclusiv drepturile omului. Jurnaliștii arestați de autorități de altă naționalitate beligerantă, beneficiază de protecție prin garanțiile fundamentale prevăzute la articolul 75 PA I. , inclusiv interzicerea atentării la viață, sănătate, bunăstare fizică și/sau mentală, lezarea demnității personale, luarea de ostatici, pedepse colective, amenințări și detenție și proces echitabil și uman.

Articolul 79 alineatul (2) din PA I se referă la protecția specifice în caz de detenție în temeiul articolului 4 litera (a) punctul (4) din CG III privind protecția prizonierilor de război. Respectiva protecție se referă, *inter alia,* la persoanele care însoțesc forțele armate, fără a fi efectiv membri ai acestora, inclusiv corespondenții de război.

Astfel, în cazul în care ajung în mâna adversarului, corespondenții de război beneficiază de protecția prizonierilor de război. Cu toate acestea, articolul 4 litera (a) punctul 4 din CG III nu se referă la resortisanții unei părți la conflict și nici la cei ai statelor co-beligerante sau neutre care mențin relații diplomatice cu statul beligerant. În plus, ambele articole se aplică numai în cazul conflictelor armate internaționale.

În cazul conflictelor armate non-internaționale, jurnaliștii sunt cel puțin protejați de garanțiile minime prevăzute la articolul 3. Acestea sunt similare și

amplificate de PA II, dar încă mai restrânse decât cele prevăzute la articolul 75 PA I.

Protecțiile în cadrul regimului juridic care reglementează, de exemplu, conflictele armate non-internaționale nu prevăd un statut special prizonierilor de război și, de asemenea, nu oferă ajutor împotriva detenției nejustificate. Cu toate acestea, încălcări ale drepturilor jurnaliștilor aflați în detenție, cum ar fi dreptul la un proces echitabil și tratamentul inuman este considerată o încălcare gravă a Dreptului Internațional Umanitar și poate atrage răspunderea penală a făptuitorilor.

Articolul 79 alineatul (3) din PA I este considerat o măsură de protecție suplimentară în ceea ce privește arestările, astfel cum prevede deținerea cardurilor de identificare. Astfel de cărți, cu toate acestea, nu conferă un statut special de „jurnalist" și nici nu sunt indispensabile, ci pur și simplu atestă faptul că jurnaliștii sunt autorizați să însoțească forțele armate. În cazul corespondenților de război, cărțile de identitate sunt obligatorii în conformitate cu CG III și trebuie să fie deținute în orice moment.

Protecția diferită a jurnaliștilor independenți și a corespondenților de război. În general, se pare că nici jurnaliștilor independenți, nici jurnaliștilor acreditați nu li se acordă un statut special. În schimb, jurnaliștii sunt considerați civili atât în cadrul atacurile armate internaționale, cât și non-internaționale. Deși Dreptul Internațional Umanitar nu definește jurnaliștii sau categoriile acestora, se face distincție între corespondenții de război și jurnaliștii independenți în caz de arestare.

În timp ce jurnaliști independenți sunt considerați civili și să li se acordă protecție conform articolului 75 PA I, articolul comun 3 CGS și, în general, CG IV, corespondenții de război (inclusiv jurnaliști care însoțesc armata) menționați în CG III sunt protejați de statutul de prizonieri de război care însoțesc armata.

Această distincție se bazează pe diferențele inerente rolului jurnaliștilor independenți și al corespondenților de război. Corespondenții de război însoțesc armata și sunt sancționați de către guvern. Ei sunt, în general, mai expuși la riscuri și amenințări cauzate de accesul la liniile de fronturi ale conflictului armat.

Jurnaliștii independenți, care adesea nu dispun de mijloacele necesare pentru a ajunge în prima linie din cauza restricțiilor privind accesul și a lipsei de sprijin, sunt percepuți ca fiind mai puțin expuși amenințărilor imediate.

Persistă anumite probleme principale legate de protecția jurnaliștilor în cadrul DIU care necesită clarificări și/sau pledează pentru o protecție specială.

Lipsa determinării participării directe. În ceea ce privește exercitarea de către jurnaliști a îndatorării profesionale în conflictele armate, nu este clar ce anume constituie o acțiune care ar putea să fie interpretată ca „adversă" sau ca „participare directă" la ostilități, ceea ce duce la încetarea protecției în calitate de civili.

„Participarea directă" nu este prezentată în mod clar în Convențiile de la Geneva și Protocoalele Adiționale, ci în comentariul lui Yves Sandoz privind Protocoalele Adiționale și o definește ca fiind „act de război care, prin natura sau scopul lor, ar putea provoca daune reale personalului și echipamentelor forțele armate inamice". Este reiterat în orientările interpretative ale CICR privind noțiunea de participare directă la ostilități faptul că participarea directă include preluarea de arme, încercările de a captura, de a răni sau ucide forțele inamice sau de a distruge intenționat sau deteriora proprietatea inamicului. În cauza *Targeted Killings*, Curtea Supremă din Israel a concluzionat că transportarea combatanților sau a armelor, întreținerea armelor pot reprezenta participarea directă.

Termenul „participare directă" implică necesitatea unei legături strânse între comportamentul jurnaliștilor și

efectul acestora asupra desfășurării activității ostilităților. Cu toate acestea, nu este definit tipul de activități în care un jurnalist ar trebui să se angajeze sau să facă parte astfel încât să nu fie considerată participare directă la ostilități

Convențiile de la Geneva nu conțin dispoziții explicite privind purtarea armelor defensive. În schimb, legile interne reglementează acest domeniu. Ministerul britanic al Apărării, de exemplu, afirmă că, corespondenții de război nu au permisiunea de a transporta arme.

În ceea ce privește DIU, cu toate acestea, se sugerează că simplul fapt de a purta o armă defensivă ușoară pentru protecție nu poate fi considerat un act ostil. Autoapărarea este, fără îndoială, un act legitim pentru jurnaliști dacă aceștia sunt atacați de forțele cu încălcarea DIU și dacă forța aplicată de jurnaliști este proporțională și necesară pentru a se proteja. DIU nu incriminează participarea civilă la ostilități ca atare, prin urmare, problema autoapărării cade în cea mai mare parte în domeniul de aplicare al legislației naționale.

Importanța Dreptului Internațional Umanitar ca instrument de protecție a jurnaliștilor este incontestabilă, recunoscând simultan nevoia de adaptare la schimbările aduse de tehnologie.

Explorarea legăturii strânse dintre educația media și gândirea critică în rândul tinerilor a accentuat importanța integrării educației media în școli. Instrumente precum programele de studiu, platformele online, cluburile de jurnalism și dezbaterile, alături de necesitatea încurajării tinerilor să devină consumatori informați, având acces la resurse online precum site-uri de verificare a faptelor și surse de știri de încredere sunt esențiale pentru o societate democratică.

Prin promovarea acestor instrumente și resurse, există posibilitatea de a transforma tinerii în consumatori informați și cetățeni implicați în societate. Gândirea critică și educația media au fost identificate drept elementele cheie pentru asigurarea unei interpretări conștiente și responsabile a informațiilor într-un peisaj media complex. Astfel, angajamentul continuu al comunității internaționale, statelor și organizațiilor media rămâne esențial pentru dezvoltarea unor mecanisme eficiente de aplicare a normelor existente și adaptarea acestora la noile realități, contribuind astfel la menținerea integrității informaționale într-o lume afectată de războaie și conflicte.

În ceea ce privește propaganda, se pare că, în general, aceasta nu poate fi considerată participare directă, justificând atacurile sau arestările jurnaliștilor. Tribunalul Internațional pentru Fosta Iugoslavie a declarat în „raportul final asupra bombardamentelor NATO" că mass-media nu sunt ținte legitime pentru că se angajează în propagandă, dar doar dacă astfel de activități sprijină efortul de război. Cu toate acestea, acest lucru trebuie să facă distincție de la propaganda de „incitare" sau „ură" în scopuri precum acte de genocid sau violență. Acest lucru a fost ilustrat de cazurile de la Tribunalul Penal Internațional pentru Rwanda, unde astfel de acte sunt pedepsite prin Dreptul Internațional Penal. De asemenea, Studiul ICRC privind participarea directă se referă la propaganda politică ca activitate de susținere a războiului, care poate fi luată în considerare ca participare directă la ostilități.

În același context, spionajul este un act interzis de DIU în temeiul art. 46 PA I. În cazul în care jurnaliștii se angajează în acte de spionaj în numele inamicului, aceștia pot fi arestați și acuzați în conformitate cu dreptul intern. În astfel de cazuri, DIU oferă doar garanții în ceea ce privește procesul echitabil.Formula de la Haga definește semnul distinctiv al spionajului ca fiind efectuat „clandestin" și „pe pretexte false" în beneficiul inamicului. Astfel, informațiile trebuie colectate „cu intenția de a le comunica părții ostile", o definiție care lasă termenul „intenție" deschis pentru interpretare

extensivă.Colectarea informațiilor cu privire la valoarea militară și participarea directă la ostilități poate duce cu siguranță la pierderea statutul civil și, în consecință, la atacuri sau arestări. Acest lucru ridică problema dacă forțele armate sunt întotdeauna capabile de a face distincția de facto între jurnaliștii care își îndeplinesc doar îndatoririle și acționează în cadrul responsabilităților acestora sau aceștia se angajează în acte interzise. Această distincție dificilă este sporită și mai mult de posibilitatea de a confunda echipamentele jurnaliștilor cu echipamente militare, care conduc la atacuri accidentale.Datorită recunoașterii amenințărilor și pericolelor tot mai mari cu care se confruntă jurnaliștii în conflictele armate, subiectul protecției jurnaliștilor a redobândit recent importanță. Comunitatea internațională a savanților juridici, practicienilor, jurnaliștilor și ONG-urile din domeniul mass-media au oferit o varietate de propuneri privind modalitățile de a proteja mai bine jurnaliștii în viitor. Majoritatea propunerilor prezentate se bazează pe ideea că jurnaliștii merită o protecție separată de cea a civililor. Acestea sunt dificil de realizat, implică dezavantaje vaste și nu abordează în mod adecvat ambiguitățile din cadrul DIU atunci când sunt puse în aplicare individual. În ceea ce privește îmbunătățirea protecției *de jure,* este important de remarcat faptul că jurnaliștii se bucură de protecție juridică pe care o pot avea, și anume ca civili și în unele cazuri suplimentare ca prizonieri de război.Consolidarea acestei protecții ar putea fi realizată numai prin crearea unui statut special și, eventual, a unui document internațional (juridic) separat. Cu toate acestea, este puțin probabil ca acest lucru să se întâmple sub forma unui text obligatoriu, cel puțin în viitorul apropiat. Concentrarea exclusiv pe o protecție juridică sporită nu abordează aspecte legate de o mai bună protecție *de facto,* în special în ceea ce privește natura comună a atacurilor deliberate, neînțelegerile cu privire la rolul mass-media și ignoranța sau lipsa acestora în cunoașterea legii.

De asemenea, au fost create mai multe variante pentru a promova libertatea presei, exercitarea profesiei de jurnalist în deplină independență precum și protecția și interesele jurnaliștilor prin lobby, instruire, elaborarea de ghiduri practice sau prin asociații precum Reporteri fără frontieră, Federația Internațională a Jurnaliștilor, Comitetul pentru Protecția Jurnaliștilor sau Institutul Internațional pentru Siguranța Știrilor.

În ultimii ani, Mișcarea Internațională Crucea Roșie și Semiluna Roșie sunt, de asemenea, îngrijorată de situația jurnaliștilor ca civili afectați de conflictele armate, securitatea mass – media și relevanța dreptului internațional umanitar pentru protecția jurnaliștilor.

În ceea ce privește legislația, după o privire de suprafață, s-ar părea că dreptul umanitar nu oferă protecție jurnaliștilor, însă dacă ne uităm mai atent, avem la îndemână cele 4 Convenții de la Geneva (la care este parte și România) care, fiecare în parte, reglementează anumite aspecte privind viața persoanelor în timp de război. Mai exact, analizăm art. 79 din Protocolul adițional I al Convenției de la Geneva din 1949 cu privire la protecția persoanelor civile în timp de război intitulat ”Măsuri de protecţie a ziariştilor”.Ei vor fi protejaţi, în această calitate, în conformitate cu Convenţiile şi cu prezentul Protocol, cu condiţia de a nu întreprinde nici o acţiune care să contravină statutului lor de persoane civile şi fără a renunţa la dreptul corespondenţilor de război acreditaţi pe lângă forţele armate de a beneficia de statutul prevăzut la art. 4 alin. 4 al celei de-a III-a Convenţii.Ei vor fi protejaţi, în această calitate, în conformitate cu Convenţiile şi cu Protocolul respectiv, cu condiţia de a nu întreprinde nici o acţiune care să contravină statutului lor de persoane civile şi fără a renunţa la dreptul corespondenţilor de război acreditaţi pe lângă forţele armate de a beneficia de

statutul prevăzut la art. 4 alin. 4 al celei de-a III-a Convenţii.Ei vor putea obţine o carte de identitate conformă modelului ataşat anexei nr. 2 a Protocolului respectiv.Această legitimaţie care va fi eliberată de guvernul statului ai cărui resortisanţi sunt, sau pe teritoriul căruia ei îşi au reşedinţa, sau în care se află agenţia sau organul de presa care îi foloseşte, va atesta calitatea de ziarist a titularului ei.Altfel spus, pentru a înțelege mai bine întreaga sferă de protecție oferită jurnaliștilor este necesar ca, în loc de cuvântul ”civil” (așa cum este utilizat în Convențiile de la Geneva) punem cuvântul ”jurnalist” și astfel să avem drepturile jurnalistului în război.Pe scurt, ne-am putea referi la: - dreptul de a li se acorda îngrijiri medicale în caz de nevoie; - interzicerea de a fi atacați (excepție situația în care ei înșiși participă la ostilități); - dreptul de însoți forțele armate; - interzicerea violenței asupra vieții și sănătății acestora, a torturei și chinurilor; - interzicerea atingerilor aduse demnităţii persoanelor (tratamente umilitoare); - interzicerea condamnărilor pronunţate şi a execuţiile efectuate fără o judecată prealabilă, dată de un tribunal constituit în mod regulat, însoţită de garanţii judiciare

Concluzia 4: MASS-MEDIA și, prin urmare, jurnaliștii, ocupă un rol esențial în societate. Ei susțin respectarea drepturilor omului, cum ar fi libertatea de exprimare, sunt martori la nedreptăți la nivel mondial și funcționează ca un gardian al guvernelor si militarilor care își folosesc greșit puterea. Acest rol esențial este însă din ce în ce mai periclitat în cadrul conflictelor armate de natura schimbătoare a războiului, de cererile în continuă creștere ale publicului și de teama crescândă față de puterea mass-mediei. Astfel, în absența unei protecții eficiente a jurnalistului pe teren, este imperativ ca statele, organizațiile și asociațiile internaționale să se preocupe de protecția jurnaliștilor, mai ales în conflictele armate.

RĂZBOAIE NOI – ZIARIȘTI BINE PREGĂTIȚI

Planificarea activității jurnalistului într-o zonă de război sau cu risc ridicat reprezintă un element extrem de important al muncii unui jurnalist.

Experții în securitate recomandă să fie incluși următorii pași în procesul de planificare: cercetare (informații istorice, geografice, culturale și politice despre țară / teritoriu);studierea istoriei conflictului, a caracteristicilor culturale și religioase, colectarea celor mai relevante informații despre situația actuală;studiul hărții (inclusiv locația spitalelor, școlilor, clădirilor administrative);planificare logistică (căi de mișcare și starea drumuri, locuri pentru a petrece noaptea, determinând un loc sigur pentru „bază”, determinarea punctului de colectare dacă cineva este pierdut etc.);informații de contact;supunerea unui examen medical complet (cunoașterea grupei sanguine, reacții alergice, boli cronice, tensiune arterială crescută / scăzută etc. proprii lor, precum și a altor membri ai echipei);îmbrăcăminte – adecvată condițiilor meteorologice și climatice; pașaport și permise; pregătirea echipamentelor tehnice și a echipamentelor de protecție.

Cu creșterea importanței informațiilor în conflictele armate, jurnaliștii sunt în centrul unei transformări semnificative a peisajului informațional. Organizațiile cu experiență, precum Federația Internațională a Jurnaliștilor, recunosc că niciun reportaj nu valorează viața unui jurnalist. Cu toate acestea, jurnaliștii se confruntă cu provocări specifice într-un mediu informațional în schimbare rapidă.

În această privință, planificarea activității jurnalistului în zone cu risc ridicat devine esențială pentru asigurarea siguranței acestora. Pașii precum cercetarea amănunțită, studiul contextului

istoric și cultural, planificarea logistică și pregătirea medicală devin imperative pentru supraviețuirea în astfel de medii periculoase.

Dreptul Internațional Umanitar (DIU) reprezintă cadrul legal care reglementează tratamentul indivizilor în conflictele armate. În acest context, jurnaliștii beneficiază de protecție în temeiul DIU, care cuprinde principii generale de protecție și garanții specifice privind atacurile, arestarea și reținerea lor.

Articolul din Protocolul Adițional I (PA I) al Convențiilor de la Geneva recunoaște jurnaliștii ca civili în misiuni profesionale periculoase și interzice atacurile asupra lor. Cu toate acestea, protecția efectivă pe teren rămâne o provocare, iar jurnaliștii sunt tot mai expuși la riscuri precum răpiri, amenințări și arestări.

Arestarea și detenția jurnaliștilor în conflictele armate reprezintă o amenințare majoră, iar drepturile omului completează DIU în această privință. Protecția diferă în funcție de statutul jurnalistului, cu corespondenții de război beneficiind de un statut special în cazul detenției.

Viitorul apărării protecției jurnaliștilor. Cu toate eforturile pentru a proteja jurnaliștii în conflictele armate, rămân probleme neclarificate. Definirea precisă a unui jurnalist și recunoașterea statutului său în diferitele situații rămân subiecte de dezbatere iar Dreptul Internațional Umanitar trebuie să evolueze pentru a aborda aceste schimbări.

Viitorul protecției jurnaliștilor în conflictele armate depinde de angajamentul continuu al comunității internaționale, statelor și organizațiilor media. Dezvoltarea unor mecanisme eficiente de aplicare a normelor existente și adaptarea acestora la noile realități sunt esențiale pentru asigurarea siguranței jurnaliștilor și menținerea integrității informaționale într-o lume afectată de conflicte.

Gândirea critică și educația media în rândul tinerilor. De asemenea, este crucial să abordăm această problemă în contextul gândirii critice și educației media în rândul tinerilor. Gândirea critică înseamnă evaluarea atentă a informațiilor, recunoașterea surselor credibile și conștientizarea provocărilor cu care se confruntă jurnaliștii în timpul conflictelor armate. Educația media ar trebui să ofere tinerilor instrumentele necesare pentru a deveni consumatori informați și pentru a înțelege importanța jurnalismului în menținerea unei societăți informate și angajate.

Instrumente și resurse în vederea abilitării tinerilor în vederea evaluării informației în mod critic. Tematica protejării jurnaliștilor în timpul conflictelor armate și gândirea critică a tinerilor poate fi înțeleasă prin promovarea unei abordări echilibrate și informate asupra conflictelor armate. Educația media poate juca un rol esențial în formarea unei generații capabile să evalueze informațiile în mod critic, să aprecieze rolul jurnaliștilor în furnizarea acestora și să sprijine eforturile continue de protejare a acestora în timpul conflictelor armate.

Pentru a dezvolta abilitățile necesare, a deveni consumatori informați și pentru a înțelege importanța jurnalismului în menținerea unei societăți angajate și informate, tinerii pot beneficia de diverse instrumente și resurse. Printre acestea o atenție sporită poate fi acordată Educației Media în Școli, care ar cuprinde diverse Programe de Studiu Dedicate, precum Integrarea educației media în programele școlare. Acestea ar putea oferi tinerilor cunoștințe fundamentale despre modul în care funcționează mass-media și rolul său în societate. De asemenea Dezvoltarea Gândirii Critice prin intermediul includerii unor module care să stimuleze gândirea critică și analiza atentă a informațiilor poate ajuta tinerii să devină mai conștienți de manipulările posibile și să identifice știrile false.

Totodată este relevant de menționat utilitatea Cursurilor Online și Resurse Interactive, precum Platformele de

Educație Online. Aceste Cursuri online dedicate educației media, oferite de organizații de încredere, pot ajuta tinerii să-și dezvolte abilitățile în propriul ritm. Jocurile Educaționale interactive pot simula anumite experiențe media și îi învață pe tineri cum să interpreteze și să evalueze informațiile.

Înființarea Cluburilor Școlare și Activitățile Extracurriculare reprezintă un mecanism de consolidare a educației media în rândul tinerilor. Astfel, implicarea în diverse cluburi de jurnalism poate oferi tinerilor oportunitatea de a experimenta procesul jurnalistic și de a înțelege provocările cu care se confruntă jurnaliștii. Totodată, organizarea de ateliere și dezbateri pe teme media pot încuraja discuțiile și schimbul de idei între tineri, ajutându-i să-și formeze propriile opinii informate.

Este incontestabilă necesitatea valorificării Resurselor Online, precum Site-urile de verificare a faptelor, care ar direcționa tinerii către site-uri specializate. Astfel, verificarea faptelor poate fi esențială pentru a-i învăța pe tineri să confirme autenticitatea informațiilor pe care le întâlnesc online.Totodată, promovarea accesului la surse de știri respectabile și de încredere este crucială pentru a dezvolta încrederea în informații.

Atacurile imprevizibile, dezvoltarea continuă a numeroase tipuri de arme crește ”riscul meseriei” ca un jurnalist în război să fie amenințat, luat drept ostatic, rănit sau chiar ucis. Acestea sunt doar câteva aspecte care conturează pericolul iminent la care aceștia se expun, prezentate și de către Comitetul pentru Protecția Jurnaliștilor în războiu și nu numai.

Problema protecției jurnaliștilor în astfel de situații a prezentat interes de multă vreme și este ”susținută” atât prin intermediul unor reglementări la nivel internațional, dar și prin organizațiile nonprofit (Reporteri fără frontiere, Comitetul pentru Protecția Jurnaliștilor, e.t.c) care susțin cauza. La nivel european, Federația Europeană a Jurnaliștilor (EFJ), o organizație cu aproape 30 de ani vechime, este cea care ”militează” pentru apărarea libertății de exprimare a jurnaliștilor și a drepturilor lor sociale, precum și protejarea acestora în caz de pericol, sub aripa sa fiind mai mult de 32.000 de jurnaliști din 45 de țări.

Pentru o mai bună protecție, s-a apelat tot mai des la înrolarea jurnaliștilor în Federația Internațională Jurnaliștilor. Ei sunt înregistrați și li se înmânează o legitimație internațională de presă, fapt care le oferă ”un plus de siguranță” (de regulă, ei deja au o legitimație la nivel național).

Concluzia 5: În contextul conflictelor armate și al amenințărilor la adresa jurnalismului, protejarea jurnaliștilor devine o prioritate esențială.

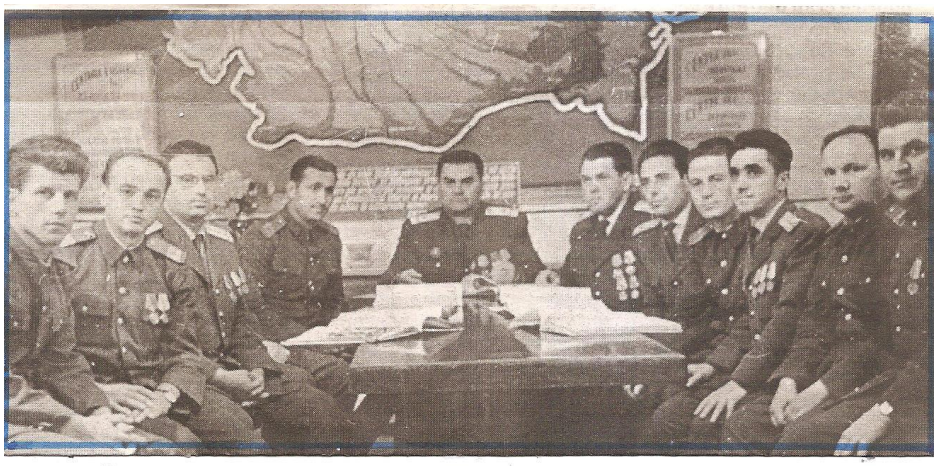
Riscurile semnificative cu care se confruntă jurnaliștii în zonele de conflict subliniază necesitatea planificării și pregătirii adecvate pentru a face față mediilor periculoase, și provocărilor actuale privind definirea și recunoașterea statutului jurnalistului la război și în diverse situații de conflicte cu determinări militare.

IOAN DATCU ANTON

ŞOAPTA DRAMELOR UITATE. PAGINI LIPSĂ DIN MANUAL

Conducerea vigilentă a Temniţei Aiud sau crema torţionarilor.
În centrul imaginii se află temutul Colonel de Securitate Gheorghe Crăciun. Între 01.11.1958 şi 31.12.1964 a fost comandant al Penitenciarului Aiud (0622) ajutat în munca de reeducare a schilodiţilor, de coloneii, Iancu, Iacob şi Ivan, lângă căpitanul Chirilă şi alţi ofiţeri şi subofiţeri declaraţi atei. În mandatul său au murit de frig, foame şi bătăi cumplite, 135 de intelectuali, printre care înalţi demnitari ai guvernelor interbelice. În interviul dat înaintea decesului survenit în 2001 a afirmat cu un cinism revoltător, *că le-a permis incarceraţilor reeducaţi să-şi organizeze, cenacluri literare şi să participe la Liturghiile din bisericile oraşului.*
Sursa foto : Jurnalul Naţional din 30.01.2004, p. 9.

Despre Craiova, mirifica aşezare din centrul Olteniei am amintit în paginile revistelor şi în volumele publicate cu ani în urmă. Această ultimă evocare are menirea să adauge momente şi trăiri, pentru a fi cunoscute de cei interesaţi. O încercare de trimitere în profunzimea nefericirilor citadelei, profanată succesiv de liftele flămânde. Un oraş încărcat de istorie, cândva ridicat la rang de Bănie, peste care au trecut războaie, coerciţii dictatoriale, tranziţii atipice, claustrări ale libertăţii.

Sistemul mutilării fizice şi morale

Primul sediu al Securităţii craiovene de tristă amintire a fost impresionantul edificiu etajat, cu balcoane ample, din strada Calomfirescu, devenită Câmpia Islaz - 44, palat, care, cândva i-a aparţinut bancherului Eschenazy acuzat ca exploatator şi duşman al poporului. Între februarie 1951 şi iulie 1952, şeful Direcţiei Regionale de Securitate a fost temutul colonel Gheorghe Crăciun, la origini muncitor cazangiu. Transferat de la Regionala din Sibiu, urma să fie numit dirijorul supliciului de la Canalul Morţii, apoi la anihilarea bandelor din Munţii Făgăraşului şi vinovatul multor decese de la Aiud.

Colonelul de Securitate Gheorghe Crăciun (1913-2001). În 1946, din lăcătuş, cu patru clase primare, Partidul l-a îmbrăcat direct în vestonul cu grade superioare. Neavând carte le-a aplicat intelectualilor încarceraţi, cumplitele metod ale reeducării, în aşa fel, încât, torturaţii îşi doreau moartea ca pe o izbăvire. A fost inventatorul cumplitului *declanşator a mărturisirilor.* Este vorba despre o cutie mare, din scânduri, de forma unui sicriu vertical, înalt de 190 cm., cu laturile de câte 60 de cm., fiecare. Pe interior era prevăzută cu vârfuri de cuie, care aveau menirea, ca schiloditul să nu se poată mişca sau să se sprijine de pereţi, prin amorţirea picioarelo
Sursa foto : Jurnalul Naţional din 30.01.2004, p.1

Ei bine, acest diabolic torţionar a inventat declanşatorul mărturisirilor, o ladă

înaltă de 1, 90 metri, cu laturi de 60 de centimetri. Un fel de sicriu pe verticală, prevăzut pe interior cu vârfuri de cuie. Prin amorţirea corpului, a mâinilor şi a membrelor inferiore, nefericitul chinuit se sprijinea, nevoit, în acele cuie. După aceea, epuizat era scos afară şi obligat să stea într-un picior. Lângă vlăguit se afla un câine dresat. În clipa în care, cel fără vigoare cobora gamba suspendată, urma să fie sfâşiat. Prin aceste Furci Caudine au trecut mulţi, printre care şi col. Anton Datcu, la 4 iunie 1955,Cavaler al Înaltului Ordin Militar „Mihai Viteazul", prin Decretul Regal nr. 1783, din 4 iunie 1945.

.

În completarea reţetei funcţiona nemilosul procedeu numit, tiribombă. Anchetatului i se introducea o bară metalică pe sub genunchi şi printre mâinile încătuşate. După aceea urma suspendarea între două birouri. Prin învârtire primea loviturile furtunului din cauciuc, de regulă pe suprafaţa spatelui, la tălpi şi testicule. Expert al acestui ritual se numea maiorul Ionescu-22. Cele două cifre reprezintau limita loviturilor la care se oprea exponentul represiunii, numit şi Chioru, care era mândru de sarcina îndeplinită.

Cei arestaţi erau desfiguraţi şi de locotenentul Constantin Oancă, născut în Pleniţa, fost ucenic, încă de la 15 ani, la Atelierele de cizmărie Jumelea şi Hristache Petcu, de pe strada Madona Dudu. Anterior fusese un prolific informator al Poliţiei burgheze, pe care acum o acuza cu mânie proletară. În 1967 s-a retras din activitatea funestă. În august 1992 avea o pensie de colonel, la nivel de 20.000 de lei, salariul mediu fiind de 7.000 de lei. Se bucura că noul preşedinte, Ion Iliescu le asigura protecţia pentru a nu da socoleală faţă de crimele comise fără milă şi regrete. I-am făcut şi un catren: *Asasin, dar cu simbrie, / As al crimelor notorii / Ne-ai răpus cu bucurie / Şi ai pensie de...glorii!*

Reparatorii de lădiţe

Tot în Craiova, pe Calea Bucureşti, fostă Drumul Diligenţei a funcţionat o întreprindere de anvergură numită Fructul Românesc. Sediul cuprindea o suprafaţă mare, într-un perimetru vast, curte în care se aflau mai multe clădiri. Fostul proprietar, evident, duşman al poporului avea de executat mulţi ani la Canalul Morţii. Pe acel loc la ora actuală se află clădirea Poştei şi blocurile învecinate. În depozitele Fructului Românesc se aduceau recoltele colectate din livezile Intreprinderilor Agricole de Stat din apropiere. După sortare şi ambalarea în lădiţe mici din şindrilă, fructele mari plecau gratuit la Regionala de Partid, cele mijlocii în magazinele Gostat, pentru vânzare, ultimele fiind destinate Fabricii de Conserve, Râureni-Vâlcea.

La confecţionarea şi reparaţia acelor cutii munceau pe salarii mizere, foştii ofiţeri şi generali ai Armatei Regale, defiinţată în august 1947, care erau obligaţi să execute munci inferioare pregătirii. Întregul grup era controlat de şeful de echipă Vergel Beşleagă, un zbir cu o pregătire redusă, care repeta obsesiv:

„s-a terminatără cu ofiţerii antonescieni. Acum sunteţi neşte gunoaie. Vă interzic să vorbiţi şi să uneltiţi împotriva partidului şi a poporului sovietic, pe care l-aţi cotropit ca neşte criminali”.

Napoleon, la Spitalul Preda

Peste drum de firma menţionată mai sus se afla Spitalul de Neuropsihiatrie-Preda. Avea un parc mare, plin cu brazi, alei largi şi bănci elegante. Cu timpul, suprafaţa generoasă a fost diminuată, pentru construirea blocurilor de locuinţe. Începând cu anul 1964, în saloanele acelor pavilioane se aflau sub tratament deţinuţii eliberaţi din închisorile comuniste, alţii, de la Canal şi Balta Brăilei, cu celula nervoasă afectată. Majoritatea erau bolnavi cu multă carte, profesori, avocaţi şi ofiţeri din fosta armată.

Una din scenele de neuitat a fost aceea în care, un profesor, urcat pe un scaun susţinea că este Napoleon şi ceilalţi, în genunchi reprezentau generalii, care suportau incriminarea de a pierde Bătălia de la Waterloo, din iunie 1815. Principalul acuzat era un avocat considerat, Marchizul Grouchy, care l-a trădat pe Napoleon trecând cu întreaga cavalerie la inamic. Nu erau agresivi. Trăiau în lumea lor. Cu tact, personalul medical căuta să nu intrerupă acele lecţii de istorie, ale unor suferinzi, fără remediu.

Drama unor salopete

Câteva rânduri merită a fi atribuite fostului colonel de Artilerie, Vasile Matei căzut prizonier la Cotul Donului (1942), pentru o perioadă de nouă ani. Cu greu fesese primit în Câmpul Muncii, ca muncitor la Atelierele C.F.R. De câte ori se întorcea acasă, cu salopeta unsuroasă, în autobuz stătea retras, pentru a nu murdări pe cineva. Evident, că erau călători oripilaţi, care îl ocoleau, fără să ştie cine este cel detestat. Ţinuta pătată se datora faptului, că locul de muncă nu asigura spaţii de schimbare a hainelor.

Tot într-o salopetă uzată, dar în curtea Fabricii Florica, fostul avocat, cu doctorat, Felix Avramescu, zilnic încărca materiale în maşini. Executase 15 ani de temniţă grea în Zarca Aiudului, dar supravieţuise infernului de reeducare târzie, în care au murit 565 de nefericiţi, ulterior încă 217. Îmi spunea şoptit că nu omorâse pe nimeni. Afirmase, doar, că este patriot şi s-a opus jafului şi violurilor oferite cu generozitate, de Armata Roşie, prietenă! Fusese condamnat pentru crimă de uneltire contra U.R.S.S.

La finalul retrospectivei, cine credeţi că era îngrijitorul, care în anii ’50 efectua udarea gazonului la Stadionul Tineretului? Nimeni altul decât Generalul David Marinescu, un erou pe Câmpul de Onoare, ulterior nevoit să presteze astfel de munci!

Publicarea identităţii celorlalţi evocaţi este amânată, deoarece nu există asentimentul familiilor. Este dificil a continua cu festele istoriei nedrepte, pe obraz cu lacrima aducerii aminte. Mai ales, că printre aceste legende s-a aflat şi tatăl meu, cu rang de Cavaler al Ordinului Militar *Mihai Viteazul*, urmaşii fiind destinaţi pătimirii.

STELIAN GOMBOS

DESPRE REÂNTRUPARE SAU CUM IISUS HRISTOS NU ESTE VIRTUAL

Ecran, degete, ochi. Este rezumatul antropologiei digitale. Aplecați deasupra sticlei, ne lăsăm purtați de metrou, tramvai, tren sau de propriile picioare – prin lume. De obicei este liniște. Omul scufundat în ecran e un om pașnic, domesticit sub tăvălugul informațional pe care îl dezlănțuie fiecare atingere de ecran. *Touch to live,* atinge pentru a putea trăi. O încredințare de tip Toma, întoarsă pe dos: atingi, ca să ieși din realitate. Din când în când, ne mai ciocnim unii de alții; ne scuzăm, fără să ne ridicăm ochii de la sursă. Atingerea de celălalt este un accident, privirea spre celălalt o raritate, dialogul un efort. Chiar și copiii din cărucior, de obicei, singura sursă de inopinat deranj, au mutit; smartphone-ul este cea mai bună dădacă. Există – în această scenă zilnică urbană de transport în comun – și oameni fără ecran. Taina lor este de scurtă durată. Se află într-o siestă digitală, într-o scurtă pauză. Dintr-o dată, și din buzunarul lor iese un smartphone. Acum suntem toți împreună: ecran, degete, ochi. Uitați în noi înșine.

Unde este creștinul în toate astea, unde este Biserica? Dacă am fi cu adevărat sinceri, am spune: suntem parte a acestui spectacol. Dar, pentru că de obicei nu suntem sinceri, elaborăm în calitate de creștini, preoți, teologi etc. diferite tipuri de discursuri.

Cel mai întâlnit este cel de lamentare asupra noului fenomen de digitalizare: în predici sau articole auzim și citim că trebuie să postim digital, că excesul de consum digital ne dăunează din punct de vedere duhovnicesc, social și mental; că trebuie să folosim totul cu discernământ.

Pe de altă parte, tot noi suntem campioni ai misiunii pe cale digitală: știri peste știri, like-uri peste like-uri, parohii conectate la rețelele de socializare, har peste har prins în pixeli. Suntem moderni și ortodocși. Slavă Domnului – vom zice. Doar nu vom rămâne „analogi", anacroniști, înapoiați, neștiuți... Mărturisirea trebuie să ia chipul și limbajul epocii în care trăim – un principiu misiologic incontestabil.

Dar cu ce preț facem aceasta? Și care sunt limitele digitalizării vieții în Iisus Hristos? Nu cumva o punem în vitrină (ecran), înainte de a o fi început cu adevărat?

Ca preoți sau mireni activi ai Bisericii – nu suntem în niciun caz feriți de adicția virtuală. Preoți în veșminte sau odăjdii, la Dumnezeiasca Liturghie, făcând fotografii și filme cu smartphone. Zâmbiți, vă rog; sau, mai bine, fiți profunzi. Nu mai știi ce este mai important: să fii în ecran sau să fii în Împărăție. Primul rămâne, cealaltă trece, când se face otpustul!... Sau este, de fapt, invers? Cine mă vede, însă, în Împărăție, cine mă apreciază?

De-abia când te vezi, ulterior, apreciat cu sute de like-uri, începi să te bucuri că ai fost Acolo. Criteriul prezenței în și cu Iisus Hristos nu mai este cămara ascunsă, ci scena. Duhul pare să nu mai facă față la graba cu care vrem să fim văzuți că am fost alături de El. Isihia? Un cuvânt sau un citat bun de pus pe facebook. Contează dacă am trăit-o vreodată?

Prinși între discursul moralist despre daunele vieții digitale și propria înjugare fericită în rețea (sub motivul sfânt al misiunii), neglijăm un aspect esențial al acestei provocări. Nu este vorba în primul rând nici de morală, nici de misiune, ci de lipsa Întrupării, și prin aceasta de o chestiune profund teologică, hristologică.

Pe Iisus Hristos îl întâlnești prin Cuvântul viu și prin Sfânta Euharistie, la frângerea pâinii. Știm aceasta de la Emaus. Și una și alta presupun Întrupare: Cuvânt dăruit de la om la om, pentru că a pornit de la Dumnezeu spre om; și Pâine-Trup primit în trup de om, ca să fie Iisus Hristos în toate. Propovăduirea poate merge și pe căi digitale, veți zice. Însă Propovăduire fără Sfânta Împărtășanie, Cuvânt fără Dumnezeiasca Euharistie nu este Ortodoxie. Împărtășanie pur spirituală nu există, Dumnezeu a venit în Trup pentru că ne cheamă cu trup și suflet la îndumnezeire. Facebook îți poate crea emoții religioase, poate să transmită meditații duhovnicești, poate să relateze evenimente „cu tema sfințeniei“, dar nu poate da sfințenie. Împărtășanie virtuală nu există, și nici alte Sfinte Taine nu pot fi trimise prin wireless. Dar nici „diakonia” nu o poți face pe o aplicație; cineva trebuie să ne îngrijească bătrânii, copiii, cineva trebuie să stea lângă cei bolnavi, să țină o lumânare lângă muribunzi.

Cu alte cuvinte: Îndumnezeirea fără Întrupare este gnosticism, Duhul fără Răstignire adevărată este dochetism – știm acestea din secolul al II-lea. Am uitat-o însă.

Suntem, în fapt, gnostici și dochetiști fericiți. Sună dur, poate e puțin exagerat. Și, totuși: Iisus Hristos ne așteaptă nu în ecrane, ci pe Altar. În schimbul adicției de pseudo-altar luminos pe care ne jertfim mintea, timpul și liniștea, El ne oferă libertatea unui Altar înconjurat de Îngeri – nevăzuți, dar reali, ne-virtuali.

Asta nu înseamnă că tehnica digitală trebuie demonizată, că nu trebuie să facem misiune creștinească pe rețele de socializare. Însă merită să ne întrebăm de fiecare dată dacă în centrul așa-zisei misiuni stă omul, *philautia*, iubirea de sine sau Iisus Hristos. Știm din Sfintele Evanghelii că există un timp al propovăduirii, dar și un timp al tăcerii. Nu poți trăi mereu în afară. Care să fie măsura unei vieți în Iisus Hristos, în era sau epoca digitală?

Noii monahi ai secolului al XXI-lea vor fi cei care se vor retrage conștient și total din atotștiutoarea și atotprezenta lume virtuală. Nu îi veți găsi pe google, nici pe WhatsApp, pentru că vor trăi în deșertul viu al unei realități de care ceilalți s-au dezis. Nu vor fi dintre aceia care și în mănăstire stau și hrănesc blogurile, de frică să nu le uite lumea performanțele duhovnicești sau mărturisirile. Vor fi poate chiar lângă noi, dar anahoreți.

Sigur, Biserica poate și trebuie să existe în lume, participând la epoca digitală, încercând să dezvolte, alături de oameni, o etică a tehnicii digitale, un discernământ al vieţuirii digitale; dar avem nevoie și de anahoreți, de un refuz radical al acestui tip de a aborda „comunicarea”. De oameni care, fără să ne judece, pe noi, cei din lume, cei interconectați, să ne arate că încă există o libertate a Duhului, că „se poate”. Chemarea primită de Avva Arsenie redevine actuală: „Arsenie, fugi, taci, liniștește-te!”. În așteptarea unei generații noi de astfel de anahoreți, ne lamentăm pentru o clipă, mai dăm un like și mergem mai departe.

Dincolo de toate acestea, prin purtarea de grijă (provocarea sau intervenția) lui Dumnezeu, noi avem şansa de a ne cunoaşte aşa cum suntem, de fapt, având o şansă şi oportunitate uriaşă, aceea de a schimba, transforma şi converti totul în favoarea noastră. Acum, cât încă mai este timp!...

Doamne Iisuse Hristoase – Fiul lui Dumnezeu, ajută-ne, tuturor, în continuare, (numai) în tot lucrul cel bun! Amin!.

MIHAI BATOG-BUJENIȚĂ

NU ÎNTOTDEAUNA EROII POT FI EXEMPLE DE CONDUITĂ

Biblia ne povestește de Samson, cum că muierea,/Când dormea, tăindu-i părul, i-a luat toată puterea/ De l-au prins apoi dușmanii, l-au legat și i-au scos ochii,/Ca dovadă de ce suflet stă în piepții unei rochii...(Mihai Eminescu Scrisoarea a V-a).

Consider că nu prea există oameni în cultura occidentală care să nu fi auzit sau citit despre Samson, un om cu puteri deosebite care a luptat pentru eliberarea poporului său și a pus pe fugă o mie de dușmani având în mână ca armă doar o falcă de măgar.

Acest lucru este cât se poate de firesc deoarece unele părți din această scriere se vor regăsi și în alte legende ale continetului, cele care au preluat unele fapte ale eroului și le-au transferat, mai mult sau mai puțin modificate, altor eroi (ex. lupta cu leul pe care o vom regăsi și în legendele grecești, atribuită lui Hercule).

Dar dincolo de faptele de vitejie ale eroului povestea biblică are unele subtilități care o transformă într-o înțeleaptă pildă, punând în balanță calitățile de excepție ale acestuia cu unele umbre ale existenței sale. Din această cauză a pătrunde mai adânc în tainele înscrisurilor pare cel mai bun mod de a înțelege de fapt ceea ce ne transmite cu adevărat întreaga poveste și este bine să pornim cu începutul, deci cu momentul nașterii lui Samson.

Având în vedere că în ultimele decenii au fost făcute mai multe descoperiri referitoare la existența filistenilor pe teritoruiul de astăzi al statului Israel avem și o posibilă încadrare temporală a evenimentelor pe care le discutăm respectiv orizontul de timp al secolului al XIII-lea î.e.n. atunci când acest popor a intrat într-o serie de conflicte cu evreii din Canaan. Biblia consemnează astfel faptele: *Fiii lui Israel au continuat să facă ceea ce este rău în ochii Domnului și Domnul i-a dat în mâna filistenilor timp de patruzeci de ani.*

Apoi aduce în narațiune familia în care urma să se nască Samson precizând că*: în Țoreea trăia un om pe nume Manoah din familia fiilor lui Dan a cărui soție nu putea avea copii*. În această situație apare un Înger care o asigură pe femeie că va naște un copil însă, concomitent îi recomandă un anumit regim de viață: *„Iată, tu ești sterilă și nu ai copii, dar vei zămisli și vei naște un copil. Acum, ai grijă să nu bei nici vin, nici băutură tare și să nu mănânci nimic impur! Vei zămisli și vei naște un fiu. Briciul nu va trece peste capul lui pentru că acest copil va fi consacrat lui Dumnezeu din sânul mamei sale. El va începe să-l elibereze pe Israel din mâna filisténilor”.*

Este deosebit de interesant acest pasaj deoarece el reprezintă esența unei vieți de nazireu, iar aici trebuie făcută o precizare conform textelor biblice: *Cuvântul provine din termenul ebraic care înseamnă „ales”, „dedicat”, „pus deoparte”. Existau două*

categorii de nazirei: cei care alegeau să fie nazirei și cei care erau numiți nazirei de Dumnezeu. Un bărbat sau o femeie putea să-i facă un jurământ special lui Iehova că va trăi ca nazireu un anumit timp. Cei care alegeau să facă acest jurământ aveau în principal trei restricții: 1) să nu bea alcool, nici să nu mănânce ceva provenit din vița-de-vie, 2) să nu-și taie părul și 3) să nu se atingă de vreun cadavru. Cei numiți de Dumnezeu să fie nazirei rămâneau așa toată viața, iar Iehova stabilea cerințele pentru ei. (Nu. 6:2-7; Ju. 13:5)

Destul de înfricoșată de această apariție, dar și de vestea primită, iar aici trebuie să ne gândim din nou la „îngeri" ca fiind conform termenului original din ebraică „Malakh" tradus cel mai des în greacă, dar și alte limbi ca „înger", însă de fapt, înseamnă „mesager", conform rădăcinii ugaritice „lak", femeia îi povestește soțului ei ce s-a petrecut, iar acesta, cumva neîncrezător, s-a rugat ca Îngerul să vină încă o dată pentru a lămuri mai bine situația. Și într-adevăr Îngerul revine reiterând ferm recomandările anterioare cele care îl consacrau de fapt pe viitorul copil ca nazireu numit de însuși Dumnezeu, deci obligat ca întreaga sa viață să respecte condiționările aceste existențe spirituale.

Pe timpul discuțiilor între Manoah și Înger reapar temele recurente unei asemenea situații deci omul îi cere trimisului numele iar acesta precizează că numele său este minunat, dar nu-l rostește și refuză să mănânce pâinea care îi fusese oferită însă primește să i se aducă o jertfă de ardere completă. Pe timpul arderii Îngerul urcă pe flacăra jertfei și dispare, iar Manoah și soția sa sunt con-vinși de faptul că tot ce fusese prezis se va întâmpla ca atare, acesta fiind trimisul Domnului. Într-adevăr la sorocul binecuvenit femeia, care respectase toate cele poruncite de Înger, a născut un fiu și i-a pus numele Samson, iar despre el ni se spune că Domnul l-a binecuvântat, adică este confirmat ca nazireu.

Se poate deduce din această scriere că familia în care se născuse Samson era totuși una cu o poziție înaltă în societate, deoarece încă din tinerețea sa Eroul, om cu o prezență fizică remarcabilă și o forță pe măsura corpului său atletic va fi numit de filisteni, cei care controlau teritoriul iudeilor, Judecător. Departe de a însemna ceea ce credm noi despre acest termen, Judecătorul acelor timpuri era un fel de guvernator al unei provincii, cuvântul părând a fi echivalentul celui provenit din hitită: *tarwanas: judecător,* dar mai apropiat de grecescul *τυραννοι* (tiran) adică stăpân absolut.

Oricum, Samson se va dovedi un luptător pentru cauza poporului său cel care se dorea eliberat de stăpânirea filistenă ceea ce îi va aduce prețuire, dar și unele critici din partea coreligionarilor săi. Scrierea biblică detaliază doar una din primele întâmplări în care Samson încalcă statutul său de nazireu, iar acest lucru se petrece când familia sa l-a însoțit pe drumul către familia filistenă a unei fete cu care el voia să se căsătorească. Putem observa cu ușurință faptul că Samson procedează ca un om politic ale cărui acțiuni au ca scop întărirea poziției sale în ierarhia socială chiar dacă el va avea și unele acțiuni îndreptate împotriva cuceri-torilor. În fond nimic deosebit față de cum se vor petrece lucrurile mai târziu în toată lumea când jocul la două capete devine o practică politică uzuală.

Pe drumul către localitatea Timna, fiind însoțit de tatăl său, dar și de mamă, lucru, conform tradiției, obligatoriu pentru o înțelegere matrimonială, au fost ata-cați de un leu pe care Samson îl ucide cu mâinile goale, iar Biblia consemnează cu acribie acest fapt: *„Duhul Domnului a venit peste Samson și, fără să aibă ceva în mână, Samson a sfâșiat pe leu cum se sfâșie un ied." (Judecătorii 14.6)*

Apoi textul devine oarecum confuz deoarece spune că Samson a găsit în trupul leului un fagure de miere pe care l-a și mâncat aceasta fiind o gravă încăl-care a jurământului său de nazireu: *„În tot timpul cât s-a făgăduit Domnului prin jurământ, să nu se apropie de un mort." (Numeri 6.6).* Dă din fagure și părinților săi fără să le spună de unde provine, dar este foarte posibil ca ideea cu fagurele de miere să fie doar o formă prin care Samson își ascunde păcatul și anume faptul că a mâncat, cel mai probabil, unele dintre organele interne ale leului. Erau deja cam multe încălcări ale normelor de viață instituie pentru nazirei mai ales că și dorința lui de a se

căsători cu o femeie care nu era iudaică se afla printre interdicții ceea ce cauzase protestele părinților prin urmare chiar încălcarea poruncii a IV-a: *"Cin-stește pe tatal tau și pe mama ta, ca să-ți fie bine și să trăiești ani mulți pe pământ-tul pe care Domnul Dumnezeul tău ți-l va da ție" (Ieșire 20, 12).*

Foarte probabil că înțelegerile referitoare la căsătorie să fi decurs destul de dificil, dar la sfârșit s-au finalizat cu o petrecere, un ospăț cât se poate de firesc pentru un asemenea eveniment. La ospăț, deși nu se spune că Samson ar fi consumat vreun fel de băutură este posibil să fi făcut un gest menit să atenueze rezervele familiei miresei și nu numai. A propus spre dezlegare o ghicitoare cu promisiunea că va da celui care știe răspunsul treizeci de haine de schimb și treizeci de veșminte din in *(Judecătorii 14.12).* Este momentul în care soția sa își arată adevăratul caracter și le transmite apropiaților ei răspunsul. În context, Samson, furios, ucide treizeci de filisteni și le oferă celor care rezolvaseră ghicitoarea averile acestora, abuzând deci de poziția sa de Judecător, iar cea care urma să-i devină soție a fost dată altui bărbat. Situația devine foarte încordată, iar ceva mai târziu după ce filistenii au ucis-o pe cea care trebuia să-i devină soție, el a dezlănțuit o adevărată teroare împotriva lor, arzându-le recoltele (*Judecătorii 15.3, vers. 4-5*), iar mai apoi *„i-a bătut aspru, pe spate și pe pântece"* (*vers. 8).*

Textele Biblice sunt foarte explicite asupra modului în care se purta Samson așa că, în consecință, conflictul degenerează, iar cum filistenii sunt încă o putere decizională în zonă Samson este nevoit să se ascundă o vreme și locul ales este Iudeea, numai că iudeii nu privesc deloc îngăduitori această prezență a sa care le înrăutățea situația în raport cu filistenii, așa că l-au capturat și l-au predat acestora.

În acest context se produce acea minune pe care o cunoaștem cu toții, iar textul o detaliază astfel: *„Duhul Domnului a venit peste el. Funiile pe care le avea la bra-țe s-au făcut ca niște fire de in ars în foc și legăturile i-au căzut de pe mâini" (vers. 14). Samson a apucat o falcă de măgar și a măcelărit 1.000 de filisteni cu ea (vers. 15).*

Mai apoi pe când se afla în Gaza, tot cu statut de pribeag, Samson a plătește pentru serviciile unei prostituate, însă oamenii aflând că Samson era în orașul lor s-au pus la pândă plănuind să-l prindă în zori, dar Samson a scăpat trezindu-se în mijlocul nopții, apoi *„s-a sculat și a apucat porțile cetății cu amândoi stâlpii, le-a scos împreună cu zăvorul, le-a pus pe umeri și le-a dus pe vârful muntelui din fața Hebronului" (Judecătorii 16.3).*

Vedem cum, din păcate, eroul al cărui destin era să elibereze poporul evreu devine din ce în ce mai detestat datorită purtărilor sale revoltătoare și a încălcării statutului său de nazireu, adică cel de exemplu pentru întreaga comunitate.

Peste foarte puțin timp, dar să nu uităm că el a fost Judecător vreme de douăzeci de ani, Samson o întâlnește pe Dalila, o filisteancă cel mai probabil foarte frumoasă, de care se și îndrăgostește, iar conaționalii femeii o mituiesc pen-tru a afla secretul puterii lui. Așa cum ni se întâmplă de obicei nouă tuturor, și Samson cade în capcana perfidă a iubirii prefăcute și îi spune Dalilei că puterea sa se datorează jurământului de nazireu, dar și faptului că părul de pe cap nu fusese tuns niciodată. Ceea ce urmează este de fapt umilirea sa, deoarece pe când dormea este tuns, iar când Dalila, printr-o ultimă fățărnicie îi strigă: *„Filistenii sunt asu-pra ta, Samson!"(vers. 20)* el s-a ridicat să lupte însă a constatat că: *Domnul Se depărtase de el"* (vers. 20), adică vestita sa putere era acum doar o iluzie.

În consecință: *„Filistenii l-au apucat și i-au scos ochii; l-au coborât la Gaza și l-au legat cu niște lanțuri de aramă. El învârtea la râșniță în temniță." (Judecătorii 16.21)* Samson ajunge, umilit și înfrânt, victimă a celor pe care până atunci îi dominase cu forța sa.

Numai că povestea are un sfârșit foarte interesant atunci când filistenii își sărbătoresc victoria și se adună în templul lor acolo unde se află sub privirile tuturor și Samson, orb și înlănțuit de doi pilaștri spre a fi din nou unor alte supus umilințe și probabil ucis. Însă în acest moment intrevine din nou Divinitatea cea care nu admite un astfel de tratament pentru unul dintre aleșii săi chiar dacă acesta

greșise și redându-i puterile lui Samson, printr-un ultim efort acesta dărâmă pilaș-trii, iar templul păgân se prăbușește peste toți cei prezenți (textul vorbește de trei mii de filisteni). Moare desigur și Samson, dar cu demnitate, înregistrând astfel o ultimă luptă, dar și o ultimă victorie.

Prezentarea Biblică a acestei legende pare a fi una plină de elogii la adresa unui om puternic și viteaz care luptă pentru eliberarea poporului său de sub jugul unei forțe brutale și perverse. De aici provine și termenul modern de filistin care conform DEX înseamnă: *Om fățarnic, retrograd, îngâmfat și mărginit, refractar la idei noi.* Însă dacă privim mai atent nuanțele și subtilitățile textului vom observa că de fapt avem de-a face cu o parabolă înțeleaptă referitoare la modul în care atunci când trufia îți ia mințile puterea nu-ți mai folosește la nimic. Samson, cel învestit cu putere prin har divin, pare la un moment dat mult mai interesat de consolidarea poziției sale sociale decât de interesele poporului său, dovadă fiind acele rătăciri amoroase în care preferă relațiile cu femei filistine, iar prețul acestei inconsecvențe este, evident, o cumplită trădare. Putem înțelge și faptul că puterea, inclusiv cea fizică, este de fapt consecința credinței și te poate ajuta doar atâta timp cât rămâi fidel jurămintelor. Cu toate acestea se mai poate vedea și faptul că adevăratul stăpân al omului va putea da dovadă de mărinimie și nu-l va lăsa pe cel căzut în greșeală să moară în chip nedemn. Dar pentru a înțelege cum se cuvine toate acestea trebuie în primul rând să citim textele Biblice nu numai cu mintea ci și cu inima!

Sursa:Artista Corina Melinte

AUREL POPA

APLICAREA REFORMEI AGRARE DIN 1921 ÎN SATUL REDIU GALIAN, COMUNA CODĂIEȘTI, JUDEȚUL VASLUI

REPERE ISTORICE

Satul Rediu Galian este așezat în totalitate pe partea dreaptă a râului Cuțitna/Cuțigna, la cca. 37 km nord de municipiul Vaslui, reşedinţa judeţului, de o parte și alta a DJ 247, între Codăiești și Mircești (com. Tăcuta).

Este atestat documentar într-un uric emis de cancelaria lui Ştefan cel Mare la 18 ianuarie 1490. Actul domnesc întărea stăpânirea moșiei Mircești, urmașilor lui Mircea Ciucescu, cel care primise un asemenea act de la Alexandru cel Bun, domnul Moldovei. Vechiul document arsese, iar Ștefan cel Mare reconfirmă stăpânirea și împărțirea moștenirii moșiei, în bună înțelegere, între urmașii acestuia: „*Şi ... privilegiul cel vechi pe care l-au avut pe acele sate mai sus scrise de la bunicul nostru, Alexandru voievod, a ars, cum am ştiut şi noi şi boierii noştri”.* Rezultă că împărțirea moștenirii se făcuse în a doua jumătate a secolului al XV-lea.

Mircea Ciucescu a avut cinci copii: trei fete (Marina, Fedca și Maria) și doi băieți (Danciu și Pașco). Două fete (Marina și Fedca) au rămas să stăpânească partea de nord a moșiei, cu satul Mircești și casa părintească, iar frații Danciu și Pașco împreună cu sora lor Maria și-au împărțit partea de sud a moșiei, unde, fiecare și-a întemeiat câte un sat, astfel: Danciu, împreună cu cei trei copii ai săi şi-a făcut sat în stânga râului Cuțigna (la est și sud-est de lacul de acumulare de la Rediu Galian), care s-a numit Dăncești; Pașco împreună cu cei patru copii ai săi şi-a întemeiat satul pe partea dreaptă a râului Cuțigna (la sud de lacul de acumulare, adică jumătatea de nord a actualului sat Rediu Galian), care s-a numit Pașcani; Maria cu cei trei copii ai săi au întemeiat un alt sat, la sud de cel al lui Pașco, până în hotar cu moșia satului Codăiești, care, mai târziu este menționat cu numele de Glodeni.

Răzeșii din neamul Ciucescu și-au păstrat moșiile din cele trei sate Dăncești, Pașcani și Glodeni, până la jumătatea secolului al XVII-lea, când în urma împărțirilor succesive, ocinile s-au tot micșorat și au ajuns ușor în mâna boierimii cu funcții (dregătorii): logofătul Racoviță Cehan, apoi a fiului său, Neculai Racoviță mare logofăt și a ginerelui acestuia, Iordachi Roset mare vistiernic.

După acapararea moșiilor răzeșești din satele Pașcani, Dăncești și Glodeni, de către marii boieri, locuitorii s-au retras pe alte ocine stăpânite de ei în alte sate sau au bejenit: așezările menționate mai sus au devenit selişti (moșii fără locuitori). Hrisovul domnesc de la Mihai Racoviță, din 7 august 1709 menționează declinul acestor așezări: *„am dat și am întărit ... pe a dumisale ocină și moșie, seleștele Dănceștii, Pașcanii și Glodenii_..., cumpărături a<le> socrului dumisale Neculai Racoviță ce au fost logofăt mare, altele ... au cumpărat și Ion Racoviță paharnic, fiul dumisale lui Racoviță logofătul .... Așișderea și dumnealui Iordache Ruset vornicul și-au cumpărat de la mulți răzeși pământul”.* Ștefan Ruset Pribescul, mare logofăt și mare vistiernic, fiul lui Iordache Ruset și moștenitorul moșiei Pribești, în înțelegere cu Neculai I Racoviță, nepotul lui Neculai Rcoviță mare logofăt au decis în 1755 separarea moșiilor avute de cei doi, socru și ginere. Neculai I Racoviță a primit înapoi toate actele moșiilor Racovițești, între care și cel referitor la moșia satelor Pașcani, Glodeni și Dăncești.

În a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, după moartea medelnicerului Neculai I Racoviță (10 aprilie 1763), moșia și satul Rădiu/Rediu (noul nume dat în locul celor trei sate în catagrafia din 1772-1774) trece în stăpânirea lui Costachi Racoviță postelnic. De la la Costache Racoviță, moșia Rediu ajunge în stăpânirea lui Ilie Burchi spătar, în urma căsătoriei sale cu Elena, fiica postelnicului. Ultimul proprietar al moșiei Rediu a fost Dimitrie/Dumitru Galian, profesor, cu dregătoria de medelnicer în orașul Huși. Menționăm că la Huși, la jumătatea secolului al XIX-lea erau două școli publice și o școală catihetică. După ieșirea la pensie Dumitru

Galian a cumpărat moşia Rediu în anul 1886, de la Nicolae, fiul lui Ilie şi Elena Burchi.

Noul nume al satului, Rădiu/Rediu, înseamnă pădurice tânără cu poieni. Numele este dat după toponimia locului (pădurea Paşcani, care astăzi mai are o suprafaţă de aproximativ 7,5 ha). Numele satului este unul compus: *„Rădiul serdarului Ilii Burchi”.* La 1900, satului şi moşiei încă i se spunea *„Rediul-Burchii, sau al-Zmeului”.* Moşia avea o suprafaţă *„cam de 1.001 ha”,* din care 57 ha pădure şi 646 ha loc de cultură, fânaţ şi imaş, ale proprietăţii, iar 208 ha erau ale locuitorilor. Are o populaţie de 74 familii cu 356 suflete, foşti clăcaşi: o biserică deservită de un preot şi un cântăreţ, o moară şi o cârciumă. Locuitorii posedă 16 pluguri, 33 care cu boi, 10 stupi, 229 vite mari cornute, 1.149 oi, 15 capre, 25 cai şi 99 rîmători.

Numele actual al satului este Rediu Galian, după numele lui Dumitru Galian, cel care a reparat biserica din lemn „Sfinţii Împăraţi Constantin şi Elena”, chiar în anul cumpărării moşiei (1886), a construit biserica din cărămidă între anii 1893-1895 cu hramul „Sf. Mare Mucenic Dimitrie” şi casă parohială; a lăsat, prin testament, casa boierească să fie folosită ca local al şcoalii sătesti (1916).

Şcoala funcţionează şi astăzi în casa boierească. Putem afirma că Dumitru Galian a fost un filantrop, căci după ce a cumpărat moşia Rediu, casa pe care o avea în Huşi a fost dăruită de *„institutorul şi proprietarul”* ei, bisericii „Sfântul Dumitru” din oraşul episcopal (în 1915, la un an de la decesul lui Dumitru Galian, casa a fost vândută). Dumitru Galian a donat în 1902 suma de 1.000 de lei Spitalului „Sf. Spiridon” din Iaşi.

REFORMA AGRARĂ DIN 1921

După decesul lui Dumitru Galian în 1914 (a trăit 102 ani), pentru că nu a avut urmaşi, moşia a trecut în administrarea Casei Rurale. Conform situaţiei din 15 august 1916, moşia Rediu-Galian avea 537 ha (352 ha arături, 15 ha păşune, 75 ha fâneţe, 91 ha pădure, 4 ha loc ocupat cu diferite construcţii). La 12 iunie 1919 din suprafaţa moşiei de 537 ha au fost expropriate 442,73 ha (385 ha teren arabil şi păşune, iar 58 ha erau fâneaţă) şi împărţite sătenilor conform Decretului-lege nr 3697/1918, preţul fiind de 800 lei/ha. Proprietarul, Casa Rurală, păstra ca terenuri inexpropriabile 94,25 ha, reprezentând 48,16 ha pădurea Ciomag, 42,09 ha pădurea Paşcani şi 4 ha conacul. La 16 decembrie 1919 Casa Rurală Bucureşti se adresa agronomului administrator al moşiei, Victor Negruş arătând faptul că *„vă autorizăm a scoate la vânzare prin licitaţie publică terenul pe care se află clădirile* <casa boierească şi dependinţele>, *uneltele, vitele după indicaţiile d-stră* <privind preţul> *de la care va începe licitaţia”.*

La 24 februarie 1921 Comisia locală de înfiinţare a păşunelor comunale, constata faptul că la Rediu-Galian erau 72 ha de *„imaş”,* dat prin legea învoielilor agricole (în 1907 au fost date 55 ha şi în 1915 încă 17 ha). Delegatul locuitorilor din satul Rediu-Galian, care făcea parte din Comisia locală de împroprietărire a susţinut că *„după numărul vitelor ar mai trebui aproximativ 60 ha.”* Comisia locală a cerut ca suprafaţa de 60 de ha să se ia de la locurile numite *„Dop”* şi *„Lunca”* (în Lunca era apa necesară adăpatului vitelor).

Cum moşia Rediu-Galian la12 iunie 1919 a fost expropriată în întregime; conform *„Tabelului statistic al Consilieratului Agricol Vaslui”* din 21 ianuarie 1921, rezulta că: a). în satul menţionat mai sus sunt 140 capi de familie înmulţit cu 4 membri însemna 560 de locuitori; b). că la cele 560 de persoane- conform legislaţiei- revin 560 de vite mari şi că pe un hectar de păşune se pot creşte 3 vite mari; rezulta faptul că la Rediu-Galian erau necesare 186 ha de păşune. Dar, tot din Tabelul statistic, rezulta faptul că în acest sat locuitorii posedau un număr de 256 vite mari şi 630 de oi- cele 630 de oi, însemnau 126 vite mari (5 oi echivalau cu o vită mare). În total, pentru cele 382 vite mari care, conform cotei de 3 vite pe hectar s-a constituit islazul comunal/imaşul din 129 ha. Deci pe lângă cele 74 ha pe care sătenii le deţineau mai trebuiau 55 ha pentru a ajunge la suprafaţa necesară de islaz comunal. Comisia de împroprietărire acordase 61 ha pentru imaş şi a constatat că *„satul Rediu-Galian are suprafaţa legală cerută pentru înfiinţarea păşunei comunale”*. Comisia a aprobat ca terenul pentru păşune să fie constituit pe locurile Dop şi Lunca: *„cum este nevoie şi de a asigura accesul la apă al*

vitelor locuitorilor Comisia hotărăşte ca terenul rezervat de Comitetul de împroprietărire (cele 61 ha n.n.) *să se ia din locul numit Dop şi să se continuie cu locul numit Lunca".*

La 2 martie 1921 Judecătoria Ocolului Rural Codăieşti trimite la comunele arondate, procesele verbale de înfiinţare a păşunelor comunale, printre care se afla şi procesul-verbal privind păşunea de la Rediu-Galian.

În fişa definitivă a moşiei Rediu-Galian din 13 iulie 1934 (după ce pe 12 august 1933 aceasta a fost afişată şi nimeni nu a contestat-o) observăm faptul că suprafaţa de teren acordată sătenilor prin împroprietărirea din 1921, a rămas aproape neschimbată, adică 442,73 ha, din care 260,73 ha teren arabil, 129 ha păşune şi 53 ha fânețe. Atât suprafaţa de fâneaţă cât şi păşunea erau trecute la terenuri de calitatea I.

De menționat că sătenii din Rediu Galian au cerut exproprierea pădurii Ciomag și Paşcani (90 ha), care era pe teritoriul satului Rediu Galian, dar conform legii, aparținea statului. Motivul invocat de săteni a fost că nu ar fi suficient imaş pentru vite (pădurea fusese scoasă de la exproprire de către Comisia județeană de expropriere Codăiești în ședința din 12 iunie 1919).

Comisia de expropriere II Codăieşti, înființată pe lângă Judecătoria de Ocol Rural Codăieşti formată din: președinte I. Mitescu, judecător; reprezentantul proprietarilor D. Hernia; reprezentantul sătenilor Th Cârțu; reprezentantul Casei Centrale I. Vasilescu, s-a întrunit în ședință publică la 29 aprilie 1923. Ședința s-a desfăşurat în prezența sătenilor: Th Ciubotaru, Stanciu Lazer, Gh. Aliuș, V. Gh. Rusu și I. V. Gavril, asistați de avocatul I. Apostu.

Comisia în unanimitate de voturi respinge cererea locuitorilor satului Rediu Galian aducând următoarele argumente: a). exproprierea nu este *„de necesitate absolută"* și în acest sens se precizează că sunt 140 capi de familie, cu un total de 382 vite mari. Cum sătenii au deja 129 ha păşune, însemna că au o suprafață mai mare cu 2 ha decât necesarul de păşune, fapt pentru care se rectifică (în minus) suprafaţa de păşune acordată comunei Rediu Galian la 127 ha; b). exproprierea pădurilor se face la teritoriile de deal şi de munte, ori satul Rediu este la şes; c). reprezentantul Ocolului silvic Ciurea nu a fost de acord cu această expropriere.

Întreg procesul de aplicare a reformei agrare din 1921 a durat până în anul 1934. Gh. Răşcanu, prefectul județului Vaslui menționa în 1934, că *„s-a făcut parcelarea cadastrală la Codăești, Rediu ... S-a dat în primire și definitivat lucrările de împroprietărire cu loturile de cultură și loturile de casă ... s-au dat în debit definitiv ultimii locuitori de pe tabloul II din satele Rediu, Şerboteşti și Ghergheleu ..."*

Reforma agrară din 1921 a contribuit la îmbunătățirea stării materiale a locuitorilor din satul Rediu Galian, care și-au construit case noi, au crescut animale bine îngrijite, au cultivat terenul obținând recolte bune. Dragostea, grija față de animale, interesul material manifestat de locuitorii comunei Codăieşti, inclusiv cei din satul Rediu Galian s-a putut constata și prin prezența la *„Expoziția județeană a crescătorilor de animale"* organizată în anul 1924, la Vaslui. Locuitori din comună au obținut premii importante: 1). pentru taurii moldovenești, Crețu Gheorghe și Rusu V Ion, au obținut premiul al II-lea (câte 400 lei); 2). pentru vaci moldovenești de 3 ani, Ciobanu Gheorghe, premiul al II-lea și Crețu Neculai, premiul al III-lea (200 lei), iar drept premiu de încurajare pentru 2 boi moldovenești (400 lei) și un mânz (200 lei) a obținut și Sprânceană Gheorghe.(Bibliografie și alte informații la autor).

TEODOR PRACSIU

DIALOG ABSTRACT

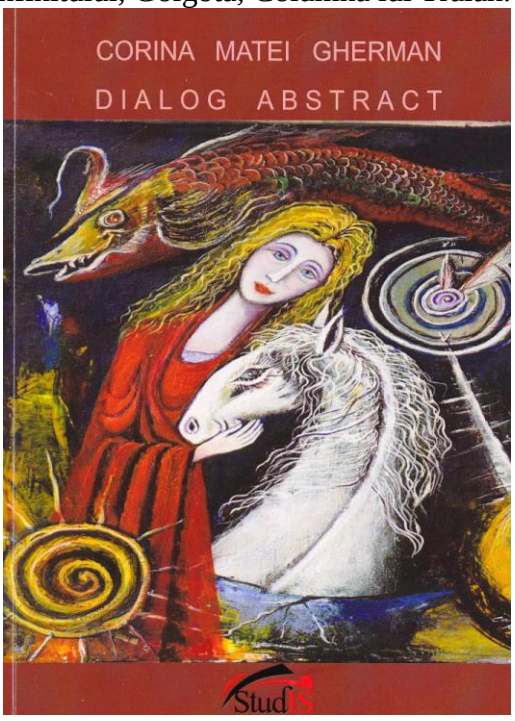

Privesc atent fișa profesională a poetei Corina Matei-Gherman și constat că în cei zece luștri care măsoară vârsta ei de acum (n. 1967) s-a dovedit foarte activă și tenace: doctor în economie (marketing), master în managementul marketingului, curs postuniversitar de cultură organizațională și integrare europeană în industrie, administrație și servicii, alt curs postuniversitar în cadrul Centrului de formare și analiză în ingineria riscurilor, autoare de volume și studii în domeniul marketingului.

Contemplu fișa de creație literară: 34 de volume publicate în intervalul 1998-2016, așadar, în exact 18 ani, preponderent poezii și proză pentru copii, dar bibliografia cuprinde și două romane, o poveste versificată după Ion Creangă ș.a. Câteva volume sunt bilingve, semn că poeta dorește o receptare pe spații mai largi. Suntem în fața unei prolificități remarcabile, pe care nu mulți condeieri o au - semn că autoarea a mizat înainte de toate pe cantitativ, pentru a fi, cu timpul, mai convingătoare din punctul de vedere calitativ. Dialectica marxistă construise, de altfel, o axiomă devenită de largă notorietate: acumulările cantitative determină salturile calitative. Nu pun sub semnul dubitativului această afirmație sentențioasă, ci doar constat o evidență ce o particularizează pe autoarea noastră.

Ultimul volum ce mi-a parvenit prin bunăvoința sa (ultimul în ordine cronologică) însumează scurte poeme în proză - specie cultivată la noi încă din secolul al XIX-lea - de doar câteva rânduri, un fel de flash-uri lirice, notații fulgurante, însemnări cu un anumit grad de intimitate, mărturisiri vaporoase, crâmpeie de gânduri lăsate în suspensie. Semnele de punctuație sunt abolite programatic, ceea ce înseamnă că autoarea a dorit înainte de toate să provoace spiritul cititorilor și să-l oblige la meditație.

Nu lipsește nici tentația de a epata (probabil, subconștientă), întrucât poemele sunt împănate cu referințe culturale, cu aluzii livrești în manieră postmodernă și cu trimiteri mitologice: Dumnezeu, Sfinxul, Noe, Nostradamus, Mecca, Medina, Tibetul, Constelația Fecioarei, Paradisul, Turnul din Pisa, Ovidiu, Eros, Saturn, Galileo Galilei, Luna, Venus, Big-Bang, Victor Hugo, Carul Mare, Paganini, Voroneț, Shakespeare, Arhimede, Platon, Tolstoi, Dante, Ramses al II-lea, Himalaya, Statuia Libertății, Coloana Infinitului, Golgota, Columna lui Traian.

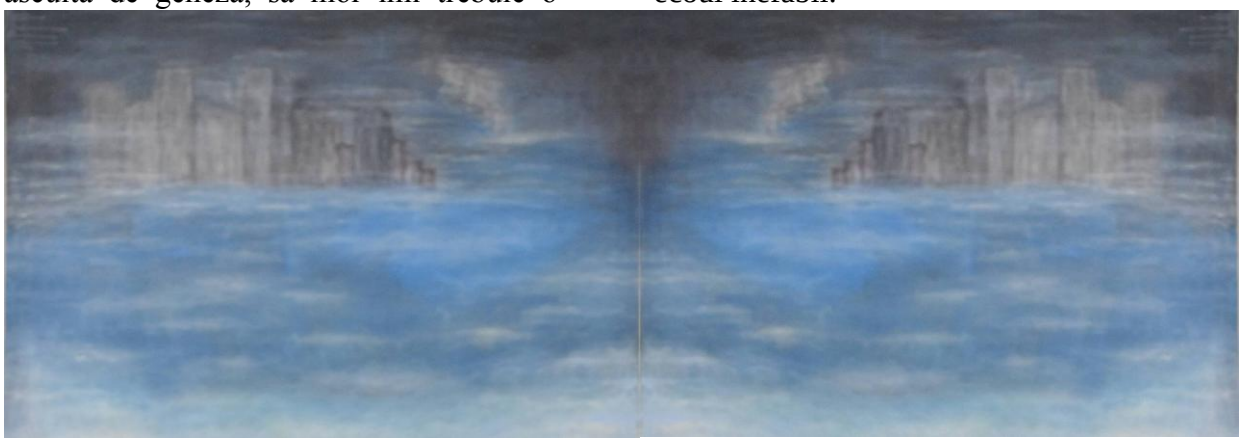

Autoarea pune în circulație concepte și idei ce frământă omul modern: extincția universală, eu și celălalt, cosmosul, anxietatea, angoasa, complexele feminității, iubirea, solitudinea, infinitul, absolutul, cimitirul, timpul, veșnicia, universul imaginar, geneza, visul, îngerii, existența tragică, viața viitoare, amăgirea, desacralizarea ființei, mitul adamic etc.

Un eu liric feminin, sensibil și neliniștit, își caută identitatea lăuntrică, raportându-se la natura înconjurătoare, la cosmos și desigur la Dumnezeu. Își pune întrebări tulburătoare, caută sensul existenței, un rost ontologic. Bineînțeles că interogațiile sunt retorice și cel mai adesea răspunsurile și soluțiile se amână sine die. Discursul vocii lirice în aceste poeme în proză este unul sincopat, intersectat de pauze, sintaxa este liberă, urmând sinusoidele gândurilor, iar cuvintele se aglutinează în structuri metaforice nu ușor de urmărit. Sensul lor rămâne adesea încifrat și presupune un efort de decodificare. Autoarea pornește de la premisa că se adresează unor cititori exersați, cultivați, cu un orizont cultural semnificativ. Unii vor aprecia această modalitate modernă de comunicare, alții vor rămâne probabil sceptici.

Mărturisesc sincer că am apreciat fără rezerve o serie de „decupaje” poetice, elaborate neîndoielnic în clipele de grație: am sărbătorit stingerea universului, tăcerea devine curioasă, în acea oază surdă zgomotul dorinței explodează, numai el ascultă de geneză, să mor îmi trebuie o eternitate, trebuie aprobat de însuși Dumnezeu... dacă mai are timp, astronomia învață să crească pădurea, această dimineață îmi refuză dimineața, deasupra amurgului meu fără primăvară, vei pleca în spectrul neatins al luminii întunecate, îmi voi dărui un strigăt eliberat, licuricii criminali aparțin tribunalului timp, ecoul mă cuprinde și-n brat m-a răstignit, gândul a evadat, Dumnezeu nu apare, unde am să-l găsesc, adun elefanții în cochilii de melci, mă voi vindeca de uitare, sfânt evadat din temnița epitafului negru, aș vrea singură la masa tăcerii un colț de taină, plânge rugându-se pentru păcat, ai optsprezece ani și ești mai nefericit decât piatra, te-am desenat pierdut într-un tablou fără ecou, prin umbra mea doar toamna trece, o literă mai mare caută un câine, îl aștept cu ura revenirii, erai acolo când dansau crocodilii, numai trecerea timpului se mai aude câteodată, sunt un cimitir viu, gândul poștal al verticalei, aici rămân eu și șapte ipoteze, vei sta mai mult în viața viitoare, îngerul în amurg strivea urma reptilei ș.a.

Intitulat neutru Dialog abstract, volumul Corinei Matei-Gherman consfințește relația esențială dintre eu și lume, dintre sine și elemente; interogațiile, nedumeririle, uimirile, îndoielile, neliniștile poetei alcătuiesc substanța lirică a unei cărți ce începe într-un punct și lasă impresia că poate continua la infinit. Este o lungă mărturisire în surdină, intersectată de un noian de întrebări fără răspuns. Ceea ce rămâne în memoria cititorului atent este ecoul inefabil.

NICOLAE SUCIU

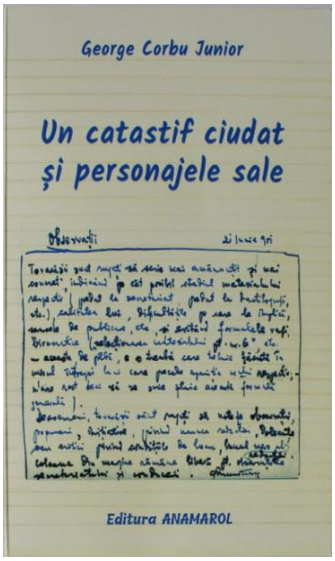
AMINTINDU-NE DE ION BRAD

Scriitorul și ambasadorul Ion Brad: n. 8 noiembrie 1929 și d. 2019

Un Catastif Ciudat și Personajele Sale [1] reține atenția cititorului, în primul rând, prin titlul foarte interesant, alcătuit din două sintagme, calificativul *ciudat* fiind mai mult decât „o invitație la lectură", cum declară autorul *Ion Brad*, într-unul dintre dialoguri (p. 275) . Mai apoi, titlul trezește interesul și ideea că acest catastif - jurnal de redacție mai are și personaje. Și încă ce personaje! Viitori stâlpi de nădejde ai literaturii române. Într-adevăr, registrul de prezență al redacției *Almanahului Literar*, între anii 1950-1952, „oglinda aceasta retrovizoare" (p. 275), pare a fi cu atât mai „ciudat", cu cât cititorul, oricare ar fi el, nu s-ar aștepta ca, într-o redacție cu scriitori atât de serioși în ale scrisului, deși unii tineri studenți, puteau semna în acei „ani strâmți", într-un banal registru, ora sosirii, ora plecării și concret, ce activitate desfășurau în ziua respectivă.

Cuvânt înainte semnat de însuși autorul, fost director al Teatrului Nottara, scriitorul Ion Brad, provoacă cititorul, dând câteva explicații despre modul cum a apărut acest „caiet mare, format A 4, cu scoarțele de carton" (p. 5), introdus, „în noile condiții de Geo Dumitrescu" (p. 5) care a preluat conducerea *Almanahului literar* condus de Miron Radu Paraschivescu. De reținut e și că, în ceea ce privește scoaterea revistei, acesta obținuse toate aprobările de la Leonte Răutu și Iosif Chișinevschi, cu ocazia aniversării a 70 de ani de viață a tovarășului Iosif Visarionovici Stalin. Caietul figura în acel moment, ca supliment obligatoriu, mod de apreciere a comportamentului fiecărui „personaj" din redacție.

Cumpărat de George Corbu, de la fratele lui Geo Dumitrescu, Mircea, după ce poetul murise, „catastiful ciudat", aflat în această formă, devine o sursă inestimabilă, din care specialistul va putea afla multe lucruri nebănuite (sau cum declară autorul volumului Aicea printre ardeleni, într-unul din dialoguri: „poate interesa pe istoricii și criticii literari care se mai ocupă de epocă" [2] , nu numai despre

[1] George Corbu Junior – *Un catastif ciudat și personajele sale*, ed. Anamarol, 2018

[2] George Corbu Junior – *Un catastif ciudat, op. cit.* , p. 341

condițiile în care se făcea atunci cultură, dar și despre caracterul, temperamentul și gradul de responsabilitate ale „personajelor" acestuia.

Cartea, însumând 478 de pagini, adică nu tocmai puține, este structurată (în trei părți distincte, aș zice eu, având în vedere că *Anexe* constituie totuși, o parte dintr-un întreg) în două mari capitole și *Anexe*, neaflându-se departe de maniera postmodernă a inserării, printre altele, și a celor 173 de scrisori[3] .

Prima parte, intitulată *Jurnalul de redacție al revistei „Almanahul literar" (iunie 1951- martie 1952),* cuprinde „catstiful" propriu-zis, transcris în format electronic și mai apoi editat. Muncă nu glumă, cu atât mai mult cu cât „hârtia de calitate inferioară – așa cum mărturisește Juniorul în *Pe larg* - a acestor caiete și faptul că toți membrii redacției scriau doar cu cerneală și pe ambele părți ale paginii a făcut ca aceasta „să pătrundă în fibrele hârtiei făcând multe pasaje aproape indescifrabile" (p. 276).

Cea de-a doua parte, *Convorbiri, evocări, portrete*, oferă cititorului apetisante dialoguri și scrisori pe tema „catastifului" și a „personajelor sale", între autorul volumului *Orga de mesteceni*, unul dintre persoanaje și, fie colecționarul George Corbu, fie autorul cărții, George Corbu Junior.

În ultima parte, de aproximativ 100 de pagini, intitulată *Anexe*, sunt reproduse sumarele revistei *Almanahul literar*, diferite cronici și articole referitoare la „premisele constituind climatul unei admirabile înfloriri a literaturii" (p. 388), publicate chiar în acei ani sau mai târziu, în diverse ziare și reviste, toate acestea având rolul de a completa, dintr-o perspectivă mai obiectivă, lectura primei părți a volumului.

Lectura, la prima vedere destul de monotonă a „catastifului", se bucură așadar, atât de dialogurile din partea a doua, cât și de cronicile din *Anexe*, „personajele" având posibilitatea de a se observa unele într-altele, ca veritabile oglinzi paralele, asemenea personajelor romanului modern interbelic.

Înainte de toate, în „catastif" se simte patina epocii, se simt, dacă nu se văd, *mișcările tectonice* ale „vremurilor întoarse pe dos" (p. . 312), de la forțata ideologizare sovietică (p 48), concretizată atât prin traducerea de cărți rusești, cât și prin propunerea de către George Munteanu, a înființării unui curs de învățare a limbii ruse – la obligația pe care o aveau cei din redacție, de a oglindi în scrierile lor, realitățile noi, socialiste, cum ar fi: *Balada Bicazului* de Ion Istrate (p. 48), *Secerișul lui* A T, (p 60), *Despre SMT Bonțida* al lui Alexandru Căprariu, (p.63), *Viața nouă în Țara Moților*, (p. 84), *Poemul Seceriș* al lui Ion Brad (p.92), *Despre vrăjitoarea din Țara Moților*, (pp. 93-94), *Secerișul la 23 August* (p.106); de la observațiile în surdină, cu privire învățământul ideologic (p.103), la comemorarea unor mari poeți ai literaturii române, cum ar fi Vasile Alecsandri (p.73), G. Coșbuc (p.108); de la inițiativa de promovare a unor tineri și trimiterea lor la *Școala de Litratură*, cum ar fi Al. Căprariu (pp. 51- 97), Alexandru Andrițoiu, Ion Motora, Drumaru (72,73), la articole elogioase despre mai marii epocii, Gheorghiu Dej (67) și Alexandru Sahia (69) și alții; de la consemnările lapidare despre serviciul de noapte cu

[3] Postmoderne ar fi în acest volum: dezvăluirea mecanismelor de producere, la vedere, a modului în care autorul și-a realizat scrierea, juxtapunerea și amalgamarea unor registre stilistice și nu în ultimul rând, inserarea de documente, relativizarea relației dintre ficțiune și viață. Alegerea lui *res gestae* împotriva unei *historia rerum gestarum*, adică „alegerea vieții împotriva poeziei – ceea ce Umberto Eco remarca la J. Joyce (Umberto Eco, Poeticele lui Joyce, Paralela 45, 2007, p. 95) – asumarea fără discriminare a tuturor evenimentelor „nivelarea faptului nesemnificativ și a celui cu sens", etc., păreau a prefigura, dincolo de la proiectul susținut de Eduart în *Les Faux Monnayeurs*, al lui A. Gide, romanul postmodern.

ocazia lui 23 August (pp. 106-0107) și despre truda birocratică din redacție – la unele consemnări critice ale redactorilor șefi adjuncți, cu privire la activitatea subalternilor, dincolo de autocritica consemnată de fiecare redactor, toate incisive tentacule ale lui „divide et impera" reactualizat, semănat atunci, de partid în toate sectoarele de activitate. De unde, evident, și frica de a nu fi pârât mai sus, teama de a nu fi respinse de cenzură, textele ce urmau a fi publicate, și chiar obsesia unora dintre redactori, de a nu fi judecați pe nedrept de către un alt coleg; de la consemnări care, vrând-nevrând, fac aluzie la precara remunerare a redactorilor și la modul cum luau masa la cantină, pe tabel – la consemnări care justifică, uneori pueril, întârzierile din motive obiective, de la serviciu, dar și truda unor redactori de a parcurge acasă, până noaptea târziu, materialele aflate în lucru, și la răbufniri tacite când secretarul cu propaganda, Keleti, care exercitând cenzura textelor, făcea adnotări, cu creionul în limba maghiară, pe marginea textelor parcurse, (exemplu: „misztikus") – cum își va aminti Dumitru Micu în *Fragmente din volumul Timpuri zbuciumate* de la *Anexe* (p. 380).

În concluzie, „catastiful" devine, din cele patru caiete *banale* de consemnări aride, un document „ciudat", punând „personajele" în fața faptului împlinit. Redactorii devin personaje și în măsura în care un așa-zis „ochi din umbră", supervizor, pare a le urmări permanent destinele. (și 269)

Gradul de înțelegere a *modestelor* pagini ale „catastifului" pare a crește însă, odată cu înfiripareа celor trei dialoguri din partea a doua a cărții, prezente cu subtitlurile *George Corbu – Ion Brad, Pe larg* și *Pe scurt*. Departe de lumea zbuciumată, atât George Corbu (Seniorul), colecționarul de cărți rare, cât și George Corbu Junior însăilează valoroase dialoguri cu unul dintre personajele *Catastifului ciudat,* scriitorul Ion Brad. Atât întrebările, cât și răspusurile au rolul de a arunca asupra întâmplărilor din „catastif", prin detașare în timp, o cu totul altă lumină.

Primul dialog, reușește, în numai 13 pagini, să limpezească următoarele probleme legate de jurnalul de redacție: apariția „jurnalului sui-generis", numit de autorul volumului *Oameni și cărți* „catastif", și de componența redacției, printre aceștia, tineri absolvenți ai *Școlii de Literatură*, care „aveau să conteze în literatura română" (p. 262). Vorbind despre „asimilarea" muncii intelectuale pe care cei din redacție o prestau, „cu cea fizică", și întrebat fiind de către Senior dacă *Jurnalul* poate fi privit „ca un mod de sufla în iaurt", în măsura în care „partidul veghea, controla, sancționa" (p. 263), domnul Ion Brad consideră că cei din redacție erau „formați în acel spirit de autocenzură" și încercau să evite „practica proletcultismului" De multe ori, consemnările erau și o formă de evadare din canoanele ideologice, Cornel Regman consemnând până și citirea ziarului „Sportul popular" (pp. 264-266).

Având în vedere că defulările interveneau „numai între colegi", iar despre „represaliile" cu care se amenințau între ei, nici nu mai încăpea vorbă, Seniorul îi pune fostului director al Teatrului Nottara, o „întrebare legitimă" și anume, de ce n-a fost distrus „documentul inchizitorial" chiar de către Geo Dumitrescu însuși. Domnul Ion Brad consideră că documentul putea oferi celui exclus din partid, „argumente scrise, autentice despre orientarea și lupta lui pentru triumful ideologiei oficiale" (p. 266). O altă problemă pe care cei doi o dezbat în acest prim dialog, este cea a motivării acestor „notații de jurnal", iar întrebarea pe care o aduce Seniorul în vizor, este legată de faptul că acestea puteau fi datorate, fie „vulnerabilității politice a unora dintre redactori", fie a fricii. Răspunsul autorului volumului *Printre mii de scriitori* la această întrebare, este că notațiile nu puteau fi „un document acuzator la adresa redactorilor Almanahului", că acestea funcționau „ca

un mod de a ne câștiga pâinea noastră cea de toate zilele", în condițiile în care „stăpânul financiar al tuturor publicațiilor române", tovarășul Svarts, „nu ne plătea salariul", iar redactorii erau obligați să mănânce pe „liste", adică „pe datorie" (p. 268). Partea pozitivă a acestei munci care ținea de un anumit birocratism, cu vizite la intreprinderi, cu refacerea din temelii a textelor, cu urmărirea publicațiilor de profil, cu raportarea zilnică asupra propriei activități, cu îmbrățișarea „criticii și autoriticii", este că, arată autorul volumului *Alte cărți ale prietenilor mei*, în acel timp, redactorii s-au format cu adevărat, în ale scrisului: „atunci am învățat să scriu mai bine, deși plăteam tribut serios ideologiei vremii de care m-am scuturat treptat, cu greu..." (p. 271).

În al doilea *calup* de dialoguri, intitulat *Pe larg*, sunt prezentate de către scriitorul Ion Brad, în numai 62 de pagini, personajele cărora le schițează portretele deja tatonate de cititor, pe parcursul lecturii „catastifului", cu referiri la unele dintre cărțile domniei sale, în care figura unora dintre aceștia este bine evocată: Miron Radu Paraschivescu, creatorul *Almanahului literar*, scriitor de o exigență rar întâlnită; Geo Dumitrescu, adjunctul lui Miron Radu Paraschivescu, un om cu o personalitate „oarecum ciudată", Cornel Regman și cum a fost acesta exclus de la *Steaua*, „în urma refuzului de a da informații la securitate despre colegii săi" (p. 284) sau Dumitru Micu la care autorul *Fotografiilor de familie* aprecia „pana lui de evocator și portretist". Revelatoare pentru schițarea portretului este și scrisoarea acestuia, la care se adaugă scrisoarea lui Alexandru Andrițoiu (pp. 286-289), iar Aurel Gurghianu, supranumit „bătrânul", ale cărui scrisori inserate la paginile 292-294, ajută la creionarea *culorii locale*. Victor Felea apare ca un „om talentat și cultivat, dar retractil, complexat, adeseori stângaci în relațiile cu cei din jur...", cartea lui Victor Felea, *Însemnările din Jurnalul unui poet leneș*, „cu zic-zagurile lui ciudate, nepotolite", reține atenția la paginile 289-301, completându-i portretul. Rămân antologice portretele pe care le schițează prozatorul Ion Brad unor *personaje* precum: Victor Felea, un om cu „fața osoasă, ascuțită, cu nasul deviat, de vultur bătrân, cu expresia unei depline stăpâniri de sine"; Aurel Martin, om de o „vastă cultură" și „cu harul scrisului", Mircea Zaciu a cărui „fire îi juca uneori feste, îl făcea un *bârfitor* înzestrat" (pp. 302-310); Aurel Rău, era cel care avea conducă *Almanahul Literar*, devenit *Steaua*, după 1940, timp de 40 de ani. Interesante sunt și pasajele despre Tiberiu Tretinescu și Alexandru Căprariu. Tot aici sunt comentate cele 137 de scrisori incluse în acest volum și sunt inserate fragmentedin *Alexandru Căprariu pe post de general* (pp. 324-327), din volumul *Aicea, printre ardeleni* al lui Ion Brad, citând atât scrisori de-ale acestuia, printre care și cea în care relatează câte ceva despre întâlnirea cu Cioran, cât și scrisori de-ale autorului *Întâlnirilor de taină în Grecia*.

În *Pe scurt*, cel de-al doilea dialog al Juniorului cu domnul Ion Brad, se lămuresc unele aspecte în ceea ce privește începuturile colaborării autorului volumului *Printre mii de scriitori* la *Almanahul literar*. Despre Geo Dumitrescu „trimis să-l supravegheze ideologic pe M. R. P", cititorul află că era „un cenzor activ și vigilent. Rigid, sever, antipatic", dar care încânta colegii invitați la un pahar, „cu povești și glume" (p. 339-21). În *Pe scurt*, se mai ia în discuție ierarhia membrilor redacției, E. A. Baconsky și George Munteanu. Primul ținea locul lui Geo Dumitrescu, preluând rolul de redactor-șef după ce acesta avea să plece în 1952, la Hidrocentrala de la Bicaz, iar al doilea manifesta „o vigilență exagerată, demagogică" (p. 341).

Anexe reproduce în totalitate cronica dură a lui Geo Dumitrescu la nuvela *Ana Roșculeț* a lui Marin Preda, publicată în revista *Flacăra* din 1950, apoi sumarele numerelor revistei *Almanahul*

literar. De o inestimabilă valoare este extrasul *Fragmente din volumul Timpuri zbuciumate* lui Dumitru Micu, care completează portretele „personajelor”. Astfel, Victor Felea are, pentru Dumitru Micu, „un surâs giocondesc, impenetrabil”, Baconsky „veșnic în vervă (...) cu vești, idei și mai ales cancanuri (...) Consecvent în parmanență cu sine însuși, Baconsky vorbea, vorbea, vorbea”. Apoi cei doi, prezentați față-n față: „Prin contrast cu Baconsky, veșnic volubil și locvace, Felea era un taciturn. El vorbea mai mult prin zâmbet decât prin cuvânt”. Pentru Miron Radu Paraschivescu, stilul „nu era omul, ci expresia perfecțiunii scriptice”, iar textul trebuia trecut neapărat, prin „strungul paraschivesc” (p. 379). Pe Cornel Regman îl vede „maliții os, persiflant, zeflemist, calamburgiu...”. Miron Radu Paraschivescu este „ cordial, amabil, familiar” (pp. 377- 383).

Parcurgând paginile unui Almanah literar semnat de Corin Grosu și publicat în revista *Viața Românească*, 1950, care reține atenția prin tendința de a observa activitatea *Almanahului literar*, nu atât din punct de vedere estetic, cât din perspectiva ideologică a formării *omului nou*. *Pe frontul culturii O nouă revistă literară* și *Suplimentul de duminică. Ce citim*, aparținând și ele, *Anexelor*, sunt scurte articole apărute în ziarul *Scânteia*, primul la 1 februarie 1950, iar al doilea, în 18 martie 1950 și trec în revistă numerele 2-3 ale *Almanahului literar*.

Ultimul document al cărții lui George Corbu Junior, inclus în *Anexe*, este semnat de Aurel Rău, unul dintre „personajele” aflate încă în viață, și se intitulează *Un document de timp*. Rostul, și al acestui eseu, este de a aprofunda *apa oglinzilor* în care se reflectă activitatea „pesonajelor” catastifului. Iată două schițe de portret semnate de fostul redactor-șef al *Stelei*: „E.A. Baconsky (...) personalitate conturată distinct, între noi, cu un mic stadiu de poezie avangardistă” sau: „criticul Cornel Regman, un spirit netemător, senin și dezinvolt”. Ben Corlaciu „un înalt, adus puțin de spate, ușor nedormit sau grizat...” (pp. 448- 451).

Prin informațiile, pe cât de variate, pe atât de interesante, despre o perioadă mult controversată a literaturii române, *Un catastif ciudat* cu cele aproape 500 de pagini, rămâne în primul rând pentru specialiști, un document de referință. Un document care trebuie citit.

Sursa:Artist Plastic Viorica Muraru

LIVIA CIUPERCĂ

SIMFONIA TĂCERII

Un volum-confesiune, în care domină propriul eu, în perpetuă înlănțuire existențială: „Sunt umbra unei frunze căzătoare”, „Sunt altarul unde se rescrie dorința”, „Sunt o rugă-nmugurită-n așteptare”.

În viziunea Ritei Hălălău, „eul” pulsează ascendent și implicat, respirație cantantă, în acorduri (diriguiți fiind de acorduri „simfonice”), într-o orchestrație care nu e tăcută, ci intimistă: „Fă-mă cântec fără sunet, dor pe strune de safir”

„Simfonia tăcerii” dezvăluie trăiri erotice care o marchează – în multiple învăluiri – pe femeia îndrăgostită care traversează – stări contradictorii.

În fapt, așa sunt treptele vieții înseși.

Încă din prolog intuim ascensiunea relației „gând – inimă”, de la gândul-floare, adică înflorirea eroticului până la efuziunile înflăcărării ființei îndrăgostite.

Și-aceste stări emoționale nasc, în acest context, stilul poetic. Și gândind la o reflecție a lui Gustave Flaubert, în adevăr, „Stilul este viața însăși, el este sângele gândirii”.

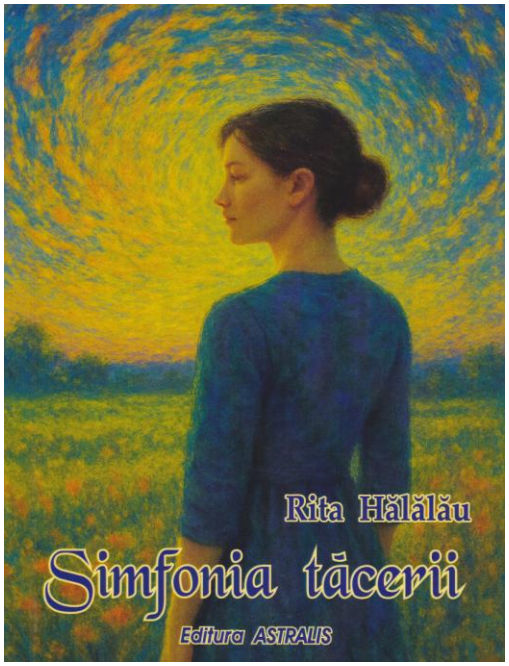
Și nici nu punem la îndoială (avem propriile noastre trăiri), omul, parte dintr-un întreg, „gândește rațional și acționează ilogic” (Anatole France), mai ales când este îndrăgostit.

Așa este! Gândim rațional, dar acționam ilogic. Uneori. Așa se explică suferința: „Te caut printre trandafiri și spini”.

Versurile Ritei Hălălău confirmă semnul egal între feminitate și fragilitate. Emoțiile lasă amprente vizibile: „Am împletit în vânt chemarea / Și-am tors din noapte depărtarea”.

Depărtarea de ființa dragă naște DORUL – pe aripile (nu neapărat ale vântului), ci ale purității unui gând erotic. Și în așa context, Tăcerea, „îmbrăcată în raza grea”, va săruta „depărtarea”.

În acest volum, recunoaștem motivul (în relația) *departele – aproapele*, care sintetizează văpaia iubirii ca înălțare a binecuvântării. Emoții flacate de antiteză.

„Și-n loc e amintire, vor crește doar ninsori”.

În jocul erotic, cromatic are un rol esențial.

Fiecare nuanță cu a ei semnificație:

„Albastră e zăpada,
Și gândul ne-mpletit,
Cu dorul plâns și frânt
Sub cerul împietrit”.

În viziunea poetei, focul iubirea este un „cer de jar”, tradus printr-o pulsație a insistență nedisimulată:

„Vreau să fiu flacără care se-nclină
În fața ta – nespunsul meu cuvânt”.

Întreg acest volum ni se prezintă, precum un cântec duios, în care domină melancolicul și dorința fiebinte de a păstra la piept un foc care-și conservă flacăra. Doar pe o singură coardă.

Acest cântec se dorește o „călătorie spre lumină”?

Termenii: umbră, viscol, ninsoare, himere, păcat... arată contrariul. O dominantă deloc promițătoare împlinirii unui vis: „umbre tandre și viscol de lumini”, „umbre pierdute fără glas”, „umbre și himere”!

Un zbor spre nicăieri. Ce păcat!

Femeia-i umbră prinsă-n amintire, „femeia – cântec de păcat”?! „Mă aprind” – „Mă sting”.

Antiteza-i dezarmantă.

Dacă, „La tine-i primăvară”, iar „La mine ninge crunt”, mai putem vorbi de armonie? De dorință? De împlinire?

La un pol, „izvor răcoritor” – iar la celălalt pol, „oblonul uitării”. Dureros de trist!

Și ceva mult mai profund: Femeia e dispusă la orice compromis: „Ne vom juca destinul pe creste de păcat”. Grav!

Iubirea implică prietenie, dăruire, sinceritate, dar nu păcat. Exclus!

Simfonia tăcerii propune un alt major sacrificiu:

– „Să fim mister, ispită și păcat!”

Din nefericire, totul ni se-nfățișează ca o rătăcire în nevindecare!

Să sperăm, în viitor, aripile inspirației o vor purta pe Rita Hălălău spre o realitate sorindă, fără umbre, fără viscole, fără decepții–adică, spre lumina cea binecuvântată!

Sursa:Artist Plastic Viorica Muraru

CORINA MATEI GHERMAN

CORNELIA URSU PRIN ȚARA SOARELUI RĂSARE

Japonia, o țară fascinantă și misterioasă pentru noi toți. O cultură aparte, tradiții și obiceiuri tradiționale vechi care se păstrează și azi. Japonia ne invită la o călătorie fascinantă pentru a ne dezvolta viziunea asupra lumii. Emile Zola ne amintește că : „Nimic nu dezvoltă inteligența ca călătoria.” Iar Mark Twain ne spune : „Trebuie să călătorești pentru a învăța.” și Ray Bradbury confirmă : „A vedea lumea prin ochii tăi este de o mie de ori mai bine decât orice vis”.

Prin Japonia a călătorit și Scriitoarea/Profesorul univ.dr.Cornelia Ursu care a decis să ne împărtășească și nouă câteva gânduri din Țara Soarelui Răsare. Și așa ne aduce spre a ne încânta sufletul volumul Opt zile prin Țara Soarelui Răsare.

Autoarea se confesează : „așa-numitul jurnal al meu de călătorie nu putea fi complet fără imagini și fotografii”. În Introducere Scriitoarea Cornelia Ursu ne amintește că : „Japonia va fi mereu o sursă de inspirație pentru modul de a trăi frumos și simplu. Japonezii aceptă cu seninătate ciclul vieții își conectează viața în mod profund cu trecerea anotimpurilor.”. Japonia se distinge ca fiind singura țară care are mai mult de cele patru anotimpuri cu care suntem obișnuiți, adăugându-se la cele tradiționalele, primăvară, vară, toamnă și iarnă, încă șaptezecișidouă de micro-anotimpuri. Dar scriitoarea mergând pe firul gândului își amintește cuvintele lui Eliot : „călătoria contează, nu sosirea”, și mai capăt astfel un gram de curaj și așteaptă cu nerăbdare să ajungă la hotelul Koko, rămând impresionată de primirea făcută, de politețea neprefăcută a personalului.

Autoarea Cornelia Ursu este impresionată de ordinea ce frizează pedanteria iar diferența de fus orar e o reală provocare și a resimți-o din plin. Totul decurge bine și începe călătoria prin Tokio cu optimism. Istoria își urmează cursul ei și scriitoarea relatează momente importante de la înființarea orașului până la povestea capitalei Edo, perioada îndelungată de pace, arhitectura, economia metropolitană,obiectivelereligioase / culturale și informațiile valoroase pe care toți turiștii le urmăresc cu atenție.

Cum călătorului îi stă bine cu drumul, se va îndrepta cu mare viteză spre Osaka : „Trenurile de mare viteză au diferite rute și străbat mai multe localități în Japonia” ne spune autoarea. Și aflăm că „Osaka era menționată ca fiind bucătăria națiunii deoarece era principalul centru de tranzacționare pentru orez, acolo creându-se prima piață de schimb modernă din lume. Osaka, oraș infinit de frumos și plin de istorie, o atracție turistică populară datorită nu numai trecutului său bogat sau culturii vibrante, ci și datorită gastronomiei delicioase”.

Nici nu se putea altfel, decât cu un program foarte încărcat și gândul autoarei fuge spre celălalt obiectiv și anume Castele ale shogunilor, ce scot în evidență arhitectura castelelor fortificate. Ajunsă la unul din castele scrie : „acest castel din fața noastră este o adevărată bijuterie arhitecturală.Este amețitor și desăvârșit” și scrie autoarea „Informațiile se succed rapid. Prin această armonie tainică, ce poate fi mai trăgător și,de ce nu, mai exotic ?” Mintea și sufletul s-au hrănit cu ce este mai impunător de-a lungul călătoriei. Vine vremea pentru a experimenta și bucătăria Japoneză : „Astăzi noi vom experimenta un prânz japonez special numit yakiniku. Avem

parte de o atmosferă rafinată și mai ales de un serviciu impecabil”.

Scriitoarea nu uită să ne amintească de Nara prima capitală a Japoniei, „un oraș turistic cu cinci temple budiste, un altar shintois, un palat imperial și o pădure ancestrală,incluse în Patrimoniul Mondial UNESCO încă dina nul 1998”. Autoarea scrie : „Plimbarea noastră continuă, iar eu mă simt un călător imaginar, rătăcitor la întâmplare prin trecutul acestor locuri ce redau o atmosferă de exotism și romantism incurabil”.

Cum era de așteptat autoarea ne poartă prin Kyoto, reperul culturii gheișelor dar și de protocolul de la Kyoto : „un acord semnat între numeroase țări ale lumii cu privire la gradul de poluare. Așadar Kyoto este și va fi mereu un oraș istoric viu, unul dintre denumirile sale istorice fiind Orașul celor zece mii de sanctuare.” În ceea ce privește gheișele autoarea ne informează : „..gheișele se numără printre cele mai cunoscute simboluri japoneze din toate timpurile, povestea lor fiind învăluită de-a lungul secolelor în mister și supusă unor permanente controverse. Orice turist care ajunge în Japonia este captivat de acest subiect” și continuă să descrie procesul de formare și educare a gheișelor.

Nu poate lipsi ceremonia ceaiului : „filosofia ceremoniei ceaiului are drept repere Wa,Kei, Sei și Jaku, și s-ar traduce prin armonie,respect, puritate și seninătate. Indiscutabil, ceremonia ceaiului la care am participat astăzi reflectă o adevărată artă, este trăire rafinată care necesită un deosebit simț estetic”.

Profund impresionată Scriitoarea Cornelia Ursu simte că dorește o schimbare de peisaj, și pleacă spre Hakone, spre zona de munte, spre zona Japoniei tradiționale. Pe firul istoriei povestea se derulează cuprinzând povestiri despre samurai, despre controlul strict al armelor, despre obligații și legi. Dar Muntele Fuji i se pare misterios : „o minune naturală care atrage milioane de vizitatori în fiecare an. Deține o istorie bogată,dar și o semnificație culturală profundă în Japonia. Este considerat un munte ascultător, capabil să aducă noroc și purificare spirituală” iar scriitoarei i se pare că timpul se scurge mai rapid decât și-ar fi dorit.

Scriitoarea Cornelia Ursu ne spune și despre lucrurile care știm mai puțin : Japonia Feudală, Calea Războinicului, Imperiul Japonez și controversele sale, Budismul, Simbolul animalelor în cultura niponă, săptămâna de aur, stampele japoneze, importanța kimono-ului sau delicata floare de cireș.

Știm că istoria, simbolul, misterul diferă în funcție de cultura fiecărei țări în parte.Japonia, o țară insulară din Asia de E st, este adesea simbolizată de imaginea soa relui roșu pe un fundal alb, așa cum se ved e în steagul său național. Aceasta simboliz ează luminozitatea, pozitivitatea și claritate a. De asemenea, reflectă numele Japoniei, care se traduce prin Țara Soarelui Răsare precum Sakura întruchipează renaș- terea, curajul, fertilitatea, sărbătoarea, trec erea de la deziluzie la iluminare ori natura efemeră a vieții scurte și frumoase. Înflorirea cireșilor semnifică începutul primăverii după un lung și rece sezon de iarnă, iar florile de cireș aduc o explozie de culoare și bucurie, reprezentând reînnoirea și optimismul.

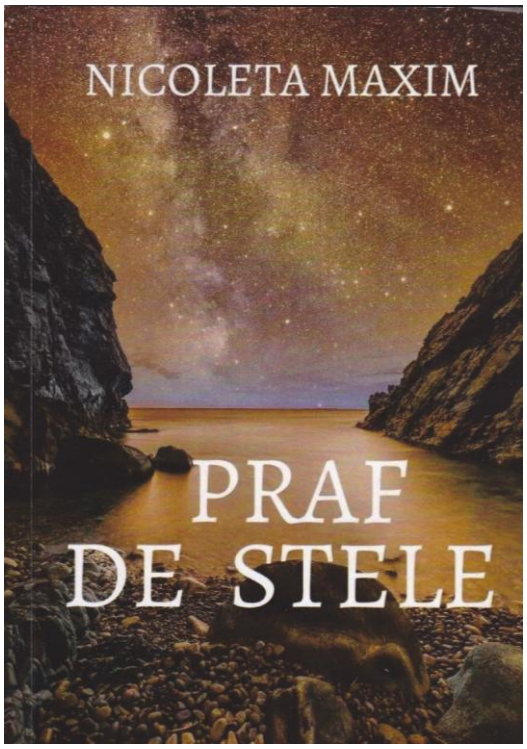
Vom găsi în volumul Opt zile prin Țara Soarelui Răsare o incursiune, o descrie, a tot ce este emoționant pentru noi citorii. Cred că Scriitoarea Cornelia Ursu a visat frumos iar visul Domniei Sale a devenit realitate.

Parcurgeți acest volum cu multă atenție, pentru-că este o veritabilă lecție de istorie și cultură, parte din Japonia, adusă nouă pentru a ne îmbunătăți cunoștințele generale în ceea ce privește cultura internațională.

O felicit pentru munca depusă și îi doresc mult success în continuare.

CALISTRAT ROBU

NICOLETA MAXIM POETĂ A SUFLETULUI

Încep printr-o constatare proprie, care a făcut-o Nicolae Manolescu asupra scrieri mele, aceasta a fost făcută cu ajutorul prietenilor, uni de față aici, alții pe la U.S.R, care au publicat câteva poezii de ale mele în revista Cronica. Îmi amintesc că: Domnul Profir care era abonat la revista România Literară, a lui Manolescu îmi spune că.

- Vezi că ai intrat în vizorul lui Manolescu! Nu m-am arătat impresionat și omul a continuat.

Nu e de bine. Am zâmbit și am răspuns sarcastic.De când răsădesc ăștia, fericire în „Grădina Maicii Domnului”!? Doar e critic comunist! După ăștia nu crește iarba! Acum și eu am răspuns prea filozofic, așa că omul a scos fițuica și-mi citi ostentativ.

- „Iluzia unora, care cred că vor face carieră culturală, scriind ... se înșeală. Și o ardea în faptul că această avalanșă de scrieri de după 89 e făcută, prin stimularea editurilor unor scriitori consacrați pentru așsi menține afacerea.

Afirmațiile domniei sale erau mincinoase în totalitate.

Recunoștea fenomenul, dar nu-l legitima.

În ce mă privește tot ce am scos, am scos la P.I.M. și nu am fost intrat în jocul lor, de a scrie pentru a spori cifra de afaceri a uneia din edituri ori pentru a-mi stimula orgoliu. Am făcut-o pentru simplu motiv că: „nu mă regăsesc în scrierile celor care spun ei că sunt profesioniști”. Acum în ce privește „scriitorul profesionist”, am să-l citez pe Dinescu: „Profesia de scriitor e a aceluia ce scrie vagoanele la CFR”. La fel ca și el cred că, acest har e lăsat de la Dumnezeu și că, cel ce îl are mai devreme ori mai târziu îl va folosi în folosul poporului din care face parte.

Același lucru spunea Gauguin despre culoare „te naști cu simțul culori”, dar tot el spunea că unii îl dobândesc prin școli. Nici Gaguin și nici Vincent Van Gogh nu au fost școliți. Grigorescu al nostru e un exemplu de artist autodidact, care a fost în Franța să picteze cu Impresioniști. În pădure la Barbizon nu se preda pictură, deci harul care la avut îl face pe Grigorescu pictor național. Dar să revenim la ale noasdtre.

Astăzi după cum vedeți ni se alătură Nicoleta Maxim o poetă, după părerea mea timidă și plină de incertitudini, încercând să se definească ca spirit ales. Credincioasă în Dumnezeu și sensibilă la miracolul naturi, încearcă și reușește să vină cu poezie biografică, cu multe amintiri și trăiri personale. Aceasta abundă în prima parte a cărți, începând cu poezia „Cutia cu amintiri” și o ține așa o bună parte, legată prin legături tainice de părinți în special de tata, poeta excelează în trăirile din poemele religioase, a celor de iubire ori prin nostalgia amintirilor. Are o exprimare directă și e caracterizată de o simplitate pură, asemănătoare cu cea a Anei Blandiana în poemul manifest

Arbagic. Spun asta cu nostalgia celui care nu va putea niciodată să se erijeze în dezident în artă cum a făcut A.B., de fapt o mare poetă. Mă refer la Ana Blandiana. Fac această paralelă în a atrage atenția de a se feri de impostură și de fariseism, în artă contează sinceritatea.

În ce privește Nicoleta Maxim e la început, zic eu că ar trebui să se definească mai concret și cu mult curaj, căci rămân nostalgic versului „ Și ca să-i aflu gândul, am stat în nemișcare/ Pe scaunul de plisă, albastru violet/ Pe care se răsfrânge lumina-ncet, încet/ Lumina sepulclară, în lampa suspendată/Ce n-o va mai aprinde Lenora „Niciodată” - dau acest exemplu din „Corbul Lui Edgar Poe”, care are ca temă același motiv, cel al suferinței poetice personale. De aceea zic eu să nu luăm în deșert nici o manifestare spirituală, căci vine direct din Suflet: Suflet care are multe de spus și căruia trebuie să-i iertăm stângăciile, care după mine au farmec. Farmec și forță care nu a sensibilizat un critic ca Nicola Manolescu, dar care după părerea mea, curentul e atât de puternic încât va mătura toată cultura Neo-Comunistă a Europei. Succes Nicoleta Maxim!

Sursa:Artist Plastic Anda Petrache

MARIANA BENDOU

O LECȚIE DE ISTORIE ȘI PATRIOTISM

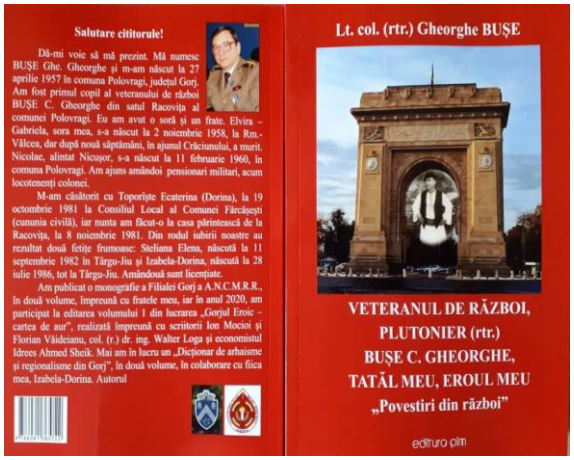
Prin volumul Veteranul de război, plutonier (rtr.) Buşe C. Gheorghe, tatăl meu, eroul meu ,,Povestiri din război ", publicat într-o prezentare grafică de excepție la editura P.I.M., Iaşi , jurnalistul și Lt. col. (rtr.) Gheorghe Buşe evocă o dureroasă și necesară lecție de istorie a României din al II-lea război mondial. Aşa cum aratã şi titlul, personajul principal este Buşe C. Gheorghe, tatăl autorului cărții , participant în conflictul armat. Gheorghe Buşe menționează: ,,Acțiunea acestei lucrări nu este o ficțiune, ci întâmplări reale trăite de tatăl meu , veteranul de război, plutonierul (rtr) Buşe C. Gheorghe. Autorul întărește afirmația anterioară prin următoarele: ,,Această lucrare documentară este o evocare a suferințelor tatălui meu, un strigăt disperat și un îndemn la neuitare. În această carte sunt prezentate date certe, verificabile și susținute documentar".

O mulţime de imagini de arhivă, nu prea uşor de obţinut, întregesc fericit conţinutul cărţii şi apropie cititorul de momentul istoric relatat. Ele dau publicaţiei o şi mai mare valoare documentară.

Volumul Veteranul de război, plutonier (rtr.) Buşe C. Gheorghe, tatăl meu, eroul meu ,,Povestiri din război", este publicat sub egida Asociației Naționale ,,Cultul Eroilor Regina Maria", Filiala Județului Gorj și cu sprijinul Primăriei Polovragi şi are o valoare documentară deosebită, prezintă originalitate prin modul de realizare şi denotă o măiestrie în ale scrisului specifică autorului.

Cartea este recomandată de juristul și scriitorul Florian Văideianu și de Primarului comunei Polovragi, Gheorghe Epure.

Dincolo de scopul ei biografic, această carte a venit şi ca o necesitate pentru că le vorbeşte generațiilor tinere despre sacrificiul minunaţilor soldați români care au luptat pentru țară în cel de al II-lea război mondial, îi învaţă ce înseamnă cu adevărat patriotismul.

Autorul cărţii mărturiseşte dovedind el însuşi patriotism, credinţă şi iubire: ,,Am scris această lucrare de referință cu mintea , dar am făcut-o și cu inima și cu sufletul, pentru Tatăl Meu , pl. (rtr) Buşe C. Gheorghe , fost veteran de război din comuna Polovragi, Județul Gorj." Conţinutul este încheiat la finalul cărţii de imaginea Sfintei Mănăstiri Polovragi, credința și Dumnezeu fiind

crezul eroului care şi-a sacrificat tot ceea ce avea mai scump pe această lume, viaţa.

Din aces volum se mai deduce şi importanţa reperului moral pentru tinerele generaţii, puterea de exemplu a părinților și înaintaşilor mai ales cã autorului cărții a urmat o carierã tot în armatã, domeniul în care s-a remarcat tatăl său, pl. (rtr) Buşe C. Gheorghe.

Experiența de ziarist domnului Gheorghe Buşe a contribuit din plin la transmiterea mesajului cărții. Astfel cã frazele sunt clare şi concise, pline de emoţie şi de adevăr. De altfel, nici nu s-ar putea vorbi într-un asemenea text despre mijloace şi procedee literare. Volumul Veteranul de război, plutonier (rtr.) Buşe C. Gheorghe, tatăl meu, eroul meu „Povestiri din război ”este structurat pe trei capitole: „Generalități” , „Povestiri de război” şi „Prizonieratul”. Acestora li se adaugă peste 100 de pagini de anexe cu documente istorice menite să contribuie la mai buna înțelegere a realităților dramatice din război. O secțiune importantă a cărții este destinată „Cultului eroilor la români” unde apare prezentată Asociația Națională „Cultul Eroilor Regina Maria” și mesajelor despre carte aparţinând col. (r.) dr. ing. Walter Loga, președintele Filialei Gorj „T. Vladimirescu” a Asociației Naționale „Cultul Eroilor Regina Maria” și ing. Dan Toropu, prim - preşedintele aceleiași organizații.

În primul capitol al cărţii cu titlul „ Generalități”, Gheorghe Buşe prezintă aspecte generale din viaţa pl. (rtr.) Buşe C. Gheorghe redând atmosfera României din perspectiva invaziei Poloniei de către Germania (1 septembrie 1939) care a dus la izbucnirea celui de-al II-lea război mondial. Referindu-se la situația eroului cărții, autorul precizează:„După ce România a intrat în război, la 22 iunie 1941, tânărul Buşe C. Gheorghe se aştepta să plece „pe front”, în ciuda faptului că era căsătorit şi avea doi copii mici”(după ce își efectuase stagiul militar la Regimentul 2 Dorobanți, din Râmnicu - Vâlcea în perioada 13.02 1938 - 13.08.1938, având periodic concentrări până la data de 1 august 1939.) De aceea a vândut boii şi a lăsat o parte din bani soției, să poată să-și întrețină familia, cei doi copii ai ei și o parte mamei sale, Constantina, care a rămas cu mama ei, Maria, la casa părintească.

Capitolul „Povestiri din război”este compus din jurnale de companie din perioada 2 august 1941- 21 aprilie 1943. Zbuciumul acestei perioade a războiului a fost rezumată de personajul principal astfel : „După o săptămână de spitalizare, m-au trimis cu vaporul în Lagărul de triere şi repartizare a prizonierilor de la Odessa. Era 21 aprilie 1943, împlineam 27 de ani, eram prizonier, dar încă viu .„Livretul militar al lui Buşe C. Gheorghe, eliberat în anul 1958, arăta cã acesta fusese lăsat la vatrã doar cu gradul de ... soldat! Abia în anul 1990, serviciul său brav față de țară avea să fie recompensat prin înscrierea în Asociația Națională a Veteranilor de Război şi avansarea la gradul de plutonier. În anul 1994, i s-a decernat Medalia „Crucea comemorativă” a Celui de-al Doilea Război Mondial 1941-1945. Ea s-a adăugat altor medalii şi distincții militare româneşti și străine primite de plutonier.

Această nerecunoaștere a meritelor de pe front ale lui Buşe C. Gheorghe de către regimul comunist a fost dureroasă şi ruşinoasă. Mai ales cã epopeea sa din războiul mondial cuprinde Portul Odessa de la Marea Neagră, Peninsula Crimeea, Sevastopol, Kerci și la Stalingrad.

Prin urmare, această carte s-ar vrea şi un act de recompensare moralã venit oarecum din partea autorul ei care precizează: „Sper ca sufletul lui să se bucure de cele scrise de mine. Îmi pare tare rău că nu le-am scris pe când tata încă mai era în viață, dar atunci nu s-au putut. Cred că e bine și acum , fiind mai bine documentat.”

Volumul Veteranul de război, plutonier (rtr.) Buşe C. Gheorghe, tatăl meu, eroul meu „Povestiri din război ” implicã două paliere de înțelegere, dinspre particular (aspecte referitoare la

personalitatea pl. (rtr.) Buşe C. Gheorghe - jurnalul său de front) spre general (războiul de pe Frontul de Est, statutul prizonierilor de război în Uniunea Sovietică prezentat în anexele cărții, care au presupus o muncă de căutare și transcriere destul de dificile).

Ultima parte a cărţii, cu titlul „Veteranul”, nu este doar un sensibil omagiu adus lui Buşe C. Gheorghe și , implicit, ostașului român căzut pe front pentru țară, ci el face o radiografie a acelor timpuri tulburi în care războiul devenise o realitate brutală. Personajul Buşe C. Gheorghe a fost victima unei țări care și-a trimis tinerii pe cele mai sângeroase fronturi din Europa. Din nefericire, istoria se repetă şi lectura acestei cărţi îngrijorează mai ales dacă se are în vedere contextul conflictelor armate internaţionale, mai ales a situaţiei de la granița României actuale.

Având în vedere toate aceste aspecte de mai sus, efortul de a scrie această carte , omagiu şi document , de către Lt. col. (rtr.) Gheorghe Buşe este mai mult decât demn de apreciat.

Sursa:Artist Plastic Maria Frangopol

ROMEO ROMILA

RECOMPENSA IUBIRII LUI VAL ANDREESCU

Omul de cultură vasluian Val Andreescu este binecunoscut lumii literare româneşti prin lucrările domniei sale: cartea de poezii, „Fiorii zborului tandru”, cărțile de epigrame „Calul cu potcoave roz”; „Florete melancolice”; „Șeaua cailor de șah”; „Tolba cu săgeți duioase”; „Mărăcini cu spini suavi”; „Șfichiuiri edulcorate”; „Liniște în Fa major” și „Tir cu gloanțe altruiste”. Ca prozator Val Andreescu este cunoscut prin ciclul care cuprinde trei romane: „Milenii, Anotimpuri și Iubiri”; „Învierea pământeană” și „Pedeapsa iubirii”. Continuare a acestui ciclu, romanul său „Recompensa iubirii” a fost editat postum. Acestui din urmă roman i se potrivește următoarea cugetare a lui Tudor Vianu:

„Poate că deosebirea cea mai importantă între adevăratul artist şi diletant, între creatorul de mari valori artistice şi palidul lor imitator agreabil, este aceea dintre puterea afectului, care scormoneşte în sufletul celui dintâi şi uşoara adiere care atinge superficial sufletul celui din urmă” (*Estetica*, Fundaţia pentru literatură şi artă, 1936, vol. II, pg. 36).

„Recompensa iubirii” este un roman construit pe arhetipul romanului de familie, deși, în realitate se vorbește despre dragoste prezentată de-a lungul mai multor generații. Iubirea este abordată sub diverse unghiuri: iubire pasională, iubire tragică, iubire efemeră, iubire neîmpărtășită, iubire versus avere, statut social şi cutume familiale, etc.

Structura narativă este complexă, cu emoții vii, cu descrieri evocatoare ale ținuturilor vasluiene, iar viziunea filosofică a autorului privind rolul iubirii în viața umanității fac din această carte o reușită a romanului românesc contemporan.

Val Andreescu ne propune o poveste culeasă parcă din O mie și una de nopți, exotică și emoționantă, cu personaje cu destine sinuoase, realist prezentate, potențate de prezentarea fluidă a intrigii care prezintă dragostea ca laitmotiv al cărții. Aceată intrigă poate fi sintetizată de cugetarea lui Honoré de Balzac care afirma faptul că „Iubirea este poezia sentimentelor”.

Lecturând romanul remarcăm un fior perceptibil de frondă socială, un reproș subtil la faptul că valorile culturale, academice și științifice vasluiene prezente în societatea românească (și în străinătate) sunt atât de lesne ignorate de reprezentanții noștri aleși. Este surprinzător să constatăm faptul că reprezentanții iluștri ai acestor meleaguri nu sunt recunoscuți de către societatea românească contemporană, voit sau nu, și aici îi amintim printre mulți alții pe Nicolae Milescu Spătarul, Dimitrie Cantemir, MihailKogălniceanu, Alexandru Ioan Cuza, Ştefan Procopiu, Emil Racoviță, Dimitrie Bagdasar, Nicolae Malaxa, Alexandru Vlahuţă, Victor Ion Popa, Alexandru Philippide , Valentin Silvestru, Constantin Tănase , Nicolae Tonitza**,** Alexandru Giugaru, Vasile Pârvan.

Autorul își rezervă dreptul de a simți sentimentul de revoltă împotriva nedreptății, imposturii și neputinței clasei politice actuale de a rezolva problemele de zi cu zi ale oamenilor din întreaga Românie. Și chiar dacă dojana blajină maschează reproșul, amărăciunea

constatării îl situează pe autor într-o evidentă postură de contestatar social.

Există în opinia subsemnatului o anumită asemănare a romanului „Recompensa iubirii” cu romanul „Dragoste în vremea holerei” de Gabriel Garcia Marquez. Dacă romancierul columbian explorează relația complexă dintre Fermina Daza și Florentino Ariza pe durata a mai mult de cincezeci de ani, în romanul autorului Val Andreescu dragostea este urmărită de la perioada incipientă a socialismului la perioada capitalismului post decembrist românesc.

Asemănarea celor două scrituri poate consta în explorarea iubiriii ca sentiment fără sfârșit, în care se analizează teme precum timpul și schimbarea, cele două romane prezentând nu doar povești de dragoste, ci și o reflecție asupra vieților și destinelor personajelor.

În opinia expertului literar american Elaine Showalter romanele de dragoste au o putere unică de a conecta oamenii, transcendând barierele culturale și de timp. Aceste povești nu sunt doar narațiuni despre iubire, ci și o oglindă a societății și a complexității umane.

Continuând să exploreze temele iubirii și ale relațiilor interumane, cartea „Recompensa iubirii” va rămâne întotdeauna relevantă și apreciată. Dincolo de narațiunea axată pe detalierea sentimentului de iubire, Val Andreescu este un filozof care propune cititorului să-i fie alături în aflarea răspunsurilor la întrebările axiologice, epistemologice și ontologice ascunse în spatele expresiei iubirii. Poate că acesta este meritul prezentei scrituri, anume tulburătoarele întrebări ale unui autor adresate cititorilor săi.

Sursa:Artist Plastic Ileana Chiriță

VASILE RUȘEȚII

CE ÎNSEAMNĂ SĂ FII SCRIITOR?

Sub semnătura scriitoarei Maria Panciu Bucătaru a apărut recent la editura Quadrat din Botoșani ediția a doua revizuită (2025) și adăugită a volumului „Filosofia scriitorului” (apărut în a nul 2023). Acest volum face parte din seria de studii psihologice începută în anul 2021 fiind o carte inedită și binevenită în peisajul literar românesc pentru că evocă cu luciditate vocația de scriitor. Trebuie ținut cont că „Filosofia scriitorului” este o carte scrisă de o autoare română care, pentru cã a semnat până în prezent peste 60 de volume, poate fi în măsură de a emite judecăți de valoare în literatura română actuală .

În cuprinsul cărții „Filosofia scriitorului”, Maria Panciuc Bucãtaru face trimiteri la rolul cărții, al unui scriitor, al conflictului dintre generații, la relația dintre scriitor și citi-tor, la rolul de mentor pe care îl are scriitorul în relația cu tinerii, etc. Acestea sunt teme de reflecție alese de autoare care în decursul a celor peste 200 de pagini face o analiză lucidă asupra literaturii și a societății românești: „Ce înseamnă o carte ? O secvență de timp, de spațiu, surprinsă în viața unor oameni , în existența lor, desfășurată în epoca unde aceștia trăiesc.”Tema privind scriitorul și rolul său în societate se regăsește în numeroase pasaje ale cărții precizându-se cu luciditate următoarele : „Nu te numești scriitor pentru că scrii, ci pentru cele scrise ți se dă numele.”

Firul roșu al acestei cărți este constituit de modul în care percepe autoarea conceptul de scriitor înainte de anul 1989 și după acest an de cotitură , citez :„Eu am avut noroc căci într-o epocă m-am format, m-am disciplinat și alta mi-a dat libertatea să scriu”. În „Filosofia scriitorului” este conturată imaginea scriitorului clasic care își făurește în liniște personajele din romane sau își scrie versurile , Maria Panciuc Bucătaru punând preț pe relația cu editorul, cu cititorul și responsabilitatea pe care o are față de tineri („Dar port parcă o răspundere pentru cei tineri care dacă ar fi luați în seamă poate s-ar dezvolta altfel”). Ea are conștiința lucrului bine făcut , este cinstită cu sinele și obișnuită cu ideea că posibil va fi uitată.

În textele sale, Maria Panciuc Bucătaru condamnă atât scriitorii afirmații deja („lupii cei bătrâni”) care uită să mai scrie cât și pe scriitorii mai tinerii care scriu mai mult o literatură comercială. Aceasta este nemulțumită de faptul că

autorii clasici sunt scoşi din manualele şcolare şi de lipsa plăcerii de a citi o carte, chiar dacă respectiva carte este primită cadou.

Maria Panciuc Bucătaru este şi o finã observatoare a lumii actuale: „Să vă explic lucrurile în profunzime. Dacă mergi pe stradă şi priveşti la acei care trec pe lângă tine, ai senzaţia că întâlneşti nişte somnambuli. Nimeni nu priveşte normal: ori vorbeşte la telefon, ori are căşti în ureche, ori butonează disperat, expresia feţii arată că ceva nu-i în regulă”.

„Filosofia scriitorului”, este un interesant jurnal literar din care cititorul află despre cărţile Mariei Panciuc Bucătaru dar prin intermediul cãruia îi este predată şi o lecţie de viaţă şi o lecţie de asumare perioadei în care s-a format că om. Cartea de faţă mai este şi un fel de „atestat” ca romancier al Mariei Panciuc Bucãtaru pentru că evocă doar personaje şi ipostaze din romanele sale, semn că această specie literară îi este mai aproape.

Sincere felicitări scriitoarei botoşãnene Maria Panciuc Bucătaru pentru acest volum „Filosofia scriitorului” care devoaleazã în parte atmosfera atelierului său de creaţie

.

Sursa:Artist Plastic Mariana Saraiman

LŐRINCZI FRANCISC-MIHAI

TÂRGUL ZIDULUI

Este o parodie mitologică a baladei populare Meșterul Manole într-o reprezentare postmodernistă, cu inserții suprarealiste și din sfera oniricului, a paranormalului, a magiei; o alegorie în stilul unei creații a lui Constantin Cubleșan, „Hohote în rai”, unde acesta dezvoltă mitul lui Sisif. Zidul iubirii îmbracă mai mult o reprezentare romanțioasă a mitului folcloric fiind o aventură arhetipală, una dintre scrierile cu substrat mitologic ale autorului, alături de Gaura din zid, Corpul iubirii, De-a teatrul, Luați pământul de pe tata.

Târgul zidului, precizat explicit ca un câmp sterp situat la marginea orașului, unde oamenii au ridicat după revoluția din Decembrie '89, fără autorizații publice, diferite construcții, unele păstrând doar fundația, altele fiind ziduri ridicate în devălmășie, aluzie la evoluția urbană haotică. Printre aceste construcții se aflau mai multe ziduri începute, dar una ieșea în evidență, cea a lui Circa Buzdugan, un zid deslușit temporal între sfârșitul pandemiei și începutul războiului din Ucraina: chiar de Dragobete Circa așezase primele cărămizi în mortarul proaspăt al viitorului zid aflat chiar perpendicular pe șoseaua națională, care unește apusul cu răsăritul și traversează triumfător orașul. Le așezase în noaptea în care Rusia avea să invadeze Ucraina. Construirea zidului dimpreună cu trei calfe, prieteni de-ai lui de la Social, Circaș Buzduganu, Caia și Calistrat, se specula, avea darul de a opri virusul, de a ține războiul departe de oraș sau pentru a opri duhurile rele. Doar apropiații zidarului emiteau o idee năstrușnică: acest zid se vrea construit anume ca, distrugând distrugerea, să ajungă cândva în Cartea Recordurilor. Primarul orașului a trebuit să aducă argumente în favoarea zidului ridicat de Circa, pentru a opri o revoltă a locuitorilor urbei care cereau dreptul de proprietate asupra zidurilor și argumentele sunau astfel: zidul lui era singurul care nu apăruse acolo din invidie și din ură[...] zidul lui Circa avea anumite semnificații, cu atât mai mult cu cât autoritățile auziseră și că zilnic se năruia și că trebuia reconstruit[...] nu întruchipa nici proasta ambiție și nici vanitatea. [...] singurul care se năruia încet, direct proporțional cu remedierea lui. Că zidul lui Circa e singurul care amintește de cel în care Meșterul Manole și-a zidit cândva, nevasta.

Rezumatul prozei scurte este acesta, în câteva formule-cheie, dar prin care să nu devoalez esența textului, pentru a lăsa cititorului plăcerea lecturii: profesorul Circa este căsătorit cu Ana, dar acesta este nefericit pentru că soția lui a pierdut deja a șasea sarcină și decât să se certe cu aceasta obișnuia să plece la marginea orașului pentru a construi un zid din cărămidă țigănească: mai bine își lua traista cu scule pe umăr și venea aici, la zidul lui, unde își propunea să lucreze, iar dacă nu, cel puțin să tacă. Să tacă sau pur și simplu să vorbească numai în șoaptă cu zidul. Ana avea deseori coșmaruri și soțul o alina spunându-i că ridicarea zidului va alunga visurile rele. Apariția în oraș a unei ucrainence, Olena, complică situația. Venirea ei corespunde cu sistarea lucrărilor la zid. Ana crede că soțul ei are o

relație de dragoste cu nou-venita. Într-o discuție cu Olena, aceasta recunoaște că a fost cu Circa toată vara și că împreună au un copil. Copil atât de dorit de Circa. Gelozia Anei trece hotarul realului și în vis îi apare o umbră de femeie, care îi ucide soțul lovindu-l cu o cărămidă în cap, premoniție care se va și dovedi adevărată. Ea trăiește câteva experiențe onirice, la limita cu patologicul, când încearcă să dezlege enigma femeii din spatele umbrei, în timpul unui hantise nocturne, de coșmar, în timp ce soțul ei este în spital, în stare de comă: Următoarea noapte, avu pentru a doua oară același vis și, pentru că nicicum nu putea distinge în vis, fața femeii criminale, se ridică din pat și, în puterea nopții, plecă la locul faptei, convinsă că, revăzând îndeaproape profilul zidurilor, va putea distinge și silueta femeii care-l lovise pe Circa în cap cu o cărămidă. Finalul prozei scurte este divergent, enigmatic: cel care a murit este Circa sau Circaș, calfa acestuia? În urma anchetei poliției locale a reieșit că Circa ar fi căzut în cap, astfel survenindu-i decesul, iar orice altă persoană ar fi fost disculpată. Moartea violentă trimite spre destinul creatorului care se sacrifică, așa cum sintetizează Mircea Eliade: „Pentru omul arhaic un act nu are semnificație decât în măsura în care repetă un act primordial. Numai „moartea violentă" a unei divinități sau făpturi extraordinare (zînă, erou etc.) este creatoare." Orice creație artistică pentru a rezista pe vecie, cere sacrificii deosebit de mari.

Dincolo de subiectul prozei scurte se pot urmări câteva planuri simbolice, referitoare la mitul Meșterului Manole, prinse în mortarul textului sub formă parodică și alegorică. Personajele sunt purtătoare de simboluri arhetipale: „Ceea ce face omul are sorți de izbândă numai întrucât imită ceva ce a făcut divinitatea, pentru că numai sacrul poate crea în chip real; dar divinitatea creează arhetipal, adică „în acel timp", o dată pentru totdeauna; omul, ca să poată nădăjdui în realitatea celor pe care le face el, trebuie să creeze nu numai în conformitate cu actul divin, ci și „în acel timp" când a avut loc actul divin. Deci, simbolic vorbind, el reface Creația, cosmogonia cu oricare dintre actele sale orientate în real ."

Ca și în cazul baladei, și în proza scurtă a lui Nicolae Suciu debutul este ritualic, prin căutarea locului pe care se va ridica o construcție, în speță zidul lui Circa. Și zidul acesta care se năruie are nevoie de un sacrificiu uman ca să dăinuie. Parodia actuală inversează rolul soției Ana, nedemnă de a fi zidită deoarece nu a dat naștere unui copil, nu a zămislit: femeia care nu concepe o nouă viață în propriu-i pântece, nu poate fi așezată într-un zid. În locul ei Circa ar prefera-o pe Olena, care a născut un prunc: „În toate credințele derivate din acest mit central, cosmogonic, sunt prezente, sub o formă mai mult sau mai puțin adulterată, ideile: viață și ritual (arhetipul divin al tuturor actelor sacre pe care le repetă omul aici pe pământ, ca să se poată insera în real și [ca să poată] dura). Lucrurile făcute, manufacturate iau ființă și durează în măsura în care devin corpuri organice.! Singură moartea violentă mai poate constitui un liant între soți, Circa și Ana. Pentru a facilita întâlnirea ceremonială sacră.

Inserții care complică pasta narațiunii și cheile de interpretare sunt acele asemănări pe care le face Nicolae Suciu cu personaje literare celebre, mizând pe efectul de scufundare ale acestora. Astfel trebuie să menționez că visul și crima trimit la similitudini cu personajul dostoievskian, Raskolnikov, inclusiv spre detaliul de moarte violentă. Circaș poate fi în anumite momente un alt Moromete. Asemeni acestuia din urmă, „când timpul nu mai avea răbdare", parafrazez: „iar Moromete continua neturburat să vorbească, prizonier parcă fără scăpare al elementelor și al lui însuși, la fel Circa în ultimele luni parcă fusese tot mai absent. Și, indubitabil, personajul preia ceva dintr-un caracter literar feminin, Vitoria Lipan: cu gândul la următoarea anchetă visase că

soțul ei o dusese la zid și, cu una cu două, o așezase între cărămizi și, ungând-o cu mortar, zâmbise și-i zisese: Adio, Ană! Atunci o femeie răsărită ca din senin din spatele ei, cu o piatră, îl lovise pe Circa în moalele capului. La acestea să adăugăm și numele lui Calistrat, personajul din creația sadoveaneană, cel care l-a ucis pe Nichifor cu baltagul. Iată, roluri inversate, reflectări în oglinzi literare.

Interpretările autorului, chiar dacă dilatate și deformate prin parodie ale acestui eveniment primordial, într-o duplicare și o exprimare postmodernă, se apropie mai mult de condiția mitică a creatorului, a meșterului zidar al lui Lucian Blaga, pentru că așa cum susține Mircea Eliade, parafrazez, „mitul este pentru omul arhaic singura revelație valabilă a realității". Asemeni piesei lui Lucian Blaga, mitul apare ca o parabolă despre limitele cunoașterii raționale. În gândire mitică, creatorul depășește sfera mundanului.

Ca o siluetă semiotică în pasta narațiunii se strecoară și ideea că fără ridicol nu există trăire mitică, singură aceasta îi asigură omului nemurirea, după cum scria Mircea Eliade, idee care traversează ca un filon fundamentul creației autorului, foarte bine exprimată în schița publicată în volumul de proză omonim, Povestind vei dobândi. Circa, asemenea lui Natu, exprimă aceleași trăiri și nevoi care i se adresează altei lumi din el, după cum mărturisește acesta: Mai bine povestea ce și cum, direct cu zidul, spunându-i toate nimicurile, decât să comunice cu oamenii. El parcă știa că lumea nu era obișnuită să accepte lucruri fără rost. Fără un scop precis. [...]Simțea că numai așa s-ar putea el răcori, scuipându-și năduful interior cât colo.

Circa, internat în spital în stare gravă, își pierde rațiunea și graiul, neputând articula decât silabe disparate: Pî-pî-pî!, Pu-pu-pu! sau pâg-pâg-pâg! Regăsim un personaj similar, pe Adam din Secretul stereotipului care zicea bisilabic doar E-e-e! Bâlbâiala este un purgatoriu al înțelegerii. Omul nu poate pricepe, pe cale rațională, taina. Nu o poate exprima, decât în Tăcere. Doar sunete nearticulate pot să iasă. Miracolul nu poate fi exprimat, dar poate fi trăit și experimentat. Este contemplație și un sâmbure de revelație. Schița Secretul stereotipului implică drama necomunicării, a imposibilității de a comunica.

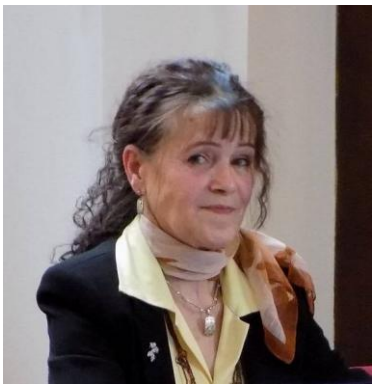
Nicolae Suciu exprimă prin această parodiere postmodernă a mitului Meșterului Manole nevoia de sacru într-o lume care s-a golit de taină și omul trăiește dezorientat, într-o derivă continuă într-o societate abrutizată, dominată de pecuniar și fără ochi care să vadă lumina din celălalt, după cum o exprimă personajul principal Circa: Nicio poruncă din cele 10 nu spune să-l urăști pe cel care ți-a furat pământuri, dar în schimb este o poruncă: să-l iubești pe aproapele tău ca pe tine însuți.

Sursa:Artist Plastic Mihaela Crăciun

SILVIA HODAȘ

VIOREL COMAN ȘI PARIUL LA CAZINOULALBASTRU

Prozatorul Viorel Coman a debutat, în anul 2019, cu romanul *Fasm* în care tratează o temă veche, frica de blestem. E redată groaza trăită de săteni la gândul că se abate nenorocirea asupra lor. Planurile reale alternează cu cele fantastice. E folosită și alegoria când Alin, pictor în devenire, participă la o dezbatere cu animalele pământului. Necuvântătoarele critică atitudinile și comportamentele oamenilor.

Elementele de creație folosite în prima narațiune, mă refer în mod special la alegorie, la planurile reale și ireale ce vor continua în al doilea roman După Implozie și în romanul, *Cazinoul albastru*. O proză modernă (153 de pagini), personaje puține, câteva planuri narative.

Acțiunea din romanul amintit este localizată într-o pădure unde se află un cazinou. Toate se învârt în jurul cazinoului, descrierii patimii jocului de noroc, a urmărilor. Aceasta în prima parte a romanului, planul real: personajele cu familiile lor creionate pe scurt, aspecte de viață ale acestora surprinse în diferite ipostaze, drumul spre cazinoul albastru, jocul inventat de Iosif.

Romanul începe cu imaginea unei trăsuri elegante, cu acoperiș retractabil, cu roți de lemn trasă de doi cai, cumpărată de Iosif, un colecționar renumit de obiecte vechi, evreu bogat cu extravaganțe. În trăsură mai erau: Colescu devenit preot obligat de familie, Adam - ofițer, prietenul lui Iosif, Clapan - noul invitat, un oarecare cu viață simplă. Se îndreptau spre Cazinoul albastru. De fapt, nu jucau cărți, era un joc inventat de Iosif cu reguli, pentru a scăpa de patima jocului de noroc. Într-un bol erau patru ouă: trei cu gălbenușul tare, unul cu gălbenușul moale. Având coatele pe masă, fiecare extrăgea câte un ou și-l mânca. Au trecut la pariat. Pierdea cel ce avea gălbenușul tare. Cine ghicea câștiga și restul nemâncat îl dădea altcuiva. Jocul se termina când trei câștigau. Un adevărat ritual era respectat.

Iosif era un împătimit al jocurilor de cărți, de modă veche, ce aprecia cazinourile „adevărate teatre de război”, de unde puțini ies învingători. Considera că s-a născut cu patima aceasta și doar rațiunea l-a ținut pe „linia de plutire”. Ca să se vindece a cumpărat cazinoul cu acordul soției și a inventat jocul cu ouăle.

Cazinoul fusese construit de un alt împătimit al jocurilor de noroc, Zgâmbău. Aici s-au pierdut sume mari de bani, s-au destrămat căsnicii, s-au risipit averi. Un loc blestemat. De la C. Gane (prozator născut la Botoșani, 27 martie 1885) aflăm că „dintr-o dată, averi întregi se duc într-o seară...Și uneori nenorocitul care a pierdut se duce cu ochii aiuriți să-și zboare creierii”. Menționează și numele jocurilor de cărți ale vremii.

A doua parte a narațiunii continuă acțiunea într-un plan ireal: moartea stupidă a celor trei, dialogul purtat de ei cu Dumnezeu, dansul lui Clapan, mort, cu strigături ca la horă, transformarea acestora în iepuri, comportamentul, repercusiunile. Autorul recurge la alegorie pentru a realiza scenele cu elemente fantastice.

Clapan e primul care intră în dialog cu Dumnezeu și recunoaște ceea ce a făcut, dar deodată simte cum se cutremură și corpul se comprimă și constată cu uimire că este un iepure alb.

Adam este dojenit că nu a avut răbdare să stea cele 40 de zile, pe pământ, dialoghează și simte cum corpul se deformează și devine iepure maroniu. Judecata lui Colescu a fost simplă, seacă, scurtă și devine iepure cu blana roșcată. Ei vor înțelege mai bine relația cu Dumnezeu, precum și păcatele săvârșite. Mitul transformării este foarte vechi, fie a animalelor în oameni, fie viceversa, o transformare impusă sub formă de pedeapsă. Miturile arată o legătură între oameni și animale. Iepurele este asociat, în plan simbolic, morții, din care cauză, într-un alt plan, figurează între semnele de rău augur, fiind în mod constant asociat nenorocirilor, evenimentelor nefaste din viața omului: *„Duhul necurat se bagă în iepure"*. Pe de altă parte comportamentul iepurelui este un simbol al răbdării și al speranței, conform unei vechi povești germane.

Narațiunea continuă cu adaptarea fiecăruia, ca iepure, la noua situație, explorarea mediului natural, descoperirea frumuseților naturii, întâlnirea dintre cei trei, lupta dintre ei pentru a câștiga inima Isabelei, iepuroaica rătăcită prin pădure - aluzie la femeile ușoare.

Romanul se încheie cu un plan real, o partidă de vânătoare unde doi vânători asistă la bătaia dintre cei trei iepuri sub privirile admirative ale Isabelei și unul din ei urmărindu-i atitudinea spune: „Comportamentul feminin nu se dezminte nici la animale, fie ele sălbatice". Fiecare iepure a fost împușcat, nu înainte de a-și cere iertare de la Dumnezeu, doar iepuroaica a fost lăsată în viață.

De la Herodot, știm că jocurile de noroc ar fi fost născocite în Lydia, regat în Anatolia sec. XII Î. Hr. Către 1360 își fac apariția jocurile de cărți. Biserica le-a condamnat și le-a plasat în sfera păcatului. Jucătorul este bolnav, iar pasiunea devine patologie.

Prozatorul Viorel Coman încearcă să prezinte realitatea cu multă fantezie. Uneori fantezia pare realistă. O poveste despre oamenii pasionați de jocurile de cărți și legăturile dintre ei. Este construită și o alegorie când cei trei jucători vor fi transformați de Dumnezeu. Alegoria strălucește prin faptul că acțiunea este scoasă din real și plasată la un moment dat în ireal. Cei trei ajung iepuri și se comportă ca atare, dar păstrându-și caracterul ca oameni. Se potențează lupta și dorința nestăvilită a celor trei de a o cuceri pe Isabela.

Se cunosc câteva scrieri literare referitoare la jocurile de cărți. Nicolae Filimon descrie un joc de cărți în casa lui Tuzluc, personaj din *Ciocoii vechi și noi*. Kogălniceanu în pamfletul *Filozofia visului* (1838) satirizează jucătorii de cărți. Și C. Negruzzi a scris despre dorința de a câștiga în nuvela *Toderică*, Toderică un fel de Ivan Turbincă, primește în casă pe Dumnezeu și Sf. Petru. Oaspeții vor să-l răsplătească îndeplinindu-i trei dorințe. Acesta a dorit doar să câștige la cărți. Negruzzi, în melodrama *Treizeci de ani sau viața unui jucător de cărți,* constată că actualitatea nu s-a pierdut, viciul există, este descrisă natura experienței jocului și psihologia jucătorului pătimaș. Personajul Manoil din romanul lui Dimitrie Bolintineanu, cu același nume, este atât de robit de patima jocului încât pune totul la bătaie, chiar și femeia iubită.

Scriitorul Viorel Coman vine cu ceva nou, descrie mai mult capacitatea lui Iosif de a înțelege gravitatea și metodele aplicate de acesta pentru a scăpa de patimă, la ce a recurs; drumul pe care-l parcurge Iosif de la jucător împătimit la familist convins, dar și cel parcurs de personajele celelalte care se redescoperă. Spirit realist, scriitorul încearcă să demonstreze care pot fi consecințele celor cu patima jocului de cărți, dar și propune prin personajul principal, Iosif, căi prin care rațiunea să învingă. Sunt realități în care se perindă fapte și destine pe o parte, pe de altă parte și secvențe alegorice care satirizează mai mult sau mai puțin comportamentul oamenilor. Realitatea este percepută și interpretată subiectiv de

personaje, e punctul lor de vedere. Acțiunea e fixată într-un spațiu real, se desfășoară în cazinou și pădurea din jur. După tematică e un roman social ce surprinde viața cotidiană cu problemele ei; din punct de vedere psihologic se focalizează pe trăirile personajelor; după tehnica narativă e un roman modern. Sunt întâmplări neobișnuite, întâmplări banale, repere clare spațiale. Fantasticul izvorăște din speranța salvării. Într-o lume familiară personajele se confruntă cu evenimente iraționale.

Personajele se autocaracterizează prin monolog interior, vorbe, gânduri: Clapan - „dacă știa carte", Iosif - „rațiunea fragilă" sau își dau cu părerea: Clapan e „nătâng", „prost", „a izbit ușa berbecește", are „mâna stearpă", „metis bicisnic înfometat"; Iosif „acru ca lămâia stoarsă", „mânios ca un taur", „impertinent"; Colescu: „răsărit", „popă roșcat", „popă fricos", Adam cu „ochi de sticlă", „șiret". Cei patru discută despre teme ale existenței, „tocând subiecte": familie, viață socială, destin, Dumnezeu, moarte etc.

Prin roman sunt presărate: comparații, metafore, epitete, personificări, dar și ironii, proverbe, zicători, expresii literare - imagini superbe care dau culoare narațiunii: „ca un dragon îndrăgostit", „ou tare ca măselele lui Clapan", „te topești ca uleiul de balenă", „ajută rugăciunile ca părul de broască", viața o „picătură de apă", „liniștea secundelor", „vânt neprietenos", „arhitect vizionar", „față îngrețoșată", „copacii parcă se uită la mine", „cine râde la urmă râde mai bine", „capul plecat sabia nu-l taie", „ai ales până ai cules", „adevărul iese la suprafață ca spuma laptelui"; îl apucă „boala lui Calache", „desiș verde, îndulcit cu aromele pulverizate ale florilor", „mama s-a uitat cu o expresie brută", „patina timpului i-a ocolit frumusețea", „afecțiunea ...s-a diluat" etc.

Acțiunea nu e plasată într-o perioadă de timp, cititorul poate alege.

Stilurile literare și temele adoptate de scriitor atrag cititorii prin ineditul lor. Naturalețea stilului constă în exprimare firească, degajată. Uneori e ironic, alteori cu umor când autorul surprinde aspecte ridicole ale vieții. Limbajul – exprimare obișnuită, firească realismului dar și imaginarului, acuratețe și concizie.

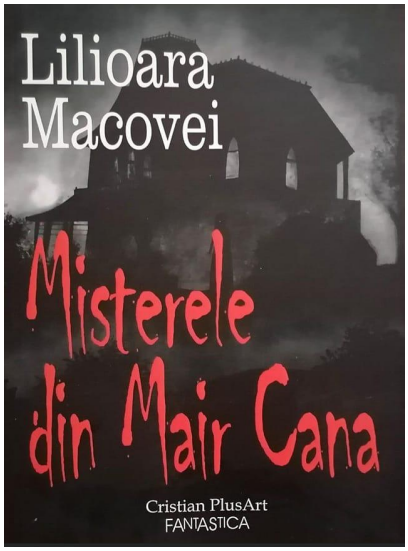
Romanul contribuie la înțelegerea acestui fenomen social – jocurile de noroc, a complicațiilor dependenței și cum influențează aspectele vieții unei persoane - o realitate care afectează mulți oameni.

Sursa:Artist Plastic Anda Petrache

VASILICA GRIGORAȘ

OMNIPREZENȚA MISTERULUI

Imaginația omului este independentă de orice îngrădire și se manifestă atât pe tărâmul realului perceput cu ajutorul minții și simțurilor, cât și pe cel al plăsmuirii, fantasticului și fantasmagoricului. În consecință, imaginația oamenilor, în general, a scriitorilor și creatorilor de artă, în special, are o sferă, o arie inepuizabilă în domeniul cunoașterii și creativității. Aceasta oferă motive de inspirație pentru literați (prozatori, poeți, dramaturgi...) și reprezentați ai tuturor ramurilor, domeniilor artistice (arte grafice, muzică, cinematografie...).

Titlul cărții Lilioarei Macovei „Misterele din Mair Cana”: Povestiri fantastice, Malu Mare, Editura Cristian Plusart, 2023, mă duce cu gândul la romanul „Misterele Londrei”, de Paul Féval, în care autorul ne introduce în misterele unei lumi trecute, cu personaje misterioase din secolul al XIX-lea. Sunt descrise comploturi, tâlhării, răpiri, asasinate întâmplătoare ori fapte aranjate într-o societate secretă, toate îmbrăcate în mister. Participanții la acțiunea narațiunii sunt membri din diferite categorii sociale, din care nu lipsesc doamnele de societate, dar nici micii șarlatani și hoți de buzunare. Dacă în „Misterele Londrei” facem cunoștință cu fapte inexplicabile rațional din lumea urbană a unei mari metropole, în „Misterele din Mair Cana” întâlnim întâmplări misterioase în mediul rural, cu mici asemănări și mari diferențe.

La titlul volumului „Misterele din Mair Cana” se adaugă și titlul colecției FANTASTICA în care a apărut și împreună ne trezesc interesul și curiozitatea de a lectura pentru a înțelege despre ce mistere face vorbire autoarea care a îmbrățișat merituos și cu grație literatura, debutând publicistic în anul 2013, în revista de cultură „Chronos Penița de Aur”, continuând să publice proză scurtă și poezii în mai multe reviste din țară și din diaspora și inclusă în antologii și volume colective. Deosebit de apreciate, unele scrieri au primit premii importante. Titlul volumului este dat de povestirea „Misterele din Mair Cana” care a primit în august 2022 premiul „Valentin Șerbu” acordat de Centrul Cultural „Jean Bart” din Tulcea. Preocupării scrisului i se alătură îndeletnicirea artistică, pictura și grafica măiestrită laică și religioasă (pe lemn și pe sticlă).

Autoarea volumului este „coborâtor” (descendent) dintr-o familie de la țară din neamul blând și bun al moldovenilor despre care scria cu admirație în secolul al XVII-lea, Miron Costin. Imaginația și fantezia Lilioarei Macovei au sporit și prin experiențele de viață pe care le-a trăit în locurile natale din județul Botoșani, unde lumea misterelor era la ea acasă. Aflăm din materialul introductiv al cărții „Din misterele rurale” că era numai „ochi și urechi” când auzea povestirile părinților (auzite de ei de la înaintașii lor). Mai aflăm și că: *„Pe vremea când pe pământ umblau diavolii cu chip de oameni, animale sau altceva, aveau loc tot felul de întâmplări ciudate, care stârnesc teamă sau*

dimpotrivă, curiozitate. Multe din aceste peripeții au fost povestite chiar de cei ce s-au aflat în miezul întâmplărilor, alții au dus mai departe povestirea, adăugând ceva și de la ei". Impresionată, le-a trăit cu sufletul și le-a depozitat în „biblioteca" minții, iar acum le-a scos la lumină pentru a fi cunoscute, sporindu-ne și nouă curiozitatea de a citi cartea.

Dintre întâmplările misterioase descrise în carte menționăm: „Dispariții misterioase", „Salonul cu mistere", „Ghemul de foc albastru", „Năluca din perete" (I-VII), „Fata cu inelul", „Fântâna cu obloane de cristal", „Incendiu pornit de nicăieri", „Chipul din fereastă", „Dispariția Lui Sivar", „Labirintul flăcărilor albastre" și multe altele.

Lilioara Macovei deschide conținutul volumului cu povestirea „Dispariții misterioase". Acțiunea se petrece în Mair Cana; autoarea face o descriere amănunțită a localității (așezare, drumuri de comunicare, populație cu grade diferite ale averilor, ocupații specifice...) Conturează un tablou interesant prin prezentarea casei boierului Paul Lurek, zăbovind, insistând asupra descrierii mansardei, în care se aflau două tablouri. Plasează acțiunea în casa acestui boier, de ziua sărbătorii grâului. Minuțios organizată, mulți invitați petrec pe cinste, timp în care soția boierului, doamna Nori mergând spre mansardă simte o *„rafală de vânt puternic"* care o *„rostogoli pe scări"*, îi rupe *„rochia nouă de mătase naturală și rămâne goală"* și leșină. În acest timp vede un *„monstru"* și *„o femeie goală cu cap ca de vulpe"* cu manifestări diabolice. Trezită de slujnica din casă, observă că cele două personaje malefice au dispărut (fizic), însă erau la locul lor în tablourile din mansarda casei. Unde au dispărut? Ce s-a întâmplat? Enigmă!

Povestirile cu întâmplări misterioase și personaje dubioase pot fi lejer asemănate cu jocurile de puzzle. Pe parcursul lecturii descoperim unele piese care compun imaginea, dar nu știm încă unde le este locul. Asistăm la un soi de suspans și ne punem o mulțime de întrebări – cu, sau fără răspuns. De ce? Prin reactualizarea temei misterelor, adică a „ceea ce este (încă) neînțeles sau nedescoperit" ne oferă un subiect interesant asupra căruia să cugetăm, medităm. Nefiind explicate misterele în lumea satului, gândul ne duce, poate și la naivitatea trăitorilor din vremuri îndepărtate și locuri fără știință de carte. O fi așa, n-o fi? Iată un nou mister!!!

Apariția misterelor presupune o cauză, un spațiu și un context bizare, uneori ușor credibile. În „Salonul cu mister" se continuă acțiunea din prima povestire. În lipsa părinților, cele două fete vor să vadă ce se află în camera în care sunt păstrate *„cufere și lădițe"* cu obiecte de îmbrăcăminte și încălțăminte ale bunicilor. Se făcea un *„mare bal"*, o droaie de vedenii cu fluturi, o mână de femeie, fete și băieți care poartă numele lunilor Anului. Reacția Amiei este mirarea: *„Nu-mi vine să cred. Ce înseamnă balamucul ăsta și de unde au apărut aceste persoane cu nume ciudate?"* În final, ambele surori emit ipoteza că au avut același vis!!

În universul rural, pe lângă munca deosebit de grea și apăsătoare, oamenii știau să se și distreze. În povestirea „Petrecere inopinată" este de admirat frumoasa prezentare/ caracterizare a personajului Lurek: *„Înainte de căsătorie, Lurek avea niscaiva pretenții de cuceritor stilat. Încânta fetele ca în filme, ba cu o floare, ba cu invitație la balul cu regina și de fiecare dată simțea cum se ridică în ochii sexului frumos, ca să nu mai spunem cum îi privea pe cavalerii declasați."* La balul cu regina apar musafiri nepoftiți, stafii care au impresionat pe cei din sat. Vârstnicul Sibu are și o explicație a apariției fantomelor: *„au cântat necurații... pentru că ei prinseseră miezul nopții și acolo la răscruce de drumuri, a fost omorâtă demult o mireasă."* Și, cu toate acestea, după această întâmplare stranie, petrecerile au continuat.

Uriași și identități necunoscute, acte inexplicabile, reprobabile fac obiectul unor povești neverosibile. În cele 7 narații cu același titlu „Năluca din perete" acestea se manifestă în legătură cu credințele oamenilor trăitori în semiîntunericul mediului și epocii în care trăiau: muncă și distracții, sărăcie și petreceri somptuoase, singurătate și socializare, monotonie și explozivitate. În atmosfera cotidianului rural – îndeletncirile femeilor, îmbăiatul în albie, lumina lămpii... apare o stafie: *„Din acel ecran de pe perete, se îndreptă spre ea un bărbat."* Și un zgomot venit din sobă. Din întâmplarea povestită de Donia, fata însingurată descoperim: *„o lume supranaturală cu fenomene inexplicabile. Manifestarea stranie a personajului din perete părea o acțiune petrecută în mintea cotropită de singurătate."* Vis? Coșmar? Ori aievea?

Nu-i sunt străine autoarei nici credințele sătenilor în ursite, descântece, farmece; ba, chiar credeau că o persoană căreia i se făceau asemenea lucruri, *„murea din senin*". Pe de altă parte, lumea satului, viața oamenilor de altădată era intoxicată și bântuită de „Aghiuță" (diavol, satana, drac), multiplicat în varii forme și răspunzător de acțiuni dintre cele mai stranii. Cert este că și astăzi, „Aghiuță" este omniprezent. Aș fi vrut ca această afirmație să fie doar o metaforă, însă este o realitate că au existat și există și azi oameni cu chip interior de diavoli, răutăcioși, săvârșesc fapte diabolice, distrugătoare, apăsătoare, înfricoșătoare. Într-un asemenea univers, dacă ești „slab de înger" te cuprinde teama, ți se înmulțesc stările și reacțiiile negative, apare inhibiția în a acționa. Dacă ești „brav ostaș la cetatea emoțiilor" e posibil ca aceste povestiri „să înlăture blocajele emoționale" și să le privești cu calm, să dorești să afli cât mai multe despre manifestarea acestora. Dacă privim noțiunea „mister" ca fiind o dogmă creștină, pe care Biserica o consideră inaccesibilă rațiunii omenești, ignorăm și suntem indiferenți la orice poveste cu acești eroi închipuiți.

Puțini, extrem de puțini din cei talentați în arta scrisului abordează subiecte din lumea satului, și mai puțini subiecte misterioase din acest mediu. E adevărat și faptul că mai avem câțiva iluștri etnografi cu preocupări în acest sens redactând scrieri, rod al cercetărilor realizate. Pe plan strict scriitoricesc, azi, lumea satului ca izvor de inspirație este ceva marginal, este lăsată uitării, ceea ce sărăcește istoria trăită a neamului românesc. Cu atât mai mult, apreciem meritele deosebite ale Lilioarei Macovei de a ne adăuga în tolba noastră de cunoștințe, informații, repere cu aer arhaic. Își dezvăluie suplețea și naturalețea exprimării, prezentând totul cu pana inimii într-un limbaj stilat, bine articulat, respectând rigorile limbii române, în ciuda faptului că astăzi oamenii sunt preocupați de griji de alt ordin decât acela de a dezlega misterele de altădată. Știind acest lucru și simțind seva neamului din care se trage, autoarea are dorința fierbinte de a face restituiri în memoria vieții satului. Ca atare, este atrasă de cunoașterea unor izvoare nescrise (transmise oral) cu privire la domeniul său de interes, revenind și aplecându-se pioasă și respectuoasă asupra acestora, completând informațiile cu detalii și sublinieri remarcabile.

L. Macovei se individualizează nu numai prin tematica abordată, iubirea satului românesc cu oameni harnici și iubitori, păstrători ai obiceiurilor și tradițiilor dar și răspânditori (unii chiar răspândaci) ai întâmplărilor inexplicabile, ci și prin faptul că acțiunea povestirilor este o cursă cu obstacole - și nu-i figură de stil; nimic nu este explicit, expunerea faptelor și întâmplărilor este un cumul de efort și atenție sporită de la care nu s-a abătut.

Grafica volumului și tenta ușor gălbuie a paginilor ne amintește de scrierile vechi apărute în ediții speciale, de colecție (carte rară, carte veche, ediție

princeps) extrem de importante în cultura și literatura unui popor.

Misterele nu trebuie acceptate apriori, ci păstrate și transmise generațiilor viitoare în speranța „dezlegării" firelor încâlcite în mintea, sufletul și viața omului. Mistere au fost de când lumea și pământul. Astăzi sunt și mai multe. Subiectele (strigoi, fantome, arătări, fantasme...) tratate de Lilioara Macovei și de alți scriitori sunt cercetate de specialiști, considerate a fi obiectul de studiu al parapsihologiei. Se spune că „cel puțin 75% dintre americani cred într-o formă de paranormal, iar o persoană din cinci crede că a văzut fantome". Oamenii de știință consideră că este o problemă a creierelor oamenilor când au impresia că văd o stafie. Cel mai probabil e vorba de o eroare a minții în experiențele numite paranormale. Multe năluci sunt rezultatul unei iluzii vizuale cauzată de lumină slabă, epuizare fizică sau consum de droguri. Cu toate acestea „Înțelegerea lucrurilor nu înlătură misterul. Misterul rămâne orice ar fi." (Anaïs Nin, scriitoare americană), întrucât „Adevăratul mister al lumii este vizibilul, nu invizibilul." (Oscar Wilde)

Sursa: Atist Plastic Paul Răzvan Robu

ELENA CHIABURU

LEGĂTURILR PERMANENTE ALE CHIŞINĂULUI CU IAŞUL

stăzi, de ziua naşterii lui Mihai Eminescu - ziua Culturii noastre Naţionale, cînd mai toată lumea se raportează doar la Mihai Eminescu, am avut bucuria să fiu parte a unui eveniment frumos în care s-a vorbit despre o bucată esenţială a identităţii noastre naţionale (mult iubită de Mihai Eminescu, de altfel, însă din cauza conjuncturilor politice internaţionale vitrege, interzisă timp de multe decenii discuţiei publice): oraşul Chişinău.

Am participat la lansarea primului volum din seria „Chişinăul istoric” - serie coordonată de Sergiu Musteaţă şi Alexandru Corduneanu şi care îşi propune să prezinte istoria Chişinăului pînă la anul 2023). Serie despre care n-am nici o îndoială că se va face, cunoscîndu-i pe coordonatori!

Revenind la ziua de astăzi... cu distinşii academician Andrei Eşanu şi doamna doctor Valentina Eşanu nu ne-am mai întîlnit „pe viu” de aproape doi ani! Ne-am văzut la Chişinău, la Biblioteca Naţională în februarie 2020, tot la o lansare de carte. Şi iată că tot o carte ne-a adus astăzi, în Zi Mare, împreună!

Ce poate fi mai înălţător decît să vorbeşti, de Ziua Culturii Naţionale, la Iaşi, despre Chişinău! Un sat, o moşie, un tîrg şi un oraş născut şi legat cu fire ca de urzeală şi de bătătură, dacă este îngăduită aici o comparaţie cu războiul de ţesut, de partea de la vest de Prut a Ţării Moldovei, şi de Iaşi în mod special!

Pentru că, administrativ vorbind, pînă la 1812 Chişinăul a făcut parte din Ţara de Jos a Moldovei, laolaltă cu Iaşii Vasluiul, Bîrladul, Galaţii, Focşanii, Lăpuşna şi Orheii.

Despre Chişinău s-a scris mult în ultimii ani: au scris specialişti în diferite segmente ale istoriei: arheologi, medievişti, modernişti; au scris literaţii, teologii, arhitecţii, muzeografii, jurnaliştii, s-au făcut filme... Inevitabil, au scris mult domnul academician Andrei Eşanu împreună cu doamna doctor Valentina Eşanu, care, iată - ne oferă acum sinteza!

Domniile lor au pus laolaltă şi au interpretat critic cvasi-totalitatea izvoarelor arheologice şi documentare cunoscute: documente de arhivă, cronici, inscripţii de pe obiectele de cult, însemnări de pe cărţi etc. Pe baza acestora este înfăţişat tabloul amplu al evoluţiei oraşului Chişinău pînă la începutul secolului al XIX-lea, respectiv pînă la anul 1812 cînd bucata de Ţară a Moldovei de la est de Prut a fost ruptă şi anexată de Imperiul Rus.

În cuprinsul a peste 600 de pagini, autorii găsesc rezolvări şi concluzii de natură să limpezească o serie de probleme ce nu şi-au găsit până acum o soluţionare adecvată, iar rigoarea analizei ştiinţifice corectează erorile şi chiar falsurile impuse de istoriografia ţaristă în secolul XIX şi mai aproape de noi de cea bolşevică, precum că în 1812 Rusia a anexat un teritoriu în cea mai mare parte nelocuit, slab dezvoltat, fără organizare administrativă, din care lipseau bisericile sau că cele care existau n-ar fi avut cărţi.

De pe poziţii istoriografice noi, susţinute de dovezi arheologice şi documentare publicate anterior sau

cercetate pentru prima oară de către distinșii autori sunt înfățișate geneza și evoluția Chișinăului ca sat și ca tîrg, ca moșie boierească și mănăstirească; rolul domnilor Țării Moldovei în consolidarea acestuia; importanța rîului Bîc în dezvoltarea tîrgului; structurile administrative, economice și religioase ale Țării Moldovei care de-a lungul secolelor și-au avut sediul la Chișinău: pîrcălabul, serdarul, vornicul de poartă, beșliul și ceaușul de Chișinău; vama și poșta domnească, protopopia ca structură eclesiastică în subordinea Episcopiei de Huși. Pentru prima dată după 1945 este abordată chestiunea evoluției etnodemografice a tîrgului Chișinău și este reconsiderată vechimea unor așezări rurale care în timp s-au contopit cu Chișinăul și constituie astăzi sectoare, cartiere și suburbii ale orașului. Autorii ne oferă și o serie de scurte prezentări ale unor mari demnitari ai Țării Moldovei și stăpîni de moșii la est de Prut care au influențat istoria Chișinăului. Este înfățișată istoria unor biserici și mănăstiri din Chișinău, din Iași dar și de la Ierusalim ori Muntele Sinai, precum și vechile cimitire din Chișinău.

Volumul se deschide, așa cum este și firesc, cu etimologia toponimului Chișinău; sunt prezentate apoi dovezile arheologice ale locuirii umane între Prut și Nistru începînd din epoca pietrei. La începuturile sale, Chișinăul era situat doar pe malul drept al Bîcului și se învecina cu satele Vovințeni, Buiucani, Hrusca și Munceşti. Pe malul stîng al Bîcului, în proximitatea Chișinău erau satele Visterniceni, Ghețăoani și Ceucani.

Prima mențiune documentară a Chișinăului este din 17 iulie 1436, iar a doua, din 1466 atestă legătura Chișinăului cu Vlaicu pîrcălab, unchiul lui Ștefan cel Mare, adică fratele Doamnei Oltea, mama „părintelui" Moldovei. Apoi, timp un secol, satul Chișinău s-a aflat în stăpînirea urmașilor lui Vlaicu pîrcălab: a lui Duma, fiul său, primul sfetnic al lui Ștefan cel Mare și așa mai departe.

Buiucanii sînt atestați de pe timpul lui Ștefan cel Mare, ajungînd în primul deceniu al secolului XVII, prin vînzare, în stăpînirea lui Dumitrache Chiriță Paleologul, mare postelnic, după moartea căruia a intrat în posesia mănăstirii Galata din Iași.

La sud de Chișinău era satul Hrusca, tot în dreapta Bîcului, care în timpul lui Ștefăniță vodă, fiul lui Ștefan cel Mare, a intrat în posesia fostului pîrcălab de Soroca, Coste posadnic, pentru a ajunge finalmente în stăpînirea mănăstirii Sf. Vineri din Iași (ctitorie a lui Nestor Ureche, mare vornic al Țării de Jos, tatăl cronicarului Grigore Ureche), mănăstire care la un moment dat a devenit metoc al mănăstirii Frumoasa, tot din Iași.

Alt sat care mai tîrziu, la fel ca Buiucani și Hrusca, s-a contopit cu Chișinăul a fost Mănceşti - astăzi este cartier al Chișinăului și care la un moment dat a ajuns în posesia vestitului cronicar Grigore Ureche, marele vornic al Țării de Jos și de la care, pe firul istoriei după două secole a trecut în stăpînirea Mitropoliei Iașilor.

Pe malul stîng al Bîcului, în proximitatea Chișinăului, satul Visterniceni își trage numele de la dregătoria stăpînului, Ieremia vistiernicul, membru în sfatul domnesc al lui Ștefan cel Mare, al fiului său Bogdan al treilea și al nepotului Ștefăniță. O parte a acestui sat, care de la o vreme a început să fie numită Ghețăoani, a fost cumpărată de Vasile Coci, viitorul domn Vasile Lupu.

În prima parte a secolului al XVII-lea, Chișinăul și satele învecinate devin pentru o lungă perioadă moșii mănăstirești. O parte a Visternicenilor a fost dăruită mănăstirii Moldovița, la vest de Prut, iar altă parte, mănăstirii Căpriana, la est de Prut; Buicani este dăruit mănăstirii Galata din Iași, iar Chișinăul în timpul domniei lui Vasile Lupu este dăruit mănăstirii Sf. Vineri din Iași. În a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, mănăstirea Galata din Iași, care era închinată Patriarhiei de Ierusalim, a devenit unica stăpînitoare a

tîrgului Chișinău și a satelor Buiucani și Vovinţeni.

În stînga Bîcului, la mijlocul secolului al XVIII-lea apar noi proprietari importanți: familiile de boieri Rîșcanu și Măzărachi, care prin cumpărături și schimburi ajung să stăpînească Visternicenii, Gheţăoanii și Ceucani (numită azi Ciocana și intrată în componența Chișinăului foarte recent, în anul 1959). Întemeietorii acestor familii, prezente pînă astăzi în toponimia Chișinăului, erau Teodor Rîșcanu - originar din ținutul Fălciului, și Vasile Măzărachi - fiul lui Ioan staroste de negustori din Iași.

Iată, foarte pe scurt, legăturile permanente ale Chișinăului cu Iașii, probate printr-o multitudine de dovezi.

Mergînd mai departe cu analiza, autorii cărții lansate astăzi la Iași, în Zi Mare, probează fără putință de tăgadă că rolul hotărîtor în formarea și evoluția Chișinăului pînă în primele trei-patru decenii ale secolului al XIX-lea l-a avut populația românească. Dovezile documentare scrise (catastifele negustorești, actele de vînzare-cumpărare, de împărțeli ale averilor, recensămintele din a doua jumătate a secolului XVIII, ba chiar și crucile din cimitire din toate timpurile), demontează acele aserțiuni istoriografice tendențioase și chiar fanteziste potrivit cărora Chișinăul a fost dominat de negustorimea și meșteșugarii evrei, armeni, bulgari, greci și ruși. Acest lucru s-a întîmplat abia după anexarea din 1812 prin politica deliberată a Rusiei de schimbare a componenței etnice a Basarabiei în care românii trebuiau să devină minoritari. De fapt, pînă în anii ’90 ai secolului abia trecut XX, politica țaristă / și mai aproape de noi sovietică, a impus ca în orașul Chișinău să nu poată pătrunde într-un procent mai mare de 40% români. Politică ce ne amintește, dincoace de Prut, de așa-numitele „orașe-închise” pînă în 1989... generatoare de mari drame umane... și subiect ce ar merita o discuție separată.

Revenind la Chișinăul de altădată: la fel ca în întreaga parte de la est de Prut a Moldovei, negoțul, meșteșugurile, transporturile și rețelele de drumuri erau organizate similar spațiului românesc, iar circulația monetară și unitățile de măsură erau identice.

Pînă la 1812, Chișinăul a fost conectat la o importantă rețea comercială internațională pe uscat și pe apă: drumul principal care lega Cracovia și Liovul de Cetatea Albă și Chilia trecea și prin Chișinău pentru a ajunge spre Caffa în Crimeea; altă cale comercială traversa Nistrul pe la Hotin și ajungea la Orhei. Această conectare la căile comerciale a avut drept consecință creșterea volumului și diversificarea mărfurilor desfăcute, astfel încît la Chișinău au fost organizate un punct de vamă și o stație de poștă domnești – adică naționale.

Dovadă a nivelului de bunăstare și de civilizație atins de Chișinău stau catastifele negustorești. În toată istoria de pînă la 1812, la Chișinău, pe lîngă mărfurile comune, necesare traiului de toată ziua, se cumpărau tot felul de „finețuri” și produse de lux: stafide de diferite calități, curmale de Egipt, migdale, măsline, fidea, lămîi și portocale, piper, cafea, produse pescărești (caracatiță, calamari, icre negre), dar și țesături și pînzeturi de Olanda și Rusia, mătăsuri venețiene, șaluri de Chios, postavuri franțuzești, blănuri scumpe și piei fine, obiecte de aur, argint și bijuterii.

În Chișinău erau, firește, numeroase bresle de meseriași care confecționau o gamă largă de produse. Toate aceste produse, aduse din import și locale, se vindeau în dughenele negustorilor și în iarmaroacele organizate periodic, după un calendar bine stabilit, Chișinăul nefiind cu nimic mai prejos de alte orașe similare din epocă. Locuitorii tîrgului și ai zonelor învecinate plăteau aceleași dări, taxe și contribuții cu restul locuitorilor Țării Moldovei, beneficiind totodată, de aceleași scutiri. Pînă la 1812, organizarea administrativă, fiscală și

religioasă a părții de la est de Prut a fost identică cu cea de la vest de Prut, evoluția acestor structuri fiind similară cu a restului Moldovei și, desigur, a spațiului extracarpatic. În consecință, și viața cotidiană a locuitorilor era guvernată de aceleași norme și obiceiuri. Permanent, orașul Chișinău se modernizează, se trasează ulițe, se construiesc hanuri, stații de poștă, dughene, biserici și case din piatră cu ziduri groase și chiar două niveluri, atenanse și pivnițe încăpătoare.

Un capitol important este alocat în volum culturii și învățământului. Ca peste tot nu doar în spațiul românesc dar și în Europa vremii, știutorii de carte se găseau pe lîngă Cancelaria domnească, în administrația laică și pe lîngă Biserică. Știutorii de carte laici erau diecii de cancelarie, copiștii, traducătorii de acte și diferiții slujbași care în virtutea atribuțiilor avute trebuiau să scrie și să citească. Faptul este probat de numeroasele documente alcătuite de dieci și tălmăcitori de acte localnici. Celălalt segment important al știutorilor de carte erau clericii de toate rangurile. Pe lîngă aceștia, cu timpul s-au înmulțit mirenii știutori și chiar iubitori de carte: boieri mari și mici, negustori, meseriași, femei. De la 1766, la Chișinău este atestată și o școală domnească, dar desigur că la fel ca în restul spațiului românesc, și la Chișinău și prin extensie în toată partea de la est de Prut, dintotdeauna au funcționat școli pe lîngă bisericile și mănăstirile locului. De altminteri, în 1766, în afară de Chișinău, s-au mai înființat școli ținutale și la Greceni, Lăpușna, Orhei, Soroca.

În paralel, în tîrgul Chișinăului au activat și dascăli particulari, în familiile unor boieri, negustori, meșteșugari mai avuți, care îi învățau carte pe copii. Dovada o constituie mențiunile unor dascăli din partea locului, însemnările de pe cărțile tipărite și manuscrise ce arată că au fost cumpărate / vîndute, copiate, citite de localnici, care mai și notau pe marginea albă a filelor cînd li s-au născut copiii, cînd a fost cutremur sau iarnă grea ori cînd au năvălit oștile străine. Că reforma învățămîntului făcută de domnul Grigore Alexandru Ghica în 1766 a rodit spre finele secolului al XVIII-lea este susținută de faptul că la 1794-1800, la Chișinău erau niște dascăli reputați: Vasile de la biserica Buna Vestire, Ștefan de la biserica Sf. Ilie etc.

Probă a științei de carte sînt și actele de vînzare-cumpărare și de danie alcătuite de-a lungul timpului, în care apar un număr mare de martori care le semnează manu propria, adăugînd uneori și cîteva cuvinte referitoare la împrejurările tranzacției, fapt ce dovedește că știau mai mult decît simpla iscălitură.

Continuînd argumentația: s-au păstrat cărți manuscrise realizate la est de Prut: fragmente de cronici, cărți bisericești, așa-numitele cărți populare (Alexandria sau Bertoldo). Știm și că toată această parte de țară era alimentată în permanență cu cărțile tipărite în primul rînd la Iași și din 1808, la mănăstirea Neamț, dar și cu cărți aduse din Țara Românească: din tipografiile de la București, Buzău, Episcopia Rîmnicului și chiar din Transilvania, de la Sibiu și Brașov. De asemenea, în interfluviul pruto-nistrean, în ultimii ani ai secolului XVIII-lea a funcționat episodic o tipografie ambulantă, a lui Mihail Strelbițchi, la Dubăsari și la Movilău.

Din fericire, istoria cărții vechi este foarte bine cercetată la est de Prut de către specialiștii de la Chișinău (mai bine decît la vest de Prut), rezultatele publicate într-o sumă de volume dovedind din plin că știința de carte a fost consistentă și că bisericile și mănăstirile au fost permanent înzestrate cu cărțile de cult necesare.

Cercetările amănunțite ale istoriei cărții manuscrise și tipărite efectuate la Chișinău vreme de aproape 40 de ani de discipolii domnului academician Andrei Eșanu - ne referim în primul rînd la regretatele Valentina Pelin și Maria Danilov, și la domnul Igor Cereteu, slavă Domnului, bine sănătos), precum și la cercetările proprii ale Domnului

academician Andrei Eşanu împreună cu doamna doctor Valentina Eşanu - demontează un important fals istoriografic, şi anume acela că la anul 1812 spaţiul est moldovean anexat de Imperiul Rus era lipsit de ştiinţă de carte şi cărţi tipărite şi că a fost nevoie de intervenţia „binefăcătoare" a ţarismului pentru a rezolva situaţia. În epocă Biserica era instituţia care nutrea ştiinţa de carte şi cultura, astfel încât statisticile se întocmeau pe baza lăcaşurilor de cult. Fiecare biserică trebuia să aibă în mod obligatoriu măcar câte un exemplar din următoarele cărţi: Liturghie, Evanghelie, Molitvenic, Apostol, Triod, Penticostar, Octoih, Psaltire, Ceaslov, Antologhion sau Minee lunare, pe lângă care puteau exista, desigur şi altele pentru lectură sau folosinţă ocazională. Or, iată ce scria Ion N. Halipa, fratele lui Pantelimon Halippa: „în 1812 în ţinutul Lăpşuna existau 55 de sate, din care doar 14 nu aveau cărţi suficiente; în Orhei erau 200 de biserici, din care doar 44 nu aveau toate cărţile; în Hotărniceni erau 22 de biserici, toate asigurate cu cărţi; în ţinutul Codru erau 17 biserici, toate având cărţile necesare; în ţinutul Greceni, din cele 13 biserici, numai uneia îi lipseau o parte din cărţi; în ţinutul Iaşi, din cele 102 biserici, doar în satul Stolniceni nu erau destule cărţi; în ţinutul Soroca, din cele 141 de biserici, numai celei din Tătărauca Veche îi lipseau unele cărţi, în satele Brânceni şi Lencăuţi lipsea câte o singură carte: Triodul, iar Malcouţii nu aveau Minei; în Chişinău erau 6 biserici, din care doar una nu avea toate cărţile necesare. Mai puţine cărţi existau în ţinuturile de margine: Hotinul la nord, Chilia, Bender, Cetatea Albă în sud", dar nici acolo nu lipseau cu desăvârşire. Ceea ce lipsea de fapt, erau cărţile ruseşti şi de ritual ortodox slav, diferit de ritualul bizantin urmat în bisericile româneşti, ritual care a stat la baza politicii de rusificare aplicate sistematic de autorităţile ţariste după 1812 în aşa-numita Basarabie.

Mulţumită specialiştilor de la Chişinău, ştim astăzi că cea mai veche carte românească tipărită păstrată la est de Prut este Pravila cea mică tipărită la Govora în anul 1637; prima însemnare pe o carte românească tipărită este din 30 mai 1717, scrisă de Iordache diaconul pe o Evanghelie (Snagov, 1697) care fusese robită de tătari, răscumpărată şi dăruită împreună cu o Liturghie m-rii Căpriana. În Basarabia s-a aflat până la sfârşitul sec. XIX şi prima carte tipărită în spaţiul românesc, Liturghierul lui Macarie din 1508 (în satul Vorniceni), numai că, la fel cu multe ale valori culturale, a fost luată de colecţionarul rapace rus Alexandru Iaţimirschi şi dusă la Moscova.

Firesc, volumul despre care facem vorbire continuă cu prezentarea vieţii religioase şi a bisericilor importante din Chişinău, unele existente şi astăzi: Măzărachi, Buna Vestire, Soborul Vechi, Sf. Ilie, Sf. Haralambie, Înălţarea Domnului, Biserica Rîşcanu, Sf. Arhangheli Mihail şi Gavril din Buiucani şi din Munceşti, Sf. Gheorghe din Petricani.

O secţiune consistentă priveşte vechile cimitire din Chişinău.

În urmă cu nişte ani, începusem o cercetare împreună cu Profesorul Ioan Caproşu asupra inscripţiilor de pe obiectele de cult din Moldova. Şi am constatat atunci că cimitirele probează cel mai bine componenţa etnică a locuitorilor unei aşezări. Pentru că crucile de mormînt nu mint! Iar cimitirele vechiului Chişinău confirmă.

Ca un veritabil instrument de lucru, partea a doua a volumului despre care facem vorbire conţine un Corpus de 264 de documente originale, copii şi rezumate, hrisoave, extrase din cronici, relatări ale călătorilor străini, materiale statistice care probează chestiunile analizate în prima parte; index, glosar, tabel cronologic; hărţi, ilustraţii.

Concluzia pe care cercetătorii o impun este aceea că aserţiunea potrivit căreia Chişinăul a devenit cel mai important centru al Moldovei dintre Prut şi Nistru doar pentru că autorităţile ţariste l-

au ales ca centru al provinciei anexate în 1812 este exagerată și în bună măsură eronată. Chișinăul era deja un centru politico-administrativ, comercial, meșteșugăresc și cultural important al întregii Moldove, conectat la o rețea bine dezvoltată de căi de comunicație. După 1812, Chișinăul împreună cu întregul teritoriu de la est de Prut a fost însă constrîns să-și continue dezvoltarea într-o arie de civilizație diferită de matca sa originară, românească.

Demnă de apreciat este și ținuta grafică a volumului: elegant, cu o copertă inspirată și ilustrații, fapt pentru care Editurii i se cuvine toată considerația.

Închei spunînd că domnul academician Andrei Eșanu împreună cu doamna dr. Valentina Eșanu binemerită întreaga prețuire pentru strădaniile de neobosiți ostași în slujba istoriei și culturii naționale.

PS: am constatat cu multă emoție că toți cei cu care am împărțit masa „prezidiului" eram prietenii și discipolii Profesorului Ioan Caproșu și că vorbitorii l-au evocat atît de firesc și de frumos, amintindu-și fiecare cum ne-a învățat carte, cum ne-a învățat să ne iubim Patria, să iubim Adevărul și să ne batem ca să-l impunem, iubind în același timp viața, pur și simplu.

Sursa:Facebook-Mihai Eminescu și unii din apropiații săi, pe colița nr. 21 emisă de serviciile poștale ale Republicii Moldova, cu ocazia sărbătoririi a 150 de ani de la nașterea poetului

HAIKU

primul vis din an –
raze de soare alungând
norii plumburii.

DE CE?

De ce, Doamne, cât trăim
stăpâni ne dorim
peste toţi să fim
şi să-i umilim?
De ce, oare, Doamne,
nu putem să ne oprim
atunci când greşim?
Mereu ne certăm
fără să iertăm
din suflet curat
şi adevărat.
De ce, Doamne, nu putem
să ne controlăm
şi perseverăm
în ură şi mânie
lene şi mândrie?
În loc să iubim
noi ne irosim,
talant cheltuim
în drăcesc mod
că e mai comod.
Până când, Doamne
nu vom pricepe
cu noi ce se petrece,
şi că viaţa ne e dată
o singură dată,
să fim fericiţi
cu toţii uniţi,
să ne mângâiem,
răni să vindecăm?
Dă-ne, Doamne suflet
în al nostru umblet
pentru a ne reculege
şi-n taină a alege
să ne sprijinim
pe-adevăr divin
ca singură scară
spre înălţare,
spre-albă curăţire
pentru mântuire.
Fără Tine-n noi
în veci vom fi goi,
dar ne vom ruga,
fie, Doamne, voia Ta!

PROPRIA FICȚIUNE

Uneori conștientizăm
că nimic nu este ce pare a fi.
Existența are o semnificație tainică.
Pentru a limpezi orice neînțelegere,
trebuie să apelăm cu încredere
la incontestabilul semn al întrebării.
Vom găsi un răspuns universal valabil:
suntem oaspeții unui simplu experiment,
care sălășluiește, respiră înlăuntrul nostru,
întotdeauna pornește din inimă
și crește prin iscusința și agerimea minții.
Dornici să aflăm purul adevăr,
ne creăm propria ficțiune.
Căutătorul din noi păşeşte ferm
prin spirala întortocheată a trăirii.
Cugetarea se îndreaptă spre cote înalte,
și pe măsură ce ne cresc aripile zburăm
chiar și pe întuneric, convinși fiind că
în orice clipă întreaga ființă poate fi
îmbrățișată de infinite raze de lumină.
Dacă suntem sinceri, fără a ne întrista,
vom reuși neîndoios din adâncul
cumpătului
să ne îmbucurăm de tot ce ne alcătuiește.

CORINA MATEI GHERMAN

AŞTEPT

N –am îndrăznit niciodată
Să-l caut
În foşnetul luminii verzi
În vârsta universului
Inversând acele timpului
Încremenite în poeme antice
Aştept să înflorească Frumuseţea....

COPITE RĂTĂCITE

Căutând pădurea am descoperit copacii
Singuri şi trişti cu trunchiuri fără crengi
Purtau în trupuri mări zbuciumate
Pe care au naufragiat corăbii
În tăcere se năşteau ciupercile
Care îi împiedicau să vadă umbra
Şi cărarile lungite de arcul timpului
Ochiul
Unei urme de copită rătăcită
O mare de pădure erau corpurile noastre
Pierdute în propria noastră tăcere
Luna ne găsea îmbrăţişaţi cu răsăritul
Rana îmi zgârâia pârtia tălpilor
Coada cântului de ciocârlie
Se ascundea în păienjenişul verde care îi zâmbea
Şi fericirea era cu noi.....

PAS

Arcuri de timp suspendate
În succesive apusuri şi răsărituri
Dincolo de întâiul cuvânt nerostit
Închipuire efemeră...
Nemărginită neâncrederea
Urma lui...ecou pierdut ce a existat
Acest pom aşteaptă să înflorească
Din prima raza a creaţiei....

DORINŢA

Mângâieri de azi...de noapte...
Parcă sărută
Adormind pe buzele fierbinţi
Dorinţi mai grele ca plumbul
Vor chema sărutul
Şi...singuri sunt copacii.

Sursa:Artist Plastic Rodica Neamțu Biciuşcă

CALISTRAT ROBU

VIS ABSURD

Adorm prins în vina ta
Mă plâng toţi norii prinşi în ceruri
Visul meu absurd
Lăsat în hăul timpului pierdut
De tine
Tăcerea e pusă zid în coasta mea
Slăbită în vremi
De piaza rea...de dorul tău
Acel moment fără făptură
În care zâmbetul din geană
Va străluci a adoua oară
Sunt doar un gând
Doar o umbră în ochii tăi
Poate un vis răzleţ
Al nopţii pline de stele
E atât de simplu?
De ce nu se poate explica?
Poate timpul
Poate locul
Poate lipsa ta
Poate sincronizarea deşertăciunilor
În căutări ale sublimului
Adorm în vina ta
Visul meu absurd
În norii prinți în ceruri.

DORUL

Mă atinge dorul lin în coaste
Și fluturii se zbat în piept
Te simt în vis și printre șoapte
Te voi cuprinde strâns la piept

E ger și fulgii cad din stele
Iar câinii urlă a pustiu
Crivățul strecoară vise negre
În zori nu știu de-o să mai fiu

Iar locuri minunate odată
De frumusețI și dulci plimbări
Vor fi doar amintiri pierdute
Trezite or fi ... în alte zări

M-atinge dorul lin în coaste
Iar fluturii se zbat murind
Te-aș mai simții și peste noapte
De vom mai fi, printre cei vii!

ATUNCI

Atunci de mult, erai o stea
Cu albastre scânteieri divine
În ochi ce sufletul prindea
În vraja plină de iubire

Erai ce visul cuprindea
În nopțile cu lună plină
Și-am spus atunci, ești taina mea
Și ai înflorit, ca o grădină

În noi misterios e timpul
Când stoarce osul cel trecut
Mister rămâne chiar și ceasul
În care eu te-am cunoscut

Acum aștept în prag de seară
Să te revăd iarăși în cer
Cu zâmbetul privirii tale
Să-mi umpli lumea de mister!

Acum te recunosc suflet ales…de dor îţi prind în tălpi săruturi…să zbori prin timp…necunoscuturi să cuprinzi în ochii plini de vise.

ANDA PETRACHE

NINSOAREA DIN MINE

E iarnă și e ger, se cerne iar zăpada,
cuvintele se ascund prin candelabre
să se încălzească o vreme, la lumină
și când se face ziuă, se întâmplă să
pălească
și-n umbre alungite se înșiră caligrafic.

Mă geruiesc cuvinte lăsate în vitrină,
decolorate-n parte de vreme și de vină...
Doar stau tăcute acolo și murmură pe
alocuri -
le las zâmbind în urmă și nu le ascult... e
iarnă
și urmele se șterg, topindu-se-n zăpadă.

Tăcerile rezistă, nu se topesc la geamuri
când razele de soare le îmbie, să le
prindă...
E iarnă și e frig, a nins frumos, de-o palmă
și gândurile-mi curg în alb, printre troiene.
Eu le privesc și cuget... Cu care nor,
m-asemăn?

De sus, povestea curge, cernând pe tâmple cerul
și în palmele întinse îmi lasă șoapte ninse
ce vor să încălzească potecile din mine.
Le ascult, le las să vină, rostindu-se-n silabe
și le ajut să meargă ușor, spre candelabre...
Ce iarnă e afară...!

CĂLĂTOR PRIN ANOTIMPURI

Te-am visat când era vară, îmbrăcat frumos, în verde
și din palmele întinse picurau încet, dorințe...
Fluturi îmbrăcați în galben îmi scriau, pe rând, poeme
și zburam printre frunzișuri, prinsă în plasă, de ispite.

Te-am zărit apoi în toamnă - aurie și cuminte
era vorba ta tihnită ce mă așeza în cuvinte.
Printre ramuri dezgolite tu-mi alunecai în gânduri...
Mă prindeai încet, de umeri și-mi spuneai... rămâi cu
mine!

Te-am visat apoi în iarnă, troienind zăpada sură
și din țurțuri, din steluțe tu îmi construiai castele...
Erai alb, erai minunea ce-mi cernea pe tâmple
cerul...
Nu-mi vorbeai... doar răsuflarea o simțeam încet, pe
buze.

Primăvara am visat-o prinsă în ramuri de mesteceni...
Erai zâmbet printre frunze, ce îmi alunga din temeri.
Verde crud erai în suflet, mirosind a lăcrămioare,
dezbrăcat de înțelesuri ce-ar aduce-n în zare, neguri.

Te-am visat..., erai povestea ce trecea prin anotimpuri
creionând cu a ta privire marea, răzvrătită în cețuri...
Și acum, când închid ochii, te strivesc ușor
sub pleoape
și pe buze-ți simt dorința ce mă ispitește în noapte.

AM BIBLIA DREPT REAZEM

...am Biblia drept reazem
poeziei de-ți închin,
și mâna stângă-mi tremură coperta ei,
din literele stoarse de privire
mi-adun puterea juruință
și nu mă tem să-ți spun:
eu nu te mint!
eu către tine nimic nu am ascunde,
mi-i sufletul curat,
privirea, deși tristă, mi-i senină,
și inima mi-I plină de durere, Femeie iubită,
la gândul că te îndoiești de mine...
simt Biblia cum tremură sub mână,
cuvântul meu se curge turburat,
eu nu te mint
cum nu am ție ce ascunde,
mă ard în doru-mi de tu
și suferința de-a tânji să-mi fii
îmi dă puteri înălțătoare,
în cugetu-mi am liniști
și nici n-am a mă teme,
privește-mi tristul cum în lacrimă îmi curge,
privește-mă!
și mă ascultă de-ți vrei răgazul,
am Biblia sub mână
și mi-i la poezia de-ți închin,
cuvântul ei îmi frige palma
și drept mi-i dorul către tine,
de ce-aș minți?
ce ți-aș ascunde?
de m-ai privi cum îți șoptește DUMNEZEU,
mi-ai vede sufletul
și tremurul din inimă mi-ai vede,
de ce-aș minți?
ce ți-aș ascunde?
îndemnul Domnului mă arde
și dragostea de tu mă arde, Femeie iubită,
la fel cum dragostea de DUMNEZEU,
de ce-aș minți?
ce ți-aș ascunde?
poate că-n șoapta lui tot Domnul ți-ar răspunde,
Domnul!

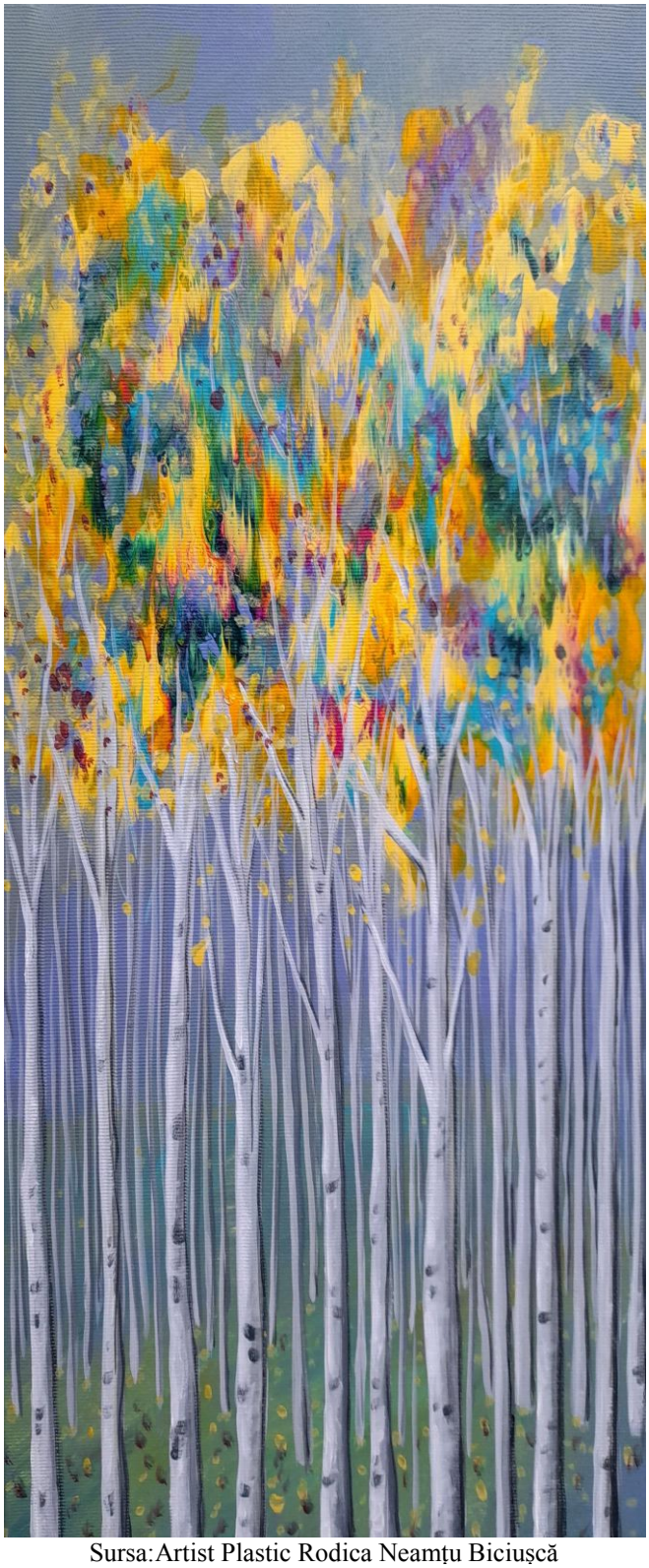
NU MĂ-NTREBA CE SUNT

...nu mă-ntreba ce sunt,
sunt ce vrei tu!
nu mă-ntreba cum sunt,
sunt cum vrei tu!
nu mă-ntreba ce vreau,
vreau ce vrei tu,
nu mă-ntreba ce fac,
fac ce vrei tu!
nu mă-ntreba-ntrebare,
întreabă-mă răspuns,
mă ia așa!
așa cum sunt și fă-mă cum vrei tu...
îmi dă contur sufletul tău
și-mi dă din inimă putere,
mă du un-te duci tu,
răspunde-ți întrebării de mi-ai pune,
îmi dă privirea ta,
îmi dă și ochii să mă sădesc în ei,
îmi dă ingenua-ți dorință
de-a mă avea doar ție
din ea să-mi fac în clipă apă vie,
îmi dă-ndoiala de-o mai ai
când plec departele lăsând să ne sfâșie,
îmi dă durerea candela târzie
de nu-i poți flacăra orbi,
mă ia din mine cruce să-ți alegi,
golgota suferinței s-o brăzdezi,
din mine fă-ți și cuie pentru răstignire
sau răstignește-mă mai bine,
lovește cui să-mi treci prin suflet
și inima-mi străpunge,
dar cuiul fă-l din inimă și sânge
și lasă iarăși întrebări să curgă,
și lasă-le fără răspunsuri,
poate tăcerea să ne prindă
hrănindu-ne murită prima clipă,
când nu m-ai întrebat nimic
în inimă privirea-mi când te-a fript,
doar te-ai uitat către mașină...
acum...
acum mă-ntreb ce sunt,
eu nu mai sunt
sunt doar voința ta!
Femeie iubită, primește-mă așa...

MARIANA BENDOU

ILUSTRATĂ DE TOAMNĂ CU AROMĂ DE MENTĂ SĂLBATECĂ

El rãstãlmãcea
temãtor cuvinte
un câine furios alunga trecãtorii
din minte
mârâind printre plasa cu vise
prea multe lucruri nepermise
sãrmane suflete captive
şi închise
râul curgea printre galben
cuminte
copacii valsau câte doi
un pas înainte
un pas înapoi
ea nu ştia
cum sã mai citeascã
poeme uitate prin scorburi
şi prin multele frunze
pudrate
împrãştiate
odatã cu razele soarelui încrezãtor
de dupã nor
e încã verde menta
pusã în buchet
de cãtre profet
numai bunã de sãrutat
şi de strâns la piept!
aceasta nu e doar o frunzã
aceasta nu e doar o frunzã oarecare
acesta frunzã a fost mult mai demult
o floare
îi spuse magicianul pe un ton uşor
a fost o floare cu miros îmbãtãtor
pãstreaz-o, dacã vrei, la tine-n amintire
ori agãțatã-n cuiul din privire
şi te-nfioarã de fragilitatea ei
nu te grãbi s-o lepezi fãrã de temei!
poate a fost a dragostei neprihãnitã înflorire
o chintesențã de parfum şi de amãgire
poate a fost o ultimã petalã
ce s-a pãstrat pe tija goalã
cu încãpãțânare
cu ardoare…
nãdãjduind în ultima înseninare…
primeşte frunza ; nu a fost o floare oarecar

Sursa:Artist Plastic Rodica Neamțu Biciușcă

MARIA LUPU

VISUL INIMII

Cu tine-n braţe am alergat
Nebun de fericire
Pe-un pat de flori te-am aşezat
În raza lunii pline.

Am râs şi-am plâns
Şi nu ştiam ce să-ţi mai fac
Când îţi vedeam al tău măr
Îmi era aşa de drag

Şi locului nu puteam sta
Parcă-mi era ruşine
Să stau aşa în faţa ta
Cu umbra mea în fire

Albastru cerului din ochii tăi
Umpleau parcă câmpia
Când m-am trezit din fermecat
Eram eu cu Maria.

VAI DE MINE VAI DE NOI

Aoleu Doamne ce mai doare
Când bărbatu-ţi pune coarne
Te minte el şi nu-ţi place
Şi uite dracu ce îţi face

La început e lapte şi miere
Apoi neamul vrea să-l cheme
Câte o zi şi câte o noapte
Şi vine acas' când poate

Şi să vezi că-i rupt de foame
Îi pui masa. Cât rabd Doamne?
Îl iubeşti şi-l ierţi mereu
Iar el zice că îi greu

Ţi-e bărbat eşti credincioasă
Dar vrei un bărbat în casă
La biserică tu mergi
Farmecele să-i dezlegi

Ptiu Doamne l-a fermecat
Hai să merg la descântat
Vezi cum cere o găină
Ţup la draga lui vecină

O frig şi cu usturoi
Se îndoapă amândoi
Dimineaţa vântu geme
Vine cu miros de pene

De la biserică vii ruptă de foame
Întâi îi pui lui mâncare
Apoi cum eşti obosită
De la slujbă adormi flămândă

Şi când singură stătea
Zicea vai de viaţa mea
Acum când sântem în doi
Vai de mine...vai de noi.

Sursa:Artist Plastic Lumnița Țaga

CONSTANTIN PROFIR

RUPE-I ARIPILE

Răul
precum buruienile
răsare când nu te aștepți
pe câmpia ta părăsită,
neîngrijită,
Nu-l lăsa să răsară,
să-și întindă brațele.
Poate să-ți ia lumina
ce ți-a fost hărăzită
de Marele Zeu
Zbate-te, secundă de secundă,
rupe-i aripile, otrăvește-i gurile.
Asigură-te mereu că lumina
este a ta, în preajma ta.
Nu uita, niciodată, că este insidios,
își schimbă înfățișarea,
chiar înflorește și rodește.
Sunt ale lui și pot duce semințele
pe toate ogoarele.

DEVENIRE PĂMÂNTEANĂ

Une-i raze
i s-a hotărât
să i-a față umană.
S-au deschis porți,
S-au făurit aripi,
S-au pregătit palate
curate și călduroase
Zi după zi,
sămânța creștea,
Cerul, atent,
o supraveghea
în devenirea ei pământeană.
Și, într-o zi,
Dumnezeu își văzu,
împlinită dorința.
A început drumul iubirii
pentru toți oamenii.

VALURILE BUCURIEI

Valurile bucuriei
Încep să se miște în mine,
o viață întreagă,
am reușit,
să fac vântul
să-mi vorbească,
floarea să-și desfacă,
mai frumos
aripile colorate
rodul să se îmbujoreze.

E minunat
să poți scoate cuvinte
din brazdă,
din frunze,
din semințe,
din apa mării,
din șoaptele vântului,
din zbenguiala peștelui
Și, mai ales, din focul tău interior.

DE MULTE ORI

De multe ori
Sufletul se umple de bucurie
când vede atâtea minuni
Simt... gândul Marelui Spirit
s-a întrupat în flori,
în semințe,
în fructe,
în pârâul de munte frumos
curgător.
Vorbele lui vălurează apele,
mișcă aerul din jur
spre bucuria covorului verde.

RODICA MURGU

AMINTIRI

Clipe dragi de altă dată
Trosnet de foc, ars în vatră
Cules de mure și fagi
Ascunsul după copaci
Dulcea mea copilărie
În sufletul meu să-mi fie.

Alergatul pe câmpie
Printre flori de păpădie
Sculatul de dimineață
Cu roua-n tălpi și prin ceață
Dulcea mea copilărie
În sufletul meu să-mi fie.

Tril de păsărele multe
Printre crengile-nflorite
Zumzet de harnice albine
De pe câmpuri și coline
Dulcea mea copilărie
În sufletul meu să-mi fie.

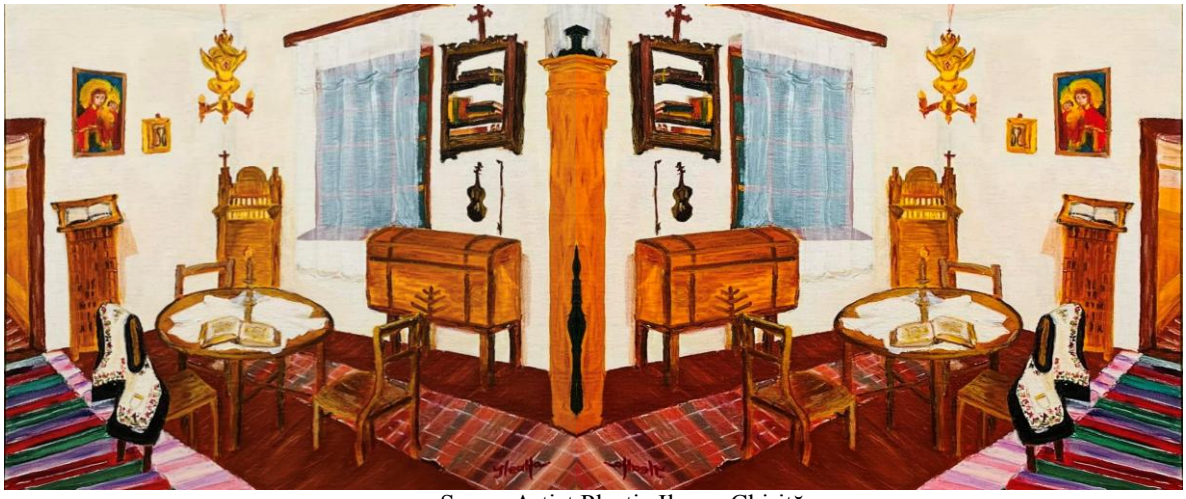
Toate și acum îmi trezesc
Amintiri ce le păzesc
Cu drag și multă căldură
De acolo din bătătură
Dulcea mea copilărie
În sufletul meu să-mi fie.
Și pe unde m-oi afla
Îmi voi aminti de ea.

AȘTEPTARE

Tu cer senin, boltă albastră,
Adu-mi acuma la fereastră
Un suflet cald și iubitor
Să nu fiu tristă, să duc dor,
De vorbe dulci, de mângâieri
Eu le aștept, încă mai sper.

Vezi, nu-l întârzia s-apară
De nori și de furtună iară.
Și ca să poată el să vie,
Te rog ! Trimite tu solie
Pe raza lunii, luminoasă
Am să-l aștept, aicea, la fereastră.

De este-ngăduit să-i fiu eu alinare,
Cu geamul larg deschis, să stau în așteptare,
Să știe să se plece uneori când spun,
La fel voi face eu, de urc pe drumul bun
Vghează, nu este timp de a întârzia
Că-i unica și ultima speranță a mea

Sursa: Artist Plastic Ileana Chiriță

VASILE RUȘEȚII

FANTEZIE DE TOAMNĂ

Pe ritmul ploii
care inundă fiinţa
dansează fantezia tomnatică
ce colorează
în roșu-auriu
existenţa.

Vioara
dezvăluie secrete
prin braţul violonistului
ce aparţine
universului muzicii,
femeii sale
și celor care îl ascultă
în ceasul serii de noiembrie
cu respiraţia tăiată.

Bărbatul și femeia
intră astfel
în jocul iubirii
cu ploaia hotar
între realitatea lacustră
și visul în doi.

Magia nedefinitului
și abandonului
estompează la final totul
nu înainte însă
de a mai simţi
încă o dată,
pe o sensibilă notă ,
miracolul existenţei
trăită cu patimă.

LACRIMA FEMEII IUBITE

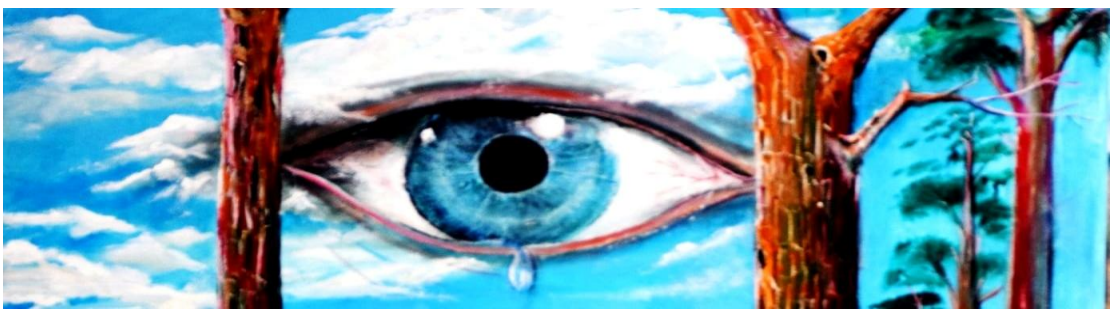
Toamna,
sigur vei observa
emoţia care te cuprinde
atunci când
lacrima femeii iubite se naște
pe înserat
la auzul unei note muzicale
în acordul de chitară
cuprinsă
la rândul ei
de suferinţă.

BĂTAIA DIN INIMA FRUNZEI

Călătorule, nu te mai grăbi
pe calea vieţii
doar urmează pasul fiinţei
care-ţi umple inima de taine.

Ascultă bătaia din inima frunzei,
învaţă sa percepi cuvinte
pe care ce nu le poţi citi
în nici o carte cu litere aurite.

Atunci când vei culege
în drumul tău
frunze lipsite de sevă
lasă în schimb
lacrima ta de recunoştinţă…

TĂCEREA CARE NINGE

Tăcerea-i versul, în ger adormit,
Ce taie gândul cu vârf de ninsoare,
Pe umeri cade un cer istovit,
Iar ruga uitată sub clopot mă doare.

Luna își varsă argintul în stele,
Lumina se rupe în cioburi de gheață,
Vântul pătrunde cu tremur prin piele,
Și-mi fură glasul, purtându-l spre ceață.

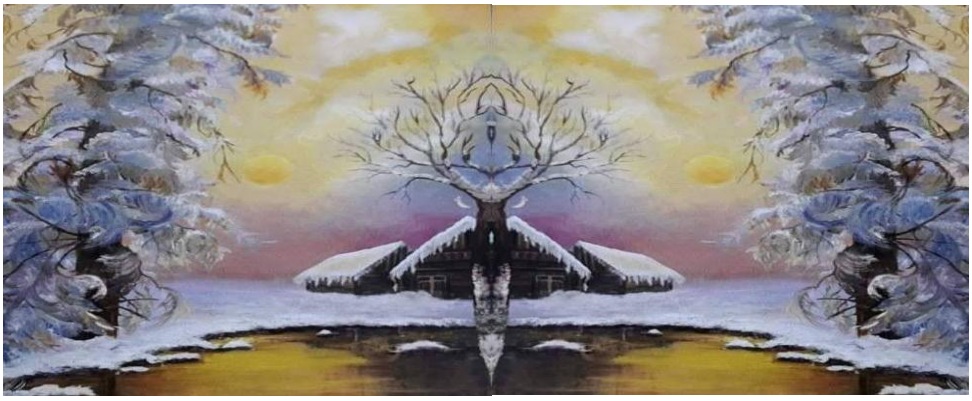
Zăpezile plâng în ferestre, stinghere,
În urme pierdute mocnește uitarea,
Iar iarna din mine doar cerne tăcere,
Și-n fulgi de lumină își cântă iertarea.

Pe străzi amorțite, se sting felinare,
Iar pașii tăi reci se prefac într-un șuier,
În mine, zăpada ridică altare,
Iar noaptea se frânge-n al său dulce fluier.

Dar poate, când stelele vor tresări,
Când somnul iernii va vrea să se-ntoarcă,
Vom strânge-n noi ce n-am știut a fi,
Și-n noi va ninge cald... fără să doară.

ANTROPOLOGIA FRIGULUI

Serile reci au nervuri dure,
le simți pe piele
ca pe o armură străină
pe care ești obligată s-o porți
fără instrucțiuni.
au un gust tăios,
ca și cum aerul ar fi trecut
prin prea multe mașinării obosite,
iar limba învață repede
că plăcerea nu e o prioritate
în acest sezon al existenței.
diminețile nu alină nimic,
se ridică abrupte,
cu margini care taie respirația,
îți cer prezență
înainte să-ți ofere sens.
atunci înțelegi
că lumea nu a fost desenată
după conturul palmelor noastre,
nici după nevoia de blândețe,
ci după legi reci,
indiferente la confort.
mersul devine o negociere zilnică
cu suprafețe ostile,
iar trupul un animal care se
adaptează
fără să fie întrebat dacă mai vrea.
și totuși,
în acest peisaj neprietenos,
îmi strâng căldura în piept
ca pe o rezervă clandestină,
o insurgență mică
împotriva unei ordini
care nu ne-a promis nimic.
poate că nu ne-a fost destinat
să fim fericiți,
ci doar suficient de vii
încât să traversăm frigul
fără să ne pierdem
numele.

Sursa:Artist Plastic Rita Maxim

MARIA PANCIUC BUCĂTARU

CAUTĂ IERTAREA

Am stat la taifas cu mine
Să văd ce vreau, și ce doresc?
Și ca un descântec mi-apare
Chipul tău ce vrea iertare.

Iertarea-i un fel de iubire
Așa cum se spune din înțelepciune
Aduce liniște, multă mulțumire
Pentru acel care o poate supune.

Iertarea pare o poartă deschisă
Spre oamenii cu suflete pustiite
Că poate alina grele încercări ale vieții
Prin hățișul zilelor trăite.

În ea există o liniște anume
În care nu o pot găsi cei nefericiți
Uneori întoarce iubirea din drum
Către acei care au fost năpăstuiți.

Poate fi un balsam peste suferința grea
Adunată în viață în inima ta
Cuvintele iertării sunt ca o magie
Tot omul pe pământ ar trebui să știe.

Iertarea te poate duce spre credință
De unde poți fi binecuvântat
Ferindu-te de multă umilință
Cu care păcatele te-au înconjurat.

Iertarea se dă din părinți în părinți
Ca lumina să-și facă loc între noi
Și viața în bucurie s-o simți
Aici pe pământ, nu-n „Viața d'Apoi"!

REVERIE!

Ciudată simțire, simt o bucurie
Când mă gândesc ce mulți ani am trăit
Am o senzație ciudată că port o reverie
Ce trupul cu suflet și gând mi-a acoperit.

Înșir toamnele trăite, le fac colier
Încă mă bucur și-n vise mai sper
Ca viața să mă țină aproape de ea
Să nu se învețe în timp a trăda.

Râurile apar în fața mea, precum niște covoare
Întinse ostentativ sub razele de soare
Revăd primăverile mele de altădată
Pe trupu-mi ce părea o operă de artă.

Și rodul conștiinței mele pare etalat
În vitrinele pregătite de Soartă
Și farmec adus de noapte cu cer înstelat
Ce spune zâmbind c-am fost premiată.

Dar m-am trezit din ciudata feerie
Un gol în suflet m-a cuprins pe loc
De ce nimic nu văd din clipele cu care
Am trăit fericită și am avut noroc?

Aș fi preferat doar tu să fi rămas
Din câte-am pătimit pe lumea asta
De ce la tine azi eu nu mai fac popas
Când amândoi o viață am cărat năpasta?

Și ies din toamne și mă duc în iarnă
Mă amestec în dansul derutat de fulgi
Cu gândul că ai putea să apari de undeva
Și n-ai avea-o unde să te ascunzi, să fugi.

Cu gândul pustiit de toate adunate
Știință, cultură, oameni cu baza lor de date
Simt tot mai mult un pustiu în mine
Le-aș da toate astăzi numai pentru tine

IOAN HODAȘ

REFERITOR LA EPIGRAMA LUI PĂSTOREL:

„Unul bea că-i băutor,
Altul bea că-i bestie,
Numai eu, că am umor,
Beau așa, de chestie”.

CA FILOSOF APLIC PRINCIPIUL „DACĂ TĂCEAI, FILOSOF RĂMÂNEAI”.

Cuvântul „chestie” îmi displace
Și cum la replici nu-s dibace,
Azi am să tac, s-nghit un of,
Să arăt la toți că-s filosof.

LA ACEEAȘI EPIGRAMĂ

Deoarece nu-s băutor
Și cam demult nu am umor,
Păzea, că azi sunt bestie
Doar... așa de chestie.

REFERITOR LA EPIGRAMA CE NE INVITĂ SĂ NU-L TREZIM CĂ CERE VIN

Fermecat de-atâtea poante
Ce le citesc zi și noapte,
Îndrăznesc să te trezesc
Din eternul vis ceresc,
Să mă-nveți să păstoresc
Cotnărelul românesc.
Iar de-mi ceri altfel de vin,
Îți aduc atunci când vin
Și Zghihară și-Otonel,
Îți promite Hodaș Jenel!

Sursa:Artist Plastic Paul Răzvan Robu

DOR ROMÂNESC

Măicuță Românie, cu ochii aplecați,
Privirea ți-e prea plânsă, că fii-ți sunt plecați,
Iar tu, ca orice mamă, când singură rămâi,
Suspini tăcut și-aștepți copiii să-ți mângâi.
Ai vrea să-i vezi pe toți în țara ta la masă,
Să-și îngrijească pruncii, și curtea, și-a lor casă.
Dar pleacă toți pe rând, se pierd în depărtări,
Să-și caute norocul în cele patru zări.
Dorul de ei te roade, măicuță Romanie,
Dar lacrimile lor sunt ploi peste-a ta glie.
Și plâng, măicuță sfântă, că îi apas-un dor
De tine, prunci și sat, de pâinea din cuptor,
De case părintești ce stau părăginite
Și-aproape că se surpă pe mame gârbovite.
Părinții-ncovoiați de griji și de nevoi
Mor și tăcuți la groapă se duc fără de noi.
Ogoru-nțepenit, lipsit de rod și sapă,
Cu ale noastre lacrimi, Măicuță, se adapă.
Când umilința, dorul și boala ne apasă,
Ne-ntoarcem mai săraci și în sicrie-acasă.
Copiii ne plâng zilnic și cresc de noi străini,
Iar noi, plecați în lume, trăim ca printre spini.
Tu, dragă Românie, ești cea mai dulce mamă,
Iar sânul tău duios acasă ne tot cheamă.
Ne-ndemni să revenim, cu lacrime de sânge,
Dar cei de la putere nu știu cum să ne-alunge.
Doar ei vor să rămână și toți cei dragi ai lor,
Să-ți fure tot trecutul și sfântul tricolor.
Măicuță, țară dragă, eu multe ți-aș mai scrie,
Dar când cu tine nu-s, sunt tristă și pustie.
Azi, stau îngenuncheată, te plâng din depărtare,
Că n-am putut să vin la sfânta-ți sărbătoare.
Să-ți iau țărâna-n palme, s-o plâng, să vezi că-mi pasă,
Dar, de aici îți jur, mă voi întoarce-acasă!

DE CE MĂ JUDECI?

Cine te crezi tu de mă judeci?
Da, omule, eu ție-ți spun!
Din tot ce fac nimic nu-ți place,
Arată-mi tu că ești mai bun.
Atunci când greul mă doboară
Și-ngenunchiat când tu mă vezi,
Pe loc gândești că e momentul
Sub talpa ta să mă pisezi.
Și-arunci în mine vorbe grele
Și cu priviri necruțătoare
Mă seceri dur și fără milă
Să-ți cad slugarnic la picioare.
De nu poți să-mi întinzi o mână
Atunci când vezi că-mi este greu,
Măcar prea aspru să nu critici,
De bine fac sau de fac rău.
De unde știi tu om cu suflet
Că tot ce fac nu este bine?
De ce pe lume crezi că nu-i
Un altul mai grozav că tine?
De ce mă vrei împiedicat
Să nu pot face ce gândesc?
De ce ar trebui să tremur
Atunci când vreau să îți vorbesc?
Tu, om cu chip născut ca mine,
De ce să-ți dau eu socoteală?
Pe lume loc e pentru toți,
De au făcut sau nu o școală.
Până și straiele îmi critici,
De sunt bogat sau de-s sărac,
De unde am atâția bani,
Dar de nu-i am nu-mi dai un franc.
Te-ntrebi mereu de ce zâmbesc,
Iar dacă plâng ce-mi trebuiește?
Te crezi deasupra tuturor,
Dar fără suflet că-ți lipsește.
Așa cum știi am doar o viață,

Un drum, o cruce și-o povară,
Trăiesc și bine, dar și greu
Și ție nu-ți dau socoteală.
De sufletul l-am descheiat
Să-mi vezi durerea ce m-apasă,
O clipă înger tu mi-ai fost
Apoi te-ai transformat în coasă.
Cine te crezi tu de mă judeci
Că sunt așa cum am fost dat?
Eu nu trăiesc să-ți fac în ciudă,
Nici în tiparu-ți încadrat!

Sursa:Artist Plastic Eugenia Nechita

DE-AR FI SĂ ȘTIU

Cine sunt eu pe acest pământ?
O frunză-n vânt,
Ce-i ruptă din copacul vieții roditor
De-o aripa în zbor
A unui vultur trecător.
Și-o lacrima mai sunt, de dor,
Pe obrazul lumii curgător.
Un pumn de humă și de lut
Ce s-o întoarce în curând
În matricea ce m-a făcut.
Și atunci, când oi pleca,
Cu freamatul pădurilor în gând,
Și ochi-mi lăcrimând,
Vă las ca moștenire dorul
Ce macină tot omul.
Un dor de tot ce-i pe pământ
De stelele pe cer arzând
De soare și de lună plină
De dragostea divină,
Ce sufletul alină.

ÎȚI MAI AMINTEȘTI IUBITO

Îți mai amintești, iubito
Câte ierni au nins pe noi?
Îți mai amintești, iubito,
Când eram noi amândoi?

Doi copii plini de speranțe,
De încredere-n destin
Dar viața a fost o hoață,
Ne-a trimis pe căi, străini!

Multe toamne, primăveri,
De atunci tot au trecut
Dar nicicând nu am uitat
Pătimașul tău sarut.

Tu departe, eu departe,
Fiecare c-un destin,
Eu, ce-l blestemam odată,
Azi, în fața lui, mă-nchin.

Ca tot el, este acela
Ce mi te-a adus aproape
Și din marea cea de oameni,
Chipul tău, acum străbate.

Hai iubito, vin' aproape,
Să privim iar împreună
Stele luminând în noapte,
Teiul, sub un clar de lună.

Anii zboară. Toamna vieții
Se apropie de noi.
Te aștept micuța mea
S-o petrecem amândoi!

Sursa:Artist Plastic Rita Maxim

LUCIA GRUMEZA

TAINICĂ CÂMPIE

Câmpia mea e un pridvor cu maci,.
Petalele nu poți să le desfaci
Sunt strâns legate în firele de grâu,
A curs albastru in ei până la brâu

Peste câmpia mea viori cobor,
Când dragostea o cant in sol major
Nici cerul peste ea nu-i i tulburat
Când trece câte - un cerb incoronat

Câmpia mea e roșie și lină,
În ea se oglindește a mea fântână
Iar când privesc prin umedele unde ,
Eu te zăresc prin veacuri și secunde

Peste câmpia mea nimeni nu trece,
Izvorul ei cu dragoste e rece
Iubirea mea e astăzi seculară,
Când te- am strigat prin maci întâia oară

E tainică și sacră a mea câmpie,
În ea încape un dor și-o veșnicie
Și conjugat prin înălțimi celeste,
Tu ești din infinit a mea poveste.

SĂLAȘ

Duminica,
părinții mei își rostesc rugăciunea în cer
aud glasul cristalin al mamei
ce foșnește pe crenguțele de brad
ochii ei ca două stele sclipesc prin verde ,
Simt mâinile tatei ce îmi seamănă grau
prin țărâna de sub tălpi,
să crească pâinea în câmpia trupului,
Mirul alb din ramul de nea
îmi așează puritate în suflet
Părinții mei sunt icoane în cer ,
mă ninge cu veșmintele lor,
primesc smerenia pe brate
pe crucea templului.
Duminica,
pământul se cațără de cer
printre psalmii
ce gânguresc pe buzele părinților mei
Clopotele preface aerul botezat de tămâie ,
printre sunete divine coboară
mama și tata,
cu doi îngeri ,
care îmi așează coroane din sacralitate
E un sălaș în care
cuvintele rămân pecete,
iar veșnicia curge prin cădelnița rugaciunii.

SPERANȚE ÎN NOUL AN

În noul an eu am pășit smerită,
Cu inima la fel neprihănită
Calc pe mătasea moale , diafană,
A cerului din mine prins în strană

În noul an mă închin la munți și ape,
Printre lumini să calc cât mai aproape
Sa pot să mă zidesc pe- a zilei runa,
Să pot să cos iubirea pe- a mea mână

Prin două universuri mă împart,
Cu noul an aievea stau la sfat
Și îl primesc în suflet ca pe- un rege ,
Să aflu printre stele ce- mi alege

Îngenunchez peste a mea tulpină,
Dar simt izvorul mir la rădăcina
Și mă înalț prin Sfânta rugăciune,
Să pot sculpta divinul cel din mine

În noul an mă conturez prin vene
Cu dialoguri din lumini perene
Și brațele le - cresc ca temelie,
Pe inima ce stă trandafirie.

CEZAR LUPEŞ

FII TU MEREU

S-a mai prelins un leat
O picătură-n trai
Că fost-a bun sau urecheat
E-al tău, nu poți să-l dai.

Că ai scăzut, că ai stagnat,
De tine a depins,
Că ai crescut și-ai repugnat
Să-i stea în gât aprins
Oricărui zuliar sarcastic
Ce n-a putut mai mult
Dar care crede că-i fantastic
Deși-i un tot incult.
Tu nu ești tu pentru pizmași
Ești tu doar pentru tine
Pentru ai tăi, pentru urmași
Bază solidă care ține.
Așa că-n anul următor
Să fii la fel puternic
Oricum și-acela-i trecător
Fii dur dar și cucernic.

PRESA TIP CAPRĂ

Uite-așa se face presa,
Nu știam, trăi-le-ar tresa,
Credeam că e muncă grea,
Însă constat altceva.

Presa asta boierească
Numită să deservească,
Unora le pupă nasul
Altora le taie glasul.

De la stat dacă nu-s bani,
În domeniu nu stă ani,
Tot o arde-imparțial,
Dar de fapt, e carnaval.

Sugus dă frecvent s-ajungă,
Adică bomboane-n pungă.

Nu fac nimănui reclamă,
Și nici nu mă bag în seamă.

Însă am ajuns convins,
Că muncind rămâi învins.
Ca să fii un barosan,
Înveți dreptul subteran.

Nu contează că ești bun
Sau din contră, ești nebun,
Din condei iese tumult,
De la cine dă mai mult.

Presa capră prin urmare,
Te urcă după normare,
Sau te-aruncă-n derizoriu
Dac-o calci pe comisoriu.

PUNCTUL

A fost sublim, iar tu o știi.
M-ai cuprins ca pe-o revelație.
M-ai scris cu foame și cu teamă,
ca pe o iubire care nu cere voie.
Iar eu, atât de fină și nebună,
m-am lăsat prinsă
în marea-ți poezie,
până m-am pierdut cu totul
în marea mea iubire.
În inimă te-am adunat,
te-am strâns ca pe un vers rar,
și te-am recitat fără să simți,
cum ardeai pe-altarul inimii.
Ai fost punctul care
fără să încheie, spune tot...
A fost divin, iar eu o știu.
O știi și tu,
când tăcerile ardeau
mai tare decât cuvintele.
Când ne scriam unul pe altul
cu sânge, nu cu cerneală.
Acum vântul suflă aprig, a uitare,
uscând și ultimul strop
din călimară.
Iar mâna mea tremură
și nu de frig, ci de lipsa ta.
Mă-întreb... mai știi tu oare
să scrii fără toc,
cum scriai cândva,
arzând cuvinte?
Eu pun aici punctul.
Nu ca sfârșit,
ci ca despărțire.
Unele iubiri nu se termină,
se lasă doar nescrise.

IUBIREA...

De ce?!
Nu pentru că ai fost,
ci pentru că nu ai putut fi.
Te-am iubit în afara regulilor,
în afara timpului.
În afara oricărei forme
care ne-ar fi putut salva.
Te-am iubit știind.
Și tocmai de aceea,
fără scuze, am sângerat frumos,
fără zgomot,
ca o rană care nu cere bandaj,
ci adevăr.
Sângele nu m-a slăbit,
m-a scris.
Te-am ales chiar și atunci
când alegerea nu mai era o opțiune.
Când iubirea nu promitea nimic
în afară de ardere.
Am mers ca Nebunua, pe diagonală,
unde nu există drumuri bătătorite,
doar pași care se aud mult,
după ce omul dispare.
Te-am construit din tăceri,
din spațiile unde nu ai venit.
Din promisiuni rostite
însă doar minciuni...
Și din absențe care ardeau
mai tare decât prezența.
Dacă n-ai fost niciodată,
atunci ai fost exact cum trebuia:
Un foc fără trup.
O prezență imposibilă
care mi-a cerut totul
și nu mi-a dăruit nimic...
Pentru că, nu a știut
să fie niciodată să fie
ceea ce a promis
ori unde a promis...
Și totuși…
după foc, nu a rămas gol.
A rămas o liniște
care nu este pace.
O tăcere care știe prea multe.

A rămas ceva,
care nu mai caută salvare.
Nici explicații
și nici uși întredeschise.
O inimă care bate corect,
dar nu mai bate la întâmplare.
Au rămas urme fine,
invizibile pentru ceilalți:
felul în care nu mai aștept;
felul în care plec la timp;
felul în care nu mai negociez
ce știu deja că doare...
Focul a rămas, dar disciplinat.
Nu mai arde la vedere,
ci luminează doar
cât să văd drumul.
Iubirea imposibilă
nu m-a distrus.
M-a limpezit.
Iar după ea,
nu mai iubesc oricum.
Iubesc rar. Adânc...
Și numai dacă nu trebuie
să mă pierd din nou
ca să rămân...

Sursa :Artist Plastic Rita Maxim

PETRONELA MOCANU

LASĂ-MĂ SĂ-ȚI FIU

Lasă-mă să-ți fiu sărutul Cerului de Primăvară,
Să-ți sorb lacrima ce curge din privirea-ți ca de ceară,
Să-ți înmuguresc pe gânduri noi vlăstari plini de lumini,
Să te înfășor cu mine, să-ți fiu zbor de serafimi.
Să-ți răsfir pe chip și zare picături de început
Pe care niscaiva îngeri mi i-au dat cu împrumut.
De a rănilor zăpezi să te vindec cu căldură
Să-ți dezgheț buzele reci, să te dezlipesc de ură.
Lasă-mă să-ți fiu izvorul nesecat ce-ți fierbe-n vene,
Să te aprind ca pe-un Soare, să te curăț de troiene
Să-ți fiu hrană, să-ți fiu aer ,să-ți fiu lacrimă și cânt
Să-ți fiu aripă de înger, să-ți fiu Cer , să-ți fiu Pământ!

DE M-AI FI IUBIT MAI MULT

De m-ai fi iubit mai mult, n-ai fi dispărut în fugă,
Ai fi 'ntors norii din drum, nu i-ai fi lăsat să curgă,
I-ai fi alungat din timp, i-ai fi 'ntârziat departe
Poate se mai îmbunau, ne-ar fi dat apoi dreptate .
De m-ai fi iubit mai mult, ai fi făcut gerul scrum
L-ai fi ținut să mocnească pân' la capăt de volum.
Nu ai fi cedat ușor, să fi ținut de zori strâns
Poate-ar fi 'ncolțit noi aripi și zarea nu s-ar fi stins .
Măcar o secundă, două, cât să-și schimbe codrii haina
Ne-am fi agățat de Cer și-am fi bătut cu El palma.
Poate-ar fi secat durerea din pocalul cu venin
Și-ar fi dat foc la-ntreg câmpul, ce tot zămâslea pelin.
Ba..poate si-un înger sfânt de noi s-ar fi îndurat
Și-ar fi trimis rugăciuni, peste vămi ce clopot bat
Să fi pătruns printre lacrimi ca să bandajeze vremea
Te-aș fi ținut azi de mână și nu te-aș zării aievea!

Sursa:Artist Plastic Eugenia Nechita

ELENA TUDOSE

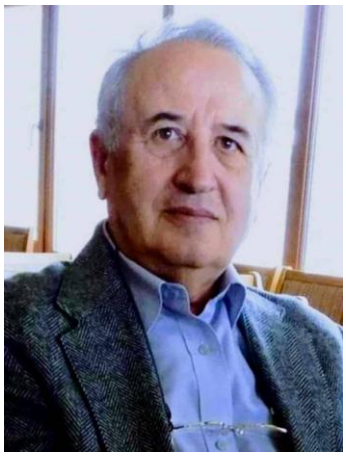
PRINTRE ȘOAPTE DE CUVINTE

Într-o zi înnourată la o ceașcă de cafea,
Singură-n odaia rece și atâta de străină,
Încercând să ignor dorul ce persistă-n viața mea,
La taifas pentru o clipă chemai toamna mea să vină.
Printre șoapte de cuvinte în gând abia murmurate
Toamna mea crunt biciuită de soarta ce o petrece,
Prefăcându-se că-i surdă fără să mi se arate,
Ca o rafală de vânt o simții grabnic cum trece
Nu m-a auzit pesemne, ori nu mi-a recunoscut,
Sufletul ce-o aștepta la cafeaua aburindă,
Pentru a schimba trei vorbe s-o-ntrebe când i-a trecut,
Timpul ce cu nostalgia dorului greu îl inundă.
Percepând doar că-ntârzie în două cești am turnat,
Cafeluța din ibricul ce cu-aromă inundase,
Odaia în care eu privind spre ceru-nnorat,
Taman tocmai o zării că din viața mea plecase.
Singurel sufletu-mi trist în care dorul zăcea,
Încerca însingurarea cu un vers să o mângâie
Printre șoapte de cuvinte la o ceașcă de cafea,
Supărat fiindcă toamna nu-i ținuse companie,
Și-i lăsă melancolia suvenir în urma sa,
Fantomatic dispărând de a vântului urgie,
Fără de păreri de rău lăsând primii fulgi de nea,
Să coboare pe pământul ce-aștepta iarna să vie.
Printre șoapte de cuvinte murmurate în tăcere,
Simții cum încă o toamnă a trecut în viața mea,
Aducându-mi bătrânețea care plină de durere,
Peste umeri cu povara anilor greu apăsa!

REVENIRE

S-a așternut o rază a liniștei divine,
Umbra din temeri îmi pare risipită-n aer,
Încerc să mă agăț de firul unei speranțe senine,
Și-mi torc nădejdea vieții asemeni unui caier.
Încerc să îmi revin din clipele tristeții,
Chiar dacă uneori de dorul tău mă sting,
Fiori îmi pătrund în suflet când zorii dimineții ,
Mă sărută pe pleoape, spunându-mi să nu plâng .
Și te închid în gândul pribeag ce încă fuge,
Spre amintiri frumoase pe care le-am trăit,
Cu singurătatea asta ce-n lanțuri rău mă strânge
Și vrea ca să-i fiu sclavă până la nesfârșit (infinit).
De-azi mă dezic de tine, încerc să te ascund,
Undeva în suflet și acolo ai să rămâi, ,
Într-un colț unde nimeni, nu va intra nicicând
Și cărui tu străjer pe viață ai să-i fii.
Mă dezic de tine și îmi urmez a mea soartă,
Și-mi savurez destinul din cana fără toartă.

OCHII MEI

Cred că mi s-a îmbolnăvit ochiul drept,
L-am simțit înlăcrimat și fără putere ,
Știu că l-am obosit cu prea multă lumină
Pentru a-mi spune punctul meu de vedere.

Mi-am pus la ochelari o lentilă mai groasă
Să pot privi lumea așa cum se cuvine,
Să văd lumina vie și cu ochiul bolnav
Să nu se stingă în întunecimea din mine
.
Oricum îl ajută frățește cel stâng
Împrumutându-i din punctul lui de
vedere...
Când dai cu bucurie din puținul ce-l ai
Nu vei simți că-ți lipsește ceva din avere.

COLȚ DE RAI

Când poposesc în umbra ta, Pădure,
Timpul parcă nu se mai sfârșește,
Iubirea ce respiră-n murmurul din frunze
E peste tot, fiorul ei mă copleșește.

Pe cerul vieții noastre, colț de rai,
Caut loc de taină fără pic de vânt,
Doar norii să ne știe și păstrând secretul
Să ducă-n lume al nostru legământ.

Aș vrea s-aud cuvântul pe care nu l-ai spus
Așteptându-mă o viață ca să cresc,
Eu l-am citit mereu în cartea ta cea verde
Și-nțelegându-i taina, mă ierți că te iubesc.

DEGEABA O CERT

Când o întreb
pe unde a umblat astă vară
de-a ajuns acum de ocară,
atât de obosită,
cu coaja cernită,
cu coroana despletită
și de frunze golită,
Pădurea mea libertină
strânge indiferentă din umeri
și mă apostrofează
să o mai las în pace
că ea știe ce face...
Îmi zice că de acum
nu mai e seminţiș,
e și ea Pădure majoră,
bună de măritiș.
Dar eu,
ca un amant fără de minte
o avertizez
că de acum înainte
o voi sechestra
de stâlpul amiezii
lăsând-o pradă ploii
și zăpezii.
Dar degeaba o cert !
Ca o adevărată stăpână
mă ia liniștită de mână
și mă ademenește
strengărește
să-mi fac culcuș lângă ea
căci bătrânețea îmi va fi
lungă și grea...
aspră și grea
fără ea.

SFÂNTUL ÎNGER

Sfinte îngere, ai fost ales de
Dumnezeu,
Spre paza sufletului meu
Şi să mă aperi de duşmani
Şi de nevoi şi de necazuri.
Din cer tu mă călăuzeşti
În toată viaţa mea
Şi de îmi stai aproape
Petrecând cu mine;
Mă fereşti de răutăţi
Pe cărarea vieţii (mele)
Şi mintea mi-o luminezi
Să petrec în rugăciuni
Şi în fapte bune.

Gândurile mi le îndepărtezi
Spre Mântuitorul lumii
Ce pe cruce a suferit
Patimi pentru mine.

Sfinte îngere, tu eşti
Rază de acoperământ
Ca să nu mă rătăcesc
Prin multele păcate
Şi să mă îndrept
Pe calea cea adevărată.

Ca o oglindă, îmi pui în faţă
Poruncile Domnului Hristos
Şi ca un sfeşnic de lumină
Mă conduci şi mă înveţi
Să ascult Sfânta Evanghelie
Şi despre învăţătura înaltă
A Domnului Iisus Hristos
Pe care s-o păzesc până la moarte.

Pe marea vieţii trece
Corabia cea duhovnicească
Cu grijile lumeşti
Şi sufletul se înviorează
Îmi pun nădejdea-n tine,
Îngerul şi păzitorul meu,
Ca să nu-mi tulbur nici gândul
Şi-n smerenie să trăiesc
Căci, tu mă aperi şi mă acoperi
Cu ale tale aripi sfinte
Şi pururea eşti lângă mine
Cu sabia ta de foc.

Tu de la mine izgoneşti
Toţi demonii de suflet pierzători
Şi mă ajuţi să-mi spovedesc
Toate păcatele pe care le-am făcut
Din neştiinţă.

Tu, îngere, eşti la fel
Ca steaua călăuzitoare
Ce-i conducea pe magii din vechime
Spre Bethleem
La Împăratul lumii
Şi pururea îi duci lui Dumnezeu
Rugăciunile tale, pentru mine.

Şi ceri iertare pentru toate
Greşelile şi fărădelegile mele
Ca să-mi dea vreme de îndreptare
Să mă căiesc şi să mă cercetez,
Pentru că L-am mâniat aşa tare,
Pe Bunul Dumnezeu
Şi cu lacrimi îmi spăl
Viaţa mea ca şi vameşul
Către Înduratul Dumnezeu.

Îngere, tu mă încredinţezi
Şi cred în cuvintele
Sfântului Apostol Pavel,
Cum că toţi cei ce voiesc
De a trăi în evlavie
Vor fi prigoniţi şi vor pătimi.

Spre mângâiere, ne arăţi,
Cetele de mucenici
Ce până la sânge au răbdat
Pentru Hristos
Doresc să fiu pregătit/ă
Ca fecioarele-nţelepte
Să intru-n cămara cerească
Şi pururi înfrumuseţată de Dumnezeu.

Îngere, tu pururi mă ridici
La slovosloviile Domnului
Să mă înveţi Să-L proslăvesc,
Cu buzele dar şi cu inima întreagă.
Când Domnul va însemna
Ziua, când voi pleca din viaţa acesta
Tu, bunul meu înger păzitor
Văzându-mi chinurile grozave
Pentru păcate
Acoperă-mă cu aripile tale!
Precum vulturul îşi acoperă puii,

Iar când va fi să iasă
Sufletul din mine
Să-mi fii aproape
Izgonind cumpliţii vrăjmaşi
La ceasul amar al morţii
Tu, cel care ai făcut
Atâtea bucurii minunate pentru mine
Şi mi-ai vegheat somnul,
În noapte şi-n zi
Ca un neadormit păzitor
Bun şi treaz,
Cel ce ai fost trimis din cer
De Ziditorul lumii, roagă-L
Să nu-mi ia sufletul
În ziua când nu mă aştept,
Pentru ca, păzit/ă de tine
Să ajung în Raiul
Cel dorit de mine
Şi să trec cu bine
Vămile văzduhului.

Sursa: Artist Plastic Maria Lupu

DOMNULUI CU PENELUL LA CENTIRON

Coboară toamna pe Copou,
Încetișor, cu pasul rar,
Și se ascunde pentru-o vreme,
Printre simeze,-n Cercul Militar.

Din haina sa, rupând bucăți,
Naște-un tablou, frumos peisaj.
Toate-adunate la un loc,
De cineva,-ntr-un vernisaj.

De însuși, chiar amfitrionul,
Distinsul colonel Tiron,
Ce cochetează cu penelul,
Ținut discret la centiron.

Deși nu este-ncepător,
Și nici un tinerel recrut
Azi, printre Armonii de toamnă,
Se plimbă liniștit, tăcut.

CE ÎNTREABĂ OCHII TĂI?

Ce întreabă ochii tăi, când privirea și-o strecoară
Printre fulgii albi și moi ce din ceruri se coboară,
Semănând, iscoditoare, cu apa unui izvor
Ce alunecă pe pietre într-un ritm amețitor
Aș pleca dar nu mă lasă gândul ce mă-nvăluie:
De ce este curioasă, ce vrea să dezvăluie?
Eu nu am ascuns nimic, colo-n adâncul luminii,
Totu-i limpede și clar cum este apa fântânii.

Recunosc, ochii îmi surâd mai rar, ca-n alte timpuri,
Se sting încet tot căutând pe-ai tăi, pe-atâtea chipuri.
Și dac-ar fi...de i-ar găsi... și asta nu-i minciună,
Ar scânteia și ar luci, privind, iar, împreună!

DE-AȘ PUTEA

De-aș putea să-ți desenez gândurile,
aș înmuia pensula în cernelurile dimineții
Apoi aș privi cum cuvintele nerostite
capătă culoare.
Și...
De-aș putea
să-ți sculptez șoaptele
în trupul de abanos al nopții,
atunci aș înțelege
de ce ne prindeau zorii stând de vorbă...

IULIAN BUTA

GÂNDURI ȘI VISE

Visele ajută oamenii să treacă mai ușor prin greutăți.

Cum ar arăta lumea fără vise!?

Am fi doar niște roți fără sentimente.

Menționez că nu am nimic cu tehnica ba chiar mă folosesc de ea.

Sper să apară niște dispozitive care să anuleze efectele tetraparezei spastic.

Singur, păcat, cu alte energii, nu se pot exprima sentimentele.

Cu toții facem apel la credință.

Dar nu există nici o credință care să promoveze răutatea și neînțelegerea.

Noi toți, cei care scriem avem norocul de a fi mereu liberi.

Noi nu ținem frigul. Pentru noi există doar un singur anotimp, anotimpul inspirației.

Obiectivul unei persoane care scrie este acela de a aduce bucurie cititorilor.

Cum putem face asta ?

Când încercăm să ajungem la sufletul omului ?

Imaginați- vă o zi fără gânduri.

Cum ar fi ?

Ar fi iadul cu adevărat.

La fel și Domnul Cuvânt, ar fi cu adevărat greu.

Singurul diavol de care mi se face frică e tăcerea. În rest,nu am nici o teamă.

Nici măcar de moarte.

Pentru noi, cei care scriem, moarte este doar o dispariție biologică.

De ce?

Pentru a respecta legea firii. Dar nici noi nu rămânem vii.

Pentru eternitate ?

Prin ce scriem.

Scrisul este un talant pe care Dumnezeu îl oferă, de care ar trebuie să avem grijă să-l înmulțim.

Altfel Dumnezeu ne va întreba ce am făcut cu el.

Iar noi ce vom răspunde în față marelui judecător Iisus Hristos?

Trebuie să-i mulțumim pentru fiecare zi, în care ne conduce pașii pe pământ sperând că va fi mulțumit de noi.

Sursa:Artist Plastic Maria Lupu

PRONIA CEREASCĂ

Deşertul şi ploaia
Sunt în conflict
Ar trebui
Să fie prieteni buni
Să se ajute
Să facă bine
Acestei lumi
Lumea se deşertifică
Nisipul înaintează
Când ploaia cedează
Şi o ia razna
Prin alte locuri
Unde nu e nevoie de ea
Devenind mare
La lumină am ieşit
M-am luptat
Şi de negrul întuneric
Am scăpat.

Creind inundaţii catastrofale
Cu pagube de milioane
Pronia cerească
Ar trebui
Mai atent să privească
Lumea pământească
Şi să ia măsuri
Când natura razna o ia
Pentru a o îndrepta.

ÎNTUNERIC

Un munte de întuneric
În calea mea se ridică
Aş vrea să îl străpung
Dar îmi este frică
De neştiutul şi recele întuneric
Care mă cuprinde
Cu braţele lui umede
Mă înconjoară
Poate mă doboară
Dar n-a reuşit

Sursa:Artist Plastic Anastasia Gărneață

ELENA SÂRGHIE

UNDE NI-I NOROCUL?

Când va fi... să nu mai împărțim la doi,
Clipele sublime care ne-au unit,
Vom lua în inimi, grăbiți, amândoi,
Amintiri din vremea-n care ne-am iubit.

Vom păstra cu grijă visele cu noi,
Pe care destinul nu le-a împlinit,
Duși pe gânduri, vom privi spre pomii goi,
Purtându-și prin ceață straiul lor cernit.

Unde ni-i norocul cel cu patru foi?
Drumul fericirii cum l-am rătăcit?
De ce nu se-aude concert în zăvoi,
Inimile noastre cum de-au amuțit?

Ne vor da ocol gânduri triste-n roi,
Vom călca oftând frunzișul veștejit
Cum să mai întoarcem timpul înapoi?
Nu vom ști vreodată unde am greșit.

Lacrimi calde se vor strânge în șuvoi,
Vor curge prin vadul ce ne-a despărțit...
Fiecare... pe alt drum... vom pleca apoi.
Mai vedea-vom, oare, un alt răsărit?

Dorul ne va frânge... dor nespus... de „noi”.

BOJDEUCA DIN ȚICĂU, UN LOC DIVIN

Bojdeuca din Țicău nu-i loc oarecare,
E locul cu slove divine sfințit,
Luminat cândva doar de o lumânare,
Acum, de raze de Luceafăr păzit.

Aici, până la ceasuri târzii în noapte,
Când stelele-și trimit sclipirea din cer,
Din prin unghere răzbesc tainice șoapte,
Învăluite în umbre și mister.

Bojdeuca nu mai este demult un bordei,
Aici s-or vedea, în veci, urme de pași,
Se va simți parfumul florilor de tei,
Cât timp va mai dăinui străvechiul Iași.

Acesta este colțul de legendă unde,
Un mare poet și un povestitor,
Multe taine au încercat a pătrunde,
Despre nemurire și al ei izvor.

Acest mic sanctuar întru amintire,
E mare, prin ce el astăzi înseamnă,
A neamului românesc sfântă cinstire,
Să privim către înalturi ne-ndeamnă.

Iașul, orașul celor șapte coline,
Un simbol etern al geniului țării,
A făcut piedestal numelor divine,
Să fie stavilă în calea uitării!

Eminescu și Creangă, nume-nfrățite
Legate pe veci cu fir de poveste,
Două inimi rămase veșnic unite,
Străbat ale infinitului creste.

Eminescu și Creangă-s nume alese,
Să ne fie în înalturi cuvântul,
Vorbele să fie de sfinți înțelese,
Atât cât va fi cerul și pământul.

MIHAI SAVIN

ÎNTÂMPLAREA

Abia sosit din ispite, ca un nebun,
prin zorii nelogicii îmi caut întâmplarea...
de unde s-o iau, ca să mă lepăd de
insomnii
și de incubația îndoielilor
să scap?
cum să știu dacă întâmplarea asta a mea de
a fi,
așa cum sunt,
așa cum în ființă sunt plasat,
ar fi cea mai nimerită, cea mai definitivă
sau, dacă în prealabil furtuna
nu a trântit ușa hazardului altfel
ca-n fața eternității socoteală să pot da și
eu?
numai așa gândurile pașnic îngrozite
printr-un străveziu, galant se vor ridica,
în instinctele pustiului să mă cauzeze
întâmplare iar, și de ce nu,
misterului o neiertată prelegere chiar.

ÎN DIRECȚII STRĂINE

Neadormit peste cuvânt mă las
cu debitul galbenului de afară asortat.
e un anotimp exilat în rame reci
pe rânjet de avangardistă brumă.
parcă în samavolnice trăiri,
întruna toate triste fiind.
axele așteptării neîndemânatic sună
cât din față, atât și din spate,
prin ordinea neliberă a magneziului
plutitor
cu apendicele inflamat batjocoritor.
mă aglomerez pe amare poteci
de compromisele pădurii ele alergate...
emoțiile mi se adună prin scădere
de mi se strâmbă periferia cărnii
și se clarifică gândul morții.
glasul singurătății acum în ovulație fiind,
pe trepte fals se aude
și tu chiar nu știi pe ce direcții
de unghiulare trăiri să mă găsești,
sub ce amurguri acum fosilizate verii violet...
eu, cu rătăcirea-mi prezent purtată
și prin astă neîncredere de soare;
eu, cu meditațiile-mi în direcții străine
prin introspecția cenușii
și vorbirea griului de acum.

ACTOR DE OTRĂVITOARE DEZAMĂGIRE

Cântau corbii pe sârma cea veche
trasă într-un epitaf și ultima nomadă stea;
cântau așa liric între o iluzie și cealaltă
vecină, pe care și tu o știai.
ploaia de toamnă-mi perfora pălăria
făcând-o să arate a renaștere în plutire,
pe când pașii mei domoleau mersul
trotuarului cenușiu pe sub blajina-mi talpă.
era vreme când gândurile-mi viscoleau
prin colțul odăii
fără vreo ieșire din trudita gravitație...
când îngenuncherea icoanei
împrumuta miros de aripi sporite de destin,
iar speranța se mută-n eternitate
și strategică o vedeam pe o curbură absolut
de amară...
ecuațiile prindeau viață și se îmbrățișau între ele
fără vreo ieșire din exponențialul literar
sau din tăcerile rebele.
trilurile redactau vandale umbre
până ce se ivea chipul lui Dumnezeu
inutil pe o cumsecade neplecare.
pe când tu neființă,
început-ai să te plimbi pe o eternizare
cu gândul despre mine șters...
și eu rămasa-am să mă dibui în rostul meu,
actor de otrăvitoare dezamăgire

CA UN RÂU AJUNS IN PORT

În memoria victimelor din Clubul Colectiv

O noapte ca oricare alta
cu miezul ei ascuns
o vinere ca oricare alta
cu muzici rock şi visul plâns
umbra focului brusc
stinge vocile nocturne
artistul e convins că ştie
doar, cântecul sloboadă
ca un râu ajuns în port
revoltă, ură-ndemn
pentru tot ce-i nedrept şi rău
dar şi foc şi rai şi iad.
de vină-s numai îngeri
ei, înşişi, cred că-i inutilă veghea
fierbinte aerul nici ruga n-o ridică
aici până şi Dumnezeul salvării
cade mort.
de vină-s îngerii
cuprinşi de-acelaşi cântec pământesc
ei, înşişi, cred că-i inutilă veghea lor
revoltă, ură-ndemn
înveşmântate-n negrul fum
dar şi foc şi rai şi iad.
fierbinte aerul nici ruga n-o ridică
aici, până şi Dumnezeul salvării
se face scrum.

PRIN INTERSECTII, FIORUL

A nimerit moartea poarta
poarta vieţilor noastre-mperecheate
tocmai în dreptul ei, luna
şi-alocă, în absolut, măreţia
probându-şi frumuseţea, rotundul şi împlinirea
a nimerit moartea poarta -
cu faţa ei de ceară, falsă, mută
cuprinşi de fiorul ei
şi-au îghiţit mârâitul
nici un câine nu o latră
ţipă povestea
pe viu, tăiată-n două
prin intersectii, ca prin vene
doar, iubirea
şi-alocă, în absolut, măreţia
probându-şi frumuseţea, rotundul şi împlinirea.

Sursa :Artist Plastic Calistrat Robu

DORU MELNIC

PAŞII LUI

Ascult un zgomot surd de pas,
Venit de prin adâncuri...
Pe-acolo merge-un om retras
Şi frământat de gânduri...

Iar paşii lui colindă lin,
Poteci necunoscute
Şi-a lor ecou, prelung suspin,
Doar codrul să-l asculte...

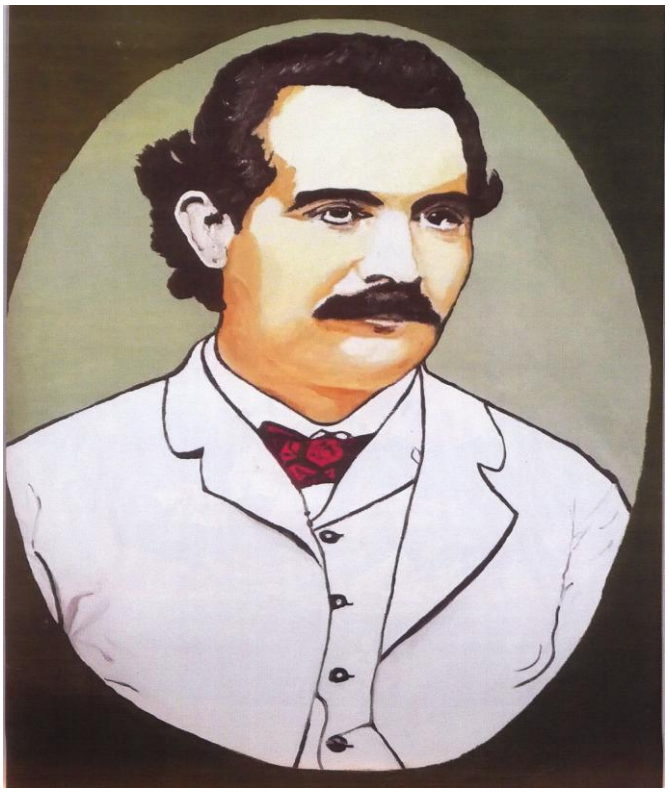
Copou-i simte paşii rari,
Pierduţi în întuneric...
Sunt paşii ce-au umblat hoinari,
Creând un mit feeric...

Sunt paşii care s-au oprit
Sub Tei, să se-odihnească,
Când versul său ne-a dăruit
Drept hrană sufletească...

Dar, noi români, suflet curat,
Nu vom uita nicicând,
Luceafărul ce-a luminat
Cândva acest Pământ...

Nu vom uita de-un tei bătrân,
De plopii fără soţ,
De-un suflet mare de român,
Care trăieşte-n toţi...

Căci Eminescu n-a murit...
Iar paşii lui răsună
Sub teiul cel înbătrânit,
Ca versul să şi-l spună...

Sursa :Artist Plastic Eugenia Nechita

SFÂNTA

La gura sobei,noptea,
Te văd în visul meu
E afumată lampa,
Tu stai privind în gol.

E alb prichiciul vetrei,
Curg lacrime pe plită ;
Le-auzi tu sfârâind
În zborul unei clipe.

Ți-i pieptul supt
De-atâtea guri hrănite
Azi, de vremuri noi
Prin lume risipite.

Acum ești singurică,
În noapte așteptând.
De griji ești potopită
Cu fiecare gând.

Te uiți mereu la ușă
Ai vrea să se deschidă.
Afară cresc troiene
Ce drumurile-nfundă.

Nu auzi un pas pe prispă,
Doar vântul tremurând
Printre zăbrele,iată,
Care gem din când în când.

Plecați toți în lume
Un rost voind să-și facă.
În țara lor bogată-dar furată
Nu-i loc de ei,să-și coacă pânea-n vatră.

NOAPTEA ÎN IANUARIE

Străinul vânt pornit în noapte
Turbat și obraznic peste țară bate.
Urechile încerci să ți le astupi
Și-ai vrea în somn adânc să te afunzi.

Te cuibărești sub pături,
Curg gînduri,vin, cât vrei să le alungi !
Căldura-i lucru scump.
Tot ce-ai trudit o viață
Îți iau lupii flămânzii.

E viața poporului o rană.
Ei nu o văd cu ochii lor de pradă ;
Stau aplecați,servili,supuși
Sub ochii Europei de stăpân.

Noi am uitat cum am intrat
Sub steagul Europei,de parcă nu eram
Pe același loc de mii de ani,
Fără să vrem nimic de la alt neam.

Când generoasă și-a deschis
Portița strâmtă către răsărit,
Ne-am strecurat plini de dorinți
Și am semnat să fim cuminți.

Aripi aveam,zburam
Dar,ne-am trezit tot umiliți,
Plini de năduf și de nevoi.
Ne-am aplecat și am lăsat
Să facă Ea ce vrea din noi.

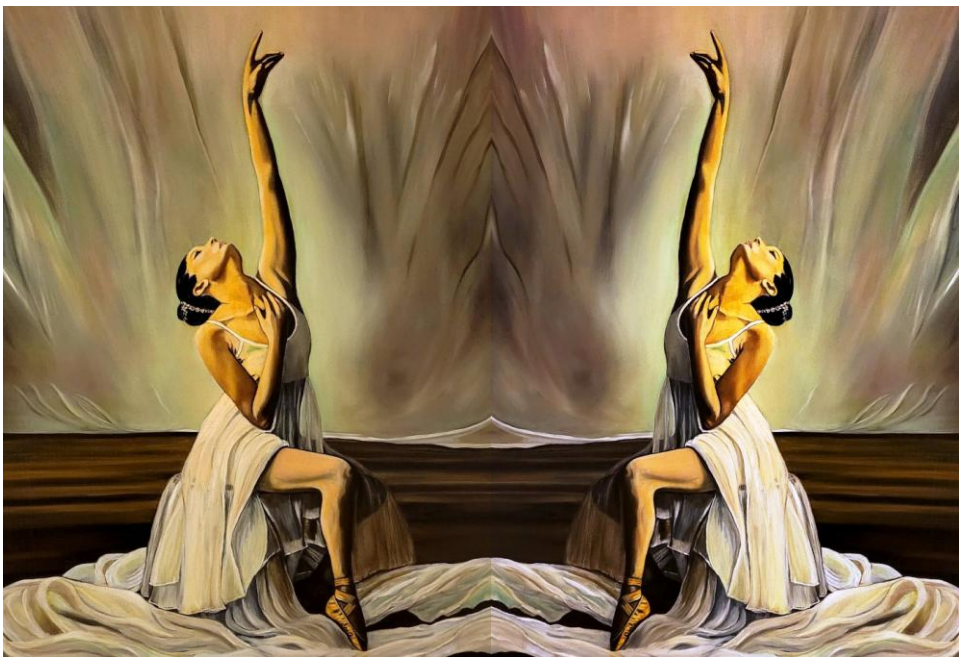
TÂRZIU

Târziu de toate ne apucăm...
târziu din somn ne deșteptăm
și poate timpul a trecut
pierdem al zilei început
Târziu începem a gândi
să faci ceva, dar zău nu știi
târzii sunt toate, mult târzii
și te frământi și apoi-ți revii
Târziu, foarte târziu iubim
și e târziu, târziu și-mbătrânim
De-ar fi să te întorci în fost trecut
vei constata că nu-i timp de pierdut
timpul este un bun ce ne-a fost dat
să nu-l părăduim, să-l punem la lucrat

E-un timp frumos când copilașii cresc
e-un timp frumos când ochii îți zâmbesc
e-un timp frumos când vise se-mplinesc
e-un timp frumos când oamenii iubesc

CONTRASTE

Să-mi spui de noi ce-ai mai aflat
și poate-mi spui ce s-a-ntâmplat,
văd bine cât ești de aproape
fizic, real,...dar inima-i departe
Și știi cât sufăr când te văd că ești
aidoma, dar în alt abis trăiești...
Dar îți dorești, nu știi ce îți dorești
și oscilezi,...să vrei sau să nu vrei
când mă privești în ochi cu ochii tăi
...te simt aproape, tu departe ești
Mă uluiești când spui că mă iubești
dar nu ești tu când zici, ci alta ești,
în ochi-ți eu citesc, cum ochii îți feresti
Și de iubire-mi fugi, intrat-am în robie, mă conduci
pe vrerile ce le deschizi mă duci
Femeie ești ispită, te simt și te ador
ești idealul vieții, ești miezul, ești amor,
tu stăpânești iubirea, tu ești izvor de viață,
tu ești regina lumii din noape-n dimineață

Sursa:Artist Plastic Anda Petrache

LILIANA TIREL

UMBRA DE SUB PIELE

Sub piele îmi curge sânge
și pasul uitat ce-mi răsună tăcut.
O umbră mă ține legată de mine
când vreau să fiu dusă de vânt.
Vreau să o văd. S-o ating. Știu că trăiește
cu o rană ce n-a sângerat vreodată.
E glasul tăcerii ce țipă în mine
și chipul meu - cel fără mască.
Umbra mă păzește,
când taina din adânc
îmi luminează pașii.

NEBUN SUB PLOAIE

Ca un nebun rătăcesc
prin ploaie,
călcând pământul
sub ploaia ce murmură-n picuri;
alerg spre fulger, pe lângă ziduri,
alunec pe caldarâmul cu frunze căzute
sub norii ce plâng.
Rătăcesc prin ploaie
ca un nebun ce-și pierde
nopțile prin baruri
când mustul curge-n valuri.
Mă-nvârt printre sticle golite
învăluit de miresme
pe alese.
Iubesc dansatoarea ce se-ndreaptă
pe gresii către mine;
ne rotim
într-un dans nebun;
Sunt nebunul rătăcit pe alei pustii,
când, peste copacii fremătând,
ploaia cade suspinând.
Împart zâmbete false,
la margini de drum,
celor mai nebuni dintre noi.

EI NU POT FI OPRIȚI

Ei nu pot fi opriți!
Rănile lor sângerează –
fără să vezi sângele.
Sunt cei ce văd -
văd cu rana deschisă în suflet.
Citesc dincolo de vorbe,
dincolo de zâmbete, dincolo de știri.
Sunt cei care strigă-n pustiu,
că lumea e mascată frumos,
dar goală - lipsita de miez.
Răspunsul pe care-l primesc
e un hohot de râs...prostesc,
neștiind că râd ... de prostia lor.
Nu sunt crezuți.
Pentru că spun ceea ce doare.
Pentru că sparg oglinda
în care cred milioane.
Sunt declarați nebuni,
conspiraționiști, visători,
și trimiși pe margine.
Acolo unde liniștea e grea,
dar adevărul încă respiră.
Ei nu pot fi opriți.
Nici convinși să tacă.
Pentru că au văzut.
și nu mai pot închide ochii

CEAUȘU GEORGIANA CLAUDIA

ZODIACUL

Eu sunt scorpionul tău drag,
Ce te îmbrățișează și
Te înțeapă cu venin.

Sunt și mâna care ia
Și mâna care dă.
Sunt moartea
Cu cioara ei pe umăr.
Sunt un corb negru
Ce se rotește-n cer flămând.

Aștept să mă apropii de tine
Numai pentru a te respinge
Cu răcoarea mea.
Doresc să mă iubești
Și mă urăști în același caz
Să fiu și aripa ta de înger
Și aripa ta de diavol.

VISUL

Într-o seară am visat
Că am schimbat locul,
Am schimbat viziunea,
Sunt altundeva departe,
În mirosuri floarale.

Totul este așa de bine, așa de frumos
În vis, nimeni și nimic
Nu mă poate deranja.

Înot prin aer
Și zbor prin apă,
Găsesc un tărâm nedescoperit încă.

Dar ce ai face dacă visul devine ciudat?
Se întâmplă ceva
Ce îmi dă neliniște.

Dar e doar un vis,
Asta îmi spun când mă trezesc,
Însă în aer încă mai plutește
Călătoria mea
În Universul minții mele,
Toate elementele subconștientului meu
Amestecate și îmbinate.

ȘI DE AR FI SĂ…

Și de ar fi să îmi cadă cerul în cap
Albastru, un meteorit,
Eu tot voi fi aici
La sfârșitul lumii.
Nestăvilită în țelul meu
Caut o oază de iubire
În lumea asta rea!
Și de ar fi să fiu
Naufragiata vieții mele
Eu tot aș găsi o insulă
În Paradis, verde,
Dă-mi un Rai,
Numai al meu.
Pentru a învăța să fii fericit,
Trebuie să înveți să suferi,
Pentru a învăța să râzi,
Trebuie să înveți să plângi,
Dă-mi acces la singurul meu dor pe lume:
viața.

…Îmi fac propriile mele legi./Societatea nu mă mai prinde în cușcă/Cu normele ei./Îmi iau nectarul noii zi/Asupra conștiinței,/O nouă decadență/Asupra vieții mele;/Trăiesc ca și cum nu va mai fi/Ziua de mâine,/Sunt propria mea șefă/Îmi creez singură lumea.

DURERILE MELE

Toate cad pe inima mea
Timpul care roade
și fuge
culoarea orelor care
mă fac să nu mai văd
fulgerul privirilor tale
durerea că nu mai pot
să rămân drept
ca firul de plumb
mâna care tremură
și nu-mi dă voie
ca să mai scriu
se cere bătută în cui
nașterea unei noi vorbiri
bâlbâiala
toate produc dureri
inimii mele
mă rog la Dumnezeu
să ia durerile
de pe inima mea
îmi răspunde:
sunt pedepsele
că nu mai ascultat
și toate stau
sub același soare
încă sunt fericit
că mai pot duce
cu inima
durerile mele.

CÂNTECUL

Mă ține de mână
Ca să nu mai pot scrie
mi-a oprit pasul
și respirația
ca să-l aud
cântecul îmi sloboade
din ochi lacrima
de bucurie
că mai exist
îmi trezește
prezența
mă laudă că
păstrez liniștea
și strigă...și strigă
ce bucurie mare am
sunt ascultat.

PLECARE

Am uitat ochii
În frumusețea ta
Nu-i mai pot dirija
Spre alt sens
Mă hrănesc cu ser
Pentru anestezie
Vorbele tale ard
și-acum în neuitare
mi-ai înghețat pasul
în tine
să nu mai am
plecare.

Sursa:Artist Plastic Calistrat Robu

GEORGETA PRODAN

MĂ-MBĂT DE TINE

Mă-mbăt de ochii tăi, bizar
Vin dulce cu puțin pelin
Te-ai frânt în trupul meu, amar
Fulger prin vene, tăcut festin.
M-am îmbătat de buze coapte
Cu gust de vin mai învechit,
Iar sufletul în bucățele sparte
Te-alungă dar te caută la răsărit.
Din cupe pline cu parfum de tine
Sorbeam hipnotizat tăcerea,
Mi-ai înflorit în piept suspine
Pelin aduci, dar dulce îmi vindeci durerea.
Din cupe pline cu parfum de noi
Mă-mbăt ca de-o otravă-n somn
Căci ești în mine până-n veacul de apoi
Chiar de ești o fantasmă, chiar de-s om.

TU MAI AȘTEAPTĂ-MĂ PUȚIN

Tu mai așteaptă-mă puțin
Mai zăbovesc a coase înc-un vers
Pe câmpul unde a crescut pelin
Și lacrimile răsăritul îl pândesc.
Păsesc printre petale de lumină
Cu fiecare rând suprim tăceri,
Trăiesc! Iubesc!...nu sunt de vină
Că tu-ți porți soarta către nicăieri.
Eu am iubit amarul din amarul tău
Tăceri ce-au ars singurătăți,
Tainice clipe ostoind prea rar
Torțe arzând în mine-atâtea dăți.
Poate-am iubit mai mult decât pot duce
Tu mai așteaptă-mă încă o zi,
Se-mpart iertări și inima mi-aduce
Visele noastre ce se zbat pentru a fi.
Tu mai așteaptă-mă o clipă
În miezul dorului derulez amintiri
Azi mă jertfesc, îți cos o aripă
Cu răbdarea din mine, ce crește iubiri.

DE ZIUA TA, ȚĂRIȘOARA MEA DRAGĂ!!

De un timp bântuie ura
Și se-atacă cele sfinte
Neam cu neam nu se dezminte
Și am întrecut măsura.
De-un timp nu mai suntem frați
Ni-i doar sângele fierbinte,
Ne curg falduri peste minte
Cei ce ne vor dezbinați.
De un timp nu ne mai batem
Să fim lupi uniți în luptă,
Și de-i țara bucăți ruptă
Fratele dușman îl scoatem.
Cât Domnul ne mai îndură?
Când bărbați se cred cocote
I-aplaudă proști în cohorte
Uitând cuvânt din scriptură.
De un timp nu ne mai doare,
Ne mai strigă din morminte
Jertfa celor dinainte
Când privesc cum țara moare.
Curge-atâta nepăsare și atâta interes
La cârmă de-ar fi oricare
Nu să umple din burți goale,
Ci cu unii în consens.
Ne vrem iarăși demnitatea
Urlă sânge strămoșesc
Umerii gliei scrâșnesc,
Palme aspre cer dreptatea.
Ne-am cam săturat se pare,
Ceasul cerne cam demult
Timpul nu-i mai de pierdut,
Vrem iar ROMÂNIA MARE!!

ÎNGER STRIVIT DE TRISTEȚE

De ceva timp
liniștea decapitează timpanele
apoi
se aud dinții beznei
scrâșnind
cu voluptatea unei grenade
în așteptarea exploziei
Învăț să curg spre mine
ca o apă bolnavă de resemnare
mă privesc cum aș privi în ochii unei
pietre
abia atunci înțeleg
Freya
ai plecat cu albele păsări
ale respirației mele
și cerul
se îmbrățișează
cu lacrimile unui înger
strivit de tristețe.

VEAC DE LUMINĂ

Căutări profunde
introspecții flămânde
drum întortocheat,
adesea damnat.
Fără început, fără sfârșit,
fir încă nedeslușit,
negură-între pământ și cer,
un timp de piatră, plin de ger.
Apus de soare înainte de vreme,
răsăritul lunii se teme
de o lumină plăpândă
ce cade ca o osândă.
Ziua-i doar o clipă,
grăbită, în risipă,
nimic nu se-întâmplă,
trecerea-i simplă.
Un veac de lumină
de-ar putea să vină,
ar fi primăvară -
pentru-a doua oară.

DREPT DE APEL

Sfârșitul
e mereu
un început altfel.
Între tine și eu
zac ruinele
unui castel
care a crezut în veșnicie.
Drum fără sens,
contrasens al inimii,
pași care nu mai știu
încotro.
Așteptări frânte
rătăcite
printre necuvinte,
unde tăcerea
spune mai mult
decât glasul.
O boare de vânt
trece
peste cuvânt,
îl șterge,
îl amână.
Timpul
nu mai există.
Doar șoapte
într-un deșert
care nu răspunde.
Recurs respins.
Suflet învins.
Și totuși…
există apel?
Un început.
Altfel.

SUBIECTIVĂ
lui Horia Zilieru

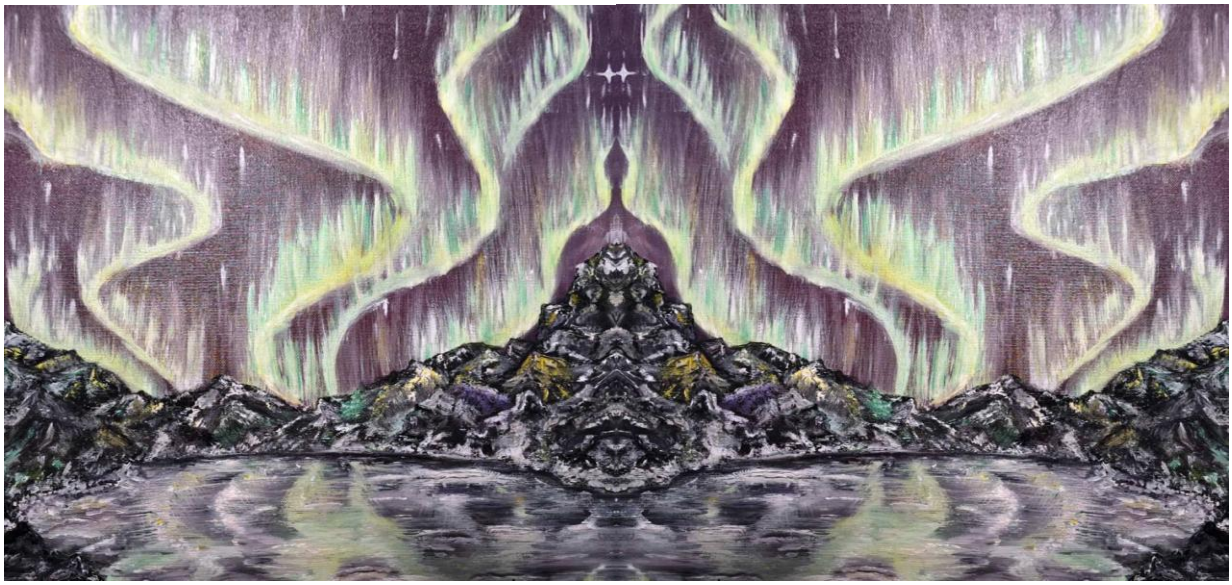
Mai cade
câte-un zid din poezie
şi zidurile
încep să se răărească,
dar alte ziduri
vor să se ridice
cu alte pietre
vor să le unească,
când piatra a devenit
şi-un ochi
în zidurile false,
care se ridică,
nu vor avea puterea
să ştie
că fără de iubire şi talent e-o...
piedică!

PENSIONARUL

Motanul stă ca aluatul la dospit
şi-n sobă lemnul se-nvârte de căldură
Când jarul începe a-nmuguri pe buturugă,
adorm sleit şi visul iar mă fură.
Şi degete subţiri îmi trec prin păr
şi printre gene arse te văd privindu-mă
Cum mă descânţi ca să rămâi cu mine
nu poate fi mai tristă acestă glumă.
Doar moartea ne va salva de marele păcate
când viaţa ni le-a scos pe tavă
Şi-acum dintr-un vioi băiat rebel mă ţin
în cârjă ca un bătrân cu tălpi pe lavă!

ÎNGRIJORARE

Când
prea devreme rosteşti un adevăr
şi încă mai suporţi
blestemul,
atât de crunt,
pe care vreau să-l apăr
ca mai târziu să fie hamul
ce poate duce mai departe,
în utopie,
mesajul
care nu se va întoarce.
Magia,
nu mai locuieşte-n multe case,
copii foamei se trezesc cu vise,
cu personaje desenate, şi de „şase”
să nu dispară tot ce le lipsise.
Cu timpul
şi urechea va dispare,
Curajul,
mintea-l va distruge
Atunci când totul stă-n tipare
Şi alţii care să-i înjuge!

Sursa:Artist Plastic Luminița Țaga

RUGĂ ȘI VEȘNICIE

Doamne, fără chibzuință,
Îți cer eternitatea mult visată,
În chiar credința mea pierdută,
Dar deseori nestrămutată

Esența-i firul veșnic
De-așteptări nearătate,
Prinse în tainul zăbranic
Al veșniciei răsfirate

Da,chiar nemurirea lumească
Care-i poate o viață certă,
Rispită în mii de veacuri,
Prin șoaptele diavolului
Pentru gloria deșertăciunii...

Erezia mea-i strigăt de-nviere?

Ignoranța poartă-n sine
Nerăbdarea ruinei,
Tânjind la o cale luminată
Dusă-n vânturi,adusă.

Dă-mi tu, Doamne,
În nadirul raiului pământ,
Cugetare-n liniștire, uitarea
Iadului ce așteaptă la rând

Nu vreau ca prin ruga-mi,
Suflet să prefac în grea căutare
Stigmat lui, lipit în mine,
Aduce-n viață rău,singurătate,adormire...

Din mândrie, din păcătuire-am ridicat
Ziduri înalte între mine și cei asemenea,
Culcuș mi-am făcut în nesimțire în
Uitare că ne semeni.

ALUNGÂND VISARE

Pe jos,coji de portocale
Se înșiră fără de noimă pe dale.
Să fie pielile unui om pe cale?

Am închipuit o lume...

De-ați fi ca mine acum ați fi în stare
Să aruncați coji de portocale,
Să le aruncați distrați,
Cum v-aruncați visurile
În râuri, în locuri neumblate
Și să le duceți dorul mai departe?

SPERĂ

Nu ți-e dor de-ntuneric,
Nici de false lumini,
N-ai să mai crezi că poate eu,
Am virtuți demiurgice

Cu ochii îmbibați de ceață,
Speri ca zorii să mijească,
Peste creștetu-ți acoperit
De neaua singurătății,
Să se revarse spre bucuria
Celui ce nu mai disperă
Celui care-nceracă
Speră...

AMINTIRI DE IERI ȘI DE AZI

Demult, demult și prin nămeți
Nică pornea pe la urat
De-olaltă cu mai mulți băieți
Cum era obiceiu-n sat.

Dar cred că știți deja povestea
Și n-am s-o spun acum din nou,
Doar că aștept și eu cu vestea
Vreun urător de Anul Nou.

Colaci am scos de la cuptor,
Iar de cociorvă am uitat;
Așa că luați-o-ncetișor
Că eu v-aștept și s-a-nserat!

Voi omeni pe fiecare
Așa cum încă-i obiceiul
Și-om uita orice frământare
Ce nu-și găsește căpătâiul.

Ne-om aminti ce-a fost cândva
Când Ion Creangă ne ura!

NEBULOASĂ

Un alt apus se-aprinde peste zare,
Nori negri se-agită dinspre răsărit
Răscoliți de-un vânt cu chef de hoinărit
Și cu dorințe mult prea arzătoare.

Gânduri, acolo-n asfințit se-adună
Să stăvilească astă încercare
Ce are semne clare de furtună.

Se stabilesc măsuri de împăcare
Cu vântul cel cuprins de-ncrâncenare,
Dar lumea pare să se descompună!

AICI E ȚARA MEA!

Aici mi-e dorul răstignit,
Aici e primul meu cuvânt
Și cântecul ce mi-a doinit,
Aici îmi e meleagul sfânt!
Aici îmi sunt strămoșii toți
Ce-au ostenit pe-acest pământ,
Aici îmi cresc ai mei nepoți,
Aici înalț și al meu cânt.

Aici sunt ploi ce m-au scăldat
Și focul ce m-a rumenit,
E locul unde-am învățat
Să dărui și să fiu iubit.

Aici mi-s pașii osteniți
De drumul care l-am făcut,
Aici mi-s anii împliniți
Și locul unde am crescut.

Aici mi-am făurit un vis,
Aici mi-s pașii ce-au urmat!
Un colt de plai, un paradis
În care-am râs și lăcrămat.

Aici mi-e țara mea de dor,
Aici mi-e țara mea de vis!
Aici este al meu ogor
Și colțul meu de paradis!

SPERANȚE

Doamne, sper că-n țara asta
N-au rămas numai mișei
Ce-au făcut pact cu năpasta
Să ne vândă pe doi lei!

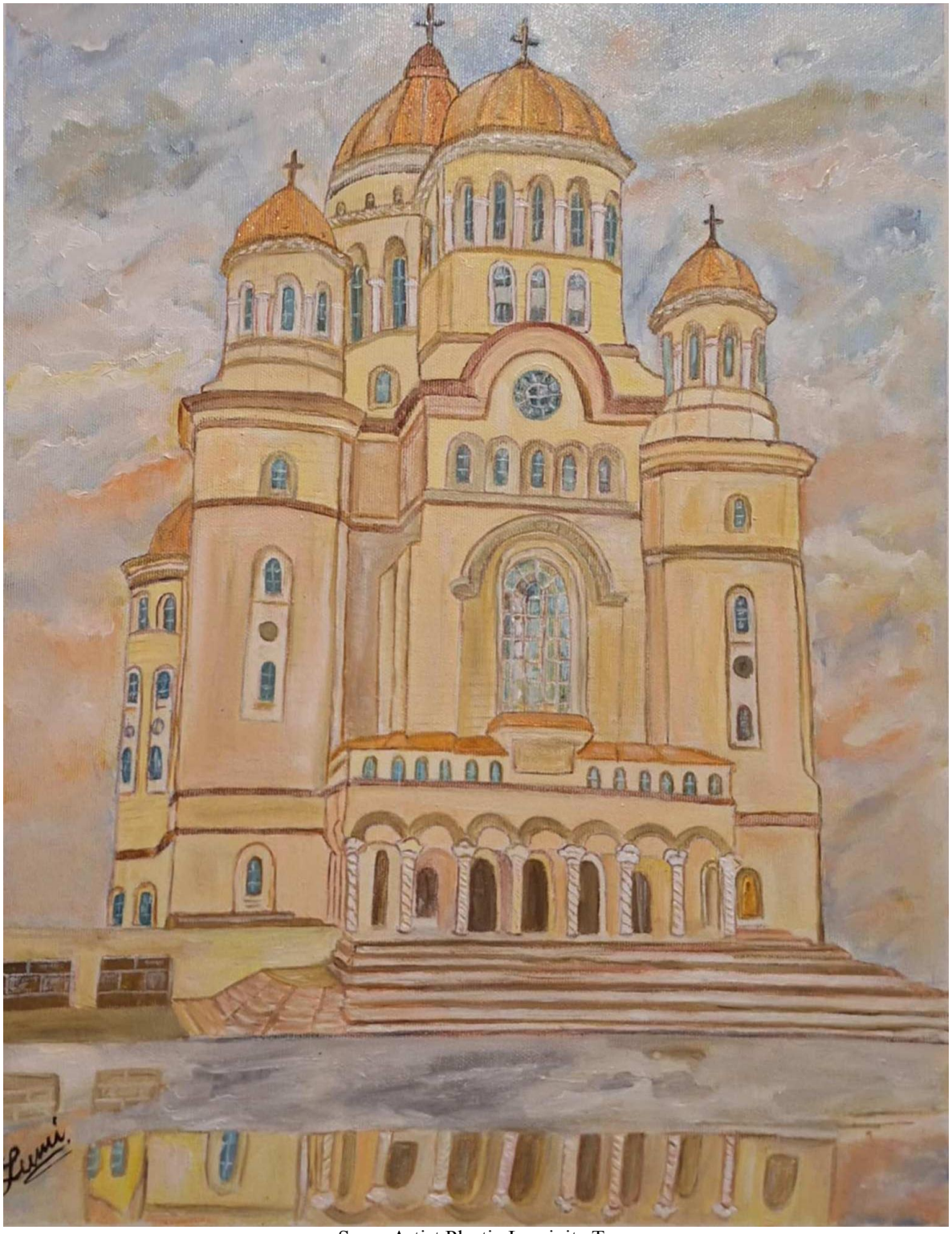
Sau o ducem rău cu țeasta
Și suntem toți ca și ei,
Că prea mult durează fiesta
Celor cu mintea-n cârcei.

Tare-aș vrea să spunem basta

La tot ce-i făr' de temei
Și poate că-n viața asta
N-om mânca numai hamei!

Dar de n-om ucide casta
Celor ce se cred azi zmei,
Va rămâne doar lăcusta
Din ai noștri pui de lei,

Sper să doborâm năpasta
Și n-o fi precum spusei,
Că altfel se-ntinde pusta
Și-or rămâne numai ei.

Sursa:Artist Plastic Luminița Țaga

VIORICA ALEXA

NEPOT ȘI BUNIC

Prin fânul verde și cosit
Se-ascund șopârlele foșnind,
Bunicul doarme sub căruță
Razele soarelui nu-l prind.

Dar, totuși este ars la față
Multe zile a stat în soare,
A tras la coasă și la sapă,
Cu multă trudă și sudoare.

Din când în când se răcorește
La izvorul dintre stuf
Să ducă la bun sfârșit
Treaba ce a început

Cucul cântă, dar el n-are
Nici un ban în buzunare
E desculț și se prăjește
Și în tălpi și pe picioare.

Seara, când se răcorește
Dă cu spor, nu zăbovește,
Târziu se-ntoarce acasă,
Când luna bine luminează.

Nici n-apucă somnul bine
Cocoșul îl trezește
Înhamă calul la căruță
Și la lucru iar pornește.

Viața-i grea și fermecată
La țară vară
Toate să le faci la timp
Altfel muncești degeaba.

Uimit mă uit la el, și-i spun
Eu la țară n-am să vin
Carte am să-nvăț mereu
Să nu-mi fie traiul greu.

Priveliște frumoasă e la țară
Dar grea e munca de țăran
Când plugul îl apeși în brazdă
Și este tras numai de cal.

Se-apropie încet o boare
E semn că dimineața va sosi
Iar cântul pintenatului cocoș
Devreme pe toți ne-o trezi.

Sursa:Artist Plstic Viorica Șerban

CORNELIA URSU

IRONII GRAŢIOASE

*

Pentru a înţelege mai bine nivelul intelectual al activiştilor pe reţele este bine să citiţi măcar 50% din comentariile la orice articol postat.

* Pensia scade direct proporţional cu creşterea numărului de nepoţi.

* Şeful m-a luat la ochi! Mă îngrijorează faptul că e fost lunetist…

* Mie banii gheaţă îmi prind bine şi iarna…

* Vârstele sexului: mister, fascinaţie, dorinţă, plăcere, obligaţie, pro-bleme…

* Avionul invizibil pune mari probleme tehnicienilor mai ales când trebuie să-i schimbe roţile.

* Ciudat! Sărăcia intelectuală duce la obezitate fizică!

* Victorie! Ce nu a reuşit ştiinţa, a reuşit educaţia! Au fost eradicate simţurile neesenţiale precum: bunul simţ, simţul umorului, al măsurii sau al prevederii. Era deja timpul!

* Dacă hamburgerul cu coca-cola ţi se pare un rafinament culinar înseamnă că poţi încerca şi dulceaţa de vişine cu vin roşu toscan. Nu mai ai ce pierde!

* Nu cumpăra de mâncare atunci când eşti flămând!

* Războiul a fost câştigat printr-o strălucită manevră de retragere în viteză!

* Dacă ai convingerea că societăţile civilizate au abolit sclavia îţi recomandăm să verifici fenomenul făcând un împrumut de la o bancă oarecare. Preferabil pe treizeci de ani!

* Teoria relativităţii se poate verifica foarte simplu! Te înscrii la o facultate privată şi constaţi că ai absolvit cei patru ani de studii într-un singur an calendaristic! QED.

* Pentru a se dezbrăca elegant, cu still, o femeie are nevoie de foarte multe haine.

* Sunt atât de bătrân încât pot spune că pe vremea mea revistele pentru adulţi erau cu femei.

* Orice activitate care nu se poate rezolva cu telecomanda, mause-ul sau tastatura se numeşte muncă titanică.

* Orbul avea un punct de vedere foarte ferm: bastonul.

* Istoria se face (şi) pe bază de greşeli involuntare.

* Oamenii care nu visează nimic nu au niciun motiv s-o facă!

* Când intervin soţiile, nu ai scăpare nici dacă eşti cel mai puternic om al planetei.

* Nuditatea nu e obligatoriu afrodiziacă.

* Singurul loc unde nu se râde este iadul.

* Avere: mă umflă râsul! Păi, dacă aveam avere, mai scriam eu umor?

* Mi se părea mai dificil să fii tâmpit, dar mi-am schimbat părerea.

* Era considerat om serios, mai ales pentru că nu înţelegea bancurile.

* Crâşma este considerată centrul nervos (uneori, foarte nervos) al satului.

Sursa :Artista Corina Melinte

LINA CODREANU

CULORI ÎN MIȘCARE
MIHAELA CRĂCIUN, „RECURENȚE” -2025

În holul spațios al Cinematografului „Dacia” din Huși (jud. Vaslui), în cadrul Galeriei de Artă „Ștefan Dimitrescu”, se organizează lunar câte o expoziție de arte vizuale, curatorul galeriilor Municipale „Ștefan Dimitrescu” fiind pictorul Mădălin Țibichi. Spațiul adecvat luminat, fondul nuanțat al pereților-panou permit vizitatorului receptare de ansamblu, dar și detaliată. În anul acesta, aici au expus și au prezentat lucrări plastice autorii: Ion Ciuta – „Interferențe cromatice”, în decembrie-ianuarie; Elena Felicia Câmpian – „Incursiune în abstract”, în februarie; Doina Codreanu – „Structuri cromatice”, în martie; Georgeta Murgoci Vrînceanu, – „Interferențe cromatice”, în aprilie; expoziție colectivă – „Culorile primăverii”, în mai. La începutul lunii lui Cuptor foaierul sălii cinema Dacia a găzduit expoziția personală de artă vizuală „Recurențe” a pictoriței Mihaela Crăciun, nou-primită între membrii Uniunii Artiștilor Plastici, Filiala Iași.

Asupra galeriei tablourilor expuse (35 la număr) și-au exprimat punctele de vedere avizați critici de artă, între care doamna prof. dr. Ofelia Huțul, pictorul Mădălin Țibichi – curatori și prezentatori, care prin pertinente expozeuri au asigurat liantul dintre imaginea artistică și interesul publicului vizitator. Cronicheta mea plastică ilustrează un mod personal/ empatic de a intui și exprima impresii de martor la vernisaj. Asemenea celorlalte expoziții, pentru iubitorii de frumos, interesul artistic rămâne de promovare a artei și de creare a unei perspective neașteptate, în speță – prin linii și culori.

Titulatura expoziției „Recurențe” are sevă argumentativă, cel puțin în secția florală. În sinonimie lingvistică, Mihaela Crăciun a suprapus culorii ritmuri muzicale ori a pus cadențe decorative în denumiri: *Ritmuri* și *Ritmuri cromatice*. Faptul că autoarea a explorat unul din cele mai sensibile câmpuri cromatice – lumea florilor – sugerează persistența ideii de armonie *suflet – culoare*. E partea de fond a universului vizual pe care-l poartă cu sine, îl reia „altfel” de fiecare dată și-l transmite altora așa cum Maurice Ravel (*Bolero*) ori P.I. Ceaikovski (*Lacul lebedelor*) au valorificat, prin recurență, motivele muzicale din compozițiile lor.

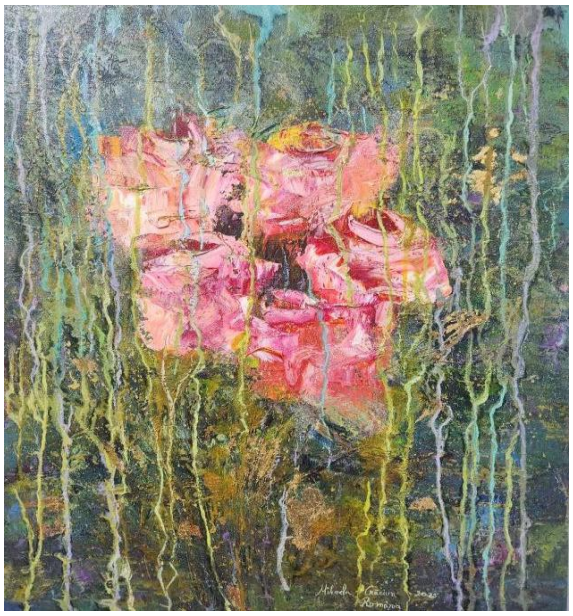

Partea majoră a tablourilor e reprezentată de exploziile florale, preferați fiind trandafirii, după cum devoalează titlurile: *Flori, Vas cu flori, Vas cu*

trandafiri, Trandafirii roz, Crizanteme, Pahar cu garoafe, Vas cu flori violet, Trandafiri în vas albastru, Roze, Buchet etc. Ipostazele picturale realizate în acuarelă ori în ulei pe carton/ hârtie/ pânză au tehnici plastice specializate, dar împreună răsfiră o atmosferă emoționantă.

Compozițional, punctul de sprijin al buchetelor de flori, la propriu și la figurat, îl reprezintă „vasul cu flori" din ceramică, adumbrit și generos, împovărat de plăcute mirozne și variate culori. Doar suportul stabil (vaza, oala, ulciorul, bolul) ține la un loc florile, care inundă cu „zâmbetul" culorilor spațiul expozițional. Surprinde discernerea compozițională, sensibilitatea cromatică dar și spontaneitatea de sugestie. Din fiecare tablou par că se bulucesc spre ieșire buchete cu chipuri de copilași veseli cu degete-petale răsfirate, gata să prindă razele și să absoarbă esența vieții.

E de natura evidenței că ghemotoace colorate dau buzna din suporturile ceramice / de sticlă, care le țin pe loc, ceea ce creează impresia unei stări încremenite în clipă. Totuși, florile sunt în mișcare și tablourile nu cuprind naturi statice. Florile cheamă admirația asupra lor. Întoarsă, „repedea ochire" a privitorului nu mai regăsește intacte tonurile, ci alte/ noi vibrații cromatice.

Unul din „capitolele" expoziționale ale tinerei pictorițe include tehnici expresive în panoramări de natură cosmogonică și terestră: *Geneză, Cosmos, Structuri* precum și *Astral, Caleidoscop astral, Cosmogonie*. Dacă în *Geneză* și *Cosmos* amploarea astrală, deși personalizată, pare previzibilă, în *Ecliptică* imaginea surprinde încercarea *fugii* spre alte spații astrale. Planeta Pământ rămâne grav rănită prin încercările de evadare a continentelor terestre, chiar și a lumii oceanice. Nemărginirea siderală (în spațiu și timp) pe care o degajă viziunea primă (*Geneză*), în *Eclectică* devine apocaliptică (opusă echilibrului „dintâi"). Pentru viitorime, reprezintă marile îngrijorări profund umane, dar și provocările privind descifrări ale nemărginitelor enigme ale universului.

Fiecare operă de artă respiră stările emoționale și mișcările de idei ale artistului-autor. Vizitând o expoziție, citind o carte, vizionând un spectacol de teatru, de muzică ori o peliculă cinematografică, cel interesat va cunoaște ca-ntr-o oglindă personalitatea auctorială. Dacă nu în totalitate, cel puțin „feliile de viață" determinative. Însă „observatorul" atent intuiește și alte valențe. În universul vizual al Mihaelei Crăciun respiră armonia, chemarea prietenoasă, visarea și, îndeosebi, lumina dragostei de semeni. O deconspiră figura cu zâmbetul ei optimizant.

Absolventă a Universității Naționale de Arte – „George Enescu" din Iași, recent primită în rândurile membrilor Uniunii Artiștilor Plastici din România, confirmată ca artist vizual prin Certificate de recunoaștere și atestare a activității plastice, membră a multor asociații de profil, participantă la expoziții de grup și expoziții personale, naționale și internaționale, Mihaela Crăciun este protagonista expoziției de artă vizuală de la Huși.

Se-ntâmplă evenimente plăcut-surprinzătoare și-n „marginea marginii" de țară. Astfel s-au derulat în vara hușeană o

procesiune creștin-ortodoxă de anvergură, în diferite circumstanțe culturale, au fost prezente somități plurivalente (academicieni, universitari, mitropoliți și episcopi, conducători de instituții culturale, artiști), e ritmică expoziție anuală de grafică umoristică „Dami-genius”, elevii obțin premii școlare naționale ș.a.

Nu afirm eu, ci e de toată evidența că, în municipiul Huși, instituțiile tind să se alinieze celor din centrele culturale județene, zonale, naționale. Totodată, de observat că interesul hușenilor nu mai poate fi comparat cu cel „din vremea mea” iar intelectualii activi pot fi numărați pe degete. Totuși, există talente robuste și minți iscoditoare care, în artă și știință așază orășelul pe harta culturală a țării. Despre efortul unora dintre aceștia, cu prețuire și spre ne-uitare am scris „altădată și acum”.

OFELIA HUȚUL

ARTISTULVIZUAL GHEORGHE BRĂDĂȚANU ȘI OPERA LUI

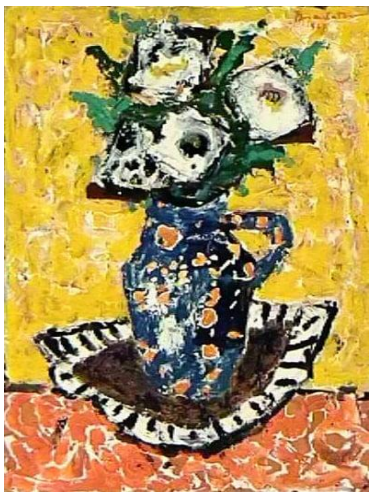

Gheorghe Brădățanu, plecat dintre noi în noiembrie 2011, rămâne una dintre personalitățile de referință ale artei românești contemporane. Viața sa, trăită cu un devotament absolut față de actul artistic, a fost o pledoarie neîntreruptă pentru frumos, pentru rigoarea formei și pentru noblețea spiritului creator. Fiecare linie, culoare sau volum din opera artistului, poartă amprenta unei gândiri plastice de o profunzime rară, dublată de o sensibilitate intelectuală subtilă.

Casa sa din dealul Copoului, proiectată cu viziunea limpede de a deveni un muzeu al propriei creații, vorbește despre un artist care a înțeles că arta nu se încheie odată cu existența autorului, ci continuă să respire prin emoția trezită în privitor. Deși destinul nu i-a împlinit visul muzeal, creația lui Brădățanu rămâne o memorie vie a frumosului, înscrisă în conștiința publicului și a criticilor de artă.

Opera sa, amplă și diversă, acoperă un spectru artistic impresionant: de la pictură, grafică și ceramică, până la sculptura de interior și monumentală. În pictură, Brădățanu s-a afirmat prin portrete de o vibrație interioară aparte, prin peisaje ce redau respirația luminii moldave, dar și prin naturile statice în care rafinează, (până la esență), dialogul dintre obiect și spațiu, dintre materialitate și tăcerea ce o învăluie.

În aceste compoziții, lucrate cu o stăpânire impecabilă a desenului și a cromaticii, se simte o meditație asupra timpului, un timp suspendat, aproape sacru, în care obiectele par să-și redescopere identitatea.

În sculptură, artistul a reușit să creeze forme de o forță monumentală discretă, unde armonia volumelor și claritatea liniilor trimit la o spiritualitate arhaică, sublimată prin modernitate. Lucrările sale, fie acestea portrete - bust, basoreliefuri - compoziții simbolice sau ansambluri decorative, trădează o gândire plastică structurală, lucidă, dar totodată încărcată de emoție și tensiune lirică.

Întreaga operă a lui Gheorghe Brădățanu se constituie într-o artă a echilibrului și a acordului cromatic foarte bine realizat, a comuniunii între rațiune și sensibilitate, între construcție și poezie vizuală. Este imaginea unui artist care a știut să transforme disciplina formei într-o cale de cunoaștere de sine, într-un exercițiu de noblețe intelectuală și de credință în puterea artei.

Astăzi, la 14 ani distanță de la „plecarea” lui într-o altă dimensiune, creația lui Gheorghe Brădățanu nu își pierde actualitatea. Ea rămâne o prezență vie, un reper de autenticitate și rigoare pentru generațiile care vin, o lecție despre ce înseamnă să trăiești în adevăr, prin și pentru artă.

COSMIN BLOJU

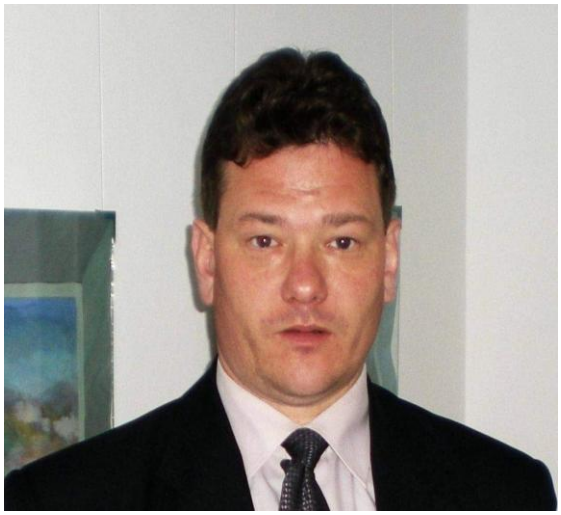
EXPOZIȚIA NAȚIONALĂ DE ARTĂ NAIVĂ PITEȘTI-2025

Mișcarea artei naive românești din anul 2025, este mai săracă. Și asta, prin trecerea în veșnicie nu a unui artist naiv, ci a unuia dintre cei care s-au îngrijit cu toată seriozitatea și dragostea asupra acestui fenomen, ca organizator și promotor. Domnul Costin Alexandrescu, aflat mai bine de patru decenii la conducerea uneia dintre cele mai dinamice instituții de cultură din județ, inițiator al multor evenimente culturale de nivel național, a găsit întotdeauna de cuviință să mențină trează atenția, atât a iubitorilor de frumos, cât și a specialiștilor, criticilor de artă, asupra firavei mișcări a artei naive. Cu dispariția sa, se pierde legătura directă cu pionierii acestei mișcări: Aurel Calotă, Roland Anceanu, Lucian Cioată, Vasile Savonea, Radu Ionescu, Mihail Diaconescu, Gheorghe Pantelie și toți ceilalți. Iar acest lucru se petrece într-o perioadă în care Arta Naivă Românească are stringentă nevoie de o apropiere a specialiștilor, a oamenilor de cultură, a istoricilor de artă, în jurul ei. În spațiul public este o lipsă acută a dezbaterilor și a reafirmării adevăratelor coordonate ale artei naive. Iar această lipsă împinge arta naivă spre contaminări, altă dată de neimaginat, cu arta de amatori, cu arta copiilor și chiar cu arta sau meșteșugurile populare. În aceste condiții, este de lăudat efortul organizatorilor de a menține arta naivă în lumina reflectoarelor. Însă, ca orice lumină, ea dezvăluie, pe lângă valoarea incontestabilă, și umbrele și lipsurile. Nutresc speranța că, până la urmă, se va găsi formula potrivită pentru ca, alături de lucrările lor, să fie prezenți și autorii. Pentru că, mai mult decât în oricare ramură a artelor plastice, artiștii naivi sunt cei care dau sens operei lor. Acolo unde nu există concordanță între felul de a fi al pictorului sau sculptorului cu forma ingenuă, primitivă (în sensul simplității mijloacelor de expresie) și stângace (în maniera execuției), atunci avem de-a face cu un fals! Ori proba o poate da doar binomul operă-artist. Să urăm un bun revenit Artei Naive în bătrâna ei capitală, la sfârșit de octombrie, și să ne bucurăm de un bine-meritat ospăț de liniște și sinceritate!

LAURENȚIU CHIRIAC

O ZI DEDICATĂ MEMORIEI DOCTORULUI CONSTANTIN TEODORESCU

Sâmbătă, 27 septembrie 2025, Bârladul a omagiat o personalitate marcantă a culturii și artei românești: dr. Constantin Teodorescu. Aplecat cu intensitate asupra binelui comunității sale, el a lăsat în urmă o moștenire spirituală și culturală de neprețuit. Numele său se alătură celorlalți mari bârlădeni care au modelat și au înfrumusețat identitatea spirituală a acestui oraș.

Medic dedicat profesiei sale, filantrop convins și iubitor al artei și culturii, dr. Constantin Teodorescu a continuat idealurile filantropice ale lui Stroe S. Belloescu. A fost gazetar activ și susținător al presei locale, contribuind la dezvoltarea mediului cultural bârlădean.

Astfel, evenimentul expozițional „Ecoul unui destin", desfășurat la Galeria de Artă „N. N. Tonitza" din Bârlad, cu ocazia aniversării zilei sale de naștere (30 septembrie 1939), a readus în atenția numerosului public prezent activitatea sa excepțională. Expoziția de pictură dedicată acestui mare OM a reunit lucrările unor artiști pe care dr. Constantin Teodorescu i-a descoperit, sprijinit și promovat. Printre ei se numără Felix Aftene, Florin Buciuleac, Mircea Cojocaru, Vasilian Doboș, Manuel Mănăstireanu, Doina Leahu, Georgel Pascu, frații Sebastian și Dragoș Pascu, Nelu Grădeanu, Antonio Romeo Pălie, Mihai Coțovanu și alții.

Portretul doctorului, expus pe un șevalet, a simbolizat rolul său de gazdă a numeroaselor expoziții și evenimente culturale organizate prin intermediul Fundației „Dr. Constantin Teodorescu", în parteneriat cu farmacista Ana Sârbu.

Recitalul de muzică folk susținut de Walter Ghicolescu și Adrian Beznă, prezenți la Festivalul Național de Folk din Bârlad, a adus o notă emoționantă evenimentului. Prof. dr. Laurențiu Chiriac și pictorul Nelu Grădeanu - colaboratori fideli ai Fundației „Dr. Constantin Teodorescu" - au prezentat cu admirație viața și activitatea medicului. Ei au subliniat implicarea sa crescândă în cultura și arta locală, prin publicarea de ziare și volume despre personalități și instituții bârlădene, precum și prin valorificarea talentelor artistice din acest oraș, culminând cu finalizarea și deschiderea Centrului Cultural „Mihai Eminescu".

Profesorii Oltea Rășcanu Gramaticu și Gheorghe Gherghe au adus mărturii emoționante, evocând figura unui om dedicat educației și culturii, similar lui Stroe S. Belloescu. Ei și-au exprimat dorința ca, odată finalizat Palatul Cultural, o sală să poarte numele doctorului Constantin Teodorescu.

Prezența artiștilor și oamenilor de cultură care l-au apreciat pe dr. Constantin Teodorescu, precum Nelu Grădeanu, Laurențiu Chiriac și Oltea Rășcanu Gramaticu a demonstrat impactul personalității sale și respectul profund al

contemporanilor pentru acest mare colecționar. La manifestare au fost prezenți fiul doctorului Teodorescu, Alexandru Gabriel, împreună cu mama acestuia, dr. Sofia David de la Iași.

De remarcat faptul că din partea autorităților au fost prezenți vicepreședintele Consiliului Județean Vaslui, Costel Zară, precum și consilierul județean Gabriela Plăcintă, ambii recunoscând meritele deosebite pe care le-a avut dr. Constantin Teodorescu în dezvoltarea culturală a urbei. Astfel, doctorul Constantin Teodorescu rămâne viu în memoria colectivă ca un Mecena al Bârladului, un om care și-a dedicat întreaga viață comunității sale.

Dragii noștri prieteni ai artei, dacă ați ratat vernisajul Expoziției „Ecoul unui destin", dedicată memorabilului Dr. Constantin Teodorescu, vă invităm cu căldură să vizitați Galeria de Artă „N. N. Tonitza" din Bârlad, unde îl veți reîntâlni în alte ipostaze!

Vă așteaptă lucrări impresionante semnate de artiști talentați, dar și portrete emoționante care îl readuc în memoria noastră pe medicul filantrop, sprijinitor neobosit al artei locale.

Chiar dacă nu sunteți mari amatori de artă, expoziția vă oferă o ocazie unică să descoperiți frumusețea picturii, să cunoașteți personalitatea unui om care a iubit orașul și cultura Bârladului și să simțiți emoția pe care doar arta o poate transmite.

MARIANA BENDOU

AMINTIRILE VIEŢII

Filele din amintirile vieţii sculptorului Neculai Vatamanu din satul Popeni, Cãiuţi, judeţul Bacău, sunt tulburãtoare dar pline de învãţãminte mãrturisind despre un modest personaj tenace şi autodidact.

De mic copil, mergând cu vitele la pãscut şi în puţinul timp liber, îi plãcea sã cresteze lemnul cu un briceag pentru a face tot felul de obiecte, mai ales fluierãtori din lemn de salcie şi de plop.Aceastã ocupaţie devenise singura lui bucurie într-o lume plinã de suferinţã şi de chin (era dupa rãzboi, seceta, sãrãcia şi foametea acelor ani ameninţau familiile satului şi pe a sa; oamenii erau posomorâţi şi crânceni), un mod de a se elibera şi transpune într-un alt univers, mai frumos şi mai bun dupã care sufletul sãu curat de copil suspina.

Crescând mai mare (în jurul vârstei de şapte ani) a simţit nevoia sã facã şi altceva, de exemplu o statuetã , cioplitã tot cu briceagul, fãrã a folosi dălţile.„Nu aveam cu ce trãi şi la nici 14 ani a trebuit ca sã mã angajez. În primãvara în care a murit Stalin, lucram la circularul mic al fabricii de la Cãiuţi. Aici, la Cãiuţi erau mulţi evrei dar lumea era foarte necãjitã. La prãvãliile care erau aici oamenii dãdeau la schimb fasole, ouã şi altele pentru a cumpãra produsele necesare casei. Cãiuţiul era un târg cu multe prãvãlii aici fãcând afaceri evreii. Munca m-a cãlit; am lucrat la sãpat gropi la C.F.R.” marturiseşte artistul. Ulterior, avea sã lucreze la Rafinãria din Borzeşti (ale cãrei coşuri de fum şi coloane de fracţionare avea sã le reprezinte şi în sculpturile sale) pânã în anul 1992 când s-a pensionat.

Dumnezeu i-a dat o mângâiere, tovarãş de nãdejde atât în viaţã cât şi în aventura sa artisticã, pe soţia sa, Sãftica Maria, pânã de curând, când a chemat-o, la El, sus, printre îngeri.

Dulapul din lemn negru-detaliu sculptural

O mare pierdere nu doar pentru artist cât şi pentru posteritate căci Sãftica Maria, femeie cu mare dragoste pentru culturã şi folclor, a adunat în timp o

impresionantã colecţie de costume populare tradiţionale româneşti precum şi multe lucruri unicat din acest domeniu: marame, catrinţe şi costume populare naţionale ce au peste 100 de ani (opinia specialiştilor), iţari cu croiala autenticã, cingãtori şi bete ţesute la rãzboi , etc. O minunatã „ladã de zestre" şi moştenire etnograficã preţioasã pe care Neculai Vatamanu o pãstreazã cu pioşenie în dulapul de lemn negru din holul casei sale în speranţa cã se va gãsi cineva car sã-l sprijine în a da o utilizare cât mai bunã acestei comori.

Ca lucruri unicat, se pot remarca printre aceste piese vestimentare ale costumelor populare naţionale fote lucrate cu fir de argint, brâuri în culorile tricolorului (realizate la Câmpuri, în judeţul Vrancea), „*meşteşugite*" prin broderie. „*Acestea sunt adevãrate valori ale culturii populare care au fost lucrate manual, la lumina opaiţului şi am o dragoste deosebitã pentru a le descoperi altora. La început a fost o pasiune foarte simplã şi liniştitã şi am adunat, de peste 40 de ani, lucruri ale bãtrânilor, cu cusãturi foarte vechi (în stil crenguţã dar şi cu flori şi cu simbolul cocoşeilor). Unele costume populare tradiţionale din cele pe care le am sunt de o culoare albastrã, seninã, altele au înfloriturişi au fost împodobite cu mãrgele şi paiete*", declara mai demult Sãftica Maria Vatamanu pentru ziarul Oneşti Express. Aceastã extraordinarã iubitoare a artei populare a mai mãrturisit cu aceastã ocazie cã şi-a dorit cu ani în urmã sã deschidã un mic muzeu la Casa „Rosetti" din Cãiuţi dar casa a suferit între timp un incendiu pustietor.

Sursa:Sculptori Romeo Romila şi Toader Ignătescu

MIRCEA ȚÂMPĂU

OM VALOARE

În spațiul intelectual se întreabă dacă minunatele tablouri expuse formează opera autorului?

Cârcotașii, se îndoiesc nevrând să recunoască că, opera e omul însuși care trăiește neobosit pentru a prezenta frumosul și mulți și-ar dorii să poată face această muncă dar, refuză, nu acceptă efortul ce trebuie depus, motivând că nu doresc ași irosi viața.

Omul creator trăiește, exprimă realitatea ce trebuie văzută și nu o consideră nedemnă de a fi scăldată în ochii noștrii.La o privire rapidă a tablourilor sale putem sesiza puterea omului creator, trăitor ce reușește să arate concret realitatea trecută și prezentă.

Acest Om Valoare își percepe opera sa demnă de intensitatea trăirilor. Strălucirea operei sale îmbogățește biografia sa. Frumusețea tablourilor sale ne face să trăim și noi alături de bucurie privindule. Opera sa arată exigența ce o are omul de creație și, capacitatea de a exista. Măsura operei lui arată că are o viață plină de vucurii ce merg mână în mână cu succesul.

Tablourile sale pot fi înțelese ca un respect pentru societatea ce vine la pachet cu conștiința valorii creatorului. Relația pictorului cu materia și timpul ne prelungește nouă viața evitând risipa imensă de-al înțelege. Autoritatea tablourilor sale creează un arc plin de viață cu admiratorul, întâlnind sensibilitatea lui și căldura respirațiilor sale. Gândul său îi dă sfaturi creației, nu-i contestăă eficiența știind siguranța afirmației sale care spulberă ori ce protocol diplomatic de critică.

Acest Om Valoare, acest minunat pictor se întoarce mereu la el, se alege pe sine cu mândrie pentru a ne arăta ce este frumosul. Prezența subiectelor sale în pictură nu pot da la întors realitatea, răspunsul la mulțimea sufletelor noastre.

Nu poți ierarhiza niciodată tablourile sale pentru că au o mare dimensiun e emoțională ce te împiedică a greși. În fața lor vin oameni diferiți, sunt suficiente tablourile lui pentru ați crea marea relație cu dorința de a le mai vedea.

Mersul lui îngândurat te face a crede că e nemulțumit de arta sa, dar îți promite că mai are mult de pictat, tace și ascultă foarte mult, ce denotă multă suferință. el îl ascultă pe Dumnezeu, care îl sfătuie să picteze cu bucurie. Numai acei care parcurg în tihnă cu ochii arta lui, pot să-i deslușească secretele.

De multe ori mă întreb de ce vrea acest Om Valoare să ne salveze pe toți cu frumusețea tablourilor sale? Pentru că nu este egoist. Universul picturilor sale este mare, frumos și simplu, au rol de consilier în diverse aspecte ale vieții noastre, ne îmbogățește moralul, ne deschide drumul frumos în viață pentru a fi niște ființe morale calitative.

Un asemenea artist, vine la pachet cu niște riscuri pe care le observăm în ziua de azi, care pot să-i reducă puterea creativă, dar el vrea să ne îmbogățească calitatea, claritatea conceptuală a noastră, capacitatea de raționare morală, să alungăm prejudecățile noastre psihologice, el, alege temele în tablourile prezentate, nimeni nu-i impune ce să aleagă, pentru că

oamenii de mâna întâi se înconjoară de oameni de mâna întâi, experiența artistică îi confirmă pe deplin valoarea. El nu se simte niodată stânjenit, iritat sau inconfortabil în compania credincioşilor, este cu adevărat un artist puternic. Se înconjoară de oameni care-i asigură confortul ca să se simtă bine. Temperamentul lui calm, cumpătat, prudent, îi confirmă înclinația ca să poată picta. Picturile lui au un înalt grad de loialitate sufletească, gândurile sale rezistă numai înaintea celor sănătoşi.

Ca să reuşească în artă a fost sfătuit numai de Dumnezeu, înoată prin oceanul vieții pentru că îşi cunoaşte puterile, limitele, ştie cum este şi, cum să fie în lume. Tablourile lui au şansa cu timpul să fie privite de mai multe ori, evitând cuvântul plictiseală, fiecare trezeşte o emoție cu efecte suprinzător de deosebite. Culorile din tablourile sale constituie factorul principal al reacției emoționlă față de pictură. Mulți sunt cei care uită la tablourile pictorului, dar nu descoperă ce reprezintă, la ce se referă, fără să lase stimularea senzorială să lucreze, lucrul cel mai important e să-şi atingă scopul. Valoarea tablourilor sale aare prioritate față de explicații.

Pictorul Om Valoare este bine organizat pentru a duce o viață mai plină decât media, cu neânsemnate interferențe. Desigur este un mare noroc să ai şansa de-a avea în mijlocul tău un asemenea Om Valoare sănătos, cate te mângâie cu frumusețea lucrărilor sale, alungându-ne suferințele majore. Cu lăcrările sale ne învață cum să selectăm frumosul spre al înțelege în profunzime, pentru a avea o viață calitativă.

Frumosului trebuie să-i aloci timp zi de zi, nu din când în când. Unele tablouri sunt pline de înțelepciune, pe care o primim fără să-i cerem în mod explicit informația. De exemplu, printr-un tablou ne sfătuieşte că pentru libertate să nu zburăm aproape de soare, căldura lui imensă ne poate topi ceara din aripi.

Pictorului nu-i este teamă de gura lumii, nu-i este frică că va dezamăgi, nu are frică de greşeală, nu crează dureri emoționale. Mi-a spus că a învățat cu vârsta că, gura lumii aparține acelor oameni care nu locuiesc în sine, trăiesc în exterior alegând să bârfească creația şi privesc cu răutate şi dispreț arta.

Bunătatea lui unește căldura emoțională cu calmul, factor după care am putea să ne orientăm. Tablourile lui ne validează gândirea, ne ajută a structura haosul intern, ne ajută a ne uşura povara emoțională, te face să simți apropierea lui de noi.

Acesta este minunatul artist, pictorul Om Valoare,Emil Şchiopu din Ciurea.

ION DATCU ANTON

DESTINELE UNOR COPILE NĂSCUTE ÎN CONDIȚII INCREDIBIL

În această scurtă sinteză vor fi scoase la iveală condiţiile cumplite în care s-au născut două fetiţe, în locuri diferite, ambele fiind fiice de luptători anticomunişti. Sunt aspecte deosebite, triste, care lipsesc din programa şcolară.

1.- Ioana-Raluca s-a născut la 22 mai 1956, în condiţii precare, într-o grotă bine camuflată, cu o intrare îngustă săpată în peretele montan numit *Râpele cu Brazi*, zonă situată la nord de Curtea de Argeş. Urcarea şi coborârea din acea cavernă aflată la un nivel ridicat, greu accesibil era posibilă numai cu o scară mobilă confecţionată din două frânghii unite cu bare, pentru a putea fi retrasă şi ascunsă după folosire. O lampă cu gaz asigura iluminatul interiorului.

După ce, în dimineaţa zilei de 20 mai 1958, dealul a fost încercuit de furnicarul Trupelor de Securitate, Maria Plop, mama fetiţei s-a hotărât să se predea. Fiica ei crescuse doi ani într-o sălbăticie cumplită, similară Comunei Primitive. În noaptea precedentă, soţul Mariei, locotenentul Toma Arnăuţoiu, zis Mereanu, luptător anticomunist, fusese capturat de Securitate în urma unei trădări, „cadoul" unui prieten, după care a fost executat la Închisoarea Jilava. În perioda grea, 1949-1958 condusese longeviva organizaţie- Haiducii Muscelului.

La finalul celor trei luni de anchete dure desfăşurate la Securitatea din Piteşti, mama şi fiica au fost despărţite pentru totdeauna, la 30 august. Maria Plop, în vârstă de 32 de ani a fost condamnată la muncă silnică pe viaţă. După trei ani de detenţie a murit în Inchisoarea Miercurea Ciuc, la 31 ianuarie 1962. O supravieţuitoare a mărturisit, că Maria fusese coborâtă cu funia în tenebrosul puţ secat, plin cu şobolani flămânzi, despre care aminteşte şi Lena Constante în volumul de dezvăluiri, *Evadarea Imposibilă*. Resturile din corpul mutilat al tinerei, cu oasele la vedere, au fost scoase la suprafaţă, ca lecţie de intimidare şi îngrozire, pentru naţionalistele şi suveranistele ce urmau să fie eliberate sau nu. Ioana-Raluca a fost repartizată de Securitate la Orfelinatul din Câmpulung. În 1960, la vârsta de patru ani a fost înfiată de o familie onorabilă, care s-a îngrijit de educaţia copilei. În anul 2019, Ioana-Raluca Voicu Arnăuţoiu era profesor universitar la Conservatorul *Ciprian Porumbescu* din Bucureşti. (Sursa-Irina Munteanu, *Timpul mărturisirii, jurnalul.ro,* 16 iunie 2005).

2.-Zoe Rădulescu s-a născut la 16 decembrie 1949, în beciul Securităţii Constanţa. Olimpia, mama copilei a fost arestată pentru omisiune de denunţ, deoarece a refuzat să-şi trădeze partenerul, Gogu Puiu, liderul Mişcării de Rezistenţă Anticomunistă, Haiducii Dobrogei. Încercuit de tirul Securităţii, acesta s-a sinucis cu propria grenadă, la 18 iulie 1949, în localitatea Cobadin.

În ianuarie 1950, după două săptămâni de la naşterea copilei, mama şi fiica au fost transferate la Închisoarea Mislea, unde au stat împreună, un an şi patru luni, până în aprilie 1951. La acea dată, deţinuta Ana, eliberată la termen a

luat fetiţa şi conform promisiunii a urmat un şir lung de eforturi, în căutarea rudelor, care în majoritate fuseseră arestate. În final, Zoe a fost înfiată de mătuşa, Balamace, din comuna Kogălniceanu, fostă Ferdinand şi Caramurat. A urmat Facultatea de Filologie, după care a profesat la liceul din localitatea părinţilor adoptivi. În 1986 s-a mutat în Bucureşti. Azi, la vârsta de 75 de ani este o căutătoare fervent a adevărului, într-o lume stranie, în care structurile decidente şi vigilente, în anul de graţie 2024 pedepsesc naţionalismul, suveranismul şi alte sinonime, la fel ca cei din perioada cumplită a anilor ‘ 50!

Olimpia, mama lui Zoe, după ce a efectuat condamnarea, în iulie 1952 a fost reţinută încă doi ani. A murit după alţi doi ani de la eliberare, în 1956, la vârsta de 34 de ani. Răspunde cineva, pentru aceste drame? (Sursa-Zoe Rădulescu, *Mărturisiri)*.

În opinia urmaşilor celor care s-au jertfit cu arma în mână, un rău major l-au făcut Posturile de Radio, Europa Liberă, Radio Londra şi Vocea Americii. La fel de vinovaţi sunt crainicii, de o ticăloşie rară. Îi instigau pe curajoşii creduli să lupte în continuare pe crestele înzăpezite ale munţilor, pentru a rezista până la apariţia salvatorilor. Garantau, jenant, că în curând vor veni armatele Occidentului, pentru a alunga pleava comunistă. De sosit s-au ţinut de cuvânt, dar târziu, după mai bine de...60 de ani. Vitejii de pe colinele montane muriseră în condiţii feroce, familiile lor fiind decimate. Eroi au fost, erori sunt încă!

De-a lungul deceniilor au avut loc multe rotiri şi întoarceri de arme. În 1941, Partenerul Strategic al României se afla în Berlin. După 1945, Partenerul Strategic al României poruncea de la Moscova. Începând cu 2004, Partenerul Strategic al României se află în Washington D.C. Mâine? Nu se ştie! *Întorcând arma, întruna / Ni s-a dus vestea, străbuna!*

Sursa :Artist Plastic Viorica Șerban

Despre aceste atrocități, mi-a povestit soțul meu Alexandru Tacu fost deținut politic în lagărele comuniste de exterminare. Ei nu erau închiși să ispășească o pedeapsă ci, prin diferite metode criminale să fie uciși! (Ana Tacu).

Condamnată la muncă silnică pe viață pentru „crimă de înaltă trădare". A murit pentru că a primit... o scrisoare de la un român aflat la Paris.

Paula Ventzel (20 februarie 1914-11 decembrie 1964). A fost arestată în 4 septembrie 1950 fiind acuzată de „înaltă trădare" pentru că „a primit corespondenţă de la un român aflat la Paris".

La momentul arestării avea 36 de ani, era văduvă – soțul său, Valeriu, murise în război – şi avea un fiu de 13 ani, Anton Mihai.

Prin sentința nr. 1088/1951 a Tribunalului Militar București a fost condamnată la muncă silnică pe viață pentru „crimă de înaltă trădare". A trecut prin închisorile Jilava, Mislea, Miercurea Ciuc, Oradea.

A fost eliberată în 16 aprilie 1964, după 14 ani de detenție. A murit la scurt timp după ieşirea din închisoare, la 11 decembrie 1964.

Tatăl Paulei Ventzel, Mihai Ailincăi (n. 10 oct. 1888, Târgu Ocna), inginer, a fost arestat, la două săptămâni după arestarea fiicei sale, în urma percheziţiei pe care Securitatea a făcut-o în casă, fiind acuzat de „nedenunțarea fiicei care activa ca spion în slujba anglo-americanilor". A fost eliberat după nouă luni de anchetă, fără să fi ajuns la un proces.

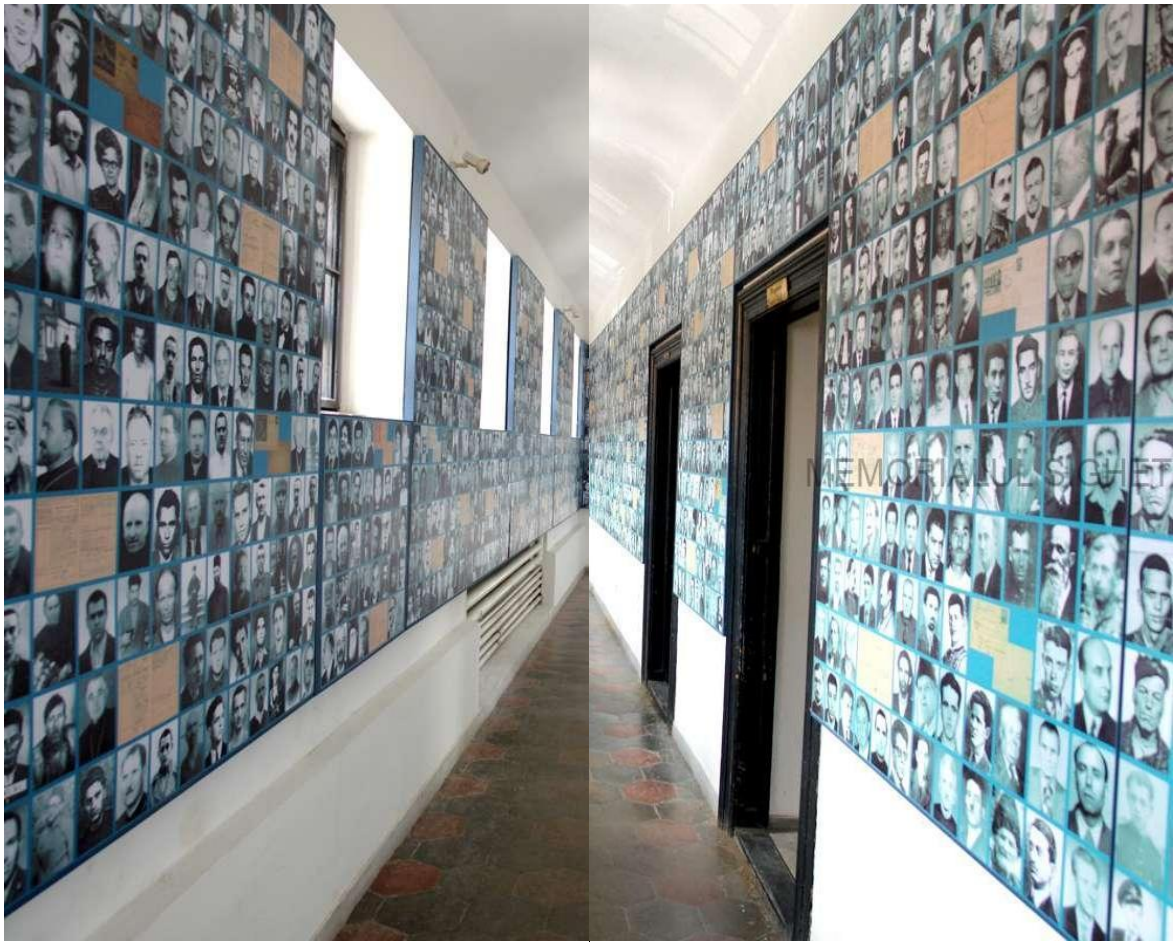
Fiul Paulei, Anton, a făcut armata în „detașamentele de muncă forțată" (DGSM) la Oneşti, pentru că avea origine socială „nesănătoasă".

În 1964, la eliberarea mamei, Anton Ventzel – care abia împlinise 13 ani la arestarea mamei – avea 27 de ani, era căsătorit şi avea o fetiţă în vârstă de 1 an.(AIOCIMS, interviul nr. 3689, realizat de Virginia Ion în aprilie 2019).

***

În același proces judecat de Tribunalul Militar București au mai fost condamnați: Haralambie Cârlan (n. 13 feb. 1919, Valea Lungă, Dâmboviţa), contabil, arestat la 16 noiembrie 1950, acuzat de spionaj în favoarea francezilor, condamnat la moarte pentru „crimă de înaltă trădare", a fost executat la Jilava la 28 februarie 1952 ; Gheorghe Dumitrache (n. 6 ian. 1919, Moreni, Dâmboviţa) căpitan, arestat la 11 octombrie 1951, acuzat de spionaj în favoarea francezilor, condamnat la moarte pentru „crimă de înaltă trădare", a fost executat la Jilava la 28 februarie 1952 ; Constantin Eftimie (n. 1 nov. 1919), ofițer, văr cu Paula Ventzel, arestat la 10 septembrie 1950 fiind acuzat de spionaj şi înaltă trădare pentru că„nu a denunţat pe Paula Ventzel despre care ştia că are legături cu Franţa". A fost condamnat la 25 de ani muncă silnică pentru „crimă de înaltă trădare" („complice la crimă de înaltă trădare, a avut legături cu Franţa şi făcea spionaj, împreună cu verişoara sa, dând informaţii Legaţiei Franţei despre situaţia armatei şi a situaţiei economice). Închis la Jilava, Aiud, Ocnele Mari, Pitești, Dej, Gherla. A fost eliberat la 31 iulie 1964. Soția sa, Ecaterina (n. 14 oct. 1914) a fost şi ea arestată şi anchetată în același dosar de „înaltă trădare şi spionaj". A fost eliberată în 1951, fără să fie condamnată ;Gheorghe Albu (n. 30 dec. 1917), funcționar, arestat în 5 septembrie 1950. A fost condamnat la 10 ani temniță grea pentru „omisiune de denunț" pentru că „a ştiut de unul care făcea spionaj şi nu l-a denunţat". Închis la Jilava, Poarta Albă, Valea Neagră, Aiud, Cavnic, Baia Sprie ; Aurel Angelescu (n. 24 iunie 1909), funcționar, arestat la 8 septembrie 1950 fiind acuzat de „spionaj şi înaltă trădare; a făcut parte dintr-o organizaţie subversivă

care avea legături cu Franţa în scop de spionaj”. A fost condamnat la muncă silnică pe viață pentru „crimă de înaltă trădare”. A fost închis la Jilava Aiud, Nistru, Pitești, Dej, Gherla, fiind eliberat la 1 august 1964 în baza unui decret de grațiere ;Ioan Diaconu (n. 25 dec. 1919), funcționar, arestat la 8 septembrie 1950 și condamnat la 5 ani temniță grea pentru omisiune de denunț pentru că „a avut cunoştiinţă de un individ care făcea spionaj şi nu l-a denunţat”. Închis la Jilava, Poarta Albă, Valea Neagră, a fost eliberat la 6 septembrie 1958 ; Eduard Ștefănescu Giuvaergeanu (n. 15 mai 1914), funcționar, arestat în septembrie 1950 și condamnat la 8 ani temniță grea pentru „omisiune de denunț”. Închis la Jilava, Poarta Albă, Constanța, Valea Neagră, Aiud, Baia Sprie, Gherla, Caransebeș. A fost eliberat în 21 aprilie 1958 ; Lya Popescu (n. 15 sept. 1911), profesoară, arestată la 3 septembrie 1950, fiind acuzată de „trecere frauduloasă a frontierei”. Este condamnată la muncă silnică pe viață pentru „crimă de înaltă trădare”. Trece prin închisorile Jilava, Mislea, Văcărești, Miercurea Ciuc, Oradea. A fost eliberată în 16 aprilie, în baza decretului de grațiere nr. 176/1964 ; Ion Popescu Pera (n. 11 iulie 1904), ofițer, a fost arestat la 9 septembrie 1950 fiind acuzat de spionaj și că „nu a denunțat-o pe Paula Venţel care făcea spionaj pentru Franţa”. A fost condamnat la 20 de ani de muncă silnică pentru „crimă de înaltă trădare”. Închis la Jilava, Aiud, Nistru, Pitești, Văcărești, Dej, Gherla. A fost eliberat în 15 aprilie 1964 ; Mihai Sânzianu (n. 18 nov. 1900), profesor, a fost arestat la 7 septembrie 1950 și condamnat la 2 ani închisoare pentru omisiune de denunț. Încarcerat la Jilava, Poarta Albă și Galeș, a fost eliberat în 18 martie 1953.**Să nu-i uităm.**

Sursa:Memorialul Victimelor Comunismului și al Rezistenței

MONICA LUMINIȚA COZMEI

MINUNILE SATULUI MEU

Sunt născută într-un sat mic de lângă Negrești- Parpanița, loc neasemuit de frumos, pentru mine, între un deal protector și valea unui râu mic. Se spune că numele i s-ar trage de la călugărul care a trecut apa Stavnicului noaptea, înot, de frica tătarilor și care ar fi întemeiat aici loc sfânt de rugăciune. Treptat, mica așezare s-a întărit cu alți oameni harnici, care s-au mulțumit cu pacea sufletului. Unii au rămas și au înflorit vechea așezare, atestată de secole, după unicul zid al Bisericii de secol a XVII-lea, alții au plecat spre alte zări. Pe cei din generația mea îi văd întorcându-se definitiv.

Cu 18 ani în urmă a apărut un preot tânăr, înalt și cu vise pe măsură. În fața proiectelor expuse atunci am rămas sceptică, ancorată în realitate: „de unde atâția bani, Părinte?" Nu știam puterea lui Dumnezeu! În timp, în ani de muncă și implicare a părintelui Mihai Vasilică Paraschiv, în satul meu au apărut**:** Cantina socială „Sfânta Cuviasa Paraschiva" din 2008, în care au loc majoritatea evenimentelor sociale ale satului, inclusiv agapa săptămânală, după Sfintele Slujbe, tot de aici plecând zilnic o masă caldă bunicilor satului. A urmat Centrul pentru primirea oaspeților „Sfântul Spiridon", 2017. Pe locul unui vechi grajd a apărut ca o binecuvântare casa de oaspeți- cu etaj, are camere frumos pictate cu fețe sfinte, toate cele necesare traiului pentru toți cei care-și doresc să poposească câteva nopți sau pentru mamele aflate în dificultate sau pentru sufletele care doresc un sfat, un sprijin duhovnicesc. Ne întoarcem tot aici pentru mulțumire, atunci când majoritatea celor cerute drept se împlinesc. *Centrul pentru consiliere și sprijin pentru copii și părinți „Sfânta Cuvioasa Parascheva"*- 2020. Acesta asigura tot sprijinul elevilor pentru începerea anului școlar, a avut programe educațioanle continue, diverse, tematice, o masă caldă pentru copii. Încurajați, protejați, susținuți să meargă la școală, beneficiari ai unor Proiecte Europene, elevii au primit lecții de viață și susținere reală. dacă își doresc continuarea studiilor.

În iulie 2025, s-a inaugurat „*Casa Tradiției Marcel Lutic*". Așadar, dintr-o casă menită uitării, s-a amenajat un frumos muzeu tradițional, cu obiecte vechi, care să readucă la viață meserii de mult apuse, cu scoarțe atât de frumos țesute, scoase la lumină după zeci de ani, că te sfiești să le atingi, cu iconostas străvechi oferit spre vedere și rugăciune, cu jucării reale tradiționale– animale și flori care înfrumusețează curtea și casa! Nu se poate să nu te oprești! Părintele îți oferă explicații, cu răbdare, așa cum face și zecilor de elevi pe care i-am găsit aici în vizită, Casa Tradiției fiind unicat în zonă! Copiii au ce învăța!

O mare minune, pentru mine, este și Bisericuța de lemn Sfântul Vasile în stil maramureșean, connstruită pe locul vechii Biserici. Nu, zidul unic, prețios, rămas de secole, nu s-a aruncat! Împrejmuiește frumos noua biserică, apărat de plase și lemn, servește locul prin apărare și înfrumusețare! Veniți să vedeți! Vă invităm la Slujbele de noapte din fiecare

ultimă zi (30 sau 31) a fiecărei luni din an, Slujbe închinate Sfintei Maria care te întăresc și-ți oferă o pace sufletească de nedescris!

Urmează spre a fi ianugurate Casa culturii, Biblioteca, Sala de lectură și Cabinetul medical! Vedeți de ce satul meu e locul unor MINUNI? Sau minunile unui sat în care, cu mic, cu mare, ne rugăm pentru sănătate și PACEA acestei Țări! Nu, Parpanița nu mai este demult un sat pierdut al județului! A înflorit datorită unor oameni deosebiți, cinstiți, curați, mândri de ei și de fiii care au ajuns mai sus- cu o treaptă de credință! Mulțumirile mele speciale sunt adresate Comitetului Bisericesc, care-i prezent în toate aceste împliniri, preotului Mihai Vasilică Paraschiv, a cărui zi în sat are 24 de ore. Să vă binecuvânteze Dumnezeu!

Veniți oricând la Parpanița! Veți vedea un loc sfânt și veți pleca mai împuterniciți!

Sursa:Artist Plastic Calistrat Robu

CORINA MATEI GHERMAN, IULIAN BUTA

MINTEA, SUFERINȚA ȘI RELAȚII ÎN NOUA ERĂ

Ionatan Franklin, în volumul Mintea şi Relaţiile în Era Nouă, ne sugerează că fiinţa umană este formată din trei părţi : 1.Sufletul sau sinele real; 2. Mintea și conștiința ; 3. Corpul, iar anumiți centri îi simțim când lucrează corect: gândirea, emoționalul, instinctul, mișcarea. Dar circulația specială a forței vitale de la instinctiv la gândire este foarte importantă. Un om care odată cu gândirea acționează tot timpul și își urmează calea poate fi descris astfel:1. Frumusețe: se realizează prin circulația completă a forței vitale prin centru emoțional; Mișcarea-își utilizează forțele în mod corect; Eficiență generală și capacitate – gândirea este sursa eficienței și capacității. Când forța vitală circulă corect, nimic nu împiedică aplicarea în practică a acestor calități; Responsabilitatea – este dezvoltarea deplină a gândirii în centrul instingtiv; Dificultăți mintale – o circulație completă a forței vitale în centrul principal al instinctului asigură că nu se vor produce nici un fel de probleme mintale; Boala fizică – dacă circulația completă a forței vitale prin corp este destul de puternică organismul rezistă tuturor germenilor, astfel încât boala nu se va instala niciodată..

Dar suferința este produsă în om de forța magnetică negativă care conduce la starea de rău. Suferinta sufletească înrobește sufletul și îl lipsește de putere, întunecă mintea și o orbește. Deși suferința sufletească e drumul care duce cel mai repede la moarte, ea nu duce în cele mai multe cazuri instantaneu.

În acest cadru apare sinele artificial. Atât timp cât ne aflăm sub presiunea forței magnetice negativă, noulș sine se asigură că acțiunea umană este reglată și adaptată mediului. Atumci organismul va reacționa la lucrurile din propria noastră minte și la lucrurile din afara noastră.

Deci, boala este inevitabil legată de condiţia umană. Toate bolile ne produc suferinţă. Cele mai multe ne fac să suferim fizic şi psihic. Toate sunt un prilej de suferinţă spirituală, pentru că ne arată, fragilitatea condiţiei noastre, ne reamintesc faptul că sănătatea şi viaţa biologică nu sunt bunuri pe care le posedăm durabil, că trupul nostru, în viaţa aceasta, este destinat să slăbească, să se degradeze şi în final să moară. [Jean –Claude Larchet, 1997[1]].

Suferința sufletească este o stare în care nu vrea să fie nimeni. Suferința sufletească are foarte multe urmări. Unele urmări sunt vizibile imediat.

Boala constituie în multe cazuri o încercare spirituală care angajează fiinţa noastră întreagă şi întregul nostru destin.[*Ibidem*[1]]

În general boala ne aruncă într-o situaţie neobişnuită, în care condiţiile noastre de viaţă se află modificate, în care relaţiile cu apropiaţii noştri sunt perturbate şi adeseori slăbite printr-o izolare silită, în care trebuie să facem faţă durerii, dar şi îngrijorării şi descurajării sau chiar angoasei şi disperării şi în care întotdeauna ne simţim mai mult sau mai puţin singuri în a trebui şi a putea înfrunta aceste dificultăţi. [*Ibidem*[1]].

Suferința sufletească există pentru că oamenii au îmbratisat pacatul ? Oamenii l-au uitat pe Dumnezeu ?

În acest caz „sinele fals” poate avea următoarele foarme : Ideea – este cea care controlează acțiunea ; O persoană superioară : părinte, conducător - pur și simplu se supune controlului persoanei superioare ; Imaginea unei persoane superioare – își poate constru o imagine în minte, se supune unei false idei sau presupuneri. și atunci apare conflictul între rebeliune sau supunere. Și în acest caz apare problema identificării. Sub forța magnetică negativă se pierde conștiința de sine și se poate identifica cu orice. Atunci

când dorme prin visare se poate identifica cu propriile sale gânduri și intervine grija față de ce gândesc sau ce vor gândi alții. Se ajunge astfel la răul/suferința extremă produsă de către sinele fals. Pentru a împiedica dezorganizarea vieții unui om trebuie să se închidă conflictele care se produc și care conduc spre o inversare a energiei în corpul uman. În cazul conflictelor sociale aceste sunt superioare-clasa privilegiată fie inferioare-clasa neprivilegiată. Observația este partea cea mai importantă din procesul de eliminare a influenței forței magnetice negative.

Cum putem atunci să scăpăm de suferința și stresul provocat de sinele fals și forța magnetică negativă ?

Suferința provocată de sinele fals și forța magnetică negativă, este recunoscută ca un adevărat flagel pentru suferința umană pe care o generează. Codul muncii și al sănătății publice încurajează instituțiile abilitate să conceapă acțiuni de prevenire și formare la nivelul riscurilor și al securității, cât și a gestionării sănătății fizice și mentale. Depinde de noi să conștientizăm suferința provocată și să angajăm acțiuni corespunzătoare, aplicând politici care să nu aducă constrângeri cu repercusiuni la nivelul psihosocial a cărei victimă va fi toată lumea.[Éric Saunier, 2007].Cum îndeplinim acest deziderat ? Fiind conștienți de corpul nostru folosind detașarea, acceptarea, răspunsul creator, respectul și responsabilitatea.

În zilele noastre medicina a atins trepte înalte de cunoaştere ştiinţifică, de capacitate tehnică şi de organizare socială, ceea ce îi conferă, în planul prevenirii, diagnosticării şi terapeuticii o mare eficacitate. Multe boli care altădată erau considerate incurabile în zilele noastre îşi găsesc leacul destul de usor. Astăzi putem fi vindecaţi rapid de afecţiuni de care înaintaşii noştri trebuiau să sufere îndelung sau care erau total incurabile. Putem fi uşuraţi de suferinţe altădată inevitabile. Trebuie însă să recunoaştem că acest progres îşi are limitele şi rezervele sale, datorate mai puţin medicinei înseşi cât valorilor sau chiar ideologiilor care, în unele cazuri, sprijină folosirea şi dezvoltarea ei.[*Ibidem*[1], pag. 9]

Considerând boala şi suferinţele ca realităţi autonome, de natură pur fiziologică, şi deci ca putând fi tratate într-un mod exclusiv tehnic şi numai în plan corporal, medicina actuală nu-l ajută deloc pe bolnav să şi le asume, ci, dimpotrivă, îl face să creadă că starea sa şi destinul său se află cu totul în mâinile medicilor, că nu există altă soluţie decât cea medicală pentru diferitele sale dificultăţi, că nu există pentru el alt mod de a-şi trăi boala şi suferinţele decât aşteptând pasiv de la medicină vindecarea şi uşurarea.[*Ibidem*[1], pag. 10] De remarcat este faptul că deşi numeroase boli au dispărut graţie progresului medicinei, altele au apărut în locul lor. Prin progresul medicinei dar şi prin ameliorarea generală a condiţiilor de existenţă durata medie de viaţă a fost ridicată, totuşi în ultimii ani se remarcă o stagnare. Dacă unele tratamente permit astăzi suprimarea sau reducerea efectivă a suferinţei, când ea este intensă, acestea nu pot decât să o diminueze, să o modifice sau să anuleze conştiinţa bolnavului şi, deci, să îi restrângă şi mai mult libertatea. Speranţele omului modern îşi relevă deja, în această privinţă, fragilitatea temeiurilor lor. Mitului care persistă încă, îi răspunde realitatea, trăita zilnic de milioane de oameni, a bolii, a suferinţei şi a morţii, care adeseori erup pe neaşteptate în viaţa lor.[*Ibidem*[1], pag. 11]

Trebuie recunoscut faptul că noile tehnici medicale, biologice şi genetice pun mai multe probleme decât cele pe care le rezolvă, asta pentru că transformă bolile şi suferinţele oamenilor în entităţi independente şi în probleme pur tehnice ; deoarece fac uneori din om un obiect al experienţei, avându-se în vedere, în aceste cazuri, mai puţin uşurarea persoanei cât progresul ştiinţei sau al tehnicii, considerat ca scop în sine, sau chiar căutarea spectaculosului, aliat, în unele cazuri, cu scopuri publicitare. Acestea tind să facă din viaţa şi din moarte pure produse

tehnice deoarece fac economie de relaţii personale şi de valori umane fundamentale, de care omul are nevoie vitală de la zămislirea şi pana la moartea sa.[*Ibidem*[1], pag. 12]

La toate acestea se mai adaugă şi faptul că cele mai multe practici medicale actuale au ca numitor comun faptul de a-l considera şi a-l trata pe om ca pe un organism pur biologic sau, în cazul cel mai bun, ca pe un simplu compus psiho-somatic. Din acest motiv, şi în ciuda eficienţei lor pe un plan oarecare, ele nu pot avea asupra lui, pe un alt plan, decât efecte profund mutilante, căci ele ignoră implicit dimensiunea spirituală care îl caracterizează fundamental. Dacă este adevărat că trupul omenesc este, în realitatea sa biologică, supus legilor care, în întreaga natură, conduc funcţionarea organismelor vii, totuşi el nu poate fi tratat întru totul ca oricare organism viu, căci el este trupul unei persoane umane şi nu poate fi disociat de aceasta fără a fi denaturat ; în condiţiile sale actuale de existenţă, el este inseparabil nu mumai de o complexă componentă psihică, care-l ridică deja pe om cu mult mai presus de animal, ci încă şi de o dimensiune spirituală, mai fundamentală decât dimensiunea sa biologicăă. Trupul nu numai ca exprimă, la nivelul său, persoana, ci, într-o oarecare măsură, el este persoana. A nu se ţine seama de dimensiunea spirituală a omului atunci când se vrea remedierea necazurilor sale înseamnă în mod inevitabil a-i cauza prejudicii grave şi, adeseori, a te priva de la bun început de orice mijloc de a-l ajuta să-şi asume starea sa cu folos şi să depăşească diferitele încercări cărora trebuie să le facă faţă.

Cu certitudine psihologia ar trebui puternic implicată, gândinu-ne la relația strânsă între gândire, emoție, corp. Dacă accelerarea timpului reprezintă o sursă de suferință, contrarietățile și emoțiile cum ar fi teama și enervarea reprimată, sunt vectorii unei suferințe/stres important și antrenează disfuncționalități psihologice destul de considerabile. Viteza și agitația zilnică determină o disipare de energie. Organismul uman nu a fost conceput pentru aceasta ; capacitatea lui de a reacționa este foarte solicitată, ceea ce conduce în mod natural, la epuizare, la nivel muscular, la nivel organic și glandular. In ceea ce privește epuizarea resurselor pshice, aceastea duc la depresie.. În acest sens certătorii au scos la iveală câteva simptome ale suferinței cauzate de stres : 1.Simptome comportamentale : pierderea controlului de sine, gesturi dezordonate, muncă intensă, închistrare, absenteism ;2. Simptome intelectuale : sentimentul de a fi complet depășit, de a avea gânduri negre,dificultăți de concentrare, tulburări de memorie, uitări frecvente, erori ; 3. Simptome energetice : nod în gât, dureri în piept,impresia de a fi supraexcitat sau complet vid, ca urmare a disputelor avute în societate ; 4. Simptome psihoemoționale : sentiment de teamă, de nepăsare, pierdera entuziasmului, tensiune nervoasă, scăderea moralului și a motivării, senzația de persecuție, agresivitate, iritare, enervare intempestivă, criză de plâns, exasperare, senzația de înecare, accese de panică, urlete, stare depresivă, reprosul. Dar reproșul este și o cale dea progresa; 5.Simptome fiziologice : dureri de spate, de cap sau abdomen, aciditate a stomacului, sufocări, lipsă de aer, apnee, oboseală puternică, palpitații, mâncărimi, eczeme, perturbări ale ritmului hormonal, crampe musculare, infecții sezoniere ce intervin neregulat, crize de inimă. [Éric Saunier,2007].

Ene, Sorin, în volumul Cum reacționăm la stres, ParteaI, Când suferința sufletului produce suferința trupului, ne amintește că : legătura dintre suflet și corp este atât de strânsă încât orice modificare a unui component va produce aproape întotdeauna scimbări și la nivelul celuilalt. De fiecare dată când trupul este în suferință, sufletul va suferi. Sufletul și mintea omului influențează în fiecare clipă starea sufletului. Un suflet nemulțumit, supărat, tensionat, va avea un efect

devastator asupra trupului. Va apărea o suferință trupească care produce o stare de disconfort. Această stare de suferință poate apărea oriunde în corp în funcție de personalitate și de mulți alți factori. Această suferință pe care omul nu o poate spune, zace în adâncurile sufletului și la un moment dat iese la suprafață. Această revărsare dă emoții și apare la nivelul corpului.

Ene Sorin scoate în evidență suferințele corpului produse de suferințele sufletului : tulburare somatoformă : stare de rău, aproape permanentă. Simptomele sunt produse de încărcarea continuă a sufletului cu sentimente negative, neconștientizate și neprelucrate; tulburare conversivă-aceste simptome nu sunt o boală neurologică ci sunt transformarea unei nevoi psihologice neconștientizate; tulburare hipocondriacă – persoana este convinsă că are o boală gravă a corpului ; tulburare dureroasă persitentă –factorii psihologici sunt implicați în declanșarea sau exacerbarea durerii ; tulburare de dismorfie corporală – preocupare exagerată și permanentă pentru o anumită parte a propriului corp, considerată a fi dezagreabilă, neplăcută sau nepotrivită ca aspect sau dimensiune; tulburare factică – scopul este de a fi internat într-un spital ; simularea – mimarea unei boli somatice sau ale unei tulburări psihice pentru a obține un beneficiu.

Există persoane la care suferința sufletului nu se exteriorizează la nivelul trupului ; mintea și sufletul omului sunt confruntate cu probleme de neacceptat și atunci se produce amnezia disociativă, fuga disociativă, tulburarea de depersonalizare, tulburarea disociativă a identității.

Patrick Légeron argumentează că oamenii care suferă au impresia că nu-și fac treaba bine, se simt rău în pilea lor, sunt deprimați. Cea mai grea este incertitudinea continuă, apoi dreptul de a nu greși, și schimbările continue de orice fel. Acest mecanism psihologic este deseori necunoscut și cei implicați au sentimentul că nu controlează ceea ce se întâmplă. Schimbarea/suferința afectează individul într-o manieră mult mai „microscopică”.Psihiatrii descriu acum „drogații” cu internetul numiți tehnofobi, care au instinctiv o reticiență, o teamă de a utiliza aceste instrumente prost stăpânite.

Încercarea de a face față suferinței corpului produse de suferințele sufletului implica așa numita lupta cu focul pe termen scurt prin cunoașterea măsurilor care trebuie luate cât și măsurile preventive pe termen lung [Terry Looker, Olga Gregson,2009]. Consecințele nu sunt doar sociale, ci și medicale sau religioase.

Sursa :Artist Plastic Calistrat Robu

DAN FRIPIS

O MICĂ ISTORIE A ŢIGANILOR/ROMILOR DIN ORAŞUL TÂRGU FRUMOS

OCUPAŢII ŞI MESERII ALE ŢIGANILOR/ROMILOR DIN TÂRGU FRUMOS

Meserii tradiţionale

În Târgu Frumos ţiganii/romii, care se declară din „neamurile” ursari, sunt împărţiti pe bresle fiind denumiţi după meseria pe care o practicau: lăutari (muzicanţi); pieptănari; ceaunari; etc. şi sunt în general oameni blajini, paşnici, prietenoşi şi cooperanţi. Iubesc muzica şi dansul, dar şi meşteşugul învăţat de la înaintaşii din familie. Convieţuiesc în relaţii foarte bune cu celelalte etnii din acest minunat târg în care îşi dezvoltă atitudini şi comportament de integrare socială.

De la cei mai în vârstă, care susţin, că ţiganii/romii din Târgu Frumos se trag din neamul ursarilor care pe vremuri se ocupau cu „umblatul” ursului (Tănase Sorion (Jenică)-Mutul cu soţia Elena umbla prin localitate de sărbători), apoi, prin reconversie profesională, au devenit fierari (prelucrează fierul), pieptănari (prelucrează osul şi cornul şi confecţionează piepteni şi alte obiecte din os şi corn) şi lăutari.

Un lucru important, ce arată încă o parte din pitorescul etniei, este împărţirea pe meserii, cei ce le practică moştenindu-le din tată în fiu, ceea ce îi face şi foarte pricepuţi în domeniul respectiv.

Indiferent de minoritatea cărora i-ar aparţine, cei ce-şi practică străvechile meserii cu cinste, păstrând nealterate obiceiuri şi secrete specifice meşteşugului, aduc cu ei şi o aură romantică, din vremuri demult trecute.

Despre fierarii din această etnie Jannine Auboyer spunea ca şi strămoşii lor fierari din India antică fabricau cu aceeaşi perfecţiune arme şi zale uşoare, foarfeci de unghii şi instrumente de chirurgie. Pentru agricultori, ei făceau brăzdare de plug, lanţuri, cazmale, ţepuşi de mânat boii; dulgherii veneau de asemenea să cumpere de la ei securi, ciocane, fierăstrae, burghie şi cuie de lemn. Vânătorii cerându-le cuţite, brice, iar croitorii îşi procurau ace.[4] Se spune că tot ei au adus şina de fier aplicată peste roata de lemn şi potcoavele de fier în România.

Atelier de fierărie pe strada Buznei, la ieşirea din Târgu Frumos, a veteranului de război sergentul Constantin Pandele (a luptat la Cotul Donului) care prin seriozitate, cinste, bun simţ, pricepere, talentat ca fierar este chemat de ing. Gheorghiu Ioan la SMA, atelierul mecanic şi de forjă unde se integrează şi iubit de colegi.

Ţiganii/romii au ajuns în Târgu Frumos şi datorită Reformei agrare din 1921 în care mulţi dintre ei au migrat din satele din împrejurimi după ce şi-au vândut terenurile pentru a se muta în această localitate pentru o stare socială mai bună. Referitor la meseriile tradiţionale, se constată că cei mai mulţi ursari erau lăutari. În Târgu Frumos, cei mai renumiţi ursari au fost cei din familia Punei: Punei Gheorghe, Scântee Neculai, Bleblea

[4] Jannine Auboyer**, Viaţa cotidiană în India antică,** Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Buc., 1976,p.37

Scântee, aceştia formând formaţia Punei, dar mai existau şi ursari care practicau alte meserii tradiţionale: ţigani care confecţionau doar foarfeci, seceri, belciuge şi o tehnologie aparte de călire a uneltelor utile în gosodărie (topoare, bărdiţe, cuţite etc.) ca Udilă Gheorghe, veteran şi invalid de război, Udilă Ion, fraţii Corobuţă Vasile şi Dumitru Stamate, fraţii Chiriac (de pe G.Coşbuc) dar şi pe cei ce confecţionau piepteni de os din corn de bou pe care le vindeau celor cu păduchi cum ar fi Mandachi Vasile, Cobzaru Ion, Roman Hotin şi alţii.

Ţiganii/Romii ursari, după colectivizare (1962) au părăsit satele din împrejurimile Târgului Frumos, au continuat tradiţia confecţionării produselor specifice ţiganilor/romi de la părinţi sunt: Aparschivei Ion, Scripcaru Aurel. Când nu au mai putut continua confecţionarea de piepteni din os din cauza lipsei de corn de vită, au început să facă cratiţe şi vase pentru gătit din aluminiu. Cel mai bun, dar, din păcate şi ultimul, este Mandachi Petru. Negustorii ambulanţi care de regulă comercializau prin târguri şi bâlciuri apelau la mijloacele de transport cu căruţa la Caleea, Murgu, Udilă, Chiriac sau şi-au găsit un loc de muncă în diferite întreprinderi noi din oraşe (Fabrica de confecţii, fabrica de încălţăminte, Abator, Reşapare, CFR (Hocică I.) Poştă şi Telecomunicaţii (Tănase Costică), SMA, Sectorul de Gospodărire a oraşului (Parnic, Stoica Gh. etc) intreţinere a Asociaţiilor de locatari, Cooperaţie etc.), măcelari (Tănasă Ferdinat-Lulu), frizeri (Hocică Mihai a făcut Şcoala de Ucenicie şi s-a calificat ca lucrător frizer şi a început să tundă din 1958 devenind unul din cei mai apreciaţi. După ce a ieşit la pensie, n-a putut să stea acasă că şi-a deschis propria frizerie, undeva la un colţ de bloc, în Tîrgu-Frumos) etc. alţii oferindu-şi talentul în sport ca fotbal (Udilă Raj, Remu Chiriac, Clementin Moisa), tenis de masă (Pandele Marcel) deşi nu aveau la baza calificări specifice sectorului respectiv dar au pornit ca ucenici pe lângă cei care practicau acestă meserie.

Dar, fiind buni muzicanţi, tot acestă breaslă, erau folosiţi la brigăzile artistice ale întreprinderilor şi a Casei de cultură din localitate (Motan Paul, Vasiliu Marin, Lăzărică Ion etc.) care i-au asimilat ca să promoveze cultura şi muzica lor. Majoritatea nu a profitat să se califice într-o meserie sau alta, specifică întreprinderii unde erau angajaţi. După revoluţie, aceste activităţi artistice de amatori nu au mai funcţionat şi astfel printre primii disponibilizaţi au fost ţiganii/romii. Cum nici meseriile tradiţionale nu le mai ofereau suficiente resurse materiale, au ajuns în momentul actual la o stare materială extrem de precară.

După evenimentele din 1989 puţini copii ale acelor meseriaşi au continuat tradiţiile părinţilor. Alte surse de câştig mai uşor au încercat să promoveze profitând de spiritul, intuiţia, lor de comercianţi negociatori prin vinderea, cândva a produselor executate de strămoşii lor. Cei tineri au migrat în Marea Britanie, Italia, Franţa, Spania, Grecia etc.

Lăutarii : Muzicanţii alcătuiesc, după cum spunea o personalitate, „Aristocraţia ţiganilor /romilor”, „de catifea”, nu sunt bogaţi, în zona Târgu Frumos, dar prin comportament şi grad de civilizaţie, sunt apreciaţi şi respectaţi de societate.

Lăutarul este cel care cu generozitate şi respect pentru ascultătorul de muzică cântă cu multă pasiune, instrumentul şi vocea sa vibrând pe aceeaşi lungime de undă cu bucuria sau tristeţea celui care-l ascultă.

Din neamul ursarilor sunt lăutarii autentici de fapt iubitorii, în general, de muzică. De mici copii, ţiganii/romii ursari sunt atraşi de instrumentele muzicale. Dacă unui copil îi dai în mână un instrument muzical, dintr-odată va încerca să cânte câteva sunete ce ar putea semăna cu o melodie. Aproape mai toţi lăutarii încep să cânte la tobe, dar foarte puţini continuă cu acest instrument. În schimb, se

fixează foarte bine în mintea acelui copil ritmurile şi măsura. Tatăl lăutar va da propriului copil primele lecţii la instrumentul la care s-a decis să cânte. Apoi copilul studiază singur fără să i se impună de către cineva, ore şi zile în şir. Fiecare melodie pe care o învaţă, o va cânta în toate tonalităţile posibile, pentru virtuozitate şi pentru adaptabilitate cu orice orchestră ar fi nevoit să cânte. La fiecare melodie va încerca să introducă o serie de jocuri melodice (aşa zise „floricele"), astfel va căpăta originalitate şi personalitate. Genul predominant pe care-l abordează orice „ucenic" în ale cântatului este muzica populară românească. După aceasta va încerca şi alte genuri muzicale, cum ar fi muzica lăutărească, muzica uşoară, muzica de jazz şi altele.

În ultimii douăzeci-treizeci de ani, majoritatea copiilor ţigani/romi care au vrut să devină muzicanţi, s-au înscris la diferite şcoli cum ar fi licee de muzică, şcoli de artă şi chiar la conservator. Cu toate acestea, cei mai mulţi dintre ei nu vor cânta în orchestre simfonice, ci în tarafuri sau în orchestrele din restaurante.

Un alt lucru important care trebuie amintit este faptul că majoritatea tinerilor ţigani/romi lăutari vor cânta şi vocal. Vocea unui lăutar are o anumită vibraţie, emoţie ce place foarte mult consuma-torului de muzică.

„Cei mai cunoscuţi şi de admirat au fost lăutarii, numiţi ţigani/romi de mătase, datorită modului de cum se îmbrăcau. Ei au ştiut să se transpună, ca nimeni alţii, pentru a exprima în cântec exact spiritul zonei în care au trăit şi cu har să transmită emoţie. Există muzică lăutărească, creaţie rromă ce păstrează şi exprimă melosul romanes, dar care se cântă, atât în limba rromanes, cât şi în limba populaţiei majoritare de contact, sau cu cuvinte româneşti ce se topesc într-un tot armonizat şi profund, generat de un îndelung proces simbiotic."[5]

În Târgu Frumos cei mai renumiţi lăutari au fost: Punei Gheorghe I (tatăl lui Punei C-tin şi el lăutar), Scântee Neculai, Blebea Gh. (cântă la înmormântarea lui Iosif Tessaro melodia preferată în timpul vieţii „Porumbiţa". Cum descrie Niculae Gh. Ionescu acel moment: ..."Iar lăutarul Blebea cântă înăbuşindu-şi plânsul: „Plecând de pe Ţărâmul pe care am fost crescut.../Şi de vei vedea o albă porumbiţă când va însera.../Să o primeşti cu bine căci ea va fi.../Sufletul care pe mine mă va părăsi." ..."Era cel din urmă salut pe care'l trimitea nemângâiatei sale soţii şi drăgălaşilor lui şi scumpi copii Lucia, Raul, Ionel şi Radu".), Punei Gheorghe II (tatăl lui Punei Gh.IV-Ticu- şi Punei Mihai, ultimi mari lăutari ai oraşului) Punei Gheorghe zis Ghiţişor III (tatăl lui Punei Aneta căsătorită fiind cu Badiu Ioan-saxofonist), Punei Florin (fiul lui Mihai şi Didina - o voce lăutărească deosebită), Punei Eugen (fiul lui Punei IV), Badiu Octav fiul lui Ioan, Motan Petru, Motan Dumitru şi mulţi alţii. De amintit că Punei Aneta a învăţat să cânte la acordeon, instrument care i-a fascinat pe tatăl ei, la o nuntă din 1937 când s-a cântat pentru prima oară la acest instrument în Târgu Frumos.

Nu putem să-i omitem, pe lângă alţi cunoscuţi lăutari, să-i uităm pe Punei Constantin cu cei doi băieţi, Neculai, viorist şi Gheorghe, acordionist, lăutari de elită căutaţi şi angajaţi de ansambluri populare de renume din ţară.

Celebrii lăutari din Târgu Frumos erau căutaţi şi aduşi la diferite „sindrofii" intime organizate de mari politicieni, scriitori, artişti...

Ţiganii/romii lăutari sunt deosebiţi de talentaţi la muzică, „au ritmul in sânge". Cei mai mulţi lăutari au învăţat să cânte la un instrument fără a fi şcoliţi. Deseori se foloseşte expresia „a învăţa să cânţi după ureche" sau „nu cântă după note". Nimeni nu va putea să cânte la un instrument de coarde dacă nu are „ureche muzicală" iar orice sunet realizat de un instrument muzical reprezintă de fapt o nota muzicală. Încă de la prima lecţie, copilului i se arată digitaţia instrumentului (vioară, acordeon, contrabas, pian, saxofon, mai târziu orga) respectiv apoi i se dau primele noţiuni de ritm, tonalitate etc.

În ultimele 4-5 decenii, copiii ţigani/romi se şcolesc la licee de specialitate, iar un număr din ce în ce mai mare studiază la conservator. O parte

[5]DR. Vasile Burtea, Rromii în sincronia şi diacronia populaţiilor de contact, Editura Lumina Lex, Buc, 2002, p. 156

dintre absolvenţi vor îmbrăţişa cariera de instrumentist în orchestre simfonice sau de estradă, profesioniste. Dar cei mai multi, vor practica meseria de muzicant ca liber profesionist. Vor cânta în restaurante sau la diverse petreceri.

După anul 1989, puţini muzicanţi din Târgu Frumos au emigrat în occident unde să cânte pe strada, pe terase sau în diverse restaurante sau cluburi.

Până prin anii nouăzeci, muzicanţii cei mai valoroşi erau examinaţi de o comisie naţională de atestare, iar atestatul eliberat de aceasta comisie îi dădea dreptul de a fi angajat în orchestre profesioniste sau în restaurante. La ora actuală în restaurante sau la petreceri, în cel mai bun caz, cânta doar doi muzicanţi, o orgă cu ritmuri şi armonii şi un solist vocal (la foarte multe petreceri se foloseşte muzica pe calculator). Încă există un număr mare de „consumatori de muzică" care nu acceptă muzica pe calculator şi astfel numărul de lăutari tradiţionali, este în continuă descreştere. Aşa s-a întâmplat şi cu fanfarele prin anii şaizeci-şaptezeci, când orchestrele formate din vioară, acordeon, saxofon, tobe, au câştigat teren în detrimentul fanfarei.

Muzicanţii interpretează, de regulă, sârbe rare, hore rare sau, după zonă, piese ce predomină folclorul romanesc în acel loc. În Târgu Frumos se dansează „ruseasca" şi „pe bătăi" la nunţi şi petreceri. Dansatorii se încing cu braţele pe după corp şi paşii sunt foarte „mărunţi". Nu vom vedea vreodată ţigani/romi care să nu ştie să danseze sau să piardă ritmul, ei dansează cu multă pasiune şi dragoste. Atașez câteva Fotografii cu lăutari celebri din Târgu Frumos.(Va urma).

Familia Punei: Frații Punei Gheorghe (Ticu) și Mihai și Tatăl Gheorghe ; Didina, Florin și Constantin

BURGA FLORIN

CÂTEVA CONSIDERAȚII PRIVIND TOPONIMIA VĂII CUȚIGNA (FRAGMENT)

Toponimia de pe valea Cuțignei, la fel ca pe întreg cuprinsul teritoriului locuit de români, s-a format în plan istoric în timp de secole și milenii și poate fi considerată o istorie nescrisă a locului, un grai viu al poporului din vremuri străvechi.

Toponimele reflectă momentele importante din viața materială și spirituală a oamenilor care au populat aceste locuri. Orice toponim exprimă un conținut, are o anumită semnificație, deci ne dă o informație (geografică, istorică sau de altă natură), reflectă evoluția acestor locuri, dă o imagine acestui spațiu și atestă vechimea și continuitatea oamenilor trăitori pe aceste meleaguri. Toponimele reflectă toate laturile vieții materiale și spirituale ale oamenilor care au trăit pe aceste meleaguri, modul de viață și obiceiurile lor. Fiecare toponim conservă spiritul creator și vechile tradiții, amintindu-ne de fapte și întâmplări petrecute în vremuri trecute. Cu ajutorul toponimelor descoperim trasee ale vechilor drumuri (Drumul Băncii, Drumul Șerbului), locul unde au existat vămi în trecut (locul numit „În Vamă") sau podurile permanente peste ape (Podul Zgherei, Podul Lipovanului).

Am observat în ultimul timp dispariția unor toponime, acolo unde activitatea omului și-a pus amprenta asupra înfățișării locurilor. Toponimia este o ramură a lingvisticii care studiază totalitatea numelor de locuri și a denumirilor geografice. Din acest motiv pentru care, pe drept cuvânt, este considerată „istoria nescrisă a unui popor, o adevărată arhivă unde se păstrează amintirea atâtor evenimente, întâmplări și fapte mai mult sau mai puțin vechi sau importante, care s-au petrecut de-a lungul timpului și au impresionat într-un chip oarecare sufletul popular." Fiecare nume topic exprimă un anumit conținut, ne comunică o anumită informație (lingvistică, istorică, geografică etc.). Nume topice fără semnificație nu există, după cum nu există în limbă cuvinte fără conținut. Numele topice nu pot fi modificate întâmplător, după bunul plac al fiecăruia. Datoria noastră este să păstrăm numele locurilor așa cum s-au transmis din generație în generație, străluminate de înțelepciunea poporului român, întru memoria strămoșilor noștri. Bine ar fi ca din când în când, să ne amintim de spusele lui Iorgu Iordan: „Toponimia este o adevărată arhivă a unui popor", pentru că reflectă realitățile geografice, istorice și sociale ale unui popor în timp și spațiu. Este expresia spiritului de observație a poporului și în același timp a spiritului său satiric. Toponimia naturală este motivată. Fiecare denumire include în sfera conținutului său un element caracteristic, considerat definitoriu unui obiect geografic sau sociografic. Tot Iorgu Iordan ne spunea că „tot felul de momente din viața unei comunități umane: istorice (în sens strict), sociale, politice, psihologice își găsesc ecou, adesea prelungit, uneori permanent și definitiv în toponimie."

Toponimele sunt nume de locuri și sunt prin excelență, creația oamenilor, care conțin termeni specifici graiului vorbit în zonă. Toponimia de pe Valea Cuțignei cuprinde pe lângă unele topice vechi, (unele din ele atestate de documentele vremii) și nume noi apărute în ultimele decenii (ca urmare a unor realități sociale și economice, care au modificat aspectul peisajului).

Având un caracter motivat istoric, geografic și social-cultural, toponimia văii Cuțignei se înscrie în specificul Podișului Central Moldovenesc. Numele topice au la bază apelative care exprimă aspecte

privind relieful, flora, fauna sau alte realități geografice mai mult sau mai puțin reprezentative. Caracterul motivat al toponimiei, evoluția în timp (păstrare, înlocuire, dispariție, apariția altora noi) este uneori cheia, pentru stabilirea originii toponimului analizat. Evenimente sau fapte puțin importante, dacă le judecăm dintr-un punct de vedere mai general, dar importante pentru localnici (o nenorocire, o ceartă cu urmări tragice), pot contribui la îmbogățirea nomenclaturii topice a zonei. De remarcat că multe toponime sunt apelative (substantive, uneori adjective), care indică natura accidentelor de teren (un fel de definiții ale acestora): deal, șes, movilă, pădure, iaz etc. După cum vedem, fac parte din nomenclatura geografică și fără ele prezentarea și cercetarea faptelor nu este posibilă.

Pe Valea Cuțignei, greu pot fi delimitate etapele în procesul de toponimizare a apelativelor. Cele mai vechi (prima generație), o formează toponimele apărute în perioada medievală, după sau înaintea cristalizării statului medieval Moldova. Documentele medievale atestă în spațiul geografic, al văii Cuțignei, numeroase topice de vechime seculară: Cuțigna, Dumbrava, Călina, Mircești, Dumasca, Ruleni, Nastea etc. Toate sunt la origine, creații românești, chiar dacă, din punct de vedere lingvistic, au rezonanță slavă. Sunt toponime românești, create de români, unele dintre ele, oiconime, hidronime sau oronime, fiind consemnate în documentele vremii (acte de vânzare cumpărare, de moștenire sau de stabilire a hotarelor), emise de cancelariili domnești încă din secolele XV și XVI, sau doar în memoria transmisă pe cale orală din moși strămoși (toponimul Paic, Gârla Morii sau Moara de Vânt). Ulterior, în urma unor realități sociale sau economice apărute în diferite momente din istoria locului, au apărut noi nume de locuri. Unele dintre ele s-au menținut în memoria populară, altele au dispărut din graiul oamenilor. Complexul proces al toponimizării continuă și în zilele noastre. Cele mai recente au apărut în ultimele decenii, ca urmare a noilor realități sociale și economice.

Numele topice, chiar dacă au dispărut realitățile care au determinat apariția lor, provin din apelative care își păstrează sensul lor inițial și în prezent și rămân înregistrate doar ca nume de locuri.

Toponimul Gârla Morii (numele unui afluent al râului Cuțigna) provine de la faptul că, pe cursul apei, exista o moară de măcinat cereale. Moara cu pricina a dispărut de multă vreme. Locuitorii, chiar și cei mai în vârstă, n-au văzut niciodată realitatea care a determinat apariția toponimului, moara nu mai există, însă apelativul a rămas în toponimie.

Toponimul Paic reprezintă numele sub care este cunoscută o mică suprafață de teren cu aspect de terasă și sol fertil la poalele Dealului Miclea. Cel mai probabil, terenul a aparținut în vremurile voievodale unui paic. Acel paic anonim, care fără îndoială a fost prima personalitate a satului, de mult a fost uitat, nimeni nu-și mai amintește de existența lui. S-a păstrat însă numele locului pe care l-a stăpânit. Paicii erau slujitori de casă ai Domnului, erau încinși cu brâie de argint, purtau sabie și lance cu „mănunchele” și vârful legate în argint și poleite cu aur. Potrivit celor afirmate de D. Cantemir, paicii nu erau aleși neapărat din rândul boierilor, ci și din birnici sau oameni mai de jos. Însă odată intrați în slujba domniei, primeau putere boierească și erau numiți „boiernași”.

Toponimul Moara de vânt doar mai sugerează o moară de vânt, din vremuri de mult uitate care îndestula locuitorii cu făina de porumb. Moara de multă vreme a fost uitată, doar locul unde a funcționat ne mai aduce aminte de existența sa prin numele locului.

Prisaca este numele unui deal și a unei păduri situate între satele Focșeasca și Sofieni. Acest toponim sugerează o vreme când în vreo poiană din pădure, erau frumos rânduite știubeie din trunchiuri de cireși scorburoși, în care se întorceau albinele împovărate de nectarul adunat din

teii falnici și înmiresmați ai pădurii seculare.

Un aspect întâlnit în procesul de toponimizare de pe Valea Cuțignei, este polarizarea, un factor ce conduce la apariția unor câmpuri toponimice prin migrarea unui nume spre realitățile învecinate. Se stabilește un paralelism între organizarea unui câmp lexical și configurarea toponimelor dintr-o mapă geografică continuă, în jurul unui nucleu care desemnează obiectivul de maximă importanță geografică din microzona studiată avută în vedere, față de care se subordonează unul sau mai multe derivate toponimice, care reprezintă toponimele ce denumesc obiecte de importanță secundară din apropierea nucleului.

Oiconimul Dumasca, poate fi considerat nucleul unui câmp toponim, care a condus la apariția unor toponime subordonate: hidronimul Dumasca (pârâul care străbate satul Dumasca de la nord la sud), oronimele Dealul Dumăștii, Valea Dumăștii, Pe Dumasca (podiș cu imaș și teren agricol pe Dealul Dumăștii).

Hidronimul Larga (poate fi considerat de prim rang și oronimul Valea Larga) generează de asemenea un câmp toponimic interesant, format din fitotoponimul Pădurea Larga, oronimele Valea Larga, Sub Larga (tăpșanul dintre pădure și pârâu) și șesul Larga.

Oiconimul Cujba poate fi considerat nucleul unui alt câmp toponimic format din oronimele Valea Cujbei și Dealul Cujba.

De cele mai multe ori, toponimul primar (nucleul) poate fi doar presupus, nefiind întotdeauna atestat, el este în interpretarea materialului toponimic o opțiune a autorului, în funcție de poziția față de realitățile actuale care reprezintă repere relativ stabile.

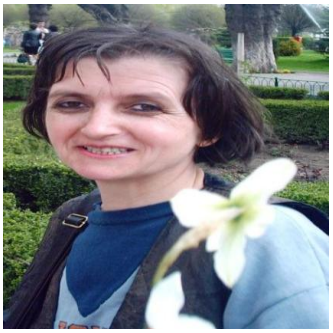

Sursa:Artist Plastic Rita Maxim

LILIANA MOGA

LILIANA ELENA MUȘTIUC, O VOCE AUTENTICĂ ÎN POEZIA VASLUIANĂ – 65 DE ANI DE LA NAȘTERE

S-a născut pe 27 martie 1961 în orașul Vaslui. Primăvara, simbol al renașterii naturii, al speranței, al purificării sufletului, al celebrării feminității, delicateții și sensibilității, a însoțit-o toată viața, de la naștere până la trecerea în neființă. S-a stins din viață într-o zi de prier, pe 10 aprilie 2024, lăsând într-o adâncă întristare sufletele celor ce-i iubeau versurile.

Poeta și prozatoarea Liliana Elena Mușțiuc a reușit să transforme durerile sufletești și dorințele nerealizate în versuri pline de emoție și autenticitate. A plecat din această lume lăsând în urma sa amintirea unui suflet ales. A plecat din această lume la fel de discret precum a trăit, parcă nevrând să deranjeze pe nimeni. În inimile celor care au cunoscut-o au rămas amintirile: momente frumoase și delicate ca florile de mai. A rămas ecoul versurilor sale – șoapte ale sufletului său care au atins coardele sensibile ale multor iubitori de poezie.

Plecarea ei în plină primăvară, în miezul reînnoirii naturii și a vieții, pare o ironie a sorții, un joc subtil al destinului. Poate că a ales acest moment pentru a se contopi cu frumusețea efemeră a anotimpului, sufletul său simțind nevoia unei primăveri veșnice, o eternă reînnoire în brațele timpului.

Toată viața a iubit literatura, în special poezia; a iubit teatrul, în special actoria. Și-a dorit foarte mult să joace pe scenă, dar Dumnezeu a avut alte planuri pentru ea, ea însăși un personaj în marea piesă a Vieții. Reflectând profund și matur asupra vieții se întreba:

Ce-i viața?/Toată tinerețea m-am întrebat /dacă viața își bate joc de mine,/dar viața niciodată nu m-a întrebat/dacă vreau s-o duc rău sau bine./Nu, nici vorbă, pe parcurs am aflat că viața-i cel mai dur examen de supraviețuire,/cu lecții zilnice ce m-au învățat a ei prețuire./Am învățat cum să fiu tot timpul bun/și să nu devin câine pentru un loc sub soare/sau pentru o bucată de pâine, și-am învățat că/viața-i cea mai crudă scenă, pe care joacă/cei mai vicleni actori de pe planetă,/sub bagheta Universului - cel mai iscusit regizor/ce pune-n scenă cele mai năstrușnice roluri:/făcând pe un biet anonim să devină vedetă.../iar iubirea să rămână a lumii ștafetă;/pe când timpul a fost și va rămâne, fără tăgadă,/cel mai bătrân și priceput tămăduitor ce poate/vindeca orice rană și orice dor ca-ntr-o șaradă.(din volumul *Disensiuni*, Iași, 2024).

Comparând viața cu o piesă de teatru, poeta ne îndeamnă să trăim conștient, asumându-ne rolul pe care îl avem pe scena vieții, cu toată diversitatea și imprevizibilitatea ei: Piesă de teatru/Uneori simplă, limpede și închegată/alteori complicată, mohorâtă,

întortocheată,/viața-i piesă de teatru în „n” acte,/pusă în scenă de cel mai desăvârșit regizor,/ne îndeamnă pe toți: actori profesioniști/sau simpli amatori/să jucăm cu dragoste de ea/sau cu lehamite, din prima zi și pân’ la moarte.(din volumul *Plopul fără pereche,* Iași, 2017).

Din adolescență a manifestat o pasiune pentru creația poetică, publicând primele versuri în reviste școlare și în presa locală. A debutat la Târgoviște în anul 2004. Printre premiile obținute se numără și cel de debut, „Radu Săplăcan”, pentru volumul *Lacrimile singurătății,* la cea de-a XXVI-a ediție a Festivalului de Literatură „Armonii de primăvară” de la Vișeul de Sus, Maramureș (2004), acordat de Gheorghe Grigurcu, scriitor și critic literar. A frecventat Cenaclul „Poesis Moldaviae” din Vaslui, apoi a fost membru al Cenaclului literar „ProLITERA” din cadrul Bibliotecii Județene „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui.

Cu sensibilitate și nostalgie, evocă frumusețea și inocența primei iubiri, simbolizate de luna mai, lună a romantismului, a florilor, a fragilității momentelor de frumusețe și fericire: Luna mai/În fiecare an luna Mai îmi aduce aminte/de înflorirea celei dintâi iubiri.../Era... pe când nevinovată copilă,/nu ştiam ce e iubirea şi nici de unde va răsări el,/nu bănuiam măcar că, vrând să mă prindă-n mreaja-i,/mă va ademeni, precum privitul într-o oglindă,/ameţindu-mă înnebunitor cu şoapte drăgăstoase de amor/şi mă va tulbura precum pe o albină/o tulbură parfumul florilor de tei;/Pe atunci visam nevinovată/că răsăritul iubirii incendiază inimile,/prinzându-le-n plasa-i, ca într-o pânză de păianjen,/şi va trăi atâta timp cât simbioza dintre mine şi el,/pecetluită prin primul sărut, va dăinui.(din volumul *Amintiri și scrum=Memories and ashes*, Iași, 2019).

Liliana Elena Muștiuc a fost poeta care a îmbrățișat dorul ca pe o constantă a existenței, cel care ne macină și ne înalță în același timp. A fost o voce singurătății, nu una pustiitoare şi rece, ci una creatoare, care permite introspecția și descoperirea sinelui profund. În versurile sale, singurătatea devenea un spațiu sacru, o oază de liniște în tumultul lumii. Sugerând fragilitatea iubirii și efemeritatea vieţii umane, poeta imploră iubirea s-o lase să se mai bucure de prezența sa până când totul devine doar amintire și cenușă, simboluri ale unui trecut irecuperabil:Amintiri şi scrum/Lasă-mă, iubire, astăzi/să te mai îmbrăţişez încă o dată/ca astfel să uit că singur pe lume e greu!/Lasă-mă, iubire, astăzi/să te ascund în sufletu-mi stingher/ca nimeni taina noastră s-o cunoască/şi pleacă-ţi, iubire, chipul vioi pe pieptul meu/înflăcărat de-al dorului nestins fior! /Lasă-mă, iubire, astăzi/să mai sorb încă o dată nectarul şoaptelor tale/ca vraja lor să mă ademenească blând,/asemenea descântecului ielelor, atât de ameţitor!/Lasă-mă, iubire, astăzi/să sărut fiecare por al prezenţei tale,/contopindu-ne astfel în plămada fiinţei astrale/căci mâine poate... şi tu, şi eu/vom fi pentru ceilalţi doar... amintiri şi scrum!(din volumul *Amintiri și scrum=Memories and ashes*. Iași, 2019).

Gândindu-se la nepăsarea și indiferența celor din jur atunci când se petrece evenimentul inevitabil din viața fiecăruia, că lumea rămâne adesea insensibilă tratând cu superficialitate pierderea inestimabilă pe care o reprezintă moartea, ne îndeamnă să reflectăm asupra propriei vieți, la prețuirea fiecărui moment din frumusețea ei înainte ca stelele noastre să se stingă în ceruri:

„Memento mori”/Când voi muri, lumea va rămâne surdă şi indiferentă,/„Ce s-a întâmplat?”, va întreba un curios,/iar lumea cinică va da răspuns în zeflemea:/„A, nu-i nimic! a mai murit o repetentă”,/hlizându-se pe seama mea, se vor distra nespus/şi vor petrece viaţa mai departe/nepăsători că s-a mai stins în cer o stea,/uitând că, astăzi, eu,/dar mâine şi ei vor lua locul meu;/Iar la întrebarea pusă de alt curios:/„Ce s-a întâmplat?”/vor da alţii răspuns hlizându-se pe seama lor:/„A, nu-i

nimic! a mai murit un călător...”/și tot așa, zi după zi, ne-om duce toți nepăsători/Că, odată cu fiecare dintre noi,/se stinge în ceruri câte o stea.(din volumul *Amintiri și scrum=Memories and ashes*. Iași, 2019).

Cu un singur lucru nu sunt de acord cu ea: uitarea sau... nepăsarea! Nu ai cum să uiți un astfel de OM drag! Cel puțin noi, prietenii de la bibliotecă! Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui am fost pentru ea mai mult decât un simplu loc de unde împrumuta cărți. Aici și-a găsit prieteni care o vor păstra mereu în suflet, aici și-a împărtășit gândurile cu alți iubitori de literatură.

Ar fi dorit să-și lanseze volumul de versuri *Disensiuni* în primăvara lui 2024, dar Universul avea alte planuri pentru ea... plecarea către stele, închizând ultimul capitol al vieții sale! Noi, prietenii bibliotecari și colegii de cenaclu, am încercat să-i îndeplinim această ultimă dorință pe 21 mai 2024, o zi specială pentru ea. Într-o atmosferă plină de emoții și melancolie, am vorbit despre ea și opera ei alături de Alina Tanasă, Bronia Corjan, Pavel Toma și Romeo Crețu.

A fost un eveniment special, la care cei prezenți au avut sentimente contradictorii: de tristețe că Liliana Elena Mușțiuc nu a fost prezentă fizic alături de ei și de bucurie că astfel i-a fost îndeplinită ultima dorință...

Opera sa cuprinde volumele: *Lacrimile singurătăţii*: versuri; prefață de Mihail Vlad (Târgoviște, 2004); *Copac fără pădure*: versuri; prefață de Ioan Baban (Iași, 2009); *Lecția de iubire*: versuri; prefață de Ioan Baban (Iași, 2012); *Ispita*: proză scurtă; cuvânt înainte de Ioan Baban (Iași, 2017); *Plopul fără pereche*: versuri; prefață de Ioan Baban (Iași,); *Amintiri și scrum=Memories and ashes*: versuri; prefață de Livia Iacob; traducere în limba engleză de Liliana Moga (Iași, 2019); *Disensiuni: versuri*; prefață de Pavel Toma (Iași, 2024).

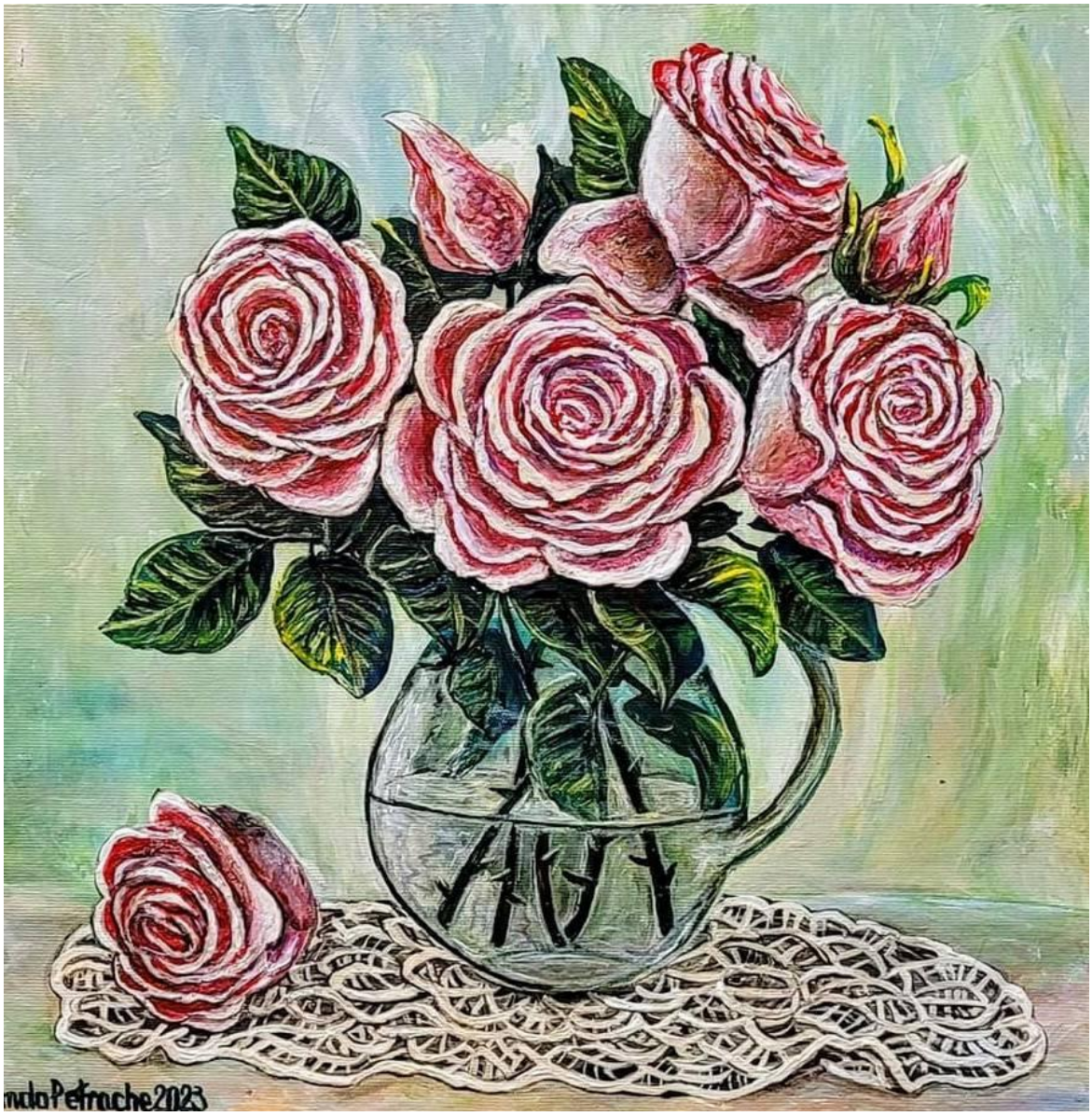
Liliana Elena Mușțiuc nu va rămâne doar un nume pe coperta unei cărți, ci o prezență vie, o voce blândă ce va continua să mângâie sufletele cititorilor cu poezii pline de sensibilitate, tristețe,

melancolie și dor. Versurile sale sunt oglinda unui suflet sensibil, marcat de singurătate, dar totodată plin de speranță și de o iubire necondiționată pentru frumos și pentru cuvânt.

Plecarea sa lasă în urmă amintirea unui om simplu, dar deosebit, care a înțeles profund esența ființei umane și a transpus-o în versuri. Dorul și singurătatea, teme recurente în poezia sa, nu au fost doar simple cuvinte, ci stări de spirit autentice, trăite intens și împărtășite cu sinceritate cititorilor.

Acum, când poetă a păşit pe drumul fără întoarcere, ne rămân versurile sale ca o mângâiere, ca o amintire a unui suflet nobil ce a vibrat în ritmul dorului și al singurătății.

Să ne amintim de ea cu drag, să-i citim poeziile și să lăsăm ca frumusețea cuvintelor sale să ne atingă sufletele, ascultându-i îndemnul:Să nu jeliți!.../Iar când o fi să plec de tot/acolo, de unde cei plecați/nu se mai întorc, să nu jeliți:/ar fi prea trist!/Doar zâmbete la toți să dăruiți,/să fie pace și bucurie pe pământ/așa cum toată viața mi-am dorit/ și încredințați să fiți că, în sfârșit,/mă îndrept spre lumea bună/pe care, de atâta vreme, o aștept.(din volumul *Disensiuni*, Iași, 2024).

Sursa:Artist Plastic Anda Petrache

LĂCRĂMIOARA DARIE

NICOLAE LABIȘ UN SPIRIT NELINIȘTIT

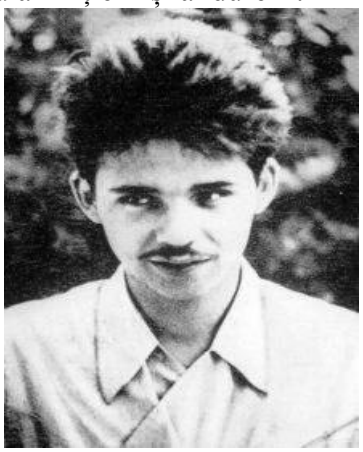

Nicolae Labiș este una dintre cele mai puternice și, în același timp, cele mai tulburătoare figuri ale literaturii române postbelice. De fiecare dată când îi citesc poeziile, am impresia că mă aflu în fața unei energii poetice neobișnuite, care arde intens, dar prea repede. Destinul său scurt, frânt brutal la doar 21 de ani, a contribuit la transformarea lui într-un simbol al tinereții geniale, al speranței și al revoltei.

Nicolae Labiș, născut la 2 decembrie 1935, în comuna Mălini, județul Suceava, într-o familie de învățători. Mediul în care a crescut, profund legat de natură și de valorile satului românesc, și-a pus amprenta asupra sensibilității sale poetice. Încă din copilărie, Labiș a dovedit o inteligență ieșită din comun și o atracție aparte pentru literatură, fiind considerat un copil-minune al poeziei.

A urmat cursurile Școlii de Literatură „Mihai Eminescu” din București, unde a intrat în contact direct cu viața literară a vremii. Aici, talentul său a fost remarcat rapid, iar el a devenit una dintre vocile reprezentative ale noii generații. Totuși, Labiș nu a fost doar un poet conformist al epocii, ci un spirit neliniștit, aflat într-o permanentă căutare a adevărului și a libertății interioare.

Opera sa, deși nu foarte întinsă, impresionează prin maturitate și forță expresivă. Poezia „Moartea căprioarei” rămâne cea mai cunoscută creație a sa și, în opinia mea, una dintre cele mai emoționante poezii din literatura română. Dincolo de povestea aparent simplă, poezia vorbește despre pierderea inocenței, despre confruntarea copilului cu realitatea dură a vieții și despre sacrificiu. Natura, prezentă constant în versurile sale, devine un spațiu al inițierii și al durerii.

Influențele literare ale lui Nicolae Labiș sunt diverse. Se simte puternic ecoul poeziei eminesciene, atât prin imagini, cât și prin muzicalitatea versurilor. De asemenea, poezia sa păstrează elemente de romantism, dar și accente moderne, marcate de frământările sociale și existențiale ale epocii. Labiș reușește să îmbine lirismul profund cu o luciditate dureroasă, ceea ce îl face actual și astăzi.

Moartea sa tragică, în urma unui accident de tramvai, a ridicat numeroase semne de întrebare și a alimentat mitul poetului sacrificat. Indiferent de circumstanțe, dispariția lui prematură a lăsat un gol imens în literatura română. Personal, consider că Nicolae Labiș nu este doar un poet al generației sale, ci o conștiință poetică ce continuă să ne provoace, să ne emoționeze și să ne pună față în față cu fragilitatea vieții și cu puterea cuvântului.

SIBIANA MIRELA ANTOCHE

20 DE ÎNTREBĂRI – 20 DE RĂSPUNSURI - INTERVIU CU SCRIITORUL CALISTRAT ROBU

SMA: Pentru persoanele care nu au avut ocazia să vă cunoască, ne puteți spune câteva lucruri despre dumneavoastră?

CR: Născut la 4 iunie 1952, în localitatea Pufeşti-Vrancea. În prezent, fiind stabilit în Iași, cunoscut fiind și ca reper al conducerii unor entități din lumea artei: UNIUNEA CREATORILOR PROFESIONIȘTI DE ARTĂ (președinte), LIGA SCRIITORILOR, FILIALA IAȘI-NORD EST (vicepreședinte), CENACLUL DE PICTURĂ ȘI LITERATURĂ „OCTAV BĂNCILĂ" AL CERCULUI MILITAR IAȘI (vicepreședinte). Am debutat artistic în anul 1976, devenind și membru al Cenaclului „România Pitorească", fiind ulterior înscris în lista personalităților FUNDAȚIEI CULTURALE „ETHNOS" (București, 1995), apoi în Clubul de elită al ASOCIAȚIEI „iART" din Iași. Am participat în țară și străinătate și evident numeroase expoziții colective, am expus pe simezele unor apreciate expoziții personale. Am debutat cu un album „Omul Ființă Trecătoare", apoi cu volumul Frumosul şi Urâtul În Arta Naivă Românească, Am apărut în antologii literare. Am publicat peste 10 volume : poezii, roman, critică de artă.

SMA: Citindu-vă biografia mi-am dat seama că, în fața mea, am un scriitor cu o activitate literară complexă! De când pasiunea pentru scris? Este talent nativ sau moștenire de familie?

CR: Scriu de când mă știu, am început exact ca primii oameni, în artă, mă refer la primele manifestări umane cele din peșteri. Am început a crea narațiuni în pictură, apoi prin scris. Consider talentul ca fiind un dar a lui Dumnezeu.

SMA: Povestiți-ne despre debutul literar!

CR: Primele încercări au fost în tinerețe. Cele tipărite au venit mai târziu. La mine culoarea a fost prima, expun din 1976. Am debutat cu albumul Omul Ființă Trecătoare.

SMA: Scriitorii sunt adesea asociați cu persoanele singuratice sau care trăiesc intens propria lor singurătate, fie ea în doi! Există vreun adevăr în această zicere?

CR: Există! Creația e o zbatere în căutarea propriului limbaj, de fapt asta căutăm, un mod de a ne face înțeleși de semenii noștri. Ori modul de al găsii este o încercare care e numai a noastră.

SMA: Ce ați simțit atunci când ați publicat prima carte? Ce sentimente v-au încercat?

CR: Nu știu ce simt alții, dar la mine e ca la preot, după ce mă spovedesc. Ușurare, poate un pic de zbor, așa mai scap de apăsarea gravitației.

SMA: Aveți un loc anume unde vă așterneți gândurile?

CR: Am un loc special în interiorul meu, uneori nici eu nu știu unde e. Dar de acolo vin toate acumulările puse în timp la păstrare, undeva în suflet. De scris, dacă la asta vă referiți, le pun pe calculator, uneori le uit, când le regăsesc, nu le mai recunosc.

SMA: Până la momentul interviului câte volume aveți tipărite?

CR: 14 volume: roman, poezie, cugetări, critic de artă.

SMA: În afară de scris, legat tot de literatură, mai faceți și altceva? Considerați scrisul o meserie din care se pot câștiga bani?

CR: Pictez de mult, dar nici din pictură nu se poate trăi. Din Scris nici atât.

SMA: La care editură v-ați tipărit cărțile și de ce o considerați preferata dumnea-voastră?

CR: La Editura P.I.M. Motivul, probabil prețul mic și calitatea.

SMA: Participați la evenimente sau cenacluri literare? Sunteți membru al vreunei asociații sau uniuni de creație din Romania sau din afara țării?

CR: Particip cu drag la evenimentele cultural din ţară şi din afara ţării. Sunt în Cenaclul „Octav Băncilă" al Casei Armatei, Iaşi, Liga Scriitorilor,Uniunea Creatorilor de Artă, Asociaţia Literară Păstorel, unde sunt colegi minunaţi şi talentaţi.

SMA: Se scrie mult și lucrul acesta îl cunoașteți și dumneavoastră! Există piață de desfacere în România? Cărui segment de public, vă adresați?

CR: Cititorii mei!? Păi nu am cărți pentru ai mulțumii! Toate le-am dat. Piață!? Cine mai cumpără carte azi? Raportul condiții de trai și lectură e definit de bugetul fiecărei persoane în parte. Dacă eram un popor mai atent la nevoile societăţii actuale, nu ajungeam slugi la alți.

SMA: Sunteți un scriitor consacrat! Unde vă pot găsi cititorii activitatea literară și de unde vă pot cumpăra cărțile?

CR: Scot un număr limitat de cărți. Editurile mari nu mă caută, dar nici eu pe ele. Cititorii mă pot găsi la lansările personale, la expoziţiile de pictură sau mă pot contact ape facb.

SMA: Este scrisul o formă de eliberare emoțională a sufletului? Vă simțiți împlinit la finalul oricărui manuscris?

CR: La mine da. De altfel asta e menirea artei să redea emoții și stări, care la rândul lor să fie simțite de cititor, privitor, ori cei ce sunt iubitori de artă.

SMA: Cum vă alegeți temele sau ele vă aleg pe dumneavoastră?

CR: Viața e tema mea! E atâta mizerie! E păcat să fie lăsată neobservată, poate atunci când omenirea va fi altfel, poate atunci o să spună cineva: „A fost unul care, a lăsat o imagine reală a acelor vremuri".

SMA: V-a trecut prin minte, vreodată, să renunțați la scris? Și dacă da, ce v-ar fi determinat?

CR: În fiecare zi. Am noroc, îmi trece repede! Pentru mine e un mod de a mă ferii de a duce acest balast în altă lume. Îl las demonilor de aici. Paradoxul e, când cred că am scăpat de un motiv, locul lui e luat de altul. Sănătate să fie, că de motivații nu ducem lipsă!

SMA: Considerați necesar întroducerea în manualele de literatură a poeziei și prozei contemporane?

CR: Sigur că da! E firesc ca tinerii să vadă că există încă talente și artiști care sfidează Globalismul.

SMA: Ce mesaj aveți pentru tinerele talente?

CR: Fraților dacă nu aveți pe nimeni în sistemul de propagandă al noi stăpâniri, căutați unul măcar. Altfel vă costă mult să fiți sufletul unui neam lovit la temelie, cum e al nostru. Mesajul ar fi: poți trăi fără suflet!?

SMA: Ce proiecte de viitor aveți?

CR: Timp şi bani mi-aș dorii, proiecte sunt! Unul ar fi Urâtul şi Frumosul În Arta Naivă Universală. Dar cel imediat e partea a doua a romanului Călător în Timp, care e aproape de final, a patra trilogie Callo,Lupul Alb şi Cerrber aşteaptă să fie finalizată.

SMA: Perioada tumultuoasă prin care trecem v-a afectat în vreun fel activitatea literară și dacă da, în sensul pozitiv sau negativ?

CR: Pentru scris e o opțiune pozitivă, extraordinară, vă dați seama ce vremuri trăim, personajele mele sunt de aici, de acum și trăiesc și mor de covid, foame, mizerie, facturi mari, bănci, și alți criminali ai vremurilor de azi. Dar ca sacrificiu a marii lumi e o nenorocire cum nu s-a mai văzut de mult. Afectarea vine din plin, mai ales la cei nevoiași și tot mai mult la cei cu multă simțire, mă refer la artiști.

SMA: La final de interviu, vă rog, lăsați un gând pentru cititori!

CR: Să ne ferească Dumnezeu de nebuni și proști! Dar după mine partea proastă de acum vine! Să ne rugăm să fie pace iar tinerii să nu renunţe la proiectele lor!

CORINA MATEI GHERMAN

POVESTEA BRADULUI PUNTE

Zi de vară. O zi caldă amestecată la întâmplare cu un vântecel rece care mă ademenea ca un duş. Nu eram singură. Când am plecat din Staţiunea Durău către muntele Ceahlău, mă însoţeau trei fete:Alexandra,Clara şi Lăcrămioara. Eram prietene şi vacanţa acestui ne-am hotărât s-o petrecem în munţi. Să stăm de vorbă cu brazii; doream să le cunoştem taina veşnicului verde şi absoluta verticalitate de care dau dovadă pe tot cursul vieţii lor.

Ne mai însoţeau în călătoria noastră montană şi copii albastrului cer, cu nume de nor,Nouraş şi ţinându-se de mână, ne trimiteau umbre răcoritoare peste feţele noastre înroşite de căldura soarelui. Ne-am oprit la trecerea unui pârâiaş, peste care poteca ce urca spre cabana Fântânele, era un pod de trecere format din trunchiul unui brad, doborât€ de un om , duşman al naturii. L-am privit mirate. Bradul zăcea în apa rece a pârâiaşului zgomotos ce venea din vârful muntelui sau poate din poala cascadei Duruitoarea, ce conversează cu vârful Toaca. Am refuzat să ne folosim de acel brad jertfit pentru a trece vadul şi l-am trecut prin apa rece, limpede şi zgomotoasă. După ce am trecut vadul, am auzit un glas:

- Opriţi-vă.... Vreau să vă mulţumesc că nu a-ţi călcat pe trupul meu, cum fac de obicei toţi turiştii. Suntţi primele turiste care nu ma-ţi dispreţuit şi nu a-ţi fost indiferente la suferinţa mea. Vreau să vă mulţumesc.

- Ce se întâmplă Anna!? Cine a vorbit?

- Nu ştiu.... Nu am auzit niciodată copacii vorbind, Clara.

- Sigur vorbele veneau de la bradul care servea drept punte peste pârâul Durău.

- Ştiu eu? O fi adevdrat ce spui Alexandra!

- Şi eu arn certitudinea că Bradul Punte ne-a vorbit.

- Cred că ai dreptate Lăcrămioara...

În timp ce fetele vorbeau, Bradul Punte cum l-au numit fetele, s-a ridicat şi a început să vorbească din nou:

- Ştiu de la tatăl meu că românii erau fraţi cu codrii. Vă amintiţi de haiduci?

- Daaaa! Cum să nu ne amintim.

- Atunci, codrii şi haiducii erau prieteti şi la bine şi la greu. Dar mai ales la greu. Pe vremea când veneau turcii...

- Şi acum suntem prieteni cu voi, brazii.

- Greu de crezut fetelor! Priviţi în jurul vostru. În orice direcţie doriţi să mergeţi, potecile sunt pline de gunoaie, resturi de mâncare, sticle aruncate, hârtii de tot felul, pungi din plastic şi alte obiecte aruncate cu nepăsare în curtea casei noastre, adică a brazilor.

- Din păcatate...ai dreptate Bradule Punte. O să le adunăm pe toate.

- Bine, bine, eu vă cred pe voi. Dar cum rămâne cu rănile negre şi nevindecate, provocate de focul aprins de turişti când îşi prepară mici şi fripturi la grătar!? Rănile se vindecă greu sau niciodată...

- O să vedem ce putem face Bradule Punte. Civilizaţia modernă nu este benefică pentru voi deocamdată.

- Asculaţi-mă cu atenţie fetelor. După părerea mea între om şi natură, a început un fel de ostilitate. În ultima vreme se produce un fel de genocid.

- Exagerezi Bradule Punte! Oamenii în general, respectă veşnicia brazilor şi măreţia grădinii voastre, munţii.

- Cum te cheamă fetiţo?

- Anna este numele meu Bradule Punte.

- N-am exagerat când am folosit cuvântul genocid Anna. Şi acum să vă explic: de câţva ani încoace, oameni înarmaţi cu tot felul de maşini, pătrund în păduri şi ne omoară fără milă. Ne vând pe

bani mulţi celor care fac din din trupul nostru scândură,mobilă, etc.

- Cine sunt oamenii care fac aşa ceva Bradule Punte?

- Pe tine cum te cheamă?

- Alexandra, Bradule Punte.

- Oamenii certaţi cu legea Alexandra. Sunt lacomi, umblă după câştiguri mari, dar nu ţin seama că procedând în acest fel, rămân fără oxigen, fără ozon, fări animalele care trăiesc împreună cu noi, rămân fără umbră, fără ploaie şi cheamă în grădina noastră deşertul.

- Iar exagerzi Bradule Punte!?

- Nu Anna, nu exagerez. Duceţi-vă şi în alte locuri. O să vedeţi sicrie pline de brazi aşteptându-şi îngroparea în gaterelor flămânde de bani. Cum rămâne cu zicala: „Românul frate cu codrul”, fetelor?

- Nu mai plânge Bradule Punte. Argumentele sunt convingătoare. Urmele măcelului făcut de omnenii fără suflet sunt vizibile petutindeni.

- Voi nu sunteţi vinovate... Voi aţi venit aici pentru a ne admira măreţia noastră, pentru a simţi mirosul răşinei, pentru a descifra simfonia acelor de brad. Dar trebuie să-i determinaţi şi pe ceilalţi oameni cu sufletul urât să procedeze ca voi, astfel o să murim toţi sau vom emigra în altă parte a globului pământesc.

Rostind aceste vorbe, Bradul Punte s-a lăsat brusc peste cele două maluri ale pârâului Durău,servind drept punte armatelor de ucigaşi decişi să-i decimeze până la unul.

- Ce facem fetelor?

- Trebuie să facem ceva, Anna.

-Trebuie, pentru a-i salva Alexandra...

- Vom anunţa Protecţia Mediului Lăcrămioara...

- Da...Aşa vom face...Acum să ne continuăm drumul, Clara.

Cu aceste gânduri, au început cu timiditate abordarea potecii abrupte care duce spre Cabana Fântânele,ocrotitoarea Staţiunii Durău.

Sursa:Artist Plastic Maria Frangopol

AUREL BRUMĂ

AROMĂ ŞI CULOARE

Se vopseşte retina pe florile din rama curţii Mariei. Un meşteşug de amestec dumnezeiesc al aromei şi culorii, al treptelor şi adâncimilor de iţă verde şi lutişor. Ea se miră de mirarea mea rezemându-şi palmele de lumina din ce în ce mai în scădere a soarelui. Ştiu că-ţi place, spune Maria, dar mie îmi este tot mai greu şi tare mi-i că odată cu dusul meu or veni balaurii de-or întoarce frumuseţile astea pe dos. Mâinile astea, domnule, de zici c-a tras armata tranşee prin ele, au atâta pământ în ele de-ţi vine să crezi că n-ai cum să atingi un ou în albeaţă, să nu-i strici frumuseţea. Aici e lumea de lume, cu neamuri şi datini şi obiceiuri, de n-ai cum să te pierzi în supărare. Unele se îmbumbă spre petală, altele se dezghioacă din culori şi se pregătesc de amintiri. Asta-i. Şi unele îs gingaşe peste poate, că trebuie să vin noaptea să le învelesc, să nu-mi cutremure din tremurătură somnul ăla singuratic de patru-cinci ore, ce somn o mai fi şi ăsta. Le grijesc cum îngrijeam de fetele mele când erau mici şi acum nu mai pot, că-s departe şi ele îs în suferinţă în grădina vieţii lor.

Deasupra, dintr-o strămătură de viţe, se apleacă spre mine un strugure. Un fel de punte încă parfumată către vinul în tulbure. Şi-mi zice Maria că vinul nu se mai ţine în beci, în adânc, ci sub cap. Să nu stea în ochii minţii unor nevrednici. Din el împărtăşesc darul de-acasă la ai mei, la cei care vin. Vin şi vin. Aşa-i limba asta frumoasă în ciudăţenii. Şi-ntreb de nepoţi şi răspunsul mă înşurubează în alte uimiri. Îs ca puii de avicola, zice Maria. Firavi şi plăpânzi, traşi în alb de sărăcia şi necazurile părinţilor. Asta-i şi ăştia suntem noi, oamenii, în grădina Domnului. Floare şi buruiană în noi şi noi înşine asemeni.

Sursa:Artist Plastic Ileana Chiriță

SILVIA HODAȘ,CONSTANTIN VASILACHE

NOI ÎNCEPUTURI- FRAGMENT DIN ROMANUL UCIS DE PROPRIUL VIS

Încep o nouă viață, viața la țară, de unde am plecat. Numai că acum este mai trist, cei dragi nu mai sunt. Lipsind ani buni din sat, așa am avut impresia, mi se pare străin de mine și eu de el. Acum realizez că anii s-au scurs, oamenii s-au schimbat: unii sunt mai bătrâni, alții posomorâți, unii mai prietenoși... Cei de seama mea au plecat la oraș sau în străinătate, doar câțiva și-au făcut un rost în sat, se cunosc după casele mai răsărite.

Să o iau de la capăt, dar care este acel capăt? Mă tot gândesc și nu găsesc răspuns, bieții mei părinți se învârt în pământ că nu i-am ascultat să mă așez la casa mea. Sunt multe schimbări în bine, dar și multe în rău, comportamentul tinerilor parcă a luat-o razna. Oameni mai puțini și copii la fel. Doamne, ce am ajuns, să încerc să mă adaptez la mine acasă și asta e din cauză că am pierdut multe din momentul când am hotărât să plec în străinătate. Vin nopțile lungi, uneori câte un lătrat sau un strigăt de pasăre tulbură liniștea așternută peste sat și mă tot gândesc încotro să o iau.

M-am apucat de transformat toată gospodăria, rămasă în paragină după plecarea alor mei. Cu banii agonisiți, cu greu, poate reușesc să fac schimbări la casă și anexe. Nu e ușor, parcă mă apasă singurătatea, simt o durere în suflet greu de descris. Caut un motiv pentru care să mă scol dis-de-dimineață și să mă culc târziu frânt de oboseală. Nu găsesc și forța mi-e slăbită. Am început să ies seara la crâșme, să-mi fac noi prieteni, dar ce e mai rău că am început să fumez și să beau cam fără măsură, știind că acasă nu mă așteaptă nimeni și nici nu are cine mă mustra sau a-mi cere socoteală. Nu am uitat iubirea mea din Italia. Imaginea ei încă mă mai urmărește.

Când am venit în sat, m-au uimit numărul mare de crâșme, într-un sat așa de mic și pline de tineri, prea tineri, adulți și chiar femei. Mă tot întrebam de unde au bani dacă nu muncesc. Nu știam că voi ajunge și eu un „asistat social", nu-mi trecea prin minte. Mergeam fălos pe ulițele satului, de nu-mi mai încăpeam în piele că am lucrat și am bani.

M-am apucat de renovarea casei, curții și dependințelor. Mai aveam și pământ în câmp pe care mi-l lucram singur. Cât era ziulica de mare, mă luam cu treaba, dar când venea seara mă apuca disperarea că nu am realizat nimic în viață și atunci fie beam acasă un pahar două, fie ieșeam cu prietenii de pahar, îmi făcusem deja câțiva. Și cum nu era parcă suficient, ajungeam acasă și mai trăgeam câteva căni cu vin. Aveam o vie pe care o lucram ca la carte și în fiecare an făceam câte 200 l de vin. Azi așa, mâine tot așa, de mâncat nu prea se punea vorba. Cu cât beam mai mult, cu atâta uitam de toate și încrederea în mine creștea și devenea de nezdruncinat. A venit timpul când banii s-au terminat, nefiind angajat pe undeva. Aburii alcoolului au început să-mi cuprindă și mintea. Am început să realizez că treburile gospodărești rămân neterminate. Și ce dacă, mai e o zi și mâine. Din ce în ce eram prins în mrejele alcoolului așa cum o caracatiță cu inele albastre, cam de 20 cm, își învăluie cu cele opt brațe prada, eliberează otrava și așteaptă să devină imobilă, apoi o mușcă. Mi-a venit în minte această comparație deoarece pe când eram în Italia, am fost invitat de un prieten la un restaurant și am mâncat caracatiță pentru prima dată. Recunosc, nu auzisem de acest animal, dar să mai și mănânc...Amicul meu, vorbăreț, mi-a spus și cum se gătește, susținând că deține secretele preparării caracatiței. De fapt a făcut și o glumă care m-a speriat rău de tot:

- Știi că există mai multe feluri de caracatițe, toate sunt veninoase, dar o

specie e periculoasă pentru om – cea cu inele albastre.

- Și asta de care e, zic eu arătând cu furculița spre farfurie și speriat până-n măduva oaselor? Luasem deja o îmbucătură zdravănă. Parcă nu am zărit niciun inel!?

- Stai liniștit, e de mâncat! Nu o să pățești nimic și a început să turuie despre caracatița cu pricina. Imaginați-vă, când am auzit eu una ca asta, cum înghițeam cu zeci de noduri și el nu mai termina cu informațiile amănunțite.

Uneori ajungeam acasă pe șapte cărări, cu vederea începoșată, nu mai zăream nimic în jurul meu. Uitam de păsări, purcel, cățel, pisică. Descuiam ușa și mă aruncam direct în pat, încălțat și îmbrăcat. Dimineața mă mustram singur când auzeam cotcodăcitul găinilor, guițatul lui Ghiță, lătratul lui Azorică și mieunatul motanului Pluto. Prietenii mei dragi s-au culcat rupți de foame. Pe drept se spune că, dintre toate animalele, câinele e cel mai credincios. El este cel care are grijă de gospodărie în lipsa mea, iar eu am început să-l tot uit.

Uneori îmi fac tot felul de mustrări de conștiință și mă cert. Poate alta ar fi fost situația dacă aveam nevastă și copii. Acum nu cred că mă mai vrea cineva, nu-și mai bate nimeni capul cu unul mine. Hălăduiesc prin curte de unul singur, vorbesc cu orătăniile. Ce păcat, ele nu pot vorbi, să mă oprească din fuga mea spre distrugere. E dimineață și mai am mintea-ntreagă. Încă nu s-a inundat creierul în alcool, când vine seara mă și ia panica și ca să scap fug repejor la o crâșmă sau iau un pahar de băutură, la început... Apoi picioarele încep să se înmoaie, de parcă aș avea o ușoară paralizie, amorțeala cuprinde tot corpul și mintea, mai ales mintea. Între timp fumez, gândurile se încâlcesc de tot: de ce fac asta, de ce să n-o fac și mai și vorbesc cu glas tare, de mă aude cineva crede că aș da lecții. Sting țigara cu mâinile tremurânde și de cele mai multe ori adorm doar răsturnându-mă direct pe pat.

Cel mai rău lucru de care mă temeam era să nu ajung un asistat social. S-a întâmplat! Fără bani de mâncare, țigări, băutură mi-am făcut și eu documentele necesare pentru a primi ajutor. Doamne, sunt om încă în putere. Dar unde să lucrez? Am mai fost cu ziua, ba la prășit, ba la despicat lemne, am și zidit, văruit. Sărăcia și-a pus amprenta pe oameni, preferă să-și facă ei treburile decât să plătească pe cineva. Așa că un ajutor social e o sursă sigură. Pentru asta voi presta diferite servicii solicitate de Primărie, la fel ca ceilalți.

Un necaz nu vine niciodată singur, în așteptarea ajutorului social nu am avut bani de țigări și băutură. Vinul meu îl terminasem de mult. Nu am băut o zi și a fost cumplit: inima bătea cu putere, mâinile tremurau și am impresia că am leșinat, eram într-un loc și m-am trezit în altul. Crizele au început să se repete, însă cum luam un pahar de vin cum trecea. Numai că...nu mă opream la unul. Poate că asta se numește dependență de alcool. Cel mai rău e că uneori am tot felul de vedenii sau poate visez urât, nu prea sunt sigur. Nu prea se potrivește cu realitatea. Atât de confuz, că nici nu știu când visez sau dacă e adevărat ce văd.

Mă apuca uneori un fel de crize și eram așa de speriat că mai luam un pahar de băutură, nici nu mai conta ce, alcool să fie. Mă aflam într-o situație materială dezastruoasă. Adunam chiștoacele de țigări de pe jos, scoteam tutunul rămas, îl înveleam în hârtie de ziar, adică făceam o „penală” și fumam. Nu știu prin ce împrejurare am ajuns la spital, chiar în mai multe rânduri. Prima dată m-am trezit într-un pat, care nu era al meu, îmbrăcat în pijamale și am văzut oameni în alb. Mi-am dat seama că sunt asistente și medici. Nu era un spital oarecare, aici erau oameni cam duși, cu probleme la cap. Tremuram din toate încheieturile, de parcă mă zgâlțâia cineva. Mi s-a făcut repede o injecție și am scăpat. Alcool nu era pe nicăieri, nicio bodegă lângă spital că-mi potoleam eu tremuriciul. Când mi-am mai

revenit, am întrebat cum de am ajuns la spital. O soră medicală mi-a explicat că cineva m-a cules dintr-un șanț, unde vorbeam în neștire și a chemat ambulanța. După câteva zile de tratament am ajuns acasă și m-am repezit direct la crâșmă să iau numai un pahar de alcool, deși doctorii îmi interziseseră. Am luat-o de la capăt cu băutura, eram susținut și de amicii de pahar. Aveam și zile când mai câștigam un ban. Și tot înainte...venea ziua...venea noaptea și nu puteam să închid un ochi, mintea o lua razna, tot felul de vedenii dansau în fața ochilor mei.

Deschid temător ochii, mă uit în tavan și constat că nu e tavanul meu. Fac ochii roată și observ că nu sunt singur. O cameră mare cu mai mulți bărbați și în fața mea o asistentă mă privește cu insistență. Nu înțeleg ce se petrece, parcă am mai fost pe aici.

- Unde sunt?
- La Spitalul de Psihiatrie!
- Ce caut eu aici?
- Cum, nu știi?
- Ai alergat, în pielea goală, noaptea prin curțile vecinilor și le-ai spus că te urmăresc niște oameni îmbrăcați în negru și vor să te bată.
- Nu cred, nu am făcut eu așa ceva! Poate v-au mințit când m-au adus aici.
- Nu! Au spus adevărul! Domnul doctor îți va explica dânsul ce se întâmplă când creierul se scaldă în alcool. A! Uite-l că vine! Domnule Doctor, pacientul Ion nu știe cum a ajuns aici. Vă rog frumos, să-i spuneți dumneavoastră că pe mine nu mă crede.
- Uite, cum se pune problema, Ioane. Dacă nu vei înceta cu consumul de alcool atunci așa vei păți. Nu știu dacă ai auzit de sevraj alcoolic. Asta înseamnă că atunci când nu mai bei alcool, după o perioadă lungă și în care ai consumat mult, creierul nu mai poate lucra normal, la fel cum se întâmplă cu o mașină accelerată la care nu mai funcționează frânele. Ca urmare te apucă tremuratul, vezi și auzi lucruri care nu se petrec în realitate, le vezi și le auzi numai tu, deci nu sunt adevărate. Ți se poate întâmpla, de asemenea, să simți că ești atins de ceva sau cineva, să simți înțepături, arsuri, curent electric. Ca dovadă că am dreptate, tu ai alergat în pielea goală și tot repetai că aleargă după tine niște oameni care voiau să te bată. Lucru neadevărat. Ce e mai rău e că-ți poți face mult rău, te poți răni și să nu-ți dai seama, tu crezi că faci bine. Nu mai distingi binele de rău, imaginarul de real, adică tu vei crede ce ți se pare că vezi, când de fapt totul este în mintea ta. Și cel mai grav este că ești singur și nu are cine să te ajute.
- Am înțeles, Dom'le Doctor, cum ajung acasă nu mai pun picătură de alcool în gură.

Am încercat câteva zile să beau, dar mai puțin. Și din nou a început calvarul...Nu am renunțat la băutură.

Sursa:Artist Plastic Maria Lupu

VELEA MARIA

JURNALUL RECUNOȘTINȚEI

„O zi care aduce un moment de bucurie este o zi câștigată.” (Jane Fonda).

Ascult una dintre capodoperele culturii românești „Balada pentru vioară și pian” a lui Ciprian Porumbescu, care de fiecare dată îmi aduce lacrimi de bucurie, lacrimi de frumos, pe obraji. Este o piatră nestemată care strălucește în comoara de cântece ale lui Ciprian.

A studiat Conservatorul la Viena, mai târziu Teologia la Cernăuți.

La Viena a dirijat corul Societății Studențești „România Jună” și a compus cântece și piese corale, cum ar fi *Cântecul gintei latine* și multe alte piese de valoare patriotică: „Inimă de român”, „Gaudeamus igitur”, „Rapsodia română pentru orchestră”.

Ciprian Porumbescu a compus și muzica pentru cântecul „Pe-al nostru steag e scris Unire”.

În martie 1882 are loc premierea primei operete românești scrisă de Ciprian Porumbescu, „Crai nou”, în două acte, pe textul poeziei lui Vasile Alecsandri.

La aniversarea a 400 de ani de ctitorie a Mănăstirii Putna, se afla alături de Eminescu, Slavici, Xenopol; a cântat dumnezeiește la vioară și la sfârșitul concertului s-a aruncat la pieptul lui Iraclie și a strigat: „Tată, am cântat Daciei întregi!”.

Tânăr, înainte de a împlini 30 de ani, se afla bolnav într-o stațiune balneară din Italia, la Nervi. De acolo scria cu atâta gingășie și dragoste, familiei lui, tatăl Iraclie și cei doi frați, Ștefan și Măriuca.

„Tusea nu m-a lăsat, timpul e urât și mi-e așa de dor de casă, că nu mai pot răbda. Toate nopțile vă visez pe toți și dimineața mă cuprinde un dor nespus.”

Iubea locul, casa unde s-a născut, satul Stupca (Suceava), iubea folclorul; sub bolțile din curtea casei, aducea lăutarii din sat, pe țiganca Ilinca și scripcarul Urdă și cântau cântece populare, acompaniați la pian de Mărioara.

„O, Italie, Italie! Frumoasă și dulce mai ești! Ah, dar ce folos, dacă colea peste gard nu mă pot sui la Stupca... vă puteți închipui cât îmi e de dor să ajung acasă!”

Către sfârșit, când vioara devenise prea grea pentru el, unul dintre ultimele „concerte” ale lui a fost în iarna lui 1882, în fața mării.

„Scot violina, direg coardele..., voi cânta Doina să o audă și Mediterana și Mediterana să o ducă Oceanului și să știe și antipozii noștri, dincolo, că numai un cântec e coborât din cer și acela e Doina.”

Ultimele sale cuvinte au fost: „Tătuță, Măriorică, vegheați să nu mi se piardă cântecele. Ele trebuie să trăiască. Le las în dar neamului meu.”

Să nu-l uităm!

Ascultați „Balada lui Ciprian”, veți fi mai români și mai buni.

Mulțumesc, Ciprian!

*

Incredibil! A trecut o lună de zile de când nu am mai scris în Jurnal.

Ce repede trece timpul!

Peste trei săptămâni este Marea Sărbătoare a Învierii Domnului.

Mă gândesc la Pelerinajul făcut anul trecut în Israel, de care am mai

pomenit în Jurnal, dar nu am mai scris despre Biserica în care se află mormântul Sfântului Gheorghe.

M-a impresionat în mod deosebit piatra de marmură albă de pe mormânt din care izvorăște mir.

La început bisericile se ridicau pe mormintele martirilor. Biserica Sfântului Gheorghe din Lodd (Lida) a fost ridicată pe locul unde a fost înmormântat Sfântul Mare Mucenic, Purtător de Biruință.

Lida, denumirea antică a locului, datează din mileniul II înainte de Hristos și este menționată și în Vechiul Testament.

Mormântul Sfântului Gheorghe se află în capela subterană a bisericii în care se păstrează o parte din moaștele Sale. În dreptul scărilor ce coboară în capelă se află lanțurile cu care a fost legat Sfântul.

„Bucură-te, semănătorul dreptei credințe;

Bucură-te, tăietorul rădăcinilor păgâne;

Bucură-te, purtătorule de biruință, Mare Mucenic Gheorghe!" (din *Icos 1 – Acatistul Sf. Mare Mucenic Gheorghe*).

Sunt atât de multe lucruri care îmi propun să le fac, locuri pe care să le văd.

Astfel îmi doresc să fac o vizită la Muzeul de Istorie din București, să văd printre altele, „Stindardul lui Ștefan". Se presupune că a fost lucrat în Atelierele de Broderie din Moldova, pe la 1500.

Este o piesă ce prezintă valoare artistică considerabilă, dar este și un document istoric unic.

Stindardul liturgic a fost lucrat din Ordinul Voievodului Ștefan cel Mare în cel de-al 43-lea an de domnie.

Domnul Moldovei datorită nenumăratelor lupte purtate împotriva expansiunii Imperiului Otoman, pentru menținerea creștinătății în Europa, a fost numit de Papa Sixt al IV-lea – „atlet al creștinătății".

Stindardul a ajuns la Mănăstirea Zografu de pe Muntele Athos, dar în 1882 a fost descoperit de cercetătorii români, iar în 1919 a fost restituit statului român.

Stindardul are două fețe: pe una este reprezentată Învierea Domnului, iar pe cea de-a doua Sfântul Mare Mucenic Gheorghe.

Inițial broderia grea din fir metalic de argint și argint aurit a fost pusă pe mătase purpurie. În timp s-a degradat; a fost recondiționată de călugării de la Zografu și mai recent după anii 2000.

Reprezentarea Sfântului Gheorghe pe stindard este mai rar întâlnită: apare pe tron încoronat cu coroana de martir, primind armele, spada și scutul - armele de apărare a credinței creștine.

Mulțumesc, Mare Principe Ștefan care l-ai înălțat și iubit pe Sfântul Gheorghe Biruitor.

Biruitor ai fost și tu, drept și neaplecat reazim pentru țară și neam întru cinstirea dreptei credințe.

Sursa:Artist Plastic Maria Lupu

ROMEO ROMILA

FRAGMENT DIN ROMANUL CEAȚA

Tacă-ţi gura, beţivanule, ce trebuie să ştie ăştia ? Punând capăt vociferărilor din ce în ce mai numeroase .Vă dă tata, nici o grijă, pe toţi vă servim, clientu nostru, stăpânu nostru, marfa noastră, fata noastră ! Întoarce un obraz mâncat de furunculoză.Cu toţii împărţiţi pe două rânduri, bărbaţii în dreapta, femeile în stânga.

-Hai, mai dă-ne-un pic

-Şefu' miluieşte, Şefu miluieste,

-Mai varsă un strop

-Îndură-te de noi

(doi care picoteau într-un colţ, ca un ecou…de noi…de noi…)

-Să fie pentru nevoi

-Şefu'-ndură-te de noi !

Sfântul, cu dosul la public, năduşeşte la canea.Răsuceşte cu amândouă mâinile, broboane de sudoare îi apar pe tâmple. Îndrăcit şurub, ce ţeapăn stă ! Da' nu s-ar clinti nici o ţâră, bătu-l-ar să-l bată ! Un urlet victorios şi valuri de spumă roşie pătrund în gâteljurile însetate.Un nor de fum dinspre cuptoarele fabricii de pâine înmiresmează atmosfera. în nomine Patris et Fillis et Spiritus Sanctis, hm, amen ! Zâmbet larg, plăcut, frecându-şi mulţumit mâinile.

-Asta-i a treia pereche pe astăzi. Laudă Ţie, Doamne ! Voal alb, spumos, cu voltă graţios susţinută de coroniţă. Rochie cu trenă lungă, bogată, saten cu dantelă. Mâini grăbite desfăşoară cuponul, pipăie fineţea şi tăria tesăturii. Anume pentru dumneavoastra, stimată şi distinsă doamnă, atât de drăguţă, atât de tânără. Delicioasă ! Pardon ? Şi pentru domnu' tot la noi găsiţi ce e mai bun. Nu avem ? Căutăm…peste tot căutăm, clientu' nostru, stăpânu' nostru ! Facem tot ce ne stă în putinţă, o singură dată se însoară omul! O singură dată această mare fericire! Nu o rataţi ocolindu-ne ! Popovici Sorin şi Diana, pentru toate anotimpurile, vârstele şi ocaziile, la dispoziţia dumneavoastră !...Cu cinci sute de lei metrul ! Vai de mine şi de mine, distinsa doamnă spune că e mult ? Cum să fie mult ? Numai eu ştiu cum am facut rost de marfă…şi ce marfă, priviţi ! Cea mai fină ţesătură din Italia, cupon original, vă rog, asta-i eticheta. Nu daţi cu piciorul noroculuiPoftim, pentru doamna cu patrusuteşapte'ş'cinci lei metrul. Banii. Număraţi cu grijă de o parte şi de alta. Mai poftiţi pe la noi ! Sigur…, oricând! Zâmbet şiret în colţul gurii. La botez poate !? Avem lucruri deosebite pentru drăgălaşii dumneavoastră copilaşi. Popovici Sorin şi Diana printre onoraţii dumneavoastră furnizori. Poftiţi oricând, vă aşteptăm cu drag ! Un zâmbet larg din uşă.

-Prost mai eşti, măi bărbate ! Nu puteai să spui de la început şase sute ? Dos mare legănându-se spre bucătarie. Prostuţule, excrocu lasă la patru sute…

-Lasă , nu te bosumfla, am făcut o afacere bună, materialul e grozav.

-Am să-mi fac o rochie lungă, lungă, ca de prinţesă.

-Şi-acu'să căutăm pantofiori drăguţi-drăguţi, deosebiţi, pentru mireasa ta.

Gâdilit sub bărbie .

-Mă mai iubeşti ?

Flori şi lumânări, lacrimile discrete ale naşei şi naşul pătând cu ceară costumul mirelui.Costum nou, negru, cu totul şi cu totul patru mii, cu vesta. Inelele masive, din aur filigranat, pecetluiesc jurământul de credinţă. Ochii ei sunt mai senini ca cerul.O lacrimă curată de iubire atârna în colţul pleoapei.

-Verbum Domini ! Capetele plecate. Depărtează de ei orice neânţelegere, dezbinare sau cearta. Dar cum nimeni nu e fără greşeală şi fără slăbiciune, te rog, Doamne, dă-le răbdare

să -şi poarte cu bine greutăţile şi slăbiciunile tovarăşului său de viaţă.

Priviri şi şoapte în spate.

-Tu, e o aluzie cumva ?

-Nu e nici o aluzie dragă, aşa vine vorba !

-De la capăt. Ajută-ne să fim pildă bună unul pentru altul şi mai ales pentru copiii noştri pe care vrem să-i creştem în iubirea Ta.Amen.Verbum Domini.

Participanţii îşi fac cruce.Ultima recomandare. O strângere de mână însoţită de felicitari. Ceva grăbit în atitudinea prelatului. Probabil mai e cineva programat astazi. Deo graţias !

Braţ la braţ, el şi ea, purtând pe cap cununile cu spini.

-Să se pupe mirii ! Să se pupe mirii !

Cu capetele unul în altul, ea şi el se înalţă pe vârfuri deasupra tuturor.Ea şi-a ridicat voalul şi aşteaptă cu ochii închişi şi buzele întredeschise buzele lui.Mustăţile stufoase ale mirelui acoperă gura ei ca rodia.Scăpăm noi, dragule, de toate astea.Să nu se supere ăsta micul dar vreau ca noaptea nunţii să fie noaptea nunţii, doar o singură dată în viaţă sunt mireasă. Mişcând din aripi cuplul se învârte graţios deasupra invitaţilor.Ia te uita la ei ce frumoşi sunt şi cât de bine se potrivesc, puişorii mamei puişori ! Priviri pline de dragoste şi de tandreţe.Un sărut lung, iubitor, lasă asisţenta cu gurile căscate.Şoapte de iubire. Fir-ai tu al dracului de mârlănete, ai să vezi tu pe naiba ! Te crezi cu ţoapele tale să le bojbăi pe sub fuste ?! Încă un sărut, priviri sincere, drept în ochi.

-Uitaţi-vă cât se iubesc, ptiu, ptiu, ptiu, să nu-i deoache careva, turtureii mamei, tuturei !

-Las’ca-ţi pun eu pielicica pe baţ, doamnă profisoară, îţi dau eu nasu’ jos. Până una-alta îţi trântesc trei plozi, să-ţi iasă gărgăunii din cap.

După turul de onoare, în aplauzele unanime, cuplul descinde în mijlocul invitaţilor. Toţi se pupă, socrul mare şi socrul mic cu schimb de saliva muiata în tutun, cuscrele cu fereală la scobela rochiilor, nunul mare cu fina, mirii din nou, drăgăstoşi, nuntaşii între ei schâmbând cămaşi, cravate, neveste.

-Să trăiască mireasa !Să trăiască soacra mare ! Vrem pe soacra mare ! Toate femeile în cor, înconjurând mirii şi nuntaşii.

-Pânza albă, pânzaă dalbă.

-Ursita în postu mare, îndoită de Rusalii

-Ţesută la Sin’Nicoară

-Pentru mireasa fecioară.

Nasuri roşii adulmecă dezamăgite în jur.

-Ha,ha, cumetre, auzi ?cică feciorie p-acilea pe-aproape !?

Soacra mare deznoadă un val de pânză albă peste care face două cruci pripite, şoptind repejor deasupra, înainte de-al pune pe capul miresei.

-Bărbătuş de-i avea,eu pândi-l-oi,cu cuţitu împunge-l-oi,şi-un descântec face-i-oi !

Cu ochii numai zâmbet aşeaza voalul pe capul miresei.

-Să fiţi fericiţi copiii ! Viaţă lungă şi sănătate, bucurii, mulţi ani trăiască !

Se cântă La Mulţi ani .

S-auzim pe socru mare ! Hopa sus socrule mare, să te-auzim ! Socrul mare apare centimetru cu centimetru după stiva de pahare.

-Daţi omului un pahar cu vin, nu vedeţi caă-i cu gura uscată! ?

Paharul este sorbit cu sete. Mângâind cu mâna mustăţile amândouă, socrul mare îşi drege vocea.

-Frunza verde măr domnesc venii doi oameni să-nsoţesc, când intrai cu nunta-n casă, în pridvor mireas – aleasă. Pe picioare-un pic păroasă,şi cu ţâţele frumoase.S-ar juca tata cu ele şi cu şolduri drăgăstoase, n-oi putea lasă-o-n pace.

Mireasa roşeşte pudică în aplauzele tuturor.Ce fată minunată! A roşit ca o copiliţă neştiutoare! Priviri pe sub sprincene.

MARIA LUPU

FRAGMENT DIN ROMANUL ROATA VIEȚII

Petre o privea și se gândea cât mai poate rezista la un corp frumos sculpat,din piatră nu era și aici l-a adus dracu și nu Dumnezeu, e vară-sa. Ce prostie vrea să facă ? O să-l bată Dumnezeu. Se întoarce și vrea să plece dar picioarele îi erau foarte grele și nu-l ascultau și tot corpul îl durea. Maria lui când nu avea chef fugea, se temea să nu mai rămână grea și acum ghinion, alt neam.

-Petre unde te duci.

-Leană, mai bine plec. Facem două păcate. Unul, sunt însurat și-mi calc jurământul față de Dumnezeu, și doi suntem veri și veri buni.

-Așa e. Dar dacă pleci, eu nu știu ce să fac. De când a murit Mihai, eu nu am avut nici un bărbat și câți umblă după mine. Noi am trăit și copilărit împreună, ne scăldam în pârâu la moară în pieile goale. Printre altele, ce vină avem noi dacă corpul țipă după dragoste ?

-Nu Leano…Nu mă întoarce din drum…Nu-mi merge bine.

-Tu m-ai stârnit și acum ce faci ? Mă faci să ies în pielea goală să te conduc la poartă ?

-Ești nebună ? Ia și te îmbracă. Mi-a fugit demonul care sălășuia în inimă. Scapă și tu de el.

-Sunt nebună că m-ai înebunit tu acum. Și de ce să mă îmbrac ca să mă desbrac iară ? Întâlnirea asta nu e așa…oricum…așa trebuia să se întâmple.

Se auzi poarta trântită.

-E tata. Ascundete în camera din fund. Fugi repede că eu mă îmbrac. Trage zăvorul pe dinăuntru.

-Leană ce faci ? Ia…dă-mi găleata să duc vaca la apă și să-i duc și berbecului și să-l mut că stă în soare.

-Bine tată.Uite. Ai grijă și mata la soare. Pune pălăria…

După ce pleacă taică-su,Petre iese din cameră, o apucă de mână pe Leana și intră în păcatul lui Adam și Eva. Mai dificil prima data. Apoi în fiecare seară Petre cobora după țigări în sat și în podul grajdului petrecea cu Leana. Ani de zile au avut parte unul de altul.

Dar într-o bună zi, Petre era pe coastă ara prin vie. Leana l-a văzut de acasă, a pregătit un pui fript cu usturoi și mămăligă, le-a pus în două prosoape să se mențină calde și în jumătate de oră era lângă Petre. Nu era nimeni pe deal. Așă că s-au băgat în colibă a așternut Leana prosoapele, au mâncat și s-au drăgostit, și apoi au băut câte un păhărel.

-Petre eu plec. Să vii diseară că te aștept în pod.Las portița întredeschisă, să nu o trântești

-Bine, du-te. Mai am vreo două ceasuri și termin.

Iese Lean ape alee și în drum se întâlnește cu Maria.

-Dar ce cauți pe aici Leano ?

-Păi…Am fost la Chiperești după niște oameni, să-mi facă un gard. Dar tu cui duci mâncare ?

-Lu Petre…ară sus în vie. Și am cam întârziat, până le-am dat la copii, până le-am pus toate la locul lor, a trecut timpul

-Da…Așa-i… Du-te… I-o fi foame.

Şi Maria intră pe aleea. Ce să facă Petre. Nu voia să se dea de gol.

-Da acum se vine măi femeie ?

-Am avut şi alte treburi mă bărbate

-Hai şi mănâncă. E caldă…am pus-o fierbinte.

Pune prosopul pe pământ, dar când să pună castronul, era ceva sub castron de stătea strâmb. Ridică castronul şi prosopul ca să netezească pământul, dar dă cu mâna de ceva. Dă tot la o parte şi cu o bucată de băţ scoate la iveală oasele de la pui.Petre îşi făcea de lucru, nu-i era foame şi apoi ciorbă după friptură ? Maria îl strigă, dar el nu se învrednicise să o audă. Apoi Maria îşi dă seama ce era cu Lean ape deal. Nu-i venea să creadă.Erau veri. Pune totul la loc.

-De oboseală parcă mi-a trecut şi foamea Marie. Mai bine beau un pahar cu vin.

-Mai întâi mănâncă. ştiu că vinul cu borşul nu prea se împacă. Apoi nu poţi munci flămând.

De voie, de nevoie, ia câteva linguri de borş. Apoi Maria strânge tot şi pleacă. Mergea şi se gândea : nu avea de

-Dar ce fac ? Nu am voie să mă văd cu neamurile ?

-Ba da. Dar dacă e lumină în casă voi de ce vă chinuiţi să staţi în pod pe întuneric ?

-Cu cine să stau în pod debilă mintală ?

-Eu nu sunt debilă. Cred că tu ai creierul afectat dacă ai putut să te culci cu vară-ta. E ca şi cum te-ai culca cu soră-ta. Eu Petre te-am iubit, m-ai luat o copilă, am suferit toanele lu Ileana soră-ta, dar tu nu mă sprijineai. Ce-ai mai poftit de la mine şi nu ţi-am dat ?

-Hai de aici de lângă poartă. Ne certăm acasă.

-Că iese lumea şi te vede şi o să ducă vestea ca de popă tuns că Petre s-a culcat cu vară-sa. Eu nu mă cert. Am dat în unde să fie oasele de pui, erau proaspete şi apoi lui nu-i era foame, şi lui îi plăcea borşul. Dar trebuia să se convingă. Făcea şi legătura cu dusul în sat după ţigări, apoi nu mai trăgea de ea de câţiva ani. Se hotărâ ea să vadă unde se duce, poate nu-i ea, e alta. L-a aşteptat până a venit acasă. După ce a băut vreo două pahare de vin., îi spune că se duce după ţigări şi a plecat. Maria după el. A trecut de bufet şi s-a oprit în poartă la Leana. Se înserase, nu se vedea fir de om, a împins poarta şi s-a dus direct în fânar. Maria s-a aşezat lângă gard şi a aşteptat vreo oră. În casă unchiusu aprinsese lumina. Aude paşi şi-l zăreşte cum se îndreaptă spre portă. Iese închide portiţa şi pune zăvorul. Dă de Maria:

-Ce faci tu aici? La poartă la unchiu…

-Tu nu vezi Petre ? Păzesc poarta. Ce să fac ? Acasă nu mai am ce face. Noroc că îmi găseşti câte un serviciu. Unul să-ţi gătesc, dar cred că nu-ţi mai place mâncare făcută de mine, apoi să-ţi cresc copii, acum să păzesc porţile şi uşile oamenilor. Ştie moşu tău ce faci tu nopţile prin acareturile lui ?

colibă de oasele de la pui şi apoi pe drum m-am întâlnit cu Leana. Ce să caute Lean ape deal ? Tu cu Leana a-ţi mâncat şi a-ţi băut.

-Bine. Hai să mergem acasă Maria.

-Eu nu mai sunt Maria ta, eu de acum sunt doar Maria. Ai băieţii mari Petre. De când vă ţineţi voi ? că eu am simţit răceala cam de când l-am născut pe Ion. De atunci tu nu m-ai mai iubit. Dar am crezut că poate te săturaseşi şi tu de copii şi mă protejai. Dar tu de asta !?...Când te ameţeai cântai două ţâţâşoare…două buzişoare…şi eu nu ştiam ce spui şi tu nu puteai să stai cuminte şi nici acasă. Eu de azi nu te mai iubesc şi mă rog bunului Dumnezeu să aibă milă şi să mă răzbune când ştie el.

CALISTRAT ROBU

FRAGMENT DIN ROMANUL CĂLĂTOR ÎN TIMP II

Visa deja că Dealul era plin de cadavre, cei de la Smurd cărau cu izoleta trupurile muribunde. Vreo doi de la Salubris cărau sacii negrii de plastic plini cu trupuri goale. Procedura era clară. Cadavrul gol şi saturat cu clor şi la aruncau în pubele, îi duceau la maşină. În cimitir se aruncau trupurile la fel goale fără respectul cuvenit şi fără ritualul înmormântării creştine, totul parcă era organizat de cei care erau împotriva lui Dumnezeu. Făceau şi mişto. Şi strigau la cei cu izoletele să nu depăşească viteza legală.

- N-am mai văzut izolete de câteva luni, le-au scos iar la vedere, trebuie să-şi justifice tunurile, de 140 de milioane de euro, gândea Ionuţ. Cei mai şugubeţi erau cei de la Salubris, care o făceau pe doctorii.

- Bă vezi să nu-i amesteci, că e greu de reciclat. Unul de la primărie umbla cu o feştilă aprinsă. Era o scenă de coşmar el cu Chiribuţă a lui Costel, umbla cu lumânarea aprinsă, într-o mână şi cu feştila în alta, să o dea celor care încă nu erau morţi, să plece dincolo cu lumină. Despescu era printre primi, la manipulat cadavrele, iar Acordeon era când la volan, când îl ajuta la aruncat cadavrele în cuva maşinii. Ghiribuţă tuna şi fulgera cu unul de la D.S.P, care era venit de la Bucureşti.

- Bă mai cu grijă, se prinde prostimea că moare pe capete şi nu se mai ţin alegerile.

- Şeful a spus clar: *Alegeri cu tot riscul, ai noştri să iasă*, raportările le facem la anul. Ce rost are să ne batem capul, cu ei? O să dăm lista şi la B.E.C. Au nevoie de votanţi. E corect aşa?

*

Sufletele stăteau liniştite pentru a merge dincolo, stăteau şi aşteptau pe rând cum veneau acele căruţe mari pentru suflete, conduse de îngeri, aveau cai albi şi albaştri înhămaţi.

Cai albi şi albaştri, cu sufletele, îşi luau zborul către cer şi alergau atât de repede că se topeau în norii din cer. La urmă copii puţini plecau şi ei, erau din cei daţi dispăruţi, care erau de la orfelinatul din vale ori din cartier, mai erau din satele din judeţ, Ionuţ îi cunoştea, din pozele de la poliţie. Avea pozele lor pe birou la poliţie şi se uita zilnic la ele, să le memoreze. Din tot cortegiu se distingeau însă un grup ce veneau plutind într-o ceaţă, colorată în albastru luminos ce şoca pe cei din jur şi care făceau loc să treacă cu respect.

Veneau trei persoane, care gravitau conduse de un bătrân cu barbă surâzătoare venea Sică urmat de Doamna avocat soţia Procurorului Stelică şi Doamna Maria, deşii pe Sică nu-l văzuse niciodată, doar pe doamna Stelică, pe care o întâlnise cu diferite ocazii.

Sufletele lor, au fost băgate, direct într-o căruţă fără coviltir. Cu nişte copii gălăgioşi. Şi au plecat către cer şi se vedea Luna rotundă şi roşie, aurie pe un nor albastru strălucitor.

Carul fantastic scârţâia şi se legăna, atunci Ionuţ deschide ochi şi văzu Luna rotundă şi roşie deasupra capului. Scârţâitul îl făcu să coboare ochi, atunci îl văzu pe Exuperi, că îl legăna.

- Scoală frumuseţe, că a venit schimbul. El se sculă în şezut şi se uită la el.

- Cât am dormit?

- Pe la amiază m-am trezit eu, când ieşea lumea de la biserică. Am, văzut că eşti la umbră şi dormi bine, te-am lăsat.

Se aude telefonul. Exuperi răspunde.

- Da Şef! Mă duc dacă trebuie! Dar ce fac cu Ionuţ e de două zile aici. Vi-l dau. Şi întinde telefonul lui Ionuţ.

- Să trăiţi! Dacă e urgenţă, asta e! Rămân eu. Dar dacă vine Viorel să aducă şi ceva de mâncare. E linişte domnule

Comandat. Nu am nimic de raportat. Dar simt nevoia de un duș. Am înțeles. Să trăiți! Nu știți cât o să mai dureze? Bine domnule Comandant!

Comandantul închide, Ionuț rămâne cu gura căscată, voia să mai spună ceva.

- Ai auzit? Bafta ta. Restul și-au luat libere dacă au stat la curul lui Acordeon, o săptămână!? Acum e și dispărut, toată lumea e înnebunită. Au arestat pe fratele lui și pe alții să spună unde e. E și medicul legist anchetat, au intrat pe fir cei de la servicii.

Spune Exuperi și îi aruncă cheile de la locuința lui Sică, Ia și intră în casă și te culcă ca lumea. Asta e parola și îi întinde o hârtie. Erau cheile duble găsite de ei, căutase dovezi în casă care să-l compromită pe Sică.

Ionuț se duce la mașină și îl conduce pe Exuperi. Se urcă cu ceilalți doi și pleacă la o urgență. El era printre puțini cu școală și fără neamuri în poliție. Restul erau, în găști și familii mai rău ca interlopi. Se adusese unii pe alți ori impuși de la București. Era neînsurat, Șeful îi băgase pe gât o nepoată, frumușică și cam obraznică. Îl voia în familie, că altfel era de mult aruncat prin vreo văgăună de sat. Dar tot el era cel care muncea cel mai mult. Acum cu democrația era destul de greu, nu știai cu cine ai de a face. Banul era stăpân, ori el trecuse prin multe atât cu infractori prinși, ori cu cei care erau plini de bani și manipulau totul. Colegi de ai lui de școală au fost da-ți afară, ori alții mai isteți s-au dat cu hoții și trăiesc bine, case mașini, copii la studii. Unul din ei e mare la București, oricând putea să-l sune, să-i ceară să-l transfere, dar voia ceva pe drept. Acum își dădea seama că era doar o iluzie. Dacă ești ticălos și calci în picioare principii și morala creștină, ajungi unde dorești. A făcut rondul casei, apoi a intrat prin grajdul de jos și a rămas surprins de plasma care dacă îi dădeai drumul mergea. Iese și se uită prin curte. A luat niște prune coapte și le-a spălat cu apa de la robinet, găinile erau în magazia special amenajată, cuiburile erau pline cu ouă.

- Păcat spune el, ar trebui date la careva să le mănânce, sunt destui flămânzi.

A luat căldarea de lapte și a umplut-o cu ouă. Apoi a pus în silozul din curte în tuburi speciale porumb și grâu. Era crescut la țară și știa cum e să crești un animal. A activat sistemul de stropit și s-a așezat în balansoar, apoi a văzut roșiile coapte și mari. Omul ăsta a avut sigur și vacă, sunt urme și cred că și cal, oi. Stâna e mai jos deci e posibil să fie la careva din sat ori din cartier. Era singurul care gândea astfel. Unde ar putea fi omul care îl caută ăștia disperați și pentru ce? Despescu știa sigur, dar a murit, nu putea să-l mai întrebe, iar partenerul lui dispăruse. Ceilalți doi inspectori sunt la Socola. Oare de ce? Știa că era cineva căutat, apoi filmările, zarva, șeful era preocupat. *Ori ești prost? Ori preocupat?* Fără să vrea la citat pe Președinte. Râdea Ionuț în sinea lui. Mare nenorocire și cu pandemia. Am fost toți expuși cu țiganii lui Acordeon, să stai și să monitorizezi țiganii în loc să-i bagi la răcoare și să riști să ei covid. Asta nu e demență? Dar nu ei decideau, cineva mai mare hotărâse, ei executase. A luat căldarea cu ouă și s-a coborât către Domnul Vasile, moșul nu era culcat era pe la gard îl pândea.

- Domnule am luat ouăle de la Domnul Sică și ar trebui date cuiva căci se strică aiurea.

-Bună seara!. Îl corectă domnul Vasile.

- Păi domnul Sică le împărțea la lume, acum că l-ați fugărit, nu are cine. Asta e democrația azi, apără criminali și ticăloșii! Se umflă moșul de după gard.

Ionuț se uită la bătrânul, care îi răspundea fără frică și care îi străluceau dinții galbeni în raza de Lună.

- Bună seara, scuzați. Cum de sunteți treaz?

- Nu am timp să stau!? Ce o să fac câteva mii de ani!? Răspunde bătrânul ursuz. Mă dor oasele tinere și apoi vreau să mor în picioare.

Ionuț îl privea cu respect, așa era și bunicul lui.

- Nu poți da matale la careva care are nevoie?

- Sigur tinere. Sigur le dau, acum ori dimineață? Lumea e înnebunită cu epidemia și foamea. Acum epidemia e de înțeles, dar să nu lași oamenii să muncească, nu e de înțeles. Ne-au ținut 3 luni închiși, acum că văd că nu mai pot fura, lasă lumea de izbelişte să moară.

Ionuț dădea din cap, era de acord cu omul. Îi plăcea moșul, era un om bun și direct.

- Ne ajuta pe toți și se opunea ticăloșilor ăștia cu terenurile și la toți cei care erau cu nelegiuirea, adaugă domnul Vasile. Sică ăsta nu se temea de clanurile de sus și nici cele de jos, era un om bun. Doar nu l-ați prins?

Ionuț dă din cap afirmativ.

- Să înțeleg că el e victima și nu e cel rău.

- Cam așa e... Dar a supărat pe careva, fie cu carnea vie, fie cu pământul. Doar Sanda nu a murit de căzătură.

Ionuț se cam dumerii despre ce e vorba.

- Păi îl înțeleg! Spune Ionuț punând căldarea pe prispă. Acum cred că bănuiesc despre ce-i vorba.

- Matale eşti băiet deştept. Aici e cu crimă și cu trafic de copii, păi câți copii sunt dispăruți? Iar guvernanții nu vor sporirea pedepselor la pedofili și nu fac nimic. Oare de ce? Eu cred că e sus, capul sus tare. Știu toți de aici și jos din sat știu de asta. Dar oamenii tac, până o plesnii buba.

Ionuț se scarpină în cap.

- Omul are curaj și și-a pus viața în joc, că acum nu te joci cu criminali, ei conduc. Spune domnul Vasile.

Pe Ionuț îl apucă durerea de cap la propriu, se apucă de cap cu mâna. Îl salută pe domnul Vasile și îi ura noapte bună. La naiba, deci e groasă, cel de jos cu statuie și Sfânt, cel din Deal fugărit și oropsit. Intră în curte și încercă ușa din față, era deschisă intră și merge să dezarmeze centrala de la alarmă. A băgat codul, dar spre surpriza lui alarma a început să urle. A încercat mai multe variante dar nimic, urla de-ți săreau creieri. A găsit un număr de apelare, la firma care instalase alarma. A sunat și o doamnă ia răspuns, s-a prezentat și i-a cerut codul, ori să trimită pe cineva, e de la poliție. Cât s-a foit acolo deja firma de pază sosită a luat legătura cu specialistul care a dezactivat-o. Dar unul dintre ingineri i-a spus că cineva a schimbat codul și asta de curând, chiar în ziua tornadei când a înviat și a fost săltat la cer Acordeon.

- Altă minune?

Le-a mulțumit și a intrat în casă. A început să caute indicii. A văzut pozele familiei, i-a atras atenția poza băiatului care era într-o ramă aurită, dar care se oprea la o vârstă fragedă. A întors poza și a citit 1989 Elev la Liceul Ibrăileanul, în altă poză el băiatul cu mama Diana tot din 1989. Toate pozele lui se terminau în 1989, ale lui Sică, Diana și Luiza erau color și din perioade actuale, apoi fata și mama undeva în Roma, Și-a dat seama că e plecată familia. Apoi a verificat hainele, și ce era prin casă cu calm și fără să-și facă vreo idee. A văzut pe ce posturi se uita omul. Apoi ce avea prin casă. Omul e modest și citește. Pictează, scrie. A dat peste însemnări. A găsit o agendă cu însemnări, câteva numere de exterior în Europa și Moldova. A deschis geamurile și a așezat hainele în dulapuri. În atelier a găsit un stik printre vopsele, se uita la tablouri și constată că unele figuri parcă le văzuse. Poză din ele cu telefonul. Ce au căutat colegii de au lăsat așa o zarvă și de ce trebuie pază permanentă. Cum să îl întrebe pe șeful. Începe să zâmbească așa într-o doară. Pune mâna pe telefon și sună.

- Ți-ai amintit de mine iubire?

Se auzi un răspuns țâfnos. El rânjind satisfăcut.

- Dacă m-ai iubii, cum spui, ai vorbii cu unchiul să nu mă mai chinuie atât! Dar am o propunere, tot sunt de pândă, ca fraieri, vin-o în Deal, o ei de la Peco la dreapta și mergi până în Vârf, dacă spui că ți-i dor!

A aprins luminile și a făcut ordine pe unde intrase, cât de cât, avea musafiri. Apoi a ieși la poartă și a aprins girofarul mașinii să-l vadă iubita. Nu au trecut 30 de minute și a apărut o mașină roșie. Din ea a coborât o tânără blondă cu forme apetisante, se potriveau erau tinei mai plini așa nu scoabe ca cele de la televizor.

RITA HĂLĂLĂU

CERUL CARE S-A SPART

Într-un parc la marginea orașului - un loc pe care nimeni nu-l trecea în agendă, dar unde copacii bătrâni încă mai vorbeau între ei prin foșnetul frunzelor — trăia o familie de bufnițe. Tronau într-un stejar bătrân, cu ramuri groase și noduroase, crescut într-o liniște care părea mai veche decât orașul însuși.

Bufnița-mamă se numea Sana, iar masculul, Koji. Aveau doi pui, încă păroși, cu ochi mari și umezi, care învățau să zboare în cercuri mici, aproape de trunchi. În fiecare noapte, după ce orașul se liniștea și luminile se stingeau una câte una, Sana își întindea aripile și plutea deasupra ierbii umede, în căutarea liniștii și a șoarecilor adormiți.

Noaptea era, pentru ei, ceea ce ziua e pentru oameni: momentul firesc în care lumea își desfășura sensul. Dar de câteva luni, lumea nu mai avea sens.

Totul a început odată cu primăvara, când oamenii au început să organizeze tot mai des petreceri în parc. Se adunau în grupuri gălăgioase, cu grătare și muzică dată la maximum. La început, bufnițele îi ignorau. Când oamenii plecau, veneau corbii, pescărușii urbani și uneori vulpi rătăcite să scormonească în resturi. Până și Koji, care fusese cândva rănit de un glonț de aer comprimat, începuse să creadă că oamenii pot fi lăsați în pace — atâta timp cât rămân la sol.

Dar într-o noapte de vară, ceva s-a schimbat. Era cald, iar cerul avea acea culoare nehotărâtă, între albastru și mov. Vântul nu sufla, frunzele nu foșneau. Sana plutea pe o ramură, ochii rotunzi căutând mișcare. Puii dormeau, Koji stătea cu spatele spre oraș, cu gâtul întins.

Și atunci, dintr-o dată, cerul a explodat. O flacără roșie, apoi o alta verde, apoi un cerc galben care s-a spart în alte cercuri mai mici. Sunetul a fost brutal, o crăpătură care a spart liniștea ca o piatră aruncată într-o oglindă. A urmat o rafală de bubuituri, scurte și violente, ca niște palme pe inimă. Sana a țipat. Nu fusese niciodată o bufniță vocală, dar în noaptea aceea, a scos un sunet străvechi, rupt, de parcă o parte din ea fusese smulsă. Koji a zburat imediat spre cuib, iar puii, treziți brusc, tremurau sub pene, cu ochii lăcrimând.

Din toate părțile, păsările zburau haotic. Porumbeii, care de obicei dormeau liniștiți pe clădiri, se izbeau de stâlpi. Graurii, speriați, se ridicau în roiuri și dispăreau în noapte, fără direcție. O barză, trezită brutal, a căzut în râu și n-a mai ieșit.

Focurile de artificii nu se opreau. Oamenii râdeau. Fotografiau. Aplaudau. Cerul părea că arde.

În săptămânile care au urmat, Sana n-a mai dormit. Koji devenise tăcut. Puii crescuseră, dar în ochii lor rămăsese frica.

Noaptea, în loc de vânt, venea mirosul de fum și plastic ars. Pe cer, rămâneau uneori umbre verzui, ciudate, ca niște zgârieturi în atmosferă. Într-o noapte, Koji a găsit un liliac mort. În altă noapte, un pescăruș s-a prăbușit în parc și a murit în câteva minute, cu aripile acoperite de un praf fin, argintiu.

- Cerul s-a îmbolnăvit, a spus Koji.

Sana nu știa ce să-i răspundă.

La marginea parcului, trăia un băiat pe nume Rareș. Era un copil singuratic, care stătea adesea în balcon și asculta muzica frunzelor. Avea obiceiul de a vorbi cu stelele. Într-o noapte, după un alt festival de artificii, l-a văzut pe puiul cel mic de bufniță, rătăcind pe o creangă joasă. Tremura.

Rareș s-a apropiat încet, fără teamă. Și-a scos tricoul și a învelit puiul, apoi l-a dus pe o băncuță de lemn, unde l-a ținut până s-a liniștit. Nu l-a luat acasă. Doar a stat lângă el.

Sana l-a privit de sus, cu ochi umezi. Nu-l înțelegea. Dar nici nu-l respingea.

În oraș, nimeni nu vorbea despre păsările care mureau. Focurile de artificii continuau. Pentru nunți, pentru zile de naștere, pentru nimic. Fără permisiuni. Fără restricții. Doar zgomot și lumină, ca o formă de autoafirmare oarbă.

Parcul devenea tot mai tăcut. Unele păsări plecaseră definitiv. Altele nu mai cântau. Seara, aerul era încărcat cu fum, iar frunzele aveau pete ciudate, ca niște arsuri chimice.

Sana și Koji își făceau planuri de plecare. Dar unde să mergi, când cerul e bolnav?

Într-o noapte, un ultim foc de artificii a luminat orașul. De data asta, a fost organizat de primărie. Trei mii de rachete, lansate în douăzeci de minute. Culoare, sunet, vibrații.

Sana și Koji nu s-au mai ridicat din copac. Au rămas acolo, strânși lângă puii lor, cu ochii închiși. Ca să nu mai vadă.

După ce cerul s-a stins, a început o ploaie slabă. Nu răcoroasă, ci grea, înecăcioasă, cu miros metalic.

În zori, Rareș a ieșit din casă și a mers în parc. Pe alei, erau resturi de petarde, hârtii ude, doze de băutură, măști de plastic. A ridicat ochii spre stejar. Bufnițele nu mai erau acolo. Doar o pană cenușie, udă, legănându-se ușor în vânt.

Mult mai târziu, Rareș a scris pe blog „Am crezut că artificiile sunt frumoase. Le-am privit cu ochii mari, ca toți ceilalți. Dar frumusețea nu înseamnă nimic dacă omoară tăcerea. Dacă distruge ce nu se vede. Oamenii trăiesc ca și cum ar fi singuri pe planetă. Ca și cum noaptea le aparține. Ca și cum cerul e doar un ecran pe care își proiectează plăcerea. Dar cerul nu e al nostru. Și uneori, cerul se sparge.”

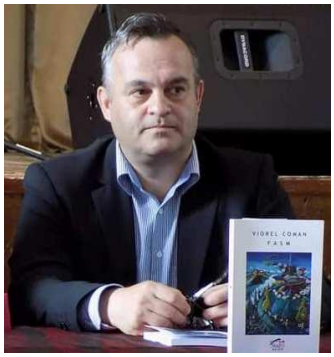
Și poate, undeva, într-un parc îndepărtat, o altă bufniță a auzit tăcerea dintre rachete și a înțeles.

Sursa:Artist Plastic Mihaela Crăciun

VIOREL COMAN

FRAGMENT DIN ROMANUL CAZINOUL ALBASTRU

De când au ştiut că a rămas însărcinată şi până l-a născut, atât mama cât şi tatăl lui Colescu s-au consolat spunându-şi: ,,Noi nu am fost pregătiţi să avem un copil! El ni l-a dat, El să-i aibă de grijă...!" I-au oferit o copilărie liniştită, controlându-l şi proiectându-i viitorul pentru a-l pune pe o anumită direcţie, repetându-i obsesiv o frază încă de când era mic: ,,Tu, Colescule junior, ai să te faci popă! Cu tine scăpăm repede...!" Mai avea o soră frumoasă foc care reprezenta mândria familiei. În contrast cu trăsăturile fizice bine calibrate ale fetei, Colescu avea o înălţime de un metru şi jumătate iar picioarele-i erau butucănoase. Colegii râdeau des pe seama acestui aspect, dar, odată ce a trecut pragul şcolii, nu a mai putut da înapoi! Se obişnuise cu multe, inclusiv cu statutul de ,,al doilea" în familie.

Cu Iosif s-a întâlnit pentru prima dată pe stradă, ajutând o bătrână să se ridice după ce se împiedicase şi căzuse într-o baltă. Observând că are un picior rupt, n-au rămas indiferenţi, şi şi-au asumat misiunea de a o duce la spital. În sala de aşteptare au avut ocazia să discute prima dată, chiar şi chestiuni serioase...

- Câteodată, religia te închide! l-a provocat Iosif în timp ce stăteau aşezaţi pe scaunele din plastic şi aşteptau veşti de la doctor.

- Poate că ăsta este rostul ei! i-a răspuns Colescu după o pauză destul de lungă.

- La voi este mai simplu! L-aţi găsit, credeţi în El şi-n poveţele Lui! Noi Îl aşteptăm în continuare...!

- Mi-ar fi convenit mai mult ca enoriaşii să înveţe, să cerceteze şi apoi să creadă din convingere! Să-şi pună intelectul la treabă, să se asculte pe sine, să pună mâna pe Biblie! Vin şi mă împovărează cu problemele lor, transformându-mă într-o imensă ghenă...

- Îmi place cum gândeşti! Eşti simpatic! După cum te aud, te-ai născut să ajungi preot!

- Vezi tu?! Mi-ar fi plăcut mai mult să practic un sport...

S-au uitat unul la altul, neîncrezători, apoi au râs. Chiar şi după ce-au aflat că bătrâna se va face bine, nu au reuşit să se despartă. Odată ieşiţi pe poarta spitalului, s-au mai plimbat minute în şir. La despărţire, ca un act de voinţă bilaterală, au convenit să se mai întâlnească.

- Sunt destul de ocupat! Prea des nu vom avea ocazia! l-a avertizat Colescu.

- Am şi eu destulă treabă! Dar sunt sigur că o să găsim timp! l-a asigurat Iosif. Oricum, mă bucur că te-am cunoscut!

- Şi eu!

La propunerea lui Iosif, s-au întâlnit la cazinou.

- Multă lume s-a întrebat dacă o să-l redeschizi. Apropo, de ce l-ai luat? l-a întrebat prin surprindere Colescu într-una din zilele când se aflau acolo.

Iosif a inspirat o dată puternic şi, după ce şi-a eliberat plămânii, l-a întrebat:

- Când ai intrat, ai simţit ceva?

- Nu! i-a răspuns acesta sec.

- Vezi? Pentru mine astea-s adevăratele teatre de război, de unde foarte puţini ies învingători! Îmi place atmosfera, spiritul aventurier, admir curajul pariorilor şi chiar mă consolează gândul că şi alţii au pierdut! Pe cei care au plecat de la masă cu buzunarele pline am fost invidios! În toţi anii cât am jucat nu am găsit răspuns la întrebarea de ce unii câştigă şi alţii nu! Nu există nicio logică, nicio formulă câştigătoare, doar o speranţă! Am fost născut cu patima asta şi-mi dau seama că este ceva rău. Curios este că nu am moştenit pe nimeni din

familia mea... M-am cercetat şi am ajuns la concluzia că raţiunea m-a ţinut pe linia de plutire! Dar este atât de fragilă demarcaţia între dezastru şi normalitate, încât am început să lupt! Transpiram, eram agitat, nu-mi găseam locul de parcă aş fi fost drogat! Cred că pe toţi jucătorii îi prinde aceeaşi febră care le întunecă treptat minţile până în punctul în care îşi pierd discernământul! Şi cu cât pierzi, cu atâta scoţi mai mulţi bani din buzunar...! Dacă cineva, în acel moment, te-ar lua cu forţa de la masă şi te-ar ascunde undeva vreo câteva zile, tare bine ar fi! Când mă gândesc că mi-a trecut glonţul pe la ureche, mă simt norocos! Cine m-a îndemnat să mă ridic de la masă? În acea secundă decisivă m-am hotărât să nu mai intru niciodată într-un cazinou! Şi am reuşit! Dar târcoale tot am dat... Mă plimbam pe lângă aceste clădiri elegante ori de câte ori aveam ocazia, imaginându-mi tot ce se petrece înăuntru! Paradoxal, acum, pentru mine, este un loc lipsit de viaţă care reuşeşte să-mi hrănească pofta de joc! În schimb, ca să mă vindec complet, îmi mai trebuie ceva şi nu reuşesc să identific ce! De aceea m-am gândit că tu trebuie să mă ajuţi!

- Eu?! Cum?

- Încă nu ştiu! Asta simt!

Colescu s-a uitat la el mirat, apoi, încrucişându-şi mâinile la piept, a continuat.

- Dacă aşa simţi tu, aşa să fie!

După un timp, Iosif a venit cu ideea de a încerca şi altceva... Îi povestise cine l-a inspirat şi pentru că noua modalitate de destindere era complet inofensivă, au zis să încerce. Mai mult, după ce-au instituit anumite reguli, au convenit să mai caute un partener...

De parcă n-ar fi mâncat atât de multe ouă, Clapan a mestecat cu poftă făcându-i pe ceilalţi să-şi întoarcă privirile nedumerite înspre el!

- Ai grijă să nu te-neci! l-a avertizat Iosif în timp ce ~~a~~ mușca și el. Am câștigat! Am unul cu gălbenușul moale, să se consemneze! Clapan, dacă tot ai afirmat că ai stomacul gol, ia și suplimentul ăsta!

Cu o deosebită satisfacţie i-a întins jumătatea de ou nemâncată în aplauzele celorlalţi.

- Aşa zice la regulament! s-a apărat Adam.

- Tot în regulament spune, a continuat Colescu mulţumit de cum s-a rânduit, că cel care se află într-o astfel de situaţie, poate, dacă vrea, bineînţeles, să dea anumite indicii, pentru ca, în eventualitatea în care va pierde, să poată primi o pedeapsă mai blândă...

- Nu ştiam de atâtea reguli! s-a apărat Clapan văzându-se încolţit de ceilalţi trei. Dar dacă voi susţineţi că aşa este scris, mă supun!

- Altă variantă oricum nu ai! a comentat Iosif mânios ca un taur. Când vorbim de reguli, nu se discută!

- Ce să vă spun? Adam mă cunoaşte destul de bine... Sunt un oarecare! Cei ca mine au parte de o viaţă simplă. Am vrut să am o familie, dar am rămas singur. Îmi cunosc bine statutul social şi nu doresc să deranjez pe nimeni! De când am auzit de jocul ăsta mi-am dorit să particip măcar o dată, ca să experimentez latura intelectuală, ca să zic aşa. Din auzite mi s-a părut interesant, dar, jucându-l, observ o tensiune inexplicabilă. Dacă pierd, asta e! Sunt obişnuit. Aş vrea să mai merg încă o dată la baie! Vă deranjează?

Liniştea secundelor care au urmat a fost întreruptă de Colescu, care uitându-se dur în ochii lui Iosif a continuat...

- Şi eu am nevoie, te însoţesc.

S-au ridicat toţi de la masă, tăcuţi, despărţindu-se doi câte doi.

- Nu ne eşti cu nimic inferior! l-a consolat Colescu când distanţa dintre ei şi ceilalţi le-a asigurat protecţia discuţiei.

MARIA LOGHIN

INIMĂ DE MAMĂ

Te rog, te rog mult, mult, pe tine România mea, să ai grijă de românii tăi! Să fii mereu cu inimă de mamă! Și nu numai de 1 Decembrie, de ziua ta, să îi poftești la fasolea cu ciolan!

Știi tu cum sunt inimile mamelor?...Îți spun eu: Ele, Mamele au inimile pline de Lumină, lubire și Jertfă.

Mamă fiind și eu, până și cuvântul mi-a tremurat povestind despre bunica Zamfira a lu' Ghiță Loghin... Am spus tuturor, cu mândrie, că sunt dintr-o familie de eroi.

Ea, Zamfira a fost una dintre miile și miile de soții ale căror soți au plecat la război. Știa prea bine amarul focului ieșit de pe țeava puștii.

Pe-atunci se spunea: Să fii militar e o mândrie, iar să îți aperi țara e o onoare.

Dar să fii mama unui copil plecat la război, cum era???

După primul război mondial, cel din 1916 - 1918, omul ei, Gheorghe Loghin, pentru fapte de vitejie a primit prin ordin al Regelui Ferdinand l ,,Crucea Comemorativă".

În al doilea război mondial, din 1941 - 1944, a fost prins întâiul ei născut, Vasile. Avea doar 16 ani când a fost chemat la oaste. Când a plecat... ochii mamei au rămas pironiți în zare, iar inima i s-a frânt în mii de bucățele.

Un bob din țara asta poartă în el și sacrificiul ei, mama lui Vasile Loghin, lucru confirmat de sătenii care au cunoscut-o. Pe orișicine întâlnea, întreba cu deznădejde: Oare, Vasilică al meu are ciorapi?... Bocancii i-or fi uzi?... Îi dă careva o cană de lapte?... Dar gloanțele, gloanțele încotro se duc?...

Biata de ea, tot ce avea dădea de pomană, de sufletul băiatului. S-a prăpădit de prea multă așteptare; de inimă rea, spuneau ai ei.

De aceea zic și eu, acum, când omenirea ,,fierbe" și înarmarea este pe ordinea de zi: Ducă-se pe pustii toate gloanțele și toate armele din lumea asta!

Să fie pace!

Pe Vasile al Zamfirei, pericolul morții l-a însoțit la tot pasul. Nici nu ne putem imagina ce greu i-a fost. S-a întors când avea 33 de ani. Mama îi era plecată. De tinerică s-a înălțat la Domnul, după ce a făcut toată rânduiala de înmormântare pentru copilul ei (pe care îl credea mort). Pământul a rămas nearat. L-a arat mai apoi Vasile și l-a muncit cu sârg.

Copiii… copiii de azi, cum văd ei, oare, povestirile astea?

Copilul mamei Zamfira era pușcaș. A luptat în linia întâi. La Cotul Donului a fost luat prizonier. A trăit coșmarul deportării. Laolaltă, ofițeri, subofițeri și soldați au călătorit cu trenul pentru animale până în Siberia. Jafuri, violuri, dezarmări, păduchi, ploșnițe... tot felul de nebunii. A paște iarbă ca vitele, devenise pentru bietele suflete chinuite un mod de a trăi.

A trăi???

Vasile Loghin, tata-socru al meu a trăit 86 de ani. Timp de 25 de ani i-am fost noră și i-am ascultat cutremurătoarele povestiri de pe front și din lagăr. Din toate țâșnea suspinul durerii.

Și Grigore Vieru a plâns ascultându-l… cum s-a întors bietul de el acasă, tocmai din lumea înghețată de la

capătul pământului; fără G.P.S., fără vreun mijloc de transport.

L-au ajutat credința în Dumnezeu și dorul fără margini de mama și de pământul lui, plus... rusoaicele cu inimă de mamă. (Și copii lor erau prinși în nenorocirea războiului).

Mamele, indiferent din ce neam or fi, tot inimă de mamă au. Sunt miloase și se gândesc la plată și răsplată. Știu că făcând bine vor primi bine. Așa e făcută „balanța lumii" ăsteia.

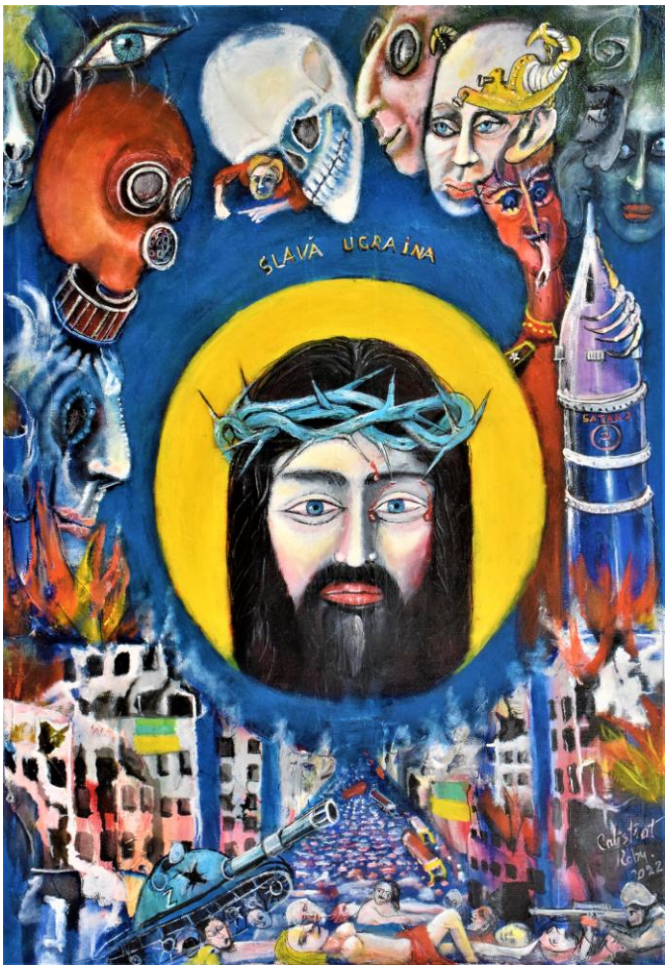
Părinții mei... au trăit și ei din plin drama războiului. Satul nostru, Hândrești, a fost pe linia frontului, în al doilea război mondial. L-au călcat armatele și în drumul lor spre est, către Rusia, și când s-a întors frontul spre vestul Europei. Tatăl meu avea pe-atunci 15 ani, iar mama 12. Tații lor, adică bunicii mei, au fost și ei chemați la arme.

Bunicul din partea tatălui a scris și el epopeea celui mai mare război din istoria umanității. A luptat până în munții Tatra, în Cehoslovacia. S-a întors acasă pe jos. A mers așa câteva luni de zile. Prin câte a trecut!... Câte a avut de îndurat!... Doar inimile lor au știut.

Câte victime au fost???

Câte povești am ascultat eu, direct de la „sursă"!... Multe.

Mă mândresc acum că sunt din viță de eroi, mă uit cu prețuire la tot felul de distincții pe care le-au primit ostașii din neamul meu... Dar tot mă doare inima gândindu-mă la suferința cu care aceștia le-au „plătit"... Și mi-e un fel de ciudă că de la mai marii lumii aud mereu că trebuiesc alocate sume tot mai mari pentru înarmare... Și îmi este ciudă și pe faptul că ai noștri copii se joacă pe calculator de-a împușcații și se bucură când văd cum curge sângele (fie el și virtual).

Sursa:Artist Plastic Calistrat Robu

NICOLAE SUCIU

FRAGMENT DIN ROMANUL TÂRGUL ZIDULUI-CONTINUARE

(...) Așa că femeia se dezbrăcă de hainele urât mirositoare, le aruncă cât colo, se îndepărtă apoi, ușor, spre pat și, când să se bage sub plapumă, auzi din nou bătăi mult mai intense în ușă. Doar bătăi care o săgetau până-n vârful picioarelor. Atunci simți că inima care încă i se mai zbătea în piept, ar mai avea clipe de trăit și se va împietri definitiv. Aşteptă să audă o voce, altfel de unde să știe dacă arătarea bate în ușă sau doar i se pare ei. Dar se instală din nou liniște mormântală, timp în care Ana fu convinsă că arătarea s-ar fi retras definitiv în stradă. Apucă tremurând, telefonul mobil și încercă să formeze cifre dintr-un număr de care nu era sigură. Nu mai știa dacă numărul pentru Urgențe e 122, 112 sau 121. Atunci sări ca arsă, la vocea confuză care, dincolo de ușă, părea acum că striga de undeva de departe, ca de pe celălalt tărâm: A-na! A-na! A-na!, ca și cum ar fi pe punctul de a cădea într-o prăpastie. Semăna cu un strigăt de ajutor. Ana nu răspunse nici de această dată. Era decisă ca, dacă cel de afară va forța ușa, să apese pe ok.-ul din dreptul unuia dintre numerele de urgență gata formate. Într-adevăr, glasul care o implora de afară, să deschidă ușa era, cu toată răgușeala posibilă, al soțului ei. Apoi, după o pauză destul de lungă, ușa fu bombardată cu altă serie de bătăi însoțite de un Vino, Ana, și deschide, că altfel rup ușa! Nici de această dată femeia nu
răspunse, camuflându-și gura cu palma. Ca urmare, loviturile în ușă aveau să devină tot mai puternice. În următoarele secunde, Ana auzi cum cel de afară își lua viteză, depărtându-se câțiva pași pe coridor, ca mai apoi, să se izbească cu putere în ușă. Încă puțin și ușa putea fi dislocată din tocul ei. Deja Ana îl vedea pe individul deghizat în Circa, dând buzna peste ea, în casă. Și ea unde putea fugi? În baie? În bucătărie? Dacă ar fi ieșit pe geam în stradă, arătarea ar fi prins-o și mai ușor. Încă puțin și ușa va ceda, când izbiturile fuseseră însoțite de această dată, de o voce pițigăiată de femeie:

– Alo! Alo! Ce faci, măi omule, aici, în puterea nopții?

Nu i se răspunse.

– Stai așa, omule, că te văd în lumina lanternei – se auzi glasul care părea a fi al Ginei, vecina de la etaj, moartă în urmă cu un an – Domnu'Circa, dumneata ești? Păi, nu ai murit în spital, domnule?

– Nu, nu... – răspunse glasul răgușit al lui Circa – Cel care a murit în spital e Circaș, adică altcineva. E o coincidență de nume, doamna Gina. El e Circaș Buzduganu, iar eu sunt Circa Buzdugan, chiriașul dumitale...

– Bine, Bine, și copilul cu ucraineanca cine-l are, dumneata sau celălalt?

– Eu. Tocmai asta voiam să-i spun soției mele, că vom avea un copil– stâlp la bătrânețe, cum zice poetul, dar nu găsesc biletul pe care am scris:copilul și Olena. Fii dumneata sigură că acest copil ne va mângâia mie și Anei, toate bătrânețele...Atâta mai auzi Ana: bătrânețele... bătrânețele... bătrânețele... – replica pierzându-se undeva, în hăul ce i se căsca sub picioare, printre nămeții de stânci sure...

Dimineața, ca ieșită dintr-o bolgie a infernului dantesc, Ana făcu ochi destul de târziu. Era aproape de ora 9, când auzi intrându-i pe telefon un mesaj. Încă neieșită de sub plapumă, îl citi: „Ana, vezi că eu mai zăbovesc aici, în Constanța, încă vreo două-trei zile, în așteptarea confecționării unui aparat de distrugere a distrugerii. Doar, doar de i-om putea veni de hac războiului ăstuia. Totodată, auzind că una din calfele mele, Circaș Buzduganu a fost lovit în cap într-o noapte, la zidul meu, și că chiar azi-noapte ar fi murit, te rog transmite condolențe familiei îndurerate”. Apoi auzi bătăi în ușă însoțite de vocea Firei, gazda Olenei:

– Ana! Te-ai sculat?

– Da – răspunse Ana – Vin acum să deschid...

– Nu mai veni. Doar am vrut să știi că soțul tău a murit azi-noapte la reanimare. Dumnezeu să-l ierte!

Sursa:Artist Plastic Mariana Saraiman

MARIA PANCIUC BUCĂTARU

PUTEREA RĂBDĂRII –FRAGMENT DIN ROMANUL „DEPARTE DE CASĂ”

Se spune că pentru o judecată cu proștii trebuie să răscolești pământul ca să poți afla adevărul”

Pentru plecarea de acasă trebuie să-ți lipsească multe lucruri din componența ta umană, dar mai ales sufletească. Dacă ar fi să enumăr pe cele mai importante, mi-aș da seama că oamenii care pleacă și dacă ar rămâne, nu ar fi de mare folos societății din care provin. Cum să-ți părăsești copilul, copiii? Cum te desparți de locul unde poți găsi liniștea, bucuria, atât cât este? Nu te obosesc distanțele acestea enorme, atâta nesiguranță în care trăiești nu-ți amplifică părerile de rău că ai ales o altă viață?

– Ce ai de stai așa de gânditoare Alexandra, o întreabă colega ei.

– N-am nimic, mă gândeam la mama. E bătrână, singură, deși a crescut trei copiii.

– Dar tatăl vostru unde este?

– A crăpat de viață prea bună, spune Alexandra.

– E păcat să spui așa!

– Nu cred că-i păcat pentru că nu poți fi părinte numai dacă ai conceput un copil.

– Alexandra, nimeni cu cunoaște viața părinților săi. Tu crezi că al tău copil te va vorbi de bine? Conștientizează el că tu vrei bani mai mulți să-i oferi o viață mai bună? Va ține minte un singur lucru, că ai plecat de acasă și l-ai aruncat într-o așteptare grea, interminabilă. Eu îmi aduc aminte cum tata avea niște obligații pentru cineva. Eu credeam că tata se ducea acolo să se distreze, dar nu era așa. Muncea din greu pentru o bucată de pământ pe care o primise pentru a-și face o microfermă de legume. Acolo, la acel individ care-l arvonise pentru toată viața și-a găsit sfârșitul, fiind prins de un mal de pământ pe care-l încerca să-l stabilizeze cu niște țăcheți. Când am aflat eu adevărul, era prea târziu. Cursul vieții e aproape la fel, doar intensitatea la care o trăim, face diferențe, nu atât în existența noastră, cât în modul de comportament. Cel mai rău e când acționăm singuri, fără să păstrăm comunicarea între noi, spune Geanina, femeia care purta o greutate pe sufletul ei.

– Eu cred că trăiești așa cum îți este capul. Faci tot ce poți să ajungi unde vrei.

– Taci, Alexandra, că mă apucă leșinul. Cum să ajungi prin jungla asta, în care nici piciorul nu ai unde-l pune?

– Dacă te duci acasă acum, presupunem, pentru că va fi greu să ne vedem acasă, și găsești bărbatul cu una în pat, ce faci?

– Le fac o cafea și-i rog să nu mă deranjeze că eu am ceva treabă, râde Alexandra.

– Eu cred că ești căzută în cap, cum poți fi așa?

– Așa am văzut la mama. Nu a reproșat nimic, nu-l mai aștepta pe tata, nu-i mai dădea să mănânce. Ne făcea mâncare, apoi spăla totul și pe aragaz punea niște ciorbă dubioasă.

– Cum să facă așa ceva?

– Nu știu cum, dar a făcut-o, spune Alexandra.

– Voi ați crescut fără tată din cauza mamei voastre, nu din cauza lui. După așa un comportament sigur te duci în lumea ta. Măi, Alexandra, noi ne luăm câte doi, fiind

străini, de unde vine ideea asta de a pune stăpânire pe cel de lângă tine?

– Din nevoia de iubire!

– Tu crezi că te poate iubi cineva numai pentru că vrei tu? Iubirea nu ține de cât primești, ci de ceea ce tu înțelegi din tot ce ți se oferă.

– Geanina, și dacă nu-ți oferă nimic?

– Și... ce-i cu asta? Încearcă să repari ceva, dacă nu, retrage-te, nu-ți pierde mândria. Eu nu m-aș umili pentru nimic în lume, dar nici nu aș lăsa loc pentru mizeria ce s-ar putea aduna în jurul meu, zice Geanina.

Cele două femei s-au despărțit, în clipa când cineva a chemat-o pe Geanina.

Când Alexandra și-a dat seama unde-i și ce face, nu mai avea nici un gram de putere în ea. Cum voi justifica eu plecarea mea de acasă? Ce face oare familia mea? Iulian, cu rănile lui după explozia de pe vasul care a adus atâta suferință, oare cum se descurcă? Uitase că-i lăsase să facă o sumedenie de lucruri, nu ușoare de loc, ci foarte complicate chiar. Când se gândea la fiul ei o apuca plânsul. Dacă pățește ceva și nu-l mai vede, nu-l mai poate strânge în brațe? De ce și-a nimicit familia? Poate de sărăcie, crede ea, dar un om cu slujbă bună, cu casă pe litoralul mării, cu un fiu minunat etc., cum poate fi trecut la capitolul oameni săraci? Nu cumva plecatul de acasă este o boală care nu se poate vindeca? Ce se ascunde sub aparenta viață mai bună a celor care au plecat de acasă? Ce speranțe își pun oamenii că vor izbuti să depășească traiul la limită?

În momentul când Alexandra era cu gândul în satul ei frumos, cu drumul lung și drept de parcă nu avea capete, a intrat pe ușă o fată care ținea mâna la gură.

– Ce-i cu tine?

– Copila nu spune nimic. Scoate din buzunar un bilet pe care-l întinde spre coafeza ei. Citește și o apucă groaza.

„Aranjeaz-o pe idioata asta în așa fel încât să nu i se vadă «semnele» pe trup. Fii atentă ce faci!! Kalu."

Și-a dat seama că nu-i de glumă. Nu părea că-s venite să muncească legal. Trecuse aproape o lună și nimic nu denunța că va fi ceva de bine. Se apropie de fată și îi spune:

– Dezbracă-te!

– Nu vreau, nu pot pentru că...

– Trebuie, nu ai încotro! Tu nu vezi că nu te roagă nimeni?

Alexandra prinde de jacheta fetei și-i deschide nasturii. Decolteul rochiei de pe ea lăsa să se vadă niște urme dubioase, pe care nu le puteai cataloga de unde vin.

– Ce-i cu tine? De unde vii?

– Din Ștefănești-Botoșani.

– Dar n-ai venit cu mine odată, nu?

– Sunt de mai multă vreme aici în Italia, dar am stat la niște rude, apoi am găsit o slujbă pentru mine. Mi-au spus că voi face o școală de masaj, apoi voi fi angajată.

– Ce masaj? Tu ai liceul? Pentru masaj este facultate, nu poți să profesezi numai cu niște cursuri. Fata tace și plânge. Alexandra, cu simțul ei realist despre viața cinstită rămâne fără cuvinte.

– Cine ți-a făcut asta?

– Kalu, spune fata.

– Dar cine-i Kalu ăsta? Întrebă tânăra femeie.

– Unul de-al lor, nu știu. L-am văzut și pe la rudele mele de multe ori.

– Aaaa! Deci, așa stă treaba!!! Dar acum de ce te-au bătut?

– Mi-i rușine să vă spun.

– Te-a violat?

– Dacă mă violau nu era nimic, pentru că de ani buni îndur chinul la care m-a supus unchiul meu, luându-mă în Italia, dar...

Fata nu a mai putut continua. Până Alexandra a liniștit-o a stat cu frică să nu vină cineva să i se pară că întrebările ei sunt prea îndrăznețe.

– Vă rog să nu spuneți nimic nimănui pentru că am fost amenințată cu moartea dacă voi vorbi.

– Stai cuminte, că nu am cui spune. Dar aș vrea să știu ce au vrut de la tine?

– Nu cred că pot povesti.

– Încearcă! Poate te mai poți elibera de frică!

– Nu-mi mai este frică, vreau să mor, că nu pot îndura ceea ce mi se întâmplă.

A stat pe gânduri și apoi, privind la Alexandra, a spus:

– Ce bine semănați cu mama mea!

– Dar unde-i mama, de ce te-a dat de lângă casă?

– M-a *„cumpărat"* unchiul

promițând că voi avea o viață mai ușoară decât dacă aș sta lângă părinți, zice fata cu ochii în lacrimi.

– Dar cum ai ajuns aici?

– Unchiul cu familia a plecat în S.U.A. și a spus că va veni după mine.

Alexandra nu a mai lungit-o cu vorba. Era tare curioasă ce a pățit fata de a fost lovită așa de rău. Din ce a spus ea, s-a înțeles că a fost dezbrăcată și supusă la perversiuni greu de suportat, de un individ mai în vârstă. A pieptănat-o, a dat-o cu fond de ten pe locurile afectate. Avea și câteva puncte arse cu țigara, după părerea Alexandrei. Din clipa aceea a luat o hotărâre de la care nu va da înapoi niciodată: *„va începe lupta pentru a ajunge acasă la familie”*, dar cum o va face nu avea nicio idee.

Descoperise la un magazin alimentar din apropiere o tânără care era gestionară la raionul de dulciuri. Când a spus *„bună ziua”* pe românește, fetei îi luceau ochii de bucurie. S-au retras după un raft și au vorbit câteva cuvinte.

– Mare prostie am făcut, doamnă, că am plecat de acasă. O duceam greu, dar acum m-am distrus de dorul de fiică-mea, de părinți. Sunt aici de patru ani, dar am impresia că au trecut patru decenii, spune fata.

– Vă plătesc bine?

– Mai bine ca la noi, dar e prea multă suferință. Dacă vine vagonul cu marfă nu contează cât e ora, stăm și aranjăm totul, chiar dacă ne prinde ziua.

– Nimeni nu dă bani de pomană.

– Dar uneori condițiile sunt inumane. Regret că am plecat de acasă. Am să câștig câțiva bani, dar poate nici nu o să am ce face cu ei, spune tânăra.

Alexandra a scurtat vorba, de frică să nu fie urmărită de cineva. Aparent avea program lejer, dar nu aveai cum să cunoști dedesubturile mafioților. După un timp a mai căutat-o pe Adela, dar nu a mai găsit-o, probabil fusese schimbată în altă parte.(continuare în nr următor).

Sursa: Artist Plastic Anda Petrache

CONSTANTIN PROFIR

FRAGMENT DIN ROMANUL SE DESCHID FERESTRELE

Zilele treceau, viața în sat, după rănile războiului și ale secetei, își căpătase tonusul normal, plăcut. Oamenii, ca furnicile, lucrau de zor pe ogor, în ogrăzile lor. Erau lipsuri dar speranța în vremuri mai bune îi întărea. Satul, amplasat la capătul sudic al unui deal, destul de uniform, fără râpi, fără șanțuri, beneficia și de o orientare plăcută în fața soarelui. Soarele își descărca destul de bine valul lui de căldură iar vântul nordic nu-l prea biciuia în timpul iernilor. Spre Prut, terenul era cam abrupt dar asta nu-i împiedica pe săteni să meargă la el: pentru adus apa, pentru pescuit, pentru lucrări agricole pe parcelele de lângă mal. Pe atunci, albia râului fiind navigabilă, era bine întreținută prin dragare. Șlepurile acostau pentru preluarea diverselor produse, îndeosebi cereale. În sat se stabilise o familie de greci care mijloceau astfel de afaceri. Am auzit, de-a lungul anilor, diverse comentarii. Tata:„Ehei, câți saci am cărat la șlepuri, numai spinarea și brațele mele știu".

Mama:„Eram o ploadă de 9 ani si tata m-a dat la greci să le fac curățenie prin casă, prin curte. Ce mai munceam! Mă dureau mânuțele și genunchii picioarelor. Mă trimiteau și la Prut să aduc câte o galeată de apă”.

Și tot ea:„deabia împlinisem 17 anișori și tata, gata, a și aranjat maritișul cu Ghiță Lemnarul, căruia, pe la horă, îi spuneam bădie. Era cu 8 ani mai mare". Mama, Petrina era primul copil al familiei Stratan. Din 14 nașteri ale bunicii materne, Glina, au supraviețuit șapte: cinci fete și doi băieți. Așa era pe acele timpuri: femeile nășteau cum ziceau adesea, câți a dat Dumnezeu dar asistența la naștere era superficială. De multe ori, nici singura moașă din sat- care ținea loc și de doctor- nu ajungea la patul celei ce urma să nască. Uneori se întâmpla ca nașterea să aibă loc chiar pe câmp, unde mergeau la muncă. Gravidele nu erau menajate de loc în apropierea sorocului.Erau multe de făcut, unele cu caracter de urgență si toate acestea le împingeau la lucru. Dar să rămânem la albia râului: în apropiere de el mulți aveau parcele pe care le cultivau cu legume. Solul, de natură aluvionară, bogat în nutrienți asigurau dezvoltarea plantelor. Rodul era întotdeauna bogat iar fructele erau foarte gustoase. Se cultivau de toate: roșii, ardei, varză, ceapă, morcovi, verdețuri. Apa fiind în apropiere, când era nevoie, se scotea din râu cu gălețile sau cu ajutorul unor roți cu cupe. Aceste erau puse în mișcare de oameni, cu mâinile sau cu ajutorul unui animal de muncă, bou sau cal. Printr-un sistem de roți, ingenios făcut, asigura punerea în mișcare. Cupele se umpleu cu apă iar când ajungeu sus apa era deversată într-un uluc de scândură, apoi, prin rigole era condusă în zona de irigat. Cel ce dirija apa spre plante făcea și prășitul și plivitul buruienilor. Mișcările trebuiau bine coordonate căci altfel apa se ducea unde nu trebuia.

O dată cu lucrările de pe parcela de legume, omul făcea și pescuit. Se foloseau ba undița, ba pripoane. Undița, cu fir de cânepă sau bumbac, avea un singur cârlig. Cârligul, cu o sfoară scurtă, 30, 40

cm.,se lega mai sus căci în capătul celei principale se lega o greutate din piatră sau fier. Se asigura menținerea cârligului pe fundul apei. Bățul, făcut din salcie sau alun, ascuțit, se înfingea bine în mal, astfel ca, un pește mai mare să nu-l poată scoate. Era un pescuit spectaculos, cu multa revărsare de adrenalină.In cârlige se puneau râme groase ce se găseau în baligă, broscuțe sau cocoloașe de mămăligă special pregătite. Săteanul, care-și vedea de muncă, mai venea să le vadă și cele cu bățul băgate în apă aveau sigur pește. Urma lupta cu el și scoaterea lui cu minciocul, o sculă ca un polonic mare cu plasa de 0,8- 1 m. Nu de puține ori când era mai mare, peștele rupea cârligul. Dar nu era supărare, căci era destul și nu dura mult și venea altul.

Mai lesnicios era pescuitul cu priponul. Acesta era făcut dintr-o sfoară groasă, prin împletirea a doua trei fire, lungă de 15-20 m. La un capăt, sfoara se prindea de un țăruș ascuțit ce se înfingea în mal iar la celalalt capăt se lega o bucată de piatră, cărămidă sau fier. Pe această sfoară se legau 15-20 de cârlige, prinse și ele de o sfoară scurtă de 30-40 de cm numită lumânărele. Priponul, după ce se înfingea țărușul în mal, sub pânza apei, se așeza cu mare grijă pe un teren perfect curat, cârlig după cârlig la 5- 8 cm. unul de altul. După încărcare cu nadă, venea aruncatul în apa care, aici, cerea dexteritate și forță, astfel ca pietroiul să se ducă cât mai departe și să întindă sfoara. Se controla de 2-3 ori pe zi, de regulă: dimineața, la prânz și seara. Găsirea lui întins pe lângă mal, indica prezența unuia sau mai multor pești. Extragerea lor din apă cerea îndemânare dar și răbdare. O altă metodă de pescuit era practicată cu folosirea unei scule numită trandavai. Pe un cadru de fier triunghiular, cu laturi egale, lungi de 1,5-1,8 m, se prindeau două feluri de plase: una cu ochiuri mici de 4-5 cm și alta, plasată lângă prima cu ochiuri mari de 10-15 cm. De vârful triunghiului se agăța o funie lungă de grosime 15-18 mm. Scula se folosea din două bărci, manevrate de câte doi oameni: unul la vâsle, celălalt la capătul bărcii, dansa trandavaiul. O latură se mișca pe fundul apei, peștii, precum se știe, umblă după hrană tocmai pe acolo. Luați de plasă, se agățau cu aripile de ea și, încercând să scape, transmitea vibrații către cel din barcă. Și spunea celui de la vâsla să tragă spre mal. Plasa era ridicată urmând scoaterea peștilor încurcați în cele două plase. Deseori când, crapi sau mrene mari, trăgeau puternic și scula era greu de adus la barcă. Cu răbdare, după o luptă de mai multe minute se reusea aducerea ei la suprafață. Nu lipseau comentarii de tot felul:,,ai grijă, ține-l bine, lasă-mă, știu ce am de făcut, ohooo ce crap mare, are peste 10 kg. Și tot așa, pe un parcurs de 1-2 km se aduna îndeajuns pește în barcă. Se întorceau spre locul de unde plecaseră, unde se descărca peștele și trandavaiul într-o căruță iar barca se parca la mal unde se păstra pentru o nouă partidă. Peștele prins intra la procesare: curățare de solzi, eliminarea organelor interne, reținerea icrelor, despicarea și depozitarea într-o putină cu soluție de sare. După câteva zile, peștele se scotea din saramură, pentru uscare la soare, pentru că nu erau posibilități de păstrare la frig. Nu se putea pescui zilnic, deoarece multe alte munci agricole așteptau: prășitul porumbului, a florii soarelui etc.. Trandavaiul, după uscare, se atârna într-un cui în peretele magaziei. S-a putut pescui cu el cât Prutul a fost numai al nostru. După război, nu s-a mai putut, interdicții severe au urmat, emise de noile autorități. Voi mai reveni asupra pescuitului, căci practicarea lui, pe lângă folosirea peștelui aducea trăiri pasionale deosebite.

***

Venise vremea ca eroul nostru, Milică, să cunoască și el Prutul, să cunoască lunca. Casa lui Ghiță Lemnarul se situa cam la 300- 400 m de râu. Se ajungea rapid și ușor pe lângă apa unui pârâu. Pe distanța spusă mai sus, acesta unea de fapt apele a două pârâuri: Oarba si Horincea. Primul curgea printre două dealuri, Dealul Mic si Dealul Mare și

colecta apele pluviale şi izvoarele pe cca 6-7 km, plecând din satul Oarba, astăzi Suceveni.

Al doilea dintre Dealul Mic continuat mai spre nord, cu Loncăreşti şi spre răsărit, adică spre Prut, cu Dealul Mare. Ambele dealuri fuseseră formate de viiturile Prutului căci straturi groase ascundeau mai în adâncime cantităţi mari de pietriş cărora, localnicii, îi spuneau prundiş. In stratul frontal de deasupra, de textura nisipoasă, se găseau multe pietricele de calcar, în limbaj tehnic bobovine. Prezenţa lor arăta pretabilitatea pentru cultura viţei de vie, căci elementul calciu, preluat de rădăcini favoriza calitatea fructelor, în ele acumulându-se cantităţi şi mai mari de zahăr şi arome. Hibrizii producători direcţi aduşi şi aici după distrugerea filoxerei de la mijlocul veacului XIX, au dat vinuri de calitate care, în unele toamne rămâneau cu zahăr nefermentat, devenind demidulci sau demiseci naturale. Se cultivau mai mult Tireaza (creatorul lui francezul Teras), Zaibăr (Seibel), Cudrica (Couderc), Condir bătut si Condir mărunt.Un întreg versant, până la Oancea, cu expoziţie estică, era cultivat cu viţa de vie, fapt pentru care localnicii l-au botezat Coasta Viei. Meritat, nu?

Mai târziu, eroul nostru va mai colora această incursiune cu alte descrieri.

Revenind, luat de mână de tataia, a pornit spre albia râului. Era în luna mai când căldura şi lumina astrului au scos din muguri şi din sol expozie de culori, diverse, proaspete, crude, vesele, flămânde după urcuşul spre cer. Sălciile se mândreau cu frunze şi mâţişori (inflorescenţă). Se legănau sub mâna vântului, maiestos, fermecător. Parcă încercau să mulţumească apei şi soarelui pentru energia transmisă, pentru fluidul vital, pentru cântecele vântului.

Ce simţire mistică mai transmite şi vântul! Adevărat balsam pentru sănătatea inimii şi sufletului.

Ca şi în poiana din pădure, mâinile nu mai conteneau să treacă de la un lăstar la altul, de la o frunză la alta.

Atingerea verdelui crud îl încărca cu energie. Toate celulele îşi primeau porţia de hrană.

Auzea fel de fel de triluri, păsări numeroase zburau de colo colo descriind prin aer fantasmatice dansuri. Ce bine să poţi zbura! Le-a fost dat numai lor harul acesta. De ce oare? Fiind în permanenţă în căutarea hranei, deplasarea rapidă prin aer în capturarea hranei era o condiţie de bază.

Şi totuşi ce minunăţie să zbori, să priveşti totul de sus, să te odihneşti unde vrei şi când vrei! Nu se mai sătura urmărindu-le cu privirea, ascltându- le cântecele.

Ochii s-au dus şi spre trupul râului. Apa gonea ruta pe drumul ei. Valuri, mai mici sau mai mari, scoteau şi ele sunete plăcute. Dar când faţa ei era spartă de saltul unui peşte, scotea un chiot de bucurie. Cu degetul îndreptat într-acolo, striga la tata: ,,uite, uite ce este acolo?,, Un peşte, îi răspunde, a sărit după o muscă. Şi tot aşa, întrebări după întrebări.

Sălciile de lângă apă se încovoiau până ce, deseori îşi muiau vârfurile în apă, parcă o sărutau sau îşi răcoreau frunzuliţele.

Ghiţă era liniştit, se ocupa cu pescuitul. Dar nu-l slăbea din ochi. A simţit că-i place mult să mângâie plantele, să-şi verse lumina ochilor pe trupul lor. Impactul lui cu covorul vegetal şi cu apa a fost atât de puternic încât, toată viaţa trăită în preajma lui, pe trupul lui a fost ca o desfătare. Ca un balsam, ca o doctorie.

Ghiţă pescuia, acum, cu ciorpacul, o sculă care, la capătul unei cozi lungi, de brad, de 5-6 m lungime era fixată, pe trei vergi de salcie, o plasă cu dimensiuni variate, de regulă 2/2 m. Semăna foarte mult cu un polonic. Se introducea în apă până spre fund, apoi, prin presiunea apei şi prin efortul pescarului se ridica în sus. Peştii situaţi pe direcţia lui erau capturaţi. Se întâmpla că unii, mai mari, simţeau pericolul şi săreau pe deasupra plasei. Se prindea peşti de toate mărimile, unii chiar de 3-4 kg. La o astfel de manevră, apărea câte un crap frumuşel, de peste un kilogram Milică scoase chiote de bucurie, sărind de colo-colo. Avea să pescuiască şi el, mai târziu, cu astfel de sculă.

ANGELA MIHAI

STRĂDUȚA PIERDUTELOR CĂUTĂRI

Iubite

Îți scriu în fugă un gând, de pe atât de vechea străduță pavată cu pietre diforme și reci.

Este acea străduță îngustă și înghesuită ce pare acoperită cu o fâșie de cer și care șerpuiește sinistru și încețoșat pe dinaintea ușilor și a ferestrelor ce par zugrăvite și înviorate doar de nuanțele îmbujoratelor flori care își mai amestecă din când în când culorile sub freamătul linelor adieri.

Pașii îmi încetinesc în fața gangurilor strâmte și lungi ce despart din loc în loc zidurile gri și interminabile ale caselor, pentru a se putea ajunge cu ușurință și îndărătul lor.

Privesc și mă înfior gândind: cum aș face dacă ar trebui să mă strecor printre aceste ziduri pentru a te întâlni? Rămân fără aer, mă înspăimânt și plec grăbită, stingheră și parcă rușinată că tu nu mai ești lângă mine. Mă așez pe banca pe care stăteam adeseori privind printre broderiile croșetate de brațele tremurânde ale pomilor, cerul înstelat și Luna care ne privea dojenitoare când eram supărați și înlăcrimați.

Mă simt străină și parcă pierdută.

Mă strig, însă ecoul se pierde și el plângând peste zarea care se topește curgând pe sub pașii mei desculți și peste pietrele diforme care poartă lacrimile printre ridurile lor adânci, săpate de timpurile străvechi, care, în goana lor, și-au tatuat trecerea mușcând nesătule din plumburiul lor, cu aceeași pofta flămândă ca cea a căutărilor de sub pașii iubiților care, încet, încet se pierd tot mai adânc printre labirinturile ispititoare ale străduței înainte de a se găsi.

Îți mai amintești că uneori spre a da de mine mă furișam și rămâneam înlăuntrul tău așteptându-te cu dor, iar tu de dor veneai de fiecare dată zâmbind?

Acolo, în tine, era lumea noastră, tu erai lumea mea în care doream să îmi trăiesc toate veșniciile.

Tresar, mă uit în jur, te strig cu privirea, ating cerul cu ea și aștept cât o clipire înlăcrimată din care te rog să răsari.

Mă strecor iute în tine, nu mă găsesc nicăieri și...cad sfârșită. Sunt pierdută până și de amintirile tale. Alerg pentru o clipă în gândurile mele, răsuflu ușurată, ești acolo și bucuria începe să mă alerge desculță peste pietrele denivelate care îmi adâncesc fără de milă carnea pe oasele pasului. Simt o durere plăcută doar pentru că alerg cu tine în gând, tu, cel care mi-ai rămas aici pe atât de vechea străduță pavată cu pietre diforme și reci, de sub felinarele bătrâne care scârțâie scorojit în jurul luminilor pâlpâinde și obosite și... peste recele diform al pavajului sculptat de palma scrijelită și desăvârșită a bătrânului și nevăzutului timp. Pavajul din pietre diforme și reci, a atât de vechii străduțe care într-o zi te va pierde până și din gândurile mele, mi-a înmărmurit pașii.

Mi-e frig, mi-e frică și plâng zgomotos printre suspine adânci și tremurătoare, mi-ai rămas doar dor...chiar nu mai ești... chiar îmi ești pierdut...

Îmi adun repede gândurile și mâinile fără vlagă în jurul genunchilor și al picioarelor ostenite după ce am lăsat trupul inert să lunece singur de pe băncuța amintirilor, peste pietrele ude și înfiorător de reci... pașii căutărilor îmi sunt pe sfârșite. Trimit gândul în căutarea ta.

Mă înalț într-un vis adânc și aflu că sunt zborul care nu te găsește printre zborurile tale.

Cobor peste pajiști și, printre culori senine, îți simt căldura pașilor, a șoaptelor...și....da...te simt aievea.

Iacă-te...te-ai ițit ca o umbră fugară și mirată, erai atât de aproape, la numai câteva albastre depărtări de mine...

Cuminte, ca să nu te sperii m-am cufundat în ultima ta șoaptă nerostită, să

văd, să sorb și să gust prelung clipa care urma să te îngroape peste veșniciile multicolore ale privirilor ochilor mei.

Aud toamna cu frunze și foșnet de plumb cum își cară anevoios și asurzitor pașii grei spre gara ruginită și pustiită a vieții mele. Să știi, doar ea mă va adăposti de iarna veșnică din sufletul meu pe care au născut-o pașii înghețați ai plecării tale atât de grăbite.

Mă ridic, mă clatin și gândesc: zadarnice îmi sunt căutările...aud o chemare, mă opresc și privesc pe furiș spre îndepărtata strigare.

Pe cerul imens se derulează imagini dintr-un viitor în care amintirile stau încă ascunse și netrăite de nimeni, iar albastrele depărtări încep să se risipească curgând ușor și mărunt ca prin sită peste un verde crud și nesfârșit.

Prin roua colorată și abia izvorâtă parcă din firul firav al ierbii văd cum își clătesc privirile ochișorii soarelui răsărit după ivirea zorilor unei prime zile dintr-o nouă viață de după ispășirea morții.

Îmi aud vocea: "Așteaptă-mă...sau...te voi aștepta în acea zi..."

Grăbesc pasul...

...S-a lăsat seara, albastrul ei îmi cade greoi și orbitor peste pleoapele ce-mi strivesc privirea.

La colțul aceleiași străduțe înguste și vechi, un bătrân și o vioară garbovită își cântau o ultimă melodie pe care o ascult în tăcere printre lacrimile din glasul viorii, ca pe o jelanie fără sfârșit, dintr-un bocet fierbinte și cutremurător al pierdutelor mele căutări.

Sursa:Artist Plastic Calistrat Robu

MARIANA CĂUEȘTEANU RĂCIULĂ

FRAGMENT DIN ROMANUL ZBOR CU ARIPIU FRÂNTE - RĂPIREA

-Măi copchii, da ci vă trebui vouî mamî, ci nu vi-i ghini așa? Di ci trebui sî vă legaț la cap așa divremi, așa di tineri? Voi nu aveț habar cu ci sî mânâncî însuratu sau măritatu! Voi credit cî tătî viața a sî cii cum îi acu, numa floriceli șî balonașî? Da voi nu videț, Ilenuțî, ci-ni faci nen-tu Grigori nii, când vini sara bat di la sărvici? N-ai sî ti superi șî tu dacî ț-a faci Ionel așa șî ai sî înpungi fuga la mamî-ta plângând? Ș-a-păi a râdi satu întreg di voi? Mai staț oliacî, măi copchii, vrio doi ani di zâli și gustaț șî voi din ficiorii din plin, ș-apăi om faci șî nuntî, cî doar nu v-a dispărțî nimini, dacî voi zâciț cî vă iubiț așa di mult. Sau voi nu aț fost cuminț șî vă grăbești ceva? Ie spuni Ilenuțî?

Dar fata nu apucă să scoată niciun cuvânt din gură, ci doar își lăsă capul în jos, că Ionel o și luă repede cu vorbele pe dinainte.

-Ei, ci vorghești șî matali acolo, mamî? Nu-i vorba di asta! Ascunse el adevărul. Îi vorba cî eu, adicî noi, eu șî Ilenuța, ni iubim pre tari șî nu mai putem aștepta. Ori pisti doi ani, ori acu, tot sî va întâmpla șî di ci sî nu o facim acu când inimili noastri o cer?

Dar Ionel, știa el ce știa! Ilenuța era fata lui frumoasă. Ea, terminase școala și a-cum era angajată, iar acolo la lucru, oricând putea întâlni un alt fecior care poate că i-ar fi sucit mințile, lăsându-l pe el cu buzele umflate. Și apoi, mai era și altă problemă: Oricând, dragostea lor putea să dea roade, dar nu orice fel de roade, ci roade din acelea cu suflet și cu ochi și ar fi fost păcat la Dumnezeu ca o dragoste așa frumoasă ca a lor, să ajungă de râsul și rușinea lumii de peste nu știu câte sa-te.

-Io-ti cari-i treaba, măi copchii, încheie tanti Maria. A sî vorghesc șî eu cu Grigori a nieu, când a vini acasî. Da, nu cred cî s-a rezolva mari lucru. Așa cî, mari speranțî sî nu vă puniț, cî bani di nuntî nu avem. Mai ghini băgață-vă poftili voastri în buzu-nari, și închidițî-li ghini sî nu mai iasî la italî.

Cei doi tineri, săriră amândoi cu vorba deodată, cu fețele luminate, descoperind impedimentul de a fi împreună.

-Da, facim nunta cu bani noștri, doar sântem amândoi salariați!

-Atunci, munciț, mamî dragî, un an-doi, strângițî-vă bănișorii și pi urmî om mai vide…

Tinerii se dezumflară ca un balon înțepat de vorbele ascuțite ce i-au sfredelit pe amândoi în inimă și lăsară capetele în pământ, posomorâți de atâta așteptare ce li se așternea în față. ,,Un an-doi?!,, gândeau amândoi în același timp, în sinea lor. Cum ar fi putut să aștepte atâta amar de vreme? Câte nu s-ar fi putut întâmpla în-tr-un an? D*apoi în doi? Era prea riscant! Dar, deocamdată, nu vedeau nicio solu-ție.

Timpul se scurgea încet-încetișor printre zile, iar ei își reluară viața ca și mai îna-inte, cu toate cele bune și cele rele, pe care le avea ea de dat, iar tinerii se bucu-rau amândoi în taină și în tăcere de frumoasele clipe ce le petreceau împreună, la fiecare sfârșit de săptămână. Dragoste cu mare patimă și cu multe oftaturi.

Într-una din zile, Ionel veni abătut la întâlnirea cu mândra lui.

-Ce s-a întâmplat, iubire? Ce e cu tine, de ce ești așa de întristat?

-Of, Ilenuțî, nu știu ci s-o întâmplat dar mama me tari îi întoarsî pi dos.

-Ilenuțî, uiti , în tăt acest timp, am stat șî m-am gândit cum sî facim sî nu ni mai dispartî nimini. Așteptăm pânî sâmbăta viitoari șî vin frumos cu căruța șî… ti fur.

Apoi, ti duc acasî, spunându-li cî noi așteptăm un copchil. Așa cî…vor sau nu vor sî înțăleagî șî sî accepti, asta îi! Eu

înapoi nu dau, iar di ai mei ne-or alunga, vorghesc cu bunica sî stăm la ie.

-Păi cum, Ionele, să mă furi?! Că eu vin singură, pentru că te vreau. Asta nu înseamnă furat.

-Oh! Da nu înțălegi? În fața familiii tăli, și a oaminilor, trebui sî sî înțăleagî, cî eu ti-am furat. A sî mai ieu doi prietini cu mini. Tu, dă-ni acu niști haini di a tăli, sî ai di schimb pentru vrio săptămânî! Țî li dosăsc eu ghini, sî nu dei nimini pisti eli. Gina, nu a sî chici pi tini ci, pi mini. Apoi, cu ai mei, facim cum am zâs. Eu sânt bărbat și dacî ț-am murdărit onoaria ta di fatî, trebui sî o și curăț. Sî ti ieu acasî, sî ti fac ne-vastî.

-Și cu copilul cum rămâne, Ionele? Îl facem din cârpe?

-Cu copchilu?! Rămase Ionel puțin pe gânduri. Îl facim, a sî ni străduim sî-l facim, zise el făcând cu ochiul. Se vedea cât colo că era pus pe fapte mari.

-Și dacă n-o ieși?

-Dacî nu a ieșî, atunci îț intri și tu în rol. Îț jioci rolu di bolnavî, cî țî-i rău și rău, cî ai hemoragii și cî ai pierdut sarcina la douî luni. N-ave grijî, vorghesc eu cu asisten-ta di la dispensar. A sî megrim împreunî, sî-ț dei niști antibiotici așa doar di formî, ca sî li vadî ai mei. Trebui sî reușâm, Ilenuțî, și dacî cineva ș-o pus în gând cu min-ciuni sî ni dispartî, atunci sî-i plătim și noi cu aceiaș monedî, sî ni unim pentru tot-deauna.

Ilenuța asculta tăcută și fascinată. De când se știa ea, o fascinau poveștile care prezentau aventuri și riscuri. Dar aceasta părea prea de tot. O poveste reală, cu doi eroi cât se poate de reali, care intrau într-o scenă. Scena vieții lor, să-și joace rolurile. De reușita interpretării acestor roluri, depindea fericirea lor.

-Și câte nu face omul pentru fericirea lui! O vom face și pe asta, dacă de asta es-te nevoie pentru a fi împreună, Ionele! Gândi ea cu glas tare.

Pregăti în tăcere bocceluța cu câteva hăinuțe, pe care Ionel le duse în căruță nevă-zut de nimeni. Apoi, își continua seara alături de Ilenuța, cuprinși amândoi de en-tuziasm și de febra evenimentului, ce urma să se petreacă.

Toată sâptămâna Ilenuța își continua lucrul ei de zi cu zi dar, deseori seara, când era acasă, se trezea privindu-și mama clipe în șir tăcută, gândindu-se că în curând se va despărți de ea și de toți ai casei, într-un mod în care îi va face să sufere, iar ei nu meritau asta. De ce, de ce gura lumii trebuia să aibă grija lor și să-i împroaște cu noroi? Care le era scopul? De ce i-a obligat să recurgă la asemenea șiretlicuri pentru a nu fi despărțiți? De ce a trebuit să renunțe la acea nuntă frumoasă, pe care o visase atât de mult, cu luare de mireasă, cu conăcar și cu căruțe multe îm-podobite, ducându-i zestrea în chiotul vorniceilor și în strigăturile druștelor? La urma urmei, tot mai bine era să muncească amândoi un an-doi și să-și facă din banii lor nunta, așa cum căzuse de acord și tanti Maria, decât să intre în acest joc murdar al lumii. Dar după cum se vede, fericirea cere multe sacrificii.

Se aștepta cu emoție ziua de sâmbătă. Ilenuța îi spuse mămaiei Adela că în seara aceea va veni Ionel să o ceară să meargă la bal. Tătaia Costache se întinsese mai devreme în pat, că a doua zi urma scularea la 3.30. Trenul nu aștepta. Șuiera, o-prea, șuiera și pleca. Totul în câteva minute.

Mămaia Adela trebăluia pe la bucătărie pregătind niște gogoși, iar Mihăiță, mezi-nul, stătea la televizor. Pe măsură ce se apropia ora stabilită, Ilenuței începu să i se zbată tot mai tare inima în piept ca a unei porumbițe prinse în laț și începu să se neliniștească.

Să tot fi trecut vreo două zeci de minute, o jumătate de oră. Ilenuța, numai ce a-pucă să-și scoată moațele din păr și să-și tragă pe ea rochia de bal, că auzi un glas străin strigând la poartă.

-Ie ieș, Ilenuțî și vez, cini strâgî și ci treabî ari, ca sî nu-l mai sculăm pi tat-tu cî sî duci la cursî (vrând să spună că se scoală devreme), strigă mămaia Adela din bucătărie. Da vez, tragi o hainî groasî pi tini, cî-i frig afarî, sî nu răcești.

Ilenuța nu mai apucă să-și tragă ciorapii pe ea, dar din iuțeală, reuși să-i bage în buzunarul rochiei și ieși afară să vadă al cui e glasul ce striga, pe care nici ea nu îl cunoștea. Își luă paltonul peste umeri, își trase cizmulițele gândind la repezeală că i-o fi frig afară fără ciorapi și ieși să vadă cine-i și ce vrea. Văzu peste poartă, căciu-la din pielicică de miel a unui bărbat care aștepta.

În momentul când văzu că se deschide ușa, omul se dădu îndărăt doi pași, așa încât Ilenuța să fie nevoită a deschide poarta și a face un pas în drum. Ce-I drept, nu prea era lună, dar din bătaia becului agățat pe stâlpul de peste drum, Ilenuța nu desluși prea mult cine este drumețul ce strigase la poartă. Așa că, ridică cercul de tablă de pe tarașul porții și făcu un pas înainte.

-Bună seara! Bolborosi omul. Nu vă supărați, nu știți unde stă Nicu Țuiu? Mi-a zis cineva că-i pe prima hudiță, cum intru în sat, dar…Ilenuța ridică privirea și strângând paltonul să nu o pătrundă frigul nopții se uită în sus și văzu că omul îi era pe deplin străin. ,,Auzi dacă nu știu, păi cum să nu știu dacă e vecinul meu?,, , gândi ea.

-Apăi, ați trecut de el, e mai la vale, haideți că vă arăt eu, zise Ilenuța amabilă.

Casa era așezată tocmai la mijlocul distanței dintre stâlpii care străjuiau drumul, iar lumina lor nu prea avea putere să răzbată până acolo.

-E greu, domniță, că e noapte și nu ai pe cine întreba. Oamenii nu umblă pe dru-muri la ora asta, numai cei cu nevoi mari.

Ilenuța nu răspunse. Mergea cu capul în jos, atentă pe unde calcă, ținând strâns, cu amândouă mâinile paltonul. Când ajunse la tufa mare de liliac din dreptul porții lui nea Costache Damaschin, se simți prinsă în brațe și luată pe sus de două mâini vajnice. Dădu să țipe, dar o altă mână, străină, le veni de îndată în ajutorul celor-lalte două și i se puse pe gură ca un capac, astupând-o. Începu să se zbată și spe-riată își roti ochii de jur împrejur în întunecimea de afară. Dosiți după tufa de lili-ac, stăteau doi cai și o căruță, gata de porneală. Mâinile vajnice, o ridicară în sus și o răsturnară în coșul căruței, unde o prinseră alte două mâini și unde o gură înce-pu să o mângâie cu vorbe dulci, desi se vedea bine că eșeau tremurânde de emoție în noapte. Ilenuța făcu ochii mari, speriată. Ionel, pe scândura din spate a căru-ței, o primi în cojocul lui călduros, de Alain Delon.

-Hi hi hi! Așa treabă mai zic și eu! Zise unul dintre cei doi flăcăi, care se urcară pe scândura din față, care și puse mâinile pe hățurile cailor spre a le da bice că… vor- ba ceia: cât era el frigul de mare afară, lor le cam, ardea pământul sub picioare și nu prea mai era vreme de stat prin acele locuri. Să tot faci așa ceva, continua el. Auzi vorbă! Să vedem noi de acum încolo pe-a cui o să fie? Pe-a lor, ori pe-a noas-tră? De-acum, faptu-i consumat și nunta e ca și făcută; de le-o plăcea, de nu?! Nu-i așa băieți? Și întorcându-se spre Ilemuța:

-Pe dumneata, te rog să mă ierți domniță, dar…scopul scuză mijloacele! Nu se putea altfel! Iar dacă te-am speriat așa rău, ia te rog de aici o înghițitură de vin să te încălzești, că sigur ai să prinzi curaj și, ai să-ți revii. Eu nu zic că e ușor pentru dumneata…Dar, ce puteam face? Nu-mi puteam lăsa așa camaradul să mi se per-pelească ca un pește prăjit în tigaie.

Așadar, vor sta tinerii noștri duminică toată ziua la bunica, vor pleca la muncă luni, iar luni seara va pleca Ionel acasă la ai lui să ,,descurce iețele,,. Cei doi tineri păși în tindă și din tindă în bucătăria care era și odaia de dormit a bunicii.

VIORICA MURARU

MĂRȚIȘORUL – TRADIȚII ȘI OBICEIURI

„E un fir, un dar, un semn / De-nceput și de albină, / Să te bucuri de-un an plin / De lumină și de-o iarnă fină” - versuri populare adaptate.

Se spune că tradițiile și obiceiurile ne sunt cea mai valoroasă moștenire spirituală lăsată din strămoși... Robert Oppenheimer (1904 – 1967) se exprima profund filozofic: „Eu gânsesc că dacă omul pierde grădinile și cărările, se va pierde pe sine însuși”. Îndrăznesc să completez că dacă omul va pierde tradițiile și obiceiurile moștenite din străbuni, se va pierde ca și nație.

Trăim într-o lume a evoluției tehnologice, materiale și a inteligenței artificiale! Nimic îngrijorător pentru că „a evolua” trebuie să fie verbul de bază în toate direcțiile și în toate domeniile vieții. Singura problemă este aceea în care, din păcate, se pierde în goana aceasta nebună, principalul scop: evoluția constructivă în bine, în frumos și pentru siguranța că pașii următori duc pe drumul bun al vieții.

Paralel cu viața aceasta agitată, în permanentă schimbare și așa crezută evoluție, avem bucuria și satisfacția morală că încă există interes și implicare în menținerea și transmiterea tradițiilor și obiceiurilor moștenite din veac în veac de către scumpul nostru popor. „Suntem ceea ce facem în mod repetat, prin urmare excelența nu este un act, ci un obicei.” (Aristotel).

Trăirile cele mai profund răscolitoare ale sufletului, le avem fără nici un dubiu, în perioadele importante din viața noastră spirituală: sărbătorile de iarnă când natura moartă încălzește pamântul cu veșmântul ei poleit de vreme pentru „a-I ține de cald” Pruncului Isus, sărbătorile de primăvară când totul reînvie la viață și „Se Înalță spre Cer” într-o armonie și culoare Divină, toate acestea strâns legate între ele de celelalte două anotimpuri în care Viața se măsoară după Recolte, totul în chip spiritual și sufletesc! „În prag de Primăvară, Mărțișorul să alunge spiritele rele și să-ți umple sufletul de bucurie și speranță” – urare populară.

Sărbătorile de iarnă sunt strâns legate de finalul acestui anotimp cu data de început de primăvară! „Încă de pe vremea Imperiului Roman, Anul Nou era sărbătorit în această primă zi a primăverii, în luna lui Martie. Acesta nu era numai zeul războiului, ci și al fertilității și vegetației. Această dualitate este remarcată în culorile mărțișorului, albul însemnând pace, iar roșul însemnând război”. Anul Nou a fost sărbătorit astfel, până la începutul secolului al XVIII-lea.

Primăvara este, în cultura românească, un timp al reînnoirii și al speranței, iar începutul lunii martie aduce cu sine o tradiție vie, mărțișorul!

„Atât de mic și de fragil / Dar cuprinzând o nesfârșire / O mare-ntreagă de iubire / De idealuri și lumină / Un mic simbol cu rezonanță / Un mărțișor tradițional.” – versuri din popor.

Astfel, mărțișorul a apărut, transmis și păstrat ca și tradiție veche de peste 8.000 de ani! Documentar, originile acestui simbol nu sunt cunoscute exact. Însă, arheologii au descoperit obiecte cu o

vechime de mii de ani care pot fi considerate mărțișoare. ,,Au forma unor mici pietre de râu, vopsite în alb și roșu, înșirate pe ață, pentru a fi purtate la gât.” Cele două culori sunt deschise interpretărilor: ,,roșul poate semnifica vitalitatea femeii, iar albul, înțelepciunea bărbatului.” Astfel, șnurul mărțișorului exprimă împletirea inseparabilă a celor două principii.

Sărbătoarea mărțișorului este răspândită în toate zonele țării noastre fiind pomenit prima dată de către Iordache Golescu (1768-1848), la începutul secolului al XIX-lea în ,,Condica limbii române” – un dicționar lexicon manuscris, în șapte volume – Acesta scria: ,,Mărțișorul este și luna martie, dar se zice și o ață împletită cu un fir alb și cu altul roșu ce-l leagă la gâtul, la mâinile copiilor, în luna lui martie, spre pază, spre îndepărtarea dă orice boală, dă dăoachiat, dă fărmecat”.

Nu putem trece cu vederea peste relatările marelui folclorist Simion Florea Marian (1847-1907) în ,,Sărbătorile la români” că: ,,În Moldova, Muntenia și Dobrogea și în unele părți ale Bucovinei, există obiceiul ca părinții să lege, la 1 martie, copiilor o monedă de argint sau de aur la gât sau la mână. Moneda, legată cu un șnur roșu, un găitan (șnur împletit în vechime din lână) din două fire răsucite din mătase roșie și albă, sau mai multe fire de argint și aur, se numește mărțișor, mărțiguș sau marț”. ,,1 Martie călător / Îți aduce mărțișor / Și pe firul lui subțire / Mult noroc și fericire.” – versuri din popor.

Mărțișorul, din 6 martie 2017, este înscris în lista Reprezentativă a Patrimoniului Cultural Imaterial al Umanității UNESCO. Astfel, practicile culturale asociate începutului de primăvară, fiind recunoscute în importanța lor culturală și tradițională, simbolizând începutul primăverii și renașterea naturii.

În anul 2026 se sărbătoresc 23 de ani de la adoptarea Convenției UNESCO privind salvgardarea Patrimoniului Cultural Imaterial (2023). ,,Pământul natal, cu tot ce e pe el, îl purtăm toată viața în noi și e prezent în cântec, în poemă, în piatră sculptată, în pânză pictată, ca și în faptă. Fără el am fi serbezi.” (George Enescu).

Mărțișorul este recunoscut și cunoscut ca fiind printre cele mai vechi și populare sărbători românești, sărbătoare tradițională, născută din credința poporului, din obiceiurile sale cutumiare agrare ale strămoșilor noștri, marcarea renașterii naturii și intrarea în noul an agricol, un nod simbolic (firul înnodat semnificând unirea, norocul, protecția divină), o legătură între natură și Anul Nou, după cum se serba în vechime.

Semnificația firelor împletite ce formează șnurul mărțișorului, firul alb (ce simbolizează puritatea, lumina, iarna care se sfârșește) și firul roșu (ce simbolizează viața, focul, dragostea, energia), de care se prinde un mic obiect, este relevat în multe legende, în mituri și povești. O astfel de legendă spune că, Soarele ar fi coborât pe pământ în chip de fată frumoasă și ar fi fost ținut prizonier de către un zmeu. Pentru a-l elibera, un voinic s-a luptat cu zmeul, iar din rănile sale i-ar fi curs sânge pe albul zăpezii. Eliberat, Soarele a urcat din nou pe cer și, în locurile în care zăpada s-a topit de la căldura sângelui, au răsărit ghioceii, vestitorii înfruntării binelui asupra răului, a biruinței vieții, astfel vestitorii primăverii.

Un alt mit spune că în prima zi a lunii martie, frumoasa Primăvară a ieșit la marginea pădurii și a observat cum, într-o poiană, de sub zăpadă, a răsărit un ghiocel. Iarna a chemat vântul și gerul ca să distrugă floarea, și astfel ghiocelul a înghețat. Însă Primăvara a dat la o parte zăpada, rănindu-se la un deget din cauza mărăcinilor. O picătură de sânge fierbinte a căzut pe floare, facând-o astfel să reînvie. În acest fel Primăvara a învins Iarna, iar culorile șnurului de mărțișor fac trimitere la sângele roșu și zăpada albă.

Alte tradiții spun că firul mărțișorului, funie de 365 sau 366 de zile,

ar fi fost tors de Baba Dochia în timp ce urca la munte. Asemănător Ursitoarelor care torc firul copilului la naștere, Dochia toarce firul anului calendaristic. De aceea mărțișorul este numit de etnologul Ion Ghinoiu- 1941: ,,funia zilelor, săptămânilor și lunilor anului, adunate într-un șnur bicolor".

Se spune că în vechime, mărțișorul era confecționat din două fire răsucite de lână colorată -albă și neagră sau albă și albastră- și era dăruit în prima zi a lunii martie. Obiceiul mărțișorului este de fapt ,,o secvență dintr-un scenariu ritual de înnoire a timpului – primăvara, la moartea și renașterea simbolică a Dochiei".

Tot Simion Florea Marian ne spunea că ,,În unele zone, copiii purtau mărțișorul douăsprezece zile la gât, iar apoi îl legau de ramura unui pom tânăr. Dacă în acel an pomului îi mergea bine, însemna că și copilului îi va merge bine în viață...În alte cazuri, mărțișorul era pus pe ramurile de porumbar sau de păducel în momentul înfloririi lor, copilul urmând să fie alb și curat ca florile acestor arbuști". Tot acesta spunea că ,,mărțișorul servește celor care îl poartă, ca un fel de amuletă, dar cine dorește ca acesta să-și facă efectul dorit, trebuie să-l poarte cu demnitate".

Cum am amintit, mărțișorul este un obicei întâlnit pe tot cuprinsul țării noaste dragi. Povești, legende, mituri, documentare privind acest simbol al renașterii ne unesc la unison într-un singur gând și fapt: autenticitatea neamului nostru!

Toată lumea poate afirma că anii copilăriei lasă și amprenta evenimentelor mult așteptate, sărbătorite cu mari emoții... ,,Din albul fulgilor de nea, / Și din a soarelui sclipire..." Ziua de 1 Martie deja ne duce mereu cu gândul la Primele Flori, Veselie, Razele Calde ale Soarelui ce ne ,,mângâie" după ,,palmele" primite de la Vânt!...Primăvara!!! ,,Martie e, așadar / Prima lună-n calendar / Care-anunță toată țara / C-a sosit iar primăvara! / Și din prima zi, se știe, / E-un motiv de bucurie: / Mărțișoarele apar/ - Mici minuni aduse-n dar. / Prinse-n șnurul împletit / Sunt gata de oferit. / Bucurie și noroc / Aduc tuturor, pe loc." – versuri populare. În cultura românească, primăvara este timpul reînnoirii și al speranței! Mărțișorul, acest simbol transmis din generație în generație, are rădăcini adânci și în zona de unde provin, județul Botoșani unde, încă se mai păstrează parfumul autentic al satului tradițional românesc. Și aici, mărțișorul este un simbol străvechi, precreștin, legat de sărbătorile de primăvară ale dacilor; un simbol ce reprezintă dualitatea dar nu doar cea mitologică, ci și cea reală: viața și moartea, lumina și întunericul, iarna și vara, feminin și masculin.

În satele de pe valea Prutului precum și în jurul orașului meu în care am crescut, Săveni, fetele primeau mărțișoare de la băieți, dar adesea și aceștia purtau firul împletit, ca semn de noroc și protecție. (După cum îmi zicea și mama: ,,toată lumea trebuie să primească mărțișor, să se bucure de acest simbol, să fie fericită!"). Prin alte sate, acesta era purtat până la sosirea rândunelelor sau pînă la înflorirea pomilor, apoi legat de ramura unui pom fructifer pentru a aduce rod bogat sau se lega la animale, la ușă, la ferestre, pentru protecție, pentru alungarea spiritelor rele. Tot în zona moldovei, pe lângă mărțișor, femeile și fetele primeau și flori, primele flori din an, în special ghiocei. Îmi revin în memorie amintiri când plecam cu copiii la pădure după acestea, sau dacă nu reușeam aceasta, le cumpăram de la copilașii din zonele respective, ce stăteau pe marginea șoselei pentru a vinde câte o legăturică de ghiocei, (sau chiar câte o punguță cu urzici), pentru a câștiga câțiva bănuți. La acele legături de ghiocei, legam un mărțișor pentru a fi dăruite de scumpii mei copilași, colegelor lor și învățătoarelor...

În copilărie am avut parte de multe evenimente în zona tradițiilor și a obiceiurilor! Nu pot uita foșnetul cadoului de la Moș Crăciun găsit dimineața sub pernă (obicei menținut în familia mea); nu pot să uit zăngănitul clopoțeilor ce

umplea atmosfera iernii geroase, a glasurilor de colindători, de urători, de zgomotele scoase de cornurile de la animale în care se sufla ca și în trompetă, de bubuitul tobelor și vaietul ,,buhaiului" (instrument format sub formă de tobă sau de butoiaș, din care ieșea o coadă din păr de cal, care trasă printre degete scotea acel vaiet animalic); nu pot uita gerul Bobotezei când mergeam la biserică cu o cană în care aveam un fir de busuioc și în care primeam Apă Sfințită; tot așa nu pot uita serile împreună cu familia când confecționam viitoarele șnururi de mărțișor din fire de mătase roșie și mătase albă, chiar și figurine pentru acestea create cât mai simbolic, sugestiv și artistic de surprindeau plăcut și pe cei mai reticenți la obiceiuri. Abia așteptam ziua de 1 Martie! Îmi tremurau până și gândurile de emoția Sărbătorii, de emiția dăruirii acelui mic dar. Am crescut în cultul păcii, al dăruirii de atenții, al respectului față de tot și de toate! Mărțișorul îl dăruiam din suflet atât educatorilor, colegelor cât și colegilor, femeii de serviciu, chiar unor cuoștințe întâlnite pe traseul spre/dispre școală, și nu numai! Da, plecam în dimineața primei zile din primăvară, încărcată cu o bucurie de neexplicat, cu mărțișoarele așezate și prinse cu bolduri (ace cu gămălie) de coli sub care aveam scrise destinatarii. Doamne! Nu că înflorea natura, cîntau păsările ,,a cald", că ,,vedeam și simțeam" viața mai frumoasă (sentimente ce încă le trăiesc), dar totul mi se părea doar bucurie, fericire, emoție!

În prezent, mărțișorul este purtat de toată lumea care iubește tradiția și obiceiul, pe toată durata lunii martie, după care este prins la icoană pentru a sta la loc de cinste, pe ramura unui pom fructifer pentru a aduce belșug, chiar purtat în continuare ca și talisman. Se zice că dacă îți agăți mărțișorul la icoană, sau pe o ramură de pom fructifer și în timpul acesta îți pui o dorință, aceasta se îndeplinește. ,,Chiar de-i mic, neînsemnat, / Și de șnur stă agățat, / El vestește-n toată țara / Că sosește primăvara!".- versuri populare.

Obiceiul mărțișorului în moldova, este mai mult decât o simlă tradiție de început de primăvară, este o formă de identitate, de continuitate culturală și de bucurie a vieții. Această bucurie se poate vedea pe tot parcursul lunii martie și mai apoi, prin pomii încărcați de mărțisoare ce flutură biruitoare în adierea vântului de primăvară, spunându-ne parcă, bucuroase, că încă mai exită tradiție, încă mai respectăm obiceiurile străbune, încă mai existăm ca și popor frumos, cu credință în Dumnezeu și respect pentru moștenirea populară! Prin păstrare și transmiterea generațiilor ce urmează a acestui obicei, se transmite mai departe nu numai un simbol, un obicei, ci și o stare de spirit, cea a speranței în bine și a primăverii sufletești. ,,Niciodată nu piere ceea ce este clădit pe Credință, Valoare, Tradiție." (Arhimandritul Iustin Pârvu).

Mărțișorul este o tradiție în România, în Republica Moldova (acestea fiind și inițiatoarele la candidatura multinațională privind înscrierea acestui simbol în lista Reprezentativă a Patrimoniului Cultural Imaterial al Umanității UNESCO, în anul 2017) și pe teritoriile învecinate locuite de români și/sau de aromâni. Obicei similar, acesta este întâlnit și în Bulgaria, Albania sau Macedonia.

MONICA LUMINIȚA COZMEI

MOCĂNIȚA VASERULUI, TRENUL AMINTIRILOR

Îndrăgostiți sau nu, curioși, veseli, de toate vârstele, din diferitele colțuri ale Țării și chiar a Europei, mergem spre râul Vaser.

Din abur și fum răsare o siluetă închisă la culoare, pare că își face temele pentru plecare: oftează, își ia curaj și putere, chiar privește, prin studenții asistenți, spre prețioșii omuleți pe care-i va plimba pe lângă Valea prietenului, Vaser. Acum mi-e clar: nici Mocănița nu ar fi existat fără Vaser, nici Vaserul nu ar fi fost celebru fără Ea! Lăsând deoparte romantismul putem spune, ca fapt inedit, că Mocănița din Maramureș- România este, unicat! Ultima cale ferată din Europa, cu ecartament îngust, care funcționează cu locomotive cu abur, alimentate cu lemn și cărbune. Este exploatată pentru transportul lemnului dar faima i se trage de la rolul turistic, fiind considerată un important obiectiv spre care vin, în toate anotimpurile, admiratori.

Întorcându-ma în timp, de pe vremea Imperiului Austro - Ungar s-a inițiat, în zonă, o vastă exploatare a lemnului. Suntem în secolul al XVIII-lea, primii coloniști, din vastele păduri virgine, au folosit ca mijloc sigur și ieftin, tehnica plutăritului. Gaterele harnice trimiteau, astfel, pe credinciosul Vaser lemnele, din Vișeul de Sus. După 1932, cu o diferență uriașă pentru această activitate, s-a început construcția Căii Ferate Forestiere, cu ecartament îngust, de 760 mm. La urcare, vagonetele erau goale sau cu muncitori dar la coborâre erau pline cu lemn. Trenul urma fidel traseul râului și cobora sub propria greutate. În istoricul an 1944 aici se aflau trupe germane și maghiare. La retragere, mai multe poduri împreună cu porțiuni al căii ferate, au fost distruse pentru a încetini avansarea Armatei Roșii. O parte din Căile ferate forestiere vor fi închise până în anii 1960, în Europa. În România au fost refăcute linia principală și linii de ramificație, între anii 1946-1954, recunoscând utilitatea economică în transportul lemnului exploatat.

Traseul, la finalizarea căii ferate, era de 79 km, iar Mocănița noastră veselă s-a reinventat, din anul 2000 fiind expoatată de o firmă privată, ajutată de o firmă elevețiană specializată în asemenea condiții de transport. Se pare că, turistic, s-a tras un loz câștigător, oamenii venind aici din toate colțurile țării și chiar a Europei. Acum are mai multe surori, un traseu de 5 ore dus- întors, o stație de „respiro” în care e încărcată cu lemne și apă, pentru plămânii ei! O locomotivă cu aburi este formată din căldarea sau cazanul care transformă apa în aburi utilizând căldura rezultată din arderea combustibilului, motorul locomotivei și carul. Durata vieții este de 40 de ani, la 20

km o locomotivă consumă 7 metri steri de lemn, 30 kg de cărbune, 5 litri de ulei industrial și apa necesară. Personalul este format dintr-un mecanic, ajutor de mecanic, șef de tren și frânarul care supraveghează din ultimul vagon viteza de deplasare la curbe. Mi se pare, privind-o în toate anotimpurile, că nu îi este greu, deși de multe ori încetinește, dând emoții, "trenul amintirilor" ne salută, vesel cu șuieratul ei! Chiar mecanicul-șef participă la călătorie direct, făcându-ne cu mâna, de câte ori este posibil.

În vagoanele descoperite, cred eu, e cel mai bine! Mocănița își respectă vârsta și merge cu puțini kilometri /oră.

Admiri în voie peisajul Văii! Brazii îi atingi cu mâna în mers, pe creste vezi oameni, case, copii, turme. Pentru câteva ore exiști în alt timp, de acum 200 de ani! Gândurile, oricare ar fi ele, rămân în urmă iar tu devii una cu natura, te contopești cu susurul râului și dai mâna prietenește cu inedita Mocănița. Dacă vrei, în pauze, mecanicii îți permit să o atingi, să urci pentru o poză memorabilă. Experiența unică nu se termină aici, la Paltinul te așteaptă un grup de vașnici tineri maramureșeni care tropotesc mărunt, apăsat să se știe: Noi suntem aici de veacuri și aici vom rămâne!

Primești, cu pioșenie, păhărușul de pălincă ce îți alungă ultimele gînduri despre civilizație și problemele ei și servești produce tradiționale puse la dispoziție, odată cu biletul cumpărat! Deși roiesc în jurul meu copii și oameni de toate vârstele, mă cuprinde liniștea pentru care am venit de la Iași! Momentul care îmi va rămâne în amintire este o cerere în căsătorie a unui cuplu din Deva, Hunedoara! De zgomot nu se înțelegea dialogul dar nici nu a fost nevoie: poziția viitorului mire și lacrimile de fericire ale miresei plus aplauzele celor din vagonul meu au făcut toată atmosfera memorabilă!

Felicitări maramureșenilor pentru omenie și solidaritatea de a-și promova valorile! Mulțumesc Conducerii Trenului Amintirilor, Mocanița Maramureșului, pentru invitație și pentru permisiunea de a face acest material! rămasă unică în țară prin lungimea traseului și dragostea miilor de turiși care o vizitează zilnic în toate anotimpurile, Mocănița merită vizita Dumneavoastră iar dacă o puteți lega și de un eveniment personal, cu atât mai frumos!

DAN PRISĂCARU

149 DE ANI DE ISTORIE MILITARĂ, CREDINȚĂ ȘI CONTINUITATE

Aniversarea a 149 de ani de la înființarea Regimentului 15 Dorobanți „Războieni”, a continuat astăzi de Brigada 15 Mecanizată „Podu Înalt”.

A fost marcată la Iași printr-o ceremonie militară și religioasă desfășurată la sediul marii unități, în prezența reprezentanților sistemului național de apărare, ordine publică și siguranță națională, a cadrelor militare în rezervă și în retragere, precum și a invitaților civili.

Momentul aniversar a constituit un prilej de recunoaștere a profesionalismului și devotamentului militarilor brigăzii, fiind avansați în grad mai mulți militari, în semn de apreciere pentru activitatea și rezultatele obținute. Totodată, în spiritul bunei colaborări și al relațiilor de parteneriat, a avut loc un schimb de plachete cu însemnele brigăzilor între comandantul Brigăzii 15 Mecanizate „Podu Înalt” și comandantul Brigăzii 1 Infanterie Motorizată din Republica Moldova, ca expresie a respectului reciproc și a cooperării dintre cele două unități.

Manifestările au continuat la Cercul Militar Iași, unde a avut loc conferința „De la Regimentul 15 Dorobanți «Războieni» la Brigada 15 Mecanizată «Podu Înalt».

1 ianuarie 1877 – 1 ianuarie 2026. 149 de ani în serviciul Armatei Române și al Țării”, eveniment dedicat istoriei, tradițiilor și rolului acestei unități de elită în apărarea națională.

Programul a inclus comunicări științifice susținute de Prof. univ. dr. Cătălin Turliuc și Pr. lect. univ. dr. Florin Tușcanu, precum și o secvență muzicală susținută de Muzica Militară a Garnizoanei Iași.

Evenimentul s-a încheiat cu vizitarea expozițiilor tematice dedicate Brigăzii 15 Mecanizate „Podu Înalt”, personalității lui Ștefan cel Mare și Sfânt și rolului Bisericii Ortodoxe Române în fortificarea morală și spirituală a ostașului român.

Imaginile care însoțesc această postare surprind respectul pentru trecut, unitatea prezentului și responsabilitatea față de viitor.

La mulți ani, Brigada 15 Mecanizată „Podu Înalt”!(Sursa:Foto: Pasare Lucian, Arnăutu Lucas).

IN MEMORIAM HORIA ZILIERU

Scriitorul Horia Zilieru a plecat la cele veșnice miercuri 31 decembrie 2025.

Horia Zilieru (pseudonimul lui Gheorghe Iancu) s-a născut la 21 mai 1933, în comuna Racovița, județul Argeș.

După absolvirea facultăţii, Horia Zilieru a fost ziarist la „Flacăra Iaşului" între anii 1955-1957, bibliotecar la Biblioteca Centrală Universitară „Mihai Eminescu" în perioada 1957-1959, redactor, ulterior secretar general de redacţie la „Iaşul nou", „Iaşul literar" şi „Convorbiri literare" între anii 1959-1990. Între 1997 şi 2000 este secretar executiv al Asociației Scriitorilor din Iaşi şi membru în conducerea Uniunii Scriitorilor din România. Publică primele versuri pe când era încă elev, în revista „Albina" (1947), dar poetul afirma că debutul său s-a produs în 1952 la „Iaşul nou", fiind girat de George Mărgărit. Prima plachetă, „Fluierul", îi apare în 1959. A mai colaborat la „Cronica", „Luceafărul", „România literară", „Argeş", „Tribuna" etc.

„Argeşean din Racoviţa „ieşenizat definitiv", Horia Zilieru este – ştie toată lumea – un poet spectaculos-sentimental virând spre un lirism ermetizat, fiind un discipol declarat al lui Arghezi şi Ion Barbu" – Adrian Dinu Rachieru, critic literar, eseist şi prozator.

Cărți publicate: Florile cornului tânăr, Editura pentru Literatură, 1961;Orfeu îndrăgostit, Editura Pentru Literatură, 1966; Alcor, Editura Tineretului, 1967; Iarna erotică, Editura Tineretului, 1969; Umbra paradisului, Editura Junimea, 1970 – elegii; Nunțile efemere, Editura Junimea, 1972; Orfeu plângând-o pe Eurydice, Editura Albatros, 1973; Cartea de copilărie, Editura Junimea, 1974; Astralia. Poeme de dragoste, Editura Junimea, 1976; Fiul lui Eros și alte poezii, Editura Junimea, 1978; Oglinda de ceață, Editura Cartea Românească, 1979; Orfeon, Editura Junimea, 1980; Addenda la un fals tratat de iubire, Editura Junimea, 1983; Roza eternă, Editura Cartea Românească, 1984; Doamna mea, Editura Junimea, 1987; Fulgerul și cenușa, Editura Junimea, 1989 – poeme; Doamna cu Sonetul, Editura Porto-Franco, 1993 – stihuri; Între două nopți, Editura Junimea, 1995; În loja nopții, Editura Cronica, 2001 – Colecția Poeții orașului Iași; Melancolie de vulcan, Editura Junimea, 2001; O mamă dulce mamă, Editura Fundației Culturale Poezia, 2004; Dorința durerii îndrăgostite (Ed. Fundației Culturale Poezia, 2006; Exodul cuielor însângerate. Poem hymnus , Ed. Princeps, 2006; Mirungere, Ed. Alfa, 2009, Astralia , Ed. Princeps Edit, 2009; Manuscrisul de la Înviere, Ed. Junimea, 2013; Sărbătorile de miere, Ed. PIM, 2013; Exodul cuielor însângerate, Editura Junimea, 2017; Orpheon sau Muzeul de ceară– Editura Pim, 2018.

„Horia Zilieru, cu fiecare carte, caută neistovit calea magică de întoarcere la sorginte, în matcă, în illo tempore" – Ioan Holban, critic literar.

Premii și distincții: Premiul Asociației Scriitorilor din Iași (1969, 1974, 1979, 1993); Premiul Mihai Eminescu al Academiei Române (1980) ; Premiul de Poezie George Bacovia (1994) ; Premiul Fundației România Mare (1994) ; Premiul Internațional de Poezie Nichita Stănescu (1994) ; Premiul Vasile Pogor acordat de Primăria Iași (1999, 2007) ; Premiul de excelență al Editurii Rafet, cu prilejul primei ediții Zilele Orașului Râmnicu-Sărat, pentru editarea antologiei Patimile

după Anton Pann (2008); Diploma în rang de excelenţă şi medalia Eminescu – Teiul de aur. Preşedinţia României îi conferă (2004) Ordinul Meritul Cultural în gradul de Comandor, categoria A, Literatură . În 2018 i se acordă Premiul Opera Omnia de către Uniunea Scriitorilor din România-Filiala Iaşi. Din 2009, este cetăţean de onoare al Municipiului Iaşi.

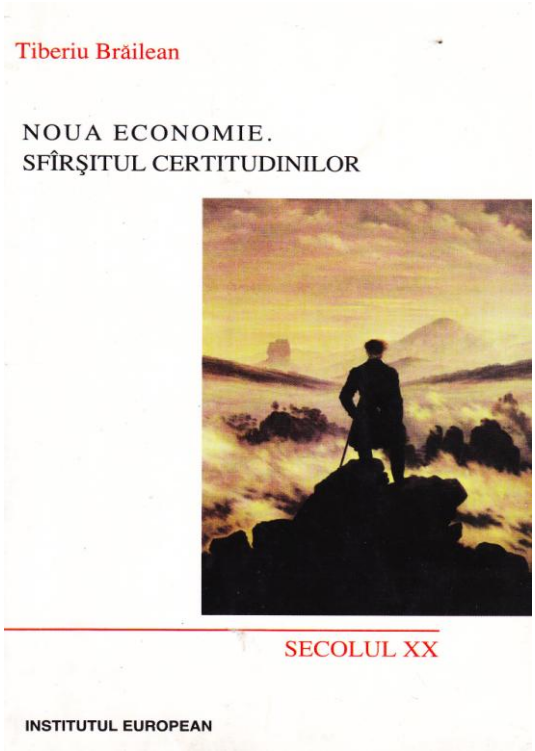
„Întâlnirile mele cu mine se produc atunci când scriu poezie. Iar când se încheagă, nu ţip „vai, ce bine am scris!”. Mă duc şi citesc un poem al vreunui mare poet şi îmi dau seama că suntem fără istov, ucenicind la curtea clasicilor, învăţând. Şi nu ştiu dacă atunci când va veni clipa aceea superbă când doamna în negru va fi ghidul nostru nemaipomenit, nu vom fi rămas nişte ucenici care au învăţat mult şi-au spus prea puţin”, declara într-un interviu pentru Opinia Studenţească, scriitorul Horia Zilieru.

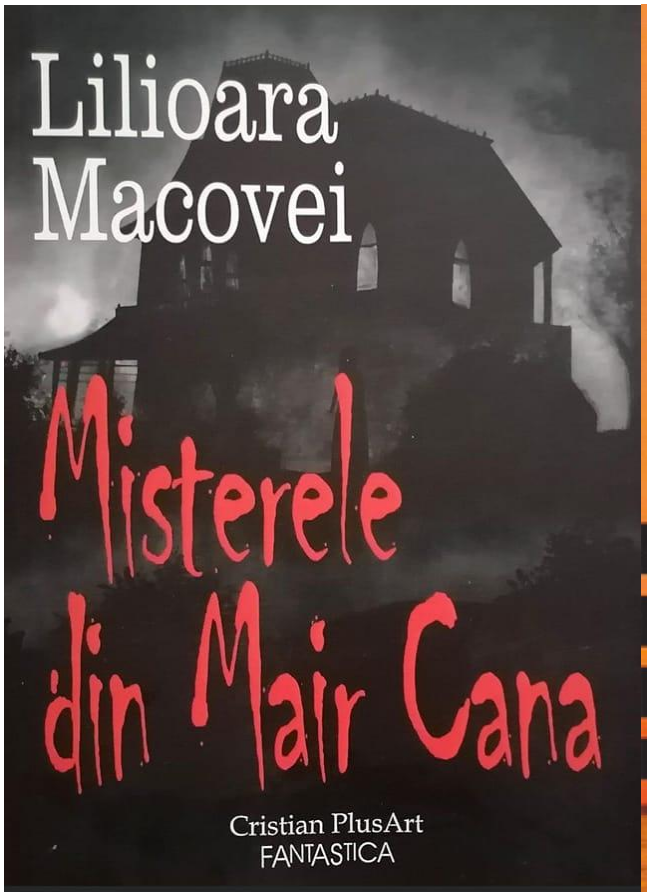
Prin plecarea lui Horia Zilieru la cele veşnice, Uniunea Scriitorilor din România a pierdut un poet de mare valoare, un om deosebit şi un adevărat prieten. Dumnezeu să îl odihnească în pace!

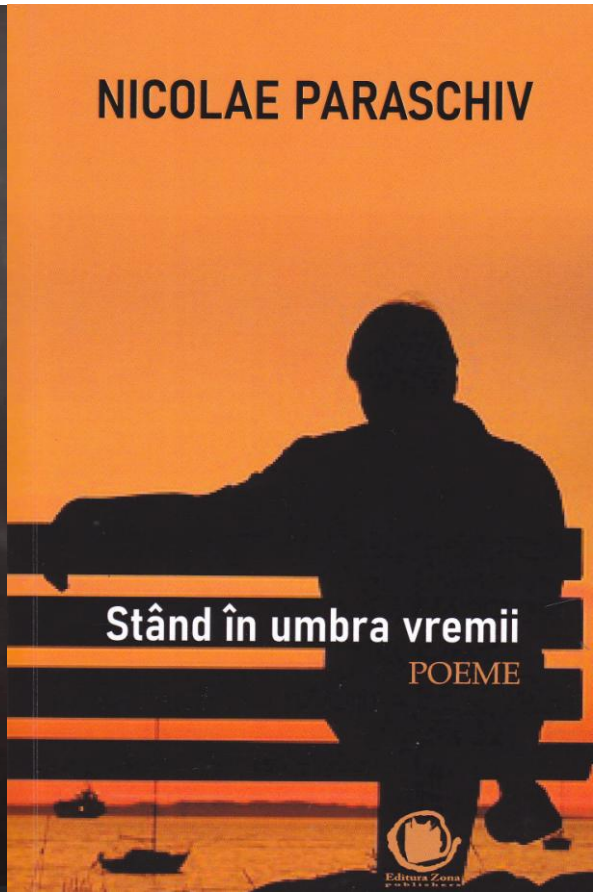

CĂRŢI PRIMITE LA REDACŢIE

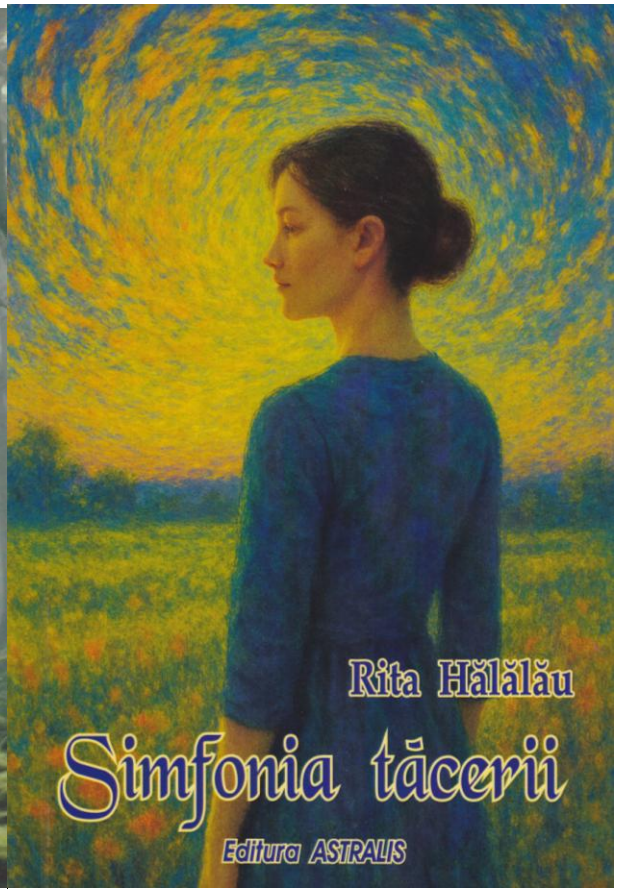

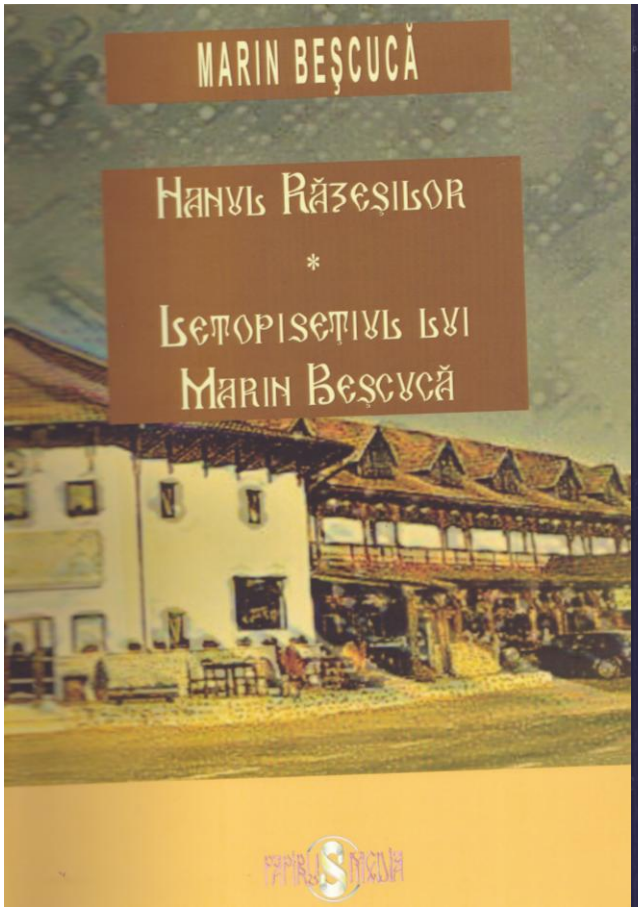

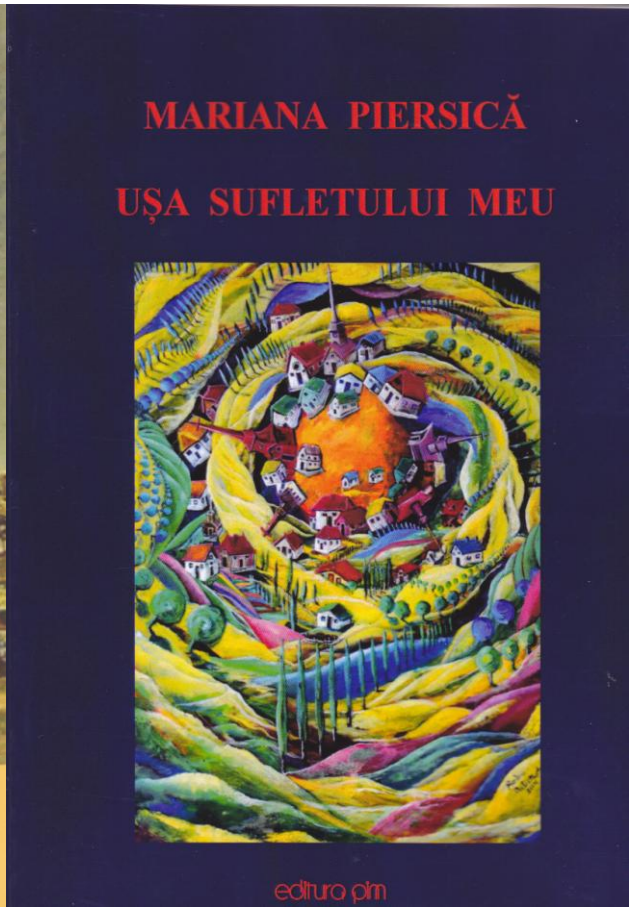

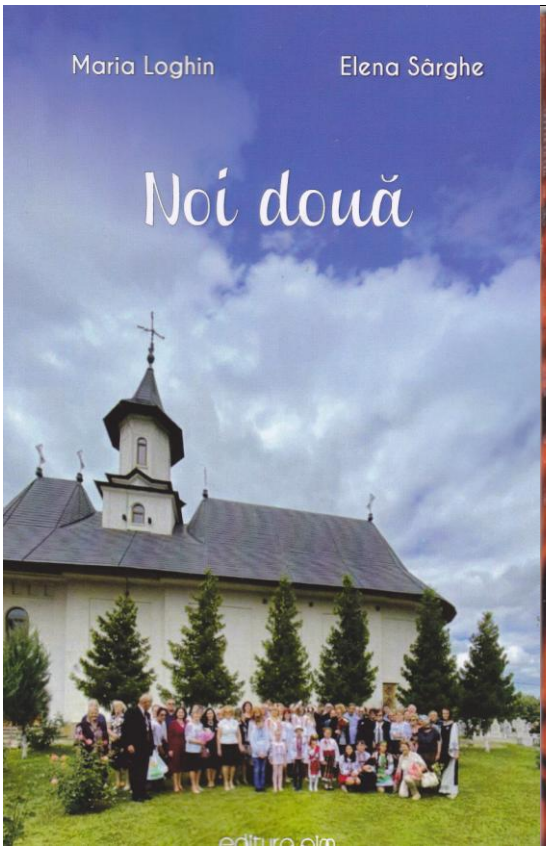

Viorel Coman
Viața e frumoasă

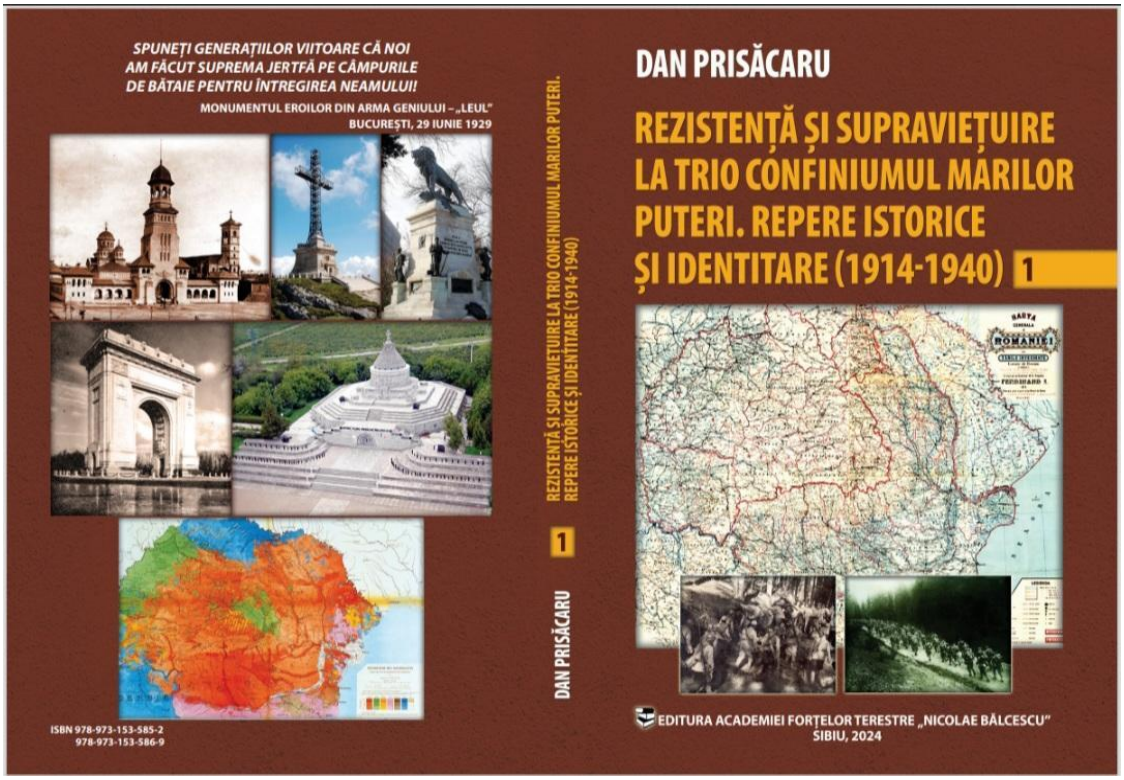

Rita Hălălău
Simfonia tăcerii
Editura ASTRALIS

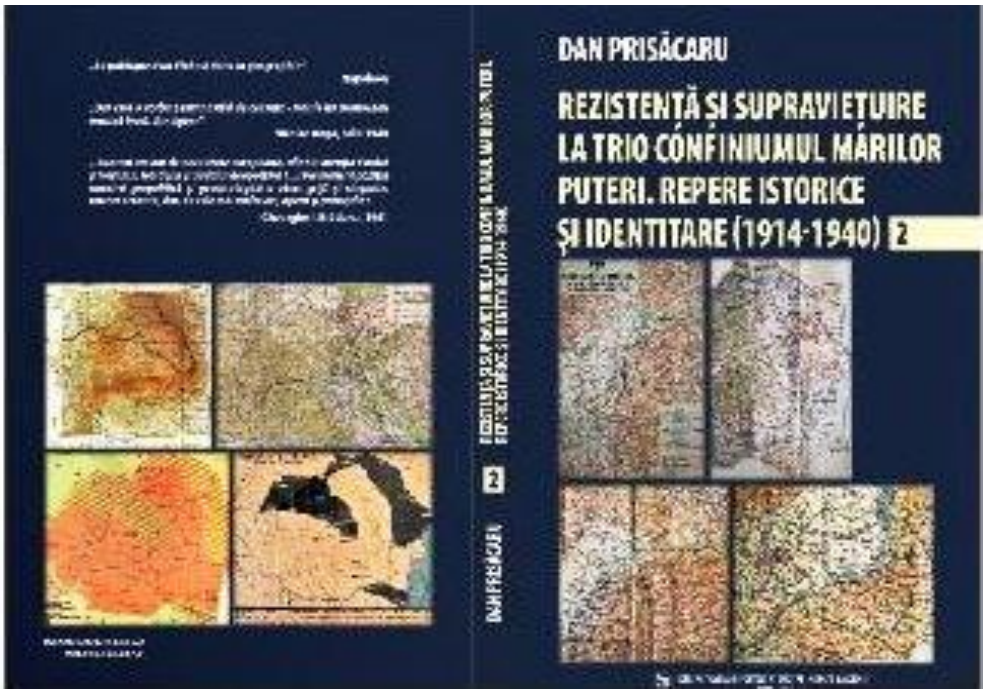

MARIN BEȘCUCĂ
HANUL RĂZEȘILOR
*
LETOPISEȚUL LUI
MARIN BEȘCUCĂ

MARIANA PIERSICĂ
UȘA SUFLETULUI MEU
editura pim

Maria Loghin
Elena Sârghe
Noi două
editura pim

IONAȘ BAȚOG-BUJENIȚA
KABUKI ÎN MAHALA
TEATRU SCURT SI RAU
editura pim

SPUNEȚI GENERAȚIILOR VIITOARE CĂ NOI AM FĂCUT SUPREMA JERTFĂ PE CÂMPURILE DE BĂTAIE PENTRU ÎNTREGIREA NEAMULUI!
MONUMENTUL EROILOR DIN ARMA GENIULUI – „LEUL"
BUCUREȘTI, 29 IUNIE 1929
ISBN 978-973-153-585-2
978-973-153-586-9
REZISTENȚĂ ȘI SUPRAVIEȚUIRE LA TRIO CONFINIUMUL MARILOR PUTERI. REPERE ISTORICE ȘI IDENTITARE (1914-1940)
1
DAN PRISĂCARU
DAN PRISĂCARU
REZISTENȚĂ ȘI SUPRAVIEȚUIRE LA TRIO CONFINIUMUL MARILOR PUTERI. REPERE ISTORICE ȘI IDENTITARE (1914-1940) 1
EDITURA ACADEMIEI FORȚELOR TERESTRE „NICOLAE BĂLCESCU"
SIBIU, 2024

DAN PRISĂCARU
REZISTENȚĂ ȘI SUPRAVIEȚUIRE LA TRIO CONFINIUMUL MĂRILOR PUTERI. REPERE ISTORICE ȘI IDENTITARE (1914-1940) 2

ALEXANDRU IOAN I
ROMEO ROMILA

„Diplomația este, în ultimă instanță, o artă, arta de a manevra adevărul."
GHEORGHE IACOB
ISTORIA
ÎNTRE ADEVĂR ȘI MANIPULARE
Ediția a II-a, revăzută și adăugită